

**T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

ÇINARALTI MECMUASI İZLEĞİNDE POPÜLER TARİH

ÖNER KAYNAR

**DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ FUAT HACISALİHOĞLU**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2019

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi olarak savunduğum “Çınaraltı Mecmuası İzleğinde Popüler Tarih” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10 /06/ 2019

Öner KAYNAR
12530300030

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrenci Öner Kaynar'ın hazırladığı "Çınaraltı Mecmuası İzleğinde Popüler Tarih" başlıklı tez 10/07/2019 tarihinde aşağıda imzaları olan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

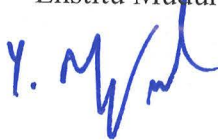
	Adı-Soyadı	Üniversite	İmza
Başkan	: Dr. Öğr. Üyesi Fuat HACISALİHOĞLU	Ordu Üniversitesi	
Jüri Üyeleri	: Prof. Dr. Fatih ÜNAL	Ordu Üniversitesi	
	Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza YAĞLI	Giresun Üniversitesi	
	.....	.....	.....
	.....	.....	.....

ONAY

02/08/2019

Dr. Öğr. Üyesi Seçkin EVCİM Y.

Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Mecmualar, yayımlandıkları dönemin siyasi, kültürel ve toplumsal olaylarına tanıklı etme, olayların nabzını tutma ve dönemin özelliklerini yansıtmaya misyonuna sahiptirler. Bu çerçevede çalışmada 1940'lı yıllarda yayımlanan Çınaraltı mecmuası incelenmiştir. Çalışmada önce giriş kısmında dönemin siyasi atmosferi ele alınmış ve daha sonraki aşamada mecmuanın tanıtımı yapılmıştır. Çalışmanın diğer aşamasında Çınaraltı mecmuasındaki tarih konulu makaleler incelenerek bunların tanıtımı yapılmış ve makaleler üzerinden Çınaraltı mecmuasının Türk tarihine bakışı değerlendirilmiştir. Mecmuanın, 1940'lı yıllar Türkiye'sinde yaşanan siyasi, kültürel ve toplumsal gelişmeler karşısındaki tavrı da mecmuada yayımlanan makaleler üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın esas kaynaklarını oluşturan Çınaraltı mecmuasının sayılarına Ankara'da bulunan Milli Kütüphane'de ulaşılmıştır. Mecmuanın tüm sayıları fotoğraflanarak kaynaklar temin edilmiştir. Mecmuada bazı sayıların yıpranmış olması mecmuanın bazı sayfalarının okunmasını zorlaştırmıştır. Ancak bu zorluklar çalışmanın bütününe etkileyecek nitelikte değildir.

Bu çalışmayı dilbilgisi kuralları açısından inceleyen Edebiyat öğretmeni arkadaşlarım Emrah TOKEL'e, Adem DEMİRCİ'ye ve Leyla GENCER'e, yine çalışma süresince bana her konuda destek olan sevgili eşim Çiğdem KAYNAR'a, çalışmanın kapsamının belirlenmesinde, kaynakların değerlendirilmesinde, kısacası çalışmanın her aşamasında bana destek olan ve yardımlarını esirgemeyen değerli hocam, danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Fuat HACISALİHOĞLU'na teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZ	iv
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1
Popüler Tarih.....	1
Dönemin Siyasi Ortamı	3
Çınaraltı Mecmuası Tanıtımı.....	8
1.BÖLÜM.....	16
1. TARİH KONULU MAKALELERİN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	16
1.1. TÜRKÇÜLÜK VE MİLLİYETÇİLİK	16
1.2. DÜNYADA MİLLİYETÇİLİK ALGISI	38
1.3.TÜRK İRKİNİN ÖZELLİKLERİ VE MEZİYETLERİ	42
1.4. TÜRK TARİHİNE BAKIŞ	56
1.5. OSMANLI DEVLETİ'NE BAKIŞ	68
1.6. CUMHURİYET TÜRKİYESİ'NE BAKIŞ.....	99
1.7. TÜRK DESTAN VE EFSANELERİ	113
1.8. TARİHİ TÜRK KAHRAMANLARI VE KAHRAMANLIKLARI.....	119
1.9. TÜRKLÜK VE TÜRKÇÜLÜK İDEALİNE HİZMET EDENLER.....	133
1.10. TÜRK DÜNYASI	140
1.11. KADİM TÜRK ŞEHİRLERİ	147
1.12. MAGAZİNSEL TARİH ANLATISI	151
1.13. KÜLTÜR VE MEDENİYET	164
1.14. ÇINARALTI MECMUASINDA ATATÜRK	166
1.15. ÇINARALTI ANSİKLOPEDİSİ	168
1.16. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI.....	171
1.17. SOL DÜŞÜNCEYE YÖNELİK ELEŞTİRİLER.....	174
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	182

KAYNAKÇA.....	188
ÖZGEÇMİŞ.....	218

ÖZ

KAYNAR, Öner, *Çınaraltı Mecmuası İzleğinde Popüler Tarih*, Yüksek Lisans Tezi, Ordu, 2019.

Bu çalışma, 1941-44 yılları arasında yüz elli ve 1948 yılında on bir sayı olarak yayımlanan Çınaraltı Mecmuası İzleğinde Popüler Tarih konu edinmektedir. Çalışmada önce popüler tarih kavramı ve mecmuanın yayımlandığı dönemin siyasi ortamı ele alınmıştır. Mecmuada, Türk tarihinin farklı dönemlerine ait popüler konuları içeren çok sayıda makale yayımlanmıştır. Bu makaleler ele aldıkları konuların içeriğine göre on yedi başlık altında incelenerek, makaleler üzerinden Çınaraltı mecmuasının Türk tarihine bakışı değerlendirilmiştir. Çınaraltı, Türkçülüğü kendine şiar edinerek yayın hayatına başladığı için mecmuada yayımlanan makalelerde daha çok Türkçülük üzerine vurgu yapılmıştır. Çalışmada Türkçülük mefhumu, Türkçülük ve milliyetçilik başlığı altında ayrı olarak da incelenmiştir. Çınaraltı mecmuasında Türk tarihinin çeşitli dönemlerine ait makaleler bulunmakla beraber, bu makalelerin önemli bir kısmında Osmanlı Devleti konu edinilmiş ve yapılan çalışmada Osmanlı Devleti'ne bakış, başlığı altında bu konudaki makaleler incelenerek değerlendirilmiştir. Mecmuanın yayımlandığı dönem İkinci Dünya Savaşı'na ve Soğuk Savaş döneminin ilk yıllarına denk gelmiştir. Bu nedenle Çınaraltı mecmuası yayımlamış olduğu makale ve yazılar ile savaş ve komünizm tehdidi karşısında yaşanan gelişmelere göre, Türkçülük şiarı doğrultusunda, Türk milletini aydınlatma misyonu üstlenmiştir. Ayrıca dönemin siyasi iktidarı Milli Şef İsmet İnönü ve İnönü'nün savaş yıllarında izlediği siyaset mecmua tarafından desteklenmiş ve mecmuada zaman zaman Milli Şefi öven yazılara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Çınaraltı Mecmuası, Popüler tarih, Türkçülük, Türk tarihi.*

ABSTRACT

KAYNAR, Öner, *Popüler History According to Çınaraltı Journal*, Master Thesis, Ordu, 2019.

This study is about popular history according to Çınaraltı Journal that was published as one hundred fifty issues between 1941-1944 and eleven issues in 1948. In this study primarily, popular history concept and the political environment of the period that the journal was published were considered. In the journal a great number of articles which include popular subjects about different eras of Turkish History were published. These articles were studied under seventeen titles according to content of their subject and through these articles the perspective of Çınaraltı Journal about Turkish History was evaluated. In the journal, Turkism was emphasized because Çınaraltı began its publishing life by idealising Turkism. In this study the conception of Turkism was also examined under the title of Turkism and Nationalism. In Çınaraltı Journal there are articles about different period of Turkish History and a good part of these articles Ottoman Empire was mentioned and also it was examined as a title of an overview of Ottoman Empire. First publishing period of the journal was coincided the Second World War and the early period of Cold War. Therefore, Çınaraltı Journal undertook a mission in the light of the articles and essays, according to the developments in relation to the menace of war and communism and also accordance with the ideal of Turkism. And also the political power of the era, National Leader İsmet İnönü and İnönü's politics during war years was supported by the journal and time to time the articles that praise National Leader were included.

Key Words: *Çınaraltı Journal, Popüler History, Turkism, Turkish History.*

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ATAM	: Atatürk Araştırma Merkezi
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DP	: Demokrat Parti
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu

GİRİŞ

Popüler Tarih

Popüler kavramı halkın beğenisine uygun, halk tarafından tutulan ve halka mal olmuş anlamlarına gelmektedir.¹ Ayrıca diğerlerine yakın anlamda popüler kavramı halk için, halka yönelik anlamlarını da ifade etmektedir.² Bu bağlamda popüler tarih; halk için, halka yönelik tarihçilik anlamını ifade etmektedir.

Bir bilim olarak tarih, 19. yüzyılda kurumsallaşmış ve profesyonel bir disipline dönüşmüştür. Kurumsallaşan tarih disiplini 20. yüzyılın başlarında edebiyatın bir şubesi olmaktan çıkarılıp bir bilim haline getirilmiştir. Bilimsel olmanın getirdiği yeni kriterlere bağlı olarak tarihçi için artık ele alınması ve edebi üslupla yazılması imkânsız konular popüler tarih anlatımlarında kendine yer bulabilecek ve popüler tarihin daha da yaygınlaşmasına imkân sağlayacaktır. Popüler tarih modern tarih yazımı sürecinde kendini akademik tarih yazımının dışında konumlandırmış, postmodern süreçte ise akademik tarihçiliğin iktidarını sarsacak kadar yaygınlık kazanmıştır.³

Popüler tarihin serüveni akademik tarih kadar eskidir. Ancak ilk başlarda popüler tarih konuları daha çok edebi metinler üzerinden popüler tarih kavramı kullanılmadan işlenmiştir. Popüler tarih kavramının kullanımıyla ilgili ilk örnekler 1938 ve 1940'lı yılların başına kadar gitmektedir. Özellikle 1950'li yıllardan itibaren popüler tarih kavramı daha yaygın bir şekilde kullanılmış ve popüler tarihin önemi giderek artmıştır.⁴ Günümüzde ise popüler tarihe olan ilgi akademik tarihe oranla çok daha fazladır.

Türkiye'de akademik tarihçiliğin yüz yıllık serüveninde, kullanılan dil ve benimsenen anlatımının genelde herkesin okuyup anlayabileceği bir türde olmaması, akademik tarih çalışmalarının okunmasını zorlaştırırken, halkın da

---

¹ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük* (8. bs.), TDK Yayınları, Ankara, 1998, C. 2, s. 1817.

² Ahmet Özcan, *Türkiye'de Popüler Tarihçilik 1908-1960*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2011, s. 19.

³ <http://www.tarihyazimi.org/arsiv/tarihyazimi-calistaylari-iv-turkiye-de-populer-tarih>. (26.05.2019)

⁴ Özcan, 2011, 4.

akademik tarihçilerden bilgi edinimini olumsuz yönde etkilemiştir.⁵ Bu olumsuz gelişme popüler tarihe olan ilginin artmasında etkili olmuştur. Popüler tarihe olan ilgiyi artıran diğer bir neden de popüler tarihin ele aldığı dönemlerin, konuların ve anlatım biçiminin insanlarda büyük ilgi ve merak uyandırmasıdır. Bu sayede popüler tarih ülkemizde insanlara tarihi sevdirecek geniş halk kitlelerine hitap eder duruma gelmiştir.

Türkiye’de popüler tarihçilikte en çok işlenen dönem Osmanlı dönemidir. Ardından Cumhuriyet dönemi gelir. Popüler tarih ağırlıklı olarak kişiler üzerinden kurgusunu yapmaktadır. Kahramanlar bu kurguda önemli bir yere sahiptir. Geleneksel kahramanlar daha çok İslami özellikleriyle öne çıkarken, modern kahramanlar Türklüğüyle dikkat çekerler ve bunların davranışları Türklükle ilişkilendirilirken, laik kimlikleri daha belirgin bir hal alır.⁶ Popüler tarih; akademik tarihçiliğin hiç değinmediği büyük aşkları, ihanetleri, küçük cinayetleri, fahişeleri, cellatları, delileri kısaca insanla ilgili olan her konuyu kendi sınırları içerisinde ele almaktadır. Bunların yanı sıra akademik tarihin ilgilendiği her konuyla da kendi üslubunca ilgilenmeyi ihmal etmez.

Popüler tarihin kitleye sunumu geçmişten günümüze; Türk Ocakları, Türk Yurdu, Halkevleri gibi kurumlar; roman, gazete, mecmua gibi süreli yayınlar; sinema, tiyatro, karikatür, resim gibi sanat türleri⁷ radyo, televizyon, dizi ve internet gibi kitle iletişim araçları üzerinden gerçekleşmektedir.

Çınaraltı mecmuası faaliyet gösterdiği yıllarda popüler tarih anlayışı çerçevesinde Osmanlı dönemi başta olmak üzere Türk tarihinin farklı dönemlerine ait birçok konuyu ele almıştır. Mecmua akademik tarihçiliğin daha önce değinmediği ya da çok az değindiği saray düğünleri, saray entrikaları, suikastlar, harem hayatı, padişahların özel hayatı, sadrazamlar, Tür insanın özellikleri ve meziyetleri, kadim Türk şehirleri, Türk kahramanları, Türk efsaneleri gibi konuları ele almıştır. Çınaraltı mecmuası ele aldığı popüler konuları herkesin anlayabileceği dil ve anlatım ile halk için tarih anlayışı doğrultusunda Türk

---

⁵ <http://www.tarihyazimi.org/arsiv/tarihyazimi-calistaylari-iv-turkiye-de-populer-tarih>. (26.05.2019)

⁶ Özcan, 2011, 22.

⁷ Özcan, 2011, 144, 145.

toplumuna aktarmış ve büyük bir ligi çekerek dönemin en çok okunan süreli yayınlarından biri olmuştur.

Çınaraltı mecmuası popüler tarzıyla dönemin Türkçü anlayışının geniş halk kitlelerine yayılmasında faal rol oynamıştır. Mecmuada Türk tarihinin en eski dönemlerinden itibaren Türk milletine ve devletine hizmet eden devlet adamları ve komutanlar en büyük Türk milliyetçileri olarak nitelendirilmiştir. Tarihi şahsiyetlerin ve olayların anlatımında ölçülü de olsa şoven bir yaklaşımla toplumun geçmişiyle gurur duyması, bireylerin de özgüvenlerinin artması amaçlanmıştır. Çınaraltı mecmuası yayın hayatı boyunca akademik tarih kaygısı gütmeyen, halk için tarih anlayışı doğrultusunda Türk toplumunun ilgisini çekecek ve merakını giderecek popüler tarih konularını kendi bakış açısıyla Türk toplumuna aktarmıştır.

Dönemin Siyasi Ortamı

Çınaraltı 1941-44/1948 yılları arasında haftalık yayımlanmış bir mecmuadır. Mecmuanın yayımlandığı yıllar çoğunlukla İkinci Dünya Savaşı yıllarına denk gelmektedir. Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli dönemlerinden biri olan bu süreçte devlet başkanlığı görevini Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünden sonra devralan (11 Kasım 1938) İsmet İnönü yürütmüştür. İsmet İnönü Cumhurbaşkanı seçildikten kısa bir süre sonra 26 Aralık 1938 yılında toplanan CHP'nin Olağanüstü Kurultayı'nda genel başkan seçilmesinin yanı sıra Milli Şef unvanı almıştır. CHP parti tüzüğü'nün 3. maddesinde yapılan değişiklik ile Atatürk *Ebedi Şef*, İnönü ise *Milli Şef ve değişmez genel başkan* ilan edilmiştir.⁸

Cumhuriyet tarihinin ikinci Cumhurbaşkanı İsmet İnönü dönemi 11 Kasım 1938 yılında başlayıp Demokrat Parti'nin seçimleri kazandığı 14 Mayıs 1950 yılına kadar devam etmiştir. İnönü'nün iktidar da olduğu 1939-1945 yılları arası Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı iç ve dış sorunlar nedeniyle bunalımlı bir dönem yaşamıştır. İnönü'nün iktidarının devam ettiği İkinci Dünya

---

⁸ Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II*, ATAM Yayınları, Ankara, 2004, s. 520.

Savaşı sonrası 1945-1950 yılları arası, Türkiye’de çok partili hayata geçişin yaşandığı ve komünizmin etkisinin görüldüğü dönemdir.⁹

İnönü Milli Şef sıfatıyla *tek millet, tek parti, tek şef* anlayışına uygun hareket etmiştir. İnönü’nün böyle bir anlayışı benimsemesinde İkinci Dünya Savaşı nedeniyle Türkiye’ye yönelik iç ve dış tehditlerin ortaya çıkması etkili olmuştur.¹⁰ İnönü Milli Şef anlayışıyla savaşın ortaya çıkardığı iç ve dış tehditleri ortadan kaldırmayı, siyasi, toplumsal ve ekonomik sorunlara en kısa sürede çözüm bulmayı amaçlamıştır.

İç siyasetinde tek parti dönemini yaşayan İnönü’nün yönetiminde bulunan Türkiye, İkinci Dünya Savaşı başladığında, savaşın dışında ve tarafsız kalarak, toprak bütünlüğünü korumayı amaç edinen bir dış politika izlemeyi esas almıştır.¹¹ Ama Türkiye’nin jeopolitik durumu onu hem bir Akdeniz, hem de Balkan devleti olarak, dünyanın ihtilafli alanları ve bu alanların meseleleri içinde bulunduruyordu.¹² Bu nedenle İkinci Dünya Savaşı’na katılan Mihver ve Müttefik devletler Türkiye’yi kendi yanlarında savaşa sokmak için büyük çaba harcamışlar ve Türkiye’ye baskı yapmışlardır. Ancak her iki tarafta istediği sonucu elde edememiş ve Türkiye savaşın sonlarına kadar tarafsız kalmayı başarmıştır. Bununla beraber Türkiye, savaşın başlarından itibaren güvenliğini sağlamak üzere, her iki tarafla çeşitli diplomatik ilişkilerde bulunmaktan geri kalmamıştır.¹³

Türkiye İkinci Dünya Savaşı’na girmemiş ancak savaştan dolayı da olsa etkilenmiş, dış politikada Almanya Rusya arasında bir denge politikası izlemek zorunda kalmıştır. Türkiye savaşın ilk yıllarında daha çok Almanya’ya yakın bir siyaset izlemiş ve bu doğrultuda Türkiye’de milliyetçi söylemler artmıştır. Almanya’nın İkinci Dünya Savaşı’nda Sovyetler Birliği’ne saldırmasıyla Türkiye’yi kendi yanında savaşa dâhil etmek için Türkiye’deki Türkçü-Turancı akımları desteklediği görülmektedir.¹⁴ İkinci Dünya Savaşı’nın başlarında Almanya yanlısı ve Sovyetler Birliği karşıtı bir politikayı gizliden gizliye yürüten

⁹ Cevher Döğner, *Çınaraltı Dergisinin Sistematik Analizi Ve Türk Edebiyatındaki Yeri/Önemi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 2014, s. 1.

¹⁰ Döğner, 2014, 1.

¹¹ Rifat Uçarol, *Siyasi Tarih (1789-2001)*, Der Yayınları, İstanbul, 2008, s. 820.

¹² Genelkurmay Askeri Tarih Ve Stratejik Etüt Başkanlığı, *Türk Asker Büyükleri Ve Zaferleri Serisi No: 15 İsmet İnönü*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1987, s. 115.

¹³ Uçarol, 2008, 820, 821.

¹⁴ Döğner, 2014, 4.

iktidar, bu görüşü doğrultusunda sosyalist olarak gördüğü mecmualar ve yazarlar üzerinde sıkı bir baskı ve izleme faaliyeti sürdürmüştür.¹⁵ Bu dönemde Sovyetler Birliği karşıtı söylem içerisinde olan Türkçü yayımlar iktidar tarafından desteklenmiştir.

Türkiye İkinci Dünya Savaşı'nın ilerleyen döneminde Müttefik devletlerin baskısının artması ve Almanya'nın birçok cephede yenilmesi üzerine daha çok Sovyetler Birliği ve Müttefik devletler yanlısı siyaset izlemeye başlamıştır. İnönü özellikle Sovyetler Birliği'nin savaş sırasında işgallere başladığı dönemde Türkiye'nin de Sovyet işgaline uğrayacağı endişesiyle ülkede Sovyet yanlılarının komünist faaliyetlerine göz yummuş ve bu dönemde Türkiye'de komünist faaliyetler hız kazanmıştır.¹⁶ İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Türk hükümeti *Türkçü ve Turancı* akımın müttefiklerde tahrik yaratan bir unsur olacağı düşüncesiyle ve Sovyetler Birliği'ne hoş görünme kaygısıyla 1944 yılı Mayıs ayında Türkçülük ve Turancılık düşüncesine sahip olan ve propagandası yapan çok sayıda düşünür ve yazarı tutuklatmıştır.¹⁷

Türk hükümeti İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru meydana gelen gelişmeler üzerine savaş sonunu da düşünerek, İngiltere ve ABD'nin Türkiye'ye savaş sonrası barış konferansında tam bir müttefik devlet işlemi göreceğine dair güvence vermesi üzerine 23 Şubat 1945 yılında Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etmiş ve 27 Şubat günü de Birleşmiş Milletler Bildirisi'ni imzalamıştır.¹⁸ Türkiye İkinci Dünya Savaşı'nda izlediği başarılı dış politikasıyla, savaşın sonlarına kadar tarafsız ve savaşın dışında kalmayı başarmış, savaşın getirebileceği sorun ve yıkıntılardan uzak kalmıştır. Türkiye savaşın sonunda izlemiş olduğu siyaset sayesinde de savaşın sonunda oluşan yeni dünya düzeninde yerini almıştır.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'de dış siyaset haricinde iç siyasette de ekonomi başta olmak üzere birçok alanda önemli sıkıntılar yaşanmıştır. Bu dönemde Türkiye'de kısmi seferberliğe gidilerek bir milyona yakın kişi askere

---

¹⁵ Necati Tonga, *Çınaraltı Dergisi Etrafında Oluşan Edebi Muhit*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004, s. 2.

¹⁶ Döğer, 2014, 6.

¹⁷ Necdet Ekinci, "İnönü Dönemi Ve II. Dünya Savaşı Yılları", *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2014, C. 16, s. 717.

¹⁸ Uçarol, 2008, 848.

alınmış, savunma ihtiyacı için bir önceki döneme oranla ülke gelirinin büyük bir bölümü ayrılmıştır. Zaten milli mücadele yıllarında ekonomik olarak çok kayıp vermiş olan Türkiye bu durum karşısında çok zor durumda kalmıştır. Küresel anlamdaki bu olumsuz gelişmeler Türk hükümetini de zor durumda bırakmıştır. Zira İkinci Dünya Savaşı'nın etkisiyle tüm ülkede aşırı fiyat artışları, hayat pahalılığı ve temel ihtiyaç maddelerinin yokluğu meydana gelmiştir. Piyasada aranan temel ihtiyaç maddelerinin yokluğu yanında hükümetin ordu ihtiyaçları için elde edilen ürünlerin belli bir kısmına el koyması ve bunların temin edilmesi için uyguladığı baskılar, halkta ve özellikle dar gelirli vatandaşlar üzerinde olumsuz etkilere yol açmıştır.

Milli Şef yönetimi, İkinci Dünya Savaşı yıllarında büyük ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya kalmış, bir anlamda ülke tam anlamıyla bir savaş ekonomisi sürecine girmiştir. Söz konusu sıkıntıları atlatmak için de çeşitli adlar altında yeni yeni vergiler çıkarmıştır. *Varlık Vergisi* (11 Kasım 1942), *Toprak Mahsulleri Vergisi* (4 Haziran 1943) bu tür vergilerdendir. Özellikle Varlık Vergisi, Türkiye'de yaşayan Rum, Ermeni ve Musevi kökenli Türk vatandaşlardan alınan bir vergiydi. Varlık Vergisi'nin özellikle Rum, Ermeni ve Musevi kökenli Türk vatandaşlardan tahsil edilmesi sonradan ortaya çıkacak sosyal ve ekonomik sorunlara neden olmuştur. Zira Rum, Ermeni ve Musevi kökenli Türk vatandaşlar bir süre sonra paralarını alarak ülkeyi terk etmişlerdir.¹⁹ İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı siyasi, sosyal sorunlar ve İnönü'nün savaş yıllarında uyguladığı ekonomi politikaları Türk halkı üzerinde çok büyük etkiler bırakmış, devletle toplumun arasının açılmasına sebep olmuştur. İnönü devletle toplumu yeniden bütünleştirmek amacıyla İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda Türkiye'nin çok partili siyasi hayat geçmesi için girişimlerini hızlandırmıştır.

Milli Şef İsmet İnönü'nün iktidarının devam ettiği İkinci Dünya Savaşı sonrası 1945-1950 arası, Türkiye'de iç siyasette çok partili hayata geçişin yaşandığı ve komünizmin etkisinin görüldüğü dönemdir. Türkiye'nin çok partili siyasi hayata geçmesinde İkinci Dünya Savaşı sonrası hem iç hem de dış siyasette yaşanan gelişmeler etkili olmuştur. İç siyasette halkın yıllardır süren tek parti idaresinden hoşnutsuzluğu İkinci Dünya Savaşı'nın ekonomik sıkıntılarıyla

---

¹⁹ Döğür, 2014, 3.

birleşince had safhaya ulaşmış ve halk tek parti yönetiminden kurtulmak istemiştir.²⁰ Türkiye'nin çok partili siyasi hayata geçmesinde dış siyasette de şu gelişmeler etkili olmuştur: İkinci Dünya Savaşı sonrası Sovyet Rusya'nın, Çarlık döneminin Türkiye'nin stratejik önemi haiz yerleri üzerindeki tarihi emellerini yeniden ve ısrarla gündeme getirmesi Türk hükümetini müttefikler aramaya sevk etmiştir. Bu ortamda Türkiye'nin işbirliği yapabileceği ülkeler çok partili sistemlerle demokratik anlayışla yönetilen devletlerdir. Türkiye'de bu bağlamda Birleşmiş Milletler kuruluş kararının verildiği San Francisco Konferansı'na gönderdiği temsilci vasıtasıyla çok partili hayata geçiş kararında olduğunu muhtemel müttefiklerine duyurmuştur.²¹

Türk hükümeti İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan gelişmelere bağlı olarak demokratikleşme adına Türkiye'de çok partili siyasa hayata geçmek için yeni siyasi partilerin kurulmasına izin vermiştir. Bu doğrultuda ilk olarak 1945'lerin Türkiye'si'nin önde gelen iş adamlarından biri olarak tanınan Nuri Demirağ, 7 Temmuz 1945'te *Milli Kalkınma Partisi* adını verdiği partinin kuruluşu için başvurusunu yapmıştır. Tek partili siyasi hayatın ardından kurulan ilk muhalefet partisine 22 Temmuz 1945'te izin verilmiş, ancak partinin resmi açılış töreni 27 Ekim 1945 yılında gerçekleştirilmiştir.²² Milli Kalkınma Partisi'nin kuruluşundan kısa bir süre CHP içerisinde Dörtlü Takrir adıyla anılan muhalif grup, Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuad Köprülü ve Refik Koraltan 7 Ocak 1946 yılında Demokrat Parti'yi kurmuşlardır.²³ İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra çok partili siyasi hayata geçilmesiyle beraber ilk çok partili seçim 21 Temmuz 1946 yılında yapılmıştır. Bu seçimlerde CHP 400, DP 40 milletvekili ile meclise girmiştir. Yapılan Cumhurbaşkanı seçiminde 12 Ocak 1994'te yaş haddinden emekliye ayrılmış olan Mareşal Fevzi Çakmak 59 oy almış, İsmet İnönü ise 388 oy alarak yeniden Cumhurbaşkanı seçilmiştir.²⁴ CHP 1946 seçimlerini kazanarak 1950 yılına kadar devam edecek olan iktidarını korumayı başarmıştır.

---

²⁰ Filiz Çolak, "Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş Ve Demokrat Parti (1945-1950)", *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2014, C. 16, s. 774.

²¹ Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, 2004, s. 532.

²² Ercan Haytoğlu, "1945'te Çok Partili Siyasi Hayata Geçişte Bir İlk: Milli Kalkınma Partisi", *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2014, C. 16, s. 783, 784.

²³ Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, 2004, s. 536.

²⁴ Genelkurmay Askeri Tarih Ve Stratejik Etüt Başkanlığı, 1987, s. 130.

1940-1950 yılları arası siyasi alanda olduğu gibi basın yayın alanında da iktidarın baskısının hissedildiği dönemdir. Bu nedenle basın, dönemin siyasi gelişmelerine ayak uydurmak zorunda kalmıştır. Bu dönemde Çınaraltı gibi Türkçülük ve Turancılığı benimseyen mecmualar; *Orkun*, *Ergenekon*, *Gökbörü* ve *Bozkurt*'tur.²⁵ Çınaraltı mecmuası gibi Türkçü ve Turancı özelliğe sahip mecmualar faaliyet gösterdiği yıllarda Türkiye'nin Almanya'ya yakın bir dış politika izlediği ve milliyetçilik söyleminin güçlü olduğu dönemlerde hükümet tarafından desteklenmiştir. Ancak Türkiye'nin dış politikada Müttefik devletler ve Sovyet yanlısı politika izlediği dönemlerde Türkçü ve Turancı mecmualar milliyetçi söylemlerinden dolayı hükümetin baskısına maruz kalmış hatta bu mecmualarda yazıları yayımlanan birçok aydın tutuklanmıştır. Bütün bu gelişmelere rağmen Çınaraltı mecmuası Türkiye'nin o dönem gündeminde olan İkinci Dünya Savaşı, çok partili hayata geçiş çalışmaları, komünizm tehdidi gibi meseleleri de ele alarak ılımlı bir anlayış içerisinde Türkçü çizgisinden ayrılmadan 9 Haziran 1948 yılına kadar yayın hayatına devam etmiştir.

Çınaraltı Mecmuası Tanıtımı

Çınaraltı mecmuası 9 Ağustos 1941 ile 9 Haziran 1948 yılları arasında haftalık ilim ve sanat mecmuası olarak *Dilde*, *Fikirde İşte Birlik* sloganıyla 161 sayı olarak yayımlanmış, Türkçü özelliklere sahip bir mecmua olarak faaliyet göstermiştir. Yayın hayatında üç dönem görülen mecmuanın ilk dönemi 9 Ağustos 1941 - 15 Temmuz 1944 yılları arasındadır. İkinci dönemi 26 Ağustos - 16 Eylül 1944 yılları arası, üçüncü ve son dönemi ise 17 Mart - 9 Haziran 1948 yılları arasındadır.

Çınaraltı mecmuası, ilk döneminde (146 sayı) 6 cilt, ikinci döneminde (4 sayı) 1 cilt, üçüncü döneminde ise (11 sayı) cilt belirtilmeden yayımlanmıştır. Mecmuanın yayımlanmış olan ciltleri ve yayın tarihleri şu şekildedir:

1. cilt: 9 Ağustos 1941-7 Şubat 1942
2. cilt: 7 Şubat 1942-26 Eylül 1942
3. cilt: 26 Eylül 1942-17 Nisan 1943
4. cilt: 17 Nisan 1943-Tarihsiz (25 Eylül 1943)
5. cilt: Tarihsiz (25 Eylül 1943)-25 Mart 1944
6. cilt: 25 Mart 1944-15 Temmuz 1944

---

²⁵ Döğür, 2014, 5.

1. cilt: 26 Ağustos 1944-16 Eylül 1944

Mecmuanın sahibi ve yayın müdürü 16 Eylül 1944 yılına kadar Orhan Seyfi Orhon'dur. Çınaraltı 16 Eylül 1944 yılındaki sayısından sonra yayın hayatına dört yıl ara vermiştir. Çınaraltı mecmuası 17 Mart 1948 yılında yeniden yayın hayatına başlamıştır. 17 Mart 1948 yılından sonra 11 sayı olarak yayımlanan mecmuanın sahibi ve yayın müdürü Yusuf Ziya Ortaç'tır.

Çınaraltı mecmuasının ilk 150 sayısı cumartesi, mecmuanın son 11 sayısı çarşamba günleri haftalık olarak yayımlanmıştır. Ancak bazı sayılar (Mecmuanın 34. sayısı 28 Mart 1942'de, 35. sayısı 22 Mayıs 1942'de yayımlanmış, 146. sayısı 15 Temmuz 1944'te yayımlanmış, daha sonra mecmua 26 Ağustos 1944 yılına kadar çıkmamış, 26 Ağustos-16 Eylül 1944 yılları arasında 1. sayıdan başlayarak 4 sayı olarak yayımlanmıştır.) ekonomik ve siyasi gerekçelerle mecmuanın geçici olarak kapatılması nedeniyle gecikmeli olarak yayımlanmıştır. Çınaraltı mecmuasının ilk 146 sayısı 16 sayfa olarak 147, 148, 149 ve 150. sayıları 4 sayfa şeklinde, son 11 sayısı ilk 146 sayıda olduğu gibi 16 sayfa olarak yayımlanmıştır. Çınaraltı mecmuasının 4. cildinde; 89, 90, 95, 103, 104. sayıları ile 5. Ciltte, 105 ve 106. sayıları tarihsiz olarak yayımlanmıştır.

Çınaraltı mecmuasının, 1941 tarihli 12. sayısı Ziya Gökalp, 1941 tarihli 14. sayısı Atatürk, 1941 tarihli 21. sayısı Namık Kemal, 1942 tarihli 31. sayısı Ömer Seyfettin, 1944 tarihli 142. sayısı Ahmed Haşim ve 1948 tarihli 10. sayısı İstanbul'un Fethi için özel sayı olarak çıkarılmıştır.

Mecmuanın ilk 23 sayısında idarehanesi İstanbul'un Ankara Caddesi'nde hususi bir daire, 24. Sayı ile 146. sayılar arası İstanbul'un Ankara Caddesi'nde 47 numaralı Çınar Yayınevi, 1948 yılında basılan son 11 sayısında İstanbul'un Nuruosmaniye Caddesi Numara 57'dir. Çınaraltı mecmuasının ilk 146 sayısı Cumhuriyet Matbaası'nda, 1944'te yayınlanan 4 sayısı Ülkü Basımevi'nde, 1948'deki 11 sayısı Şaka Matbaası'nda basılmıştır.

Çınaraltı mecmuası ismine uygun olarak ilk 130 sayıda kapak resmi olarak farklı renk ve büyüklükte çınar ağacı resmi kullanmıştır. 131. sayıdan itibaren çınar ağacı küçültülerek ve sola tarafa kaydırılarak kapakta Anadolu kadınına gösteren resimlere ağırlık verilmiştir. Mecmuanın sadece kapak resmi renkli basılmış, diğer sayfaları ise siyah beyaz basılmıştır. Mecmuanın kapağında çınar ağacının altına denk getirilen büyük harflerle ÇINARALTI logosu, Çınaraltı logosunun hemen altına, *Haftalık İlim Sanat Mecmuası* yazısı yer almıştır. Renkli

kapak sayfasının ortasında *Bu Sayıdakiler* ibaresiyle mecmuanın içindekiler kısmı belirtilmiştir. İçindekiler bölümünde yazarların isimleri ve yazı başlıkları bulunmaktadır. Kapak sayfasının sol alt köşesinde mecmuanın sayı numarası rakam ile gösterilmiştir.

Çınaraltı mecmuasının numaralandırılması kapağın 1. sayfasından başlamakta, iç kapak sayfası 2. sayfa olarak belirtilmektedir. Baş makalenin olduğu sayfa 3. sayfa olarak belirlenmiştir. Mecmuanın sayısı ve telefon bilgisi küçük bir dikdörtgen içinde makalenin üst tarafında yer almaktadır. Ayrıca makalenin altında Türkçülüğü simgeleyen bir bozkurt kafası resmi yer almaktadır.

Mecmuanın iç kapak sayfasında ilk sayıdan itibaren *Yeni Neşriyat* başlığı altında eser tanıtımlarına yer verilmiştir. *Yeni Neşriyat* bölümünde daha çok Halkevlerinin yayımlanan eserlerine, seminer ve konferanslarına yer verilmiştir. Mecmuanın 30 Ağustos 1941 tarihli 4. sayısında *Yeni Neşriyat* bölümü yerini *Kitaplar Mecmualar* adlı yeni bir içeriğe bırakmıştır. *Kitaplar Mecmualar* kısmında bazı mecmualardan yapılan alıntılara yer verilmiştir. *Kitaplar Mecmualar* bölümü 13 Eylül 1941 tarihli 6. sayıda *Kitaplar Gazeteler* olarak değiştirilmiştir. Burada da çeşitli kitap ve gazetelerden yapılan kısa alıntılara yer verilmiştir. Mecmuanın 13 Eylül 1941 tarihli 6. sayısı ve 11 Ekim 1941 tarihli 10. sayısı arasında *Kitaplar Gazeteler* bölümü yerini *Seçme Güzel Şiirler'e* bırakmıştır. Mecmuada *Vecizeler* bölümü 23 Ağustos 1941 tarihli 3. sayıdan itibaren başlamış, aralıklı olarak 24 Ekim 1942 tarihli 57. sayıya kadar mecmuanın iç kapak sayfasında yer almıştır. Mecmua, uzun süre iç kapak sayfasını bazen *Kitaplar Mecmualar'a*, *Kitaplar Gazeteler'e*, *Seçme Güzel Şiirler'e*, *İktibaslar'a* ayırmıştır.

Çınaraltı mecmuasına 3 Nisan 1943 yılında 80. sayıda *Yeni İlim ve Teknik* adlı yeni bir bölüm eklenmiştir. Bu bölümde Çınaraltı mecmuası haftalık yayımlanan mecmua olma özelliğini kullanarak okuyucularını haftalık gelişen bilim ve teknoloji konularında bilgilendirmiştir.

Mecmuanın 8 Nisan 1944 tarihli 133. sayısında *Saz ve Ses Erenleri* adı altında yeni bir bölümü yayımlanmıştır. Bu bölüm mecmuanın 10-11. sayfalarında yayımlanmıştır. Çınaraltı mecmuasının bu bölümünde milli saz şairlerinden örnekler verilmiştir. Ayrıca mecmuanın, 20 Şubat 1943 tarihli 74. sayı ile 5 Haziran 1943 tarihli 89. sayı arasında *Görüşler* adlı yeni bir bölüm

yayımlanmıştır. Bu bölüm mecmuanın 8-9. sayfalarda yayımlanmış ve bu bölümde haftalık güncel konulara dair imzasız kısa yazılara yer verilmiştir.

Mecmuada anket çalışmalarına da yer verilmiştir. İlk anket *Türkçülüğe Dair*²⁶ dir. Ankete Nadir Nadi, Feridun Osman Menteşoğlu, Velit Ebuzziya, Burhan Cahit Morkaya, Peyami Safa, Fahrettin Gökay katılmıştır. Bu anketten sonra başka sayılarda farklı konularda da anket çalışmaları yapılmıştır.

Çınaraltı mecmuasında bazen röportajlara da yer verilmiştir. *Kitapçılarla Konuştuk*²⁷, başlığı altında yapılan röportajda muhataplarına kitap okumayla ilgili değişik sorular yöneltilmiştir.

Çınaraltı mecmuasının bazı sayılarına *Çınaraltı Ansiklopedisi* adı verilen bölüm eklenmiş ve bu bölümde *Yahudiler, Ukrayna, Türklerin Yaşadıkları Yerler ve Sayıları, Petrol Meselesi, İran*, gibi konular ele alınarak bu konular hakkında okuyucu bilgilendirilmeye çalışılmıştır.

Çınaraltı mecmuasının 15. sayfasına 131. sayıdan itibaren *Şundan Bundan* bölümü eklenmiştir. Bu bölümde çeşitli zekâ oyunlarına, fıkralara yer verilmiştir. Mecmuanın son sayfası olan 16. sayfa genel olarak reklam için ayrılmış; çeşitli kitap, ilaç ve banka reklamları yayımlanmıştır.

Mecmuanın, Çınaraltı ismini almasında çınarın *Türk şehirlerinin tabii abidesi ve adeta birer milli sembolü*²⁸ olması etkili olmuştur. Bursa'da ilk Türk abidesi Orhan Bey Cami'nin önündeki bugün kovuğu bir dükkâncık olan ihtiyar çınardan tutunuzda Yıldırım'ın, Çelebi'nin, Hüdavendigâr'ın, II. Murat'ın hangi abidesini görürseniz etrafında mutlaka ulu bir çınara rastlarsınız. Yine Ziya Gökalp'ın *Çınaraltı*²⁹ başlıklı yazısı da mecmuanın Çınaraltı ismini almasında etkili olmuştur. Ziya Gökalp, Çınaraltı'na sembolik bir mana yüklemiş ve adı geçen makalesinde, Çınaraltı'nın Yeni Mecmua adlı haftalık mecmuayı sembolize ettiğini, makalesinde işlediği ve Çınaraltı'nda sohbet ettiği gönül arkadaşının da bu mecmuanın kişisel ihtiraslardan temizlenmiş olan ruhu olduğunu ayrıca Çınaraltı'nın fikri bir anlamı sembolize ederek kültürel milliyetçiliği yansıttığını belirtmiştir.³⁰ Bundan yola çıkarak mecmuanın sahipleri ve başyazarları Orhon Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç, çıkardıkları mecmuada milliyetçiliği ve

²⁶ S. G., "Türkçülüğe Dair Anketimiz", *Çınaraltı*, C. 4, S. 94, 10 Temmuz, 1943, s. 8, 10.

²⁷ S. G., "Kitapçılarla Konuştuk", *Çınaraltı*, C. 4, S. 95, Tarihsiz, s. 8, 10.

²⁸ Sedat Çetintaş, "Çınar Altında Düşündüklerim", *Çınaraltı*, C.1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 4.

²⁹ Ziya Gökalp, "Çınaraltı", *Çınaraltı*, C. 1, S. 12, 25 Birinci Teşrin 1941, s. 6.

³⁰ Tonga 2004, 29.

Türkçülüğü savundukları için Çınaraltı ismini çıkardıkları mecmuanın ismi olarak belirlemişlerdir.

Çınaraltı mecmuasının yayın hayatına başlarken amacının ilk sayıda başyazarı Orhan Seyfi Orhon tarafından kaleme alınan *İdeal* başlıklı makalesinde belirtildiği anlaşılmaktadır. Makalede Orhan Seyfi Orhon Türk milletinin ideal eksikliğini şu şekilde ifade etmektedir: *Eksiğimiz nedir? Brezilya kahvesi mi, patiska mı, asfalt yol mu, Aspirin Bayer mi? Hayır! Hayır! Hayır! Eksiğimiz içimizdeki büyük ve mukaddes yangını tutuşturacak bir ideal yokluğudur. İstikbale karşı iştahımızı arttıracak, enerjimizi çoğaltacak, bizi hodgamlıktan, rahatseverlikten, bugüne baş eğmeden kurtaracak, cesur, atılgan hararetle, dinamik yapacak bir ideal!*³¹

Mecmuanın amacını oluşturan *İdeal* düşüncesini *İdeale Doğru* makalesinde farklı yönü ile ele alan diğer bir yazar emekli General Hüseyin Emir Erkilet, devletin kalıcılığının kan ve milliyet temellerine dayanmadıkça sağlam ve devamlı bir varlık teşkil edemeyeceğini ifade etmektedir. *İnsana hareketi veren nasıl ruhsa milleti yaşatacak ve yürütecek olan da ülküdür, idealdir.*³² Erkilet, bu düşüncesiyle ülküsüz bir milleti cansız bir vücuda benzeterek ülküsüz milletin ölüden farksız olduğunu ifade etmektedir.

Mecmuanın ilk sayısından itibaren Türkçü Fikir ve Sanat Mecmuası ve *Dilde, Fikirde İşte Birlik* sloganıyla hareket etmesi mecmuanın Türk milliyetçiliğine hizmet için yayımlandığını göstermektedir. Çınaraltı mecmuasının bu amacını Yusuf Ziya Ortaç, *farklı yöre ve coğrafyada yaşasalar bile tüm Türk soyunun aynı emelde bulunduğu* söyleyerek ifade etmekte, *Çınaraltı mecmuasının da bu amaca hizmet ettiğini*³³ belirtmektedir.

Bütün bu yazılardan anlaşıldığı üzere mecmuanın ortaya çıkış amacı Türklere milli bir ideal aşlamak ve farklı coğrafyalarda yaşasalar bile Türkleri aynı ideal etrafında toplamaktır. Çınaraltı mecmuası Türkçülük konusu başta olmak üzere hemen hemen her konuda yazılar yayımlayarak okurunu bilgilendirmek istemiştir. Bu nedenle makale türünden yazılara ağırlık vermiştir.

Mecmuanın başyazarları yayın müdürleri Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç tarafından kaleme alınmıştır. Bu iki isim dışında çok sayıda tanınmış isim

³¹ Orhan Seyfi Orhon, "İdeal", *Çınaraltı*, C. 1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 3.

³² Hüseyin Emir Erkilet, "İdeale Doğru", *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 4.

³³ Yusuf Ziya Ortaç, "Gençlik ve Çınaraltı", *Çınaraltı*, C. 1, S. 5, 06 Eylül 1941, s. 3.

farklı konularda mecmuada makaleler yayımlamışlardır. Mecmuada makalesi yayımlanan dönemin başlıca ünlü isimleri; Yahya Kemal Beyatlı, Mehmet Emin Yurdakul, Faruk Nafiz Çamlıbel, Mükrimin Halil Yinanç, Behçet Kemal Çağlar, Şükûfe Nihal Başar, Hüseyin Nihal Atsız, Halide Nusret, Edip Ayel, Zeki Ömer Defne, Halit Fahri Ozansoy, Mithat Cemal, Fazıl Ahmet Aykaç, Feyzi Halıcı, H. Nihat Boztepe, Mehmet Çınarlı, Zeki Velidi Togan, R. Oğuz Türkkkan, Nejdet Sançar, Enver Behnan Şapolyo, İsmail Hami Danişmend, Peyami Safa, Besim Atalay, Altemur Kılıç, Hüseyin Emir Erkilet, Zafer Arıkbağ, H. Namık Orkun'dur.

Çınaraltı mecmuasında yayımlanan makalelerde konu olarak: tarih, şiir, roman, öykü, oyun, eleştiri, dil, kitap, güzel sanatlar, müzik, tiyatro, sanayi, psikoloji, sağlık, iktisat ele alınmıştır. Ayrıca mecmuanın amacına uygun milli konularda işlenmiştir. Bunlar; Türk insanının milli manevi duyguları, Türk tarihi, Türk siyaseti, Türk milli yapısı, Türk milli değerleri, Türk kültürü, Türk mimarisi, Türk insanı, Türklerin yaşadığı coğrafya, Türk insanının yaşam tarzı, Anadolu türküleri, Türk efsaneleri, şarkıları, kahramanları vb. konulardır.

Mecmuada tarih konulu makaleleri yayımlanan başlıca isimler olan Mükrimin Halil Yinanç, Hüseyin Nihal Atsız, Zeki Velidi Togan, Mustafa Hakkı Akansel, Reşit Saffet Atabinen, Hüseyin Emir Erkilet, Rıza Yalgın, İsmail Hami Danişmend, Abdullah Zihni Soysal, Enver Behnan Şapolyo, Nebil Buharalı, Hasan Adnan Giz, Reşit Ekrem Koçu, Ahmet Cevat Eren, Tayyip Gökbilgin dönemin önemli düşünürleridir. Tarih konulu makaleler tezin ana konusunu oluşturduğu için ilerleyen sayfalarda daha ayrıntılı olarak ele alınarak analiz edilecektir.

Mecmuada Türkçülük konusunda birçok yazar çok sayıda makale yayımlamıştır: Al Temur Kılıç, *Türkçülük: Ütopiamızın İdeolojisi*; Hüseyin Emir Erkilet, *Türkçülük ve Milliyetçilik*, *Taze Türk Kanının Telkih Kudreti*, *Devlet ve Türkçülük*; Orhon Seyfi Orhon, *Türkçülük Vatanperverlik*, *Türkçülük ve Din*, *Türkçülüğün Amentü'sü Şu Olmalıdır*; Yusuf Ziya Ortaç, *Biz Türk'üz, Türkçüyüz*; Hüseyin Nihal Atsız, *Türk Ahlakı*; Hüseyin Namık Orkun, *Bugünkü Türkçülüğün Esasları*; Nejdet Sançar, *Türk Kahramanlığından Örnekler*; Şerif Korkut, *Türkçülüğümüze Dair*; Mustafa Hakkı Akansel, *Türk Irkının Devleti* belli başlı olanlarıdır.

Çınaraltı mecmuasında en çok eser verilen tür şiidir: Yusuf Ziya Ortaç, Orhon Seyfi Orhon, Faruk Nafiz Çamlıbel, Aşık Battal, Selahattin Kutlu, Kamil Özkan, Yusuf Ziya Uğur, Ümit Yaşar Oğuzcan; Rıza Polat Akkoyunlu, Emin Ülgener, Zeki Ömer Defne, Cemal Oğuz Öcal, Halit Fahri Ozansoy, Behçet Kemal Çağlar, Nihal Atsız, Osman Yüksel, H. Basri Çınar, Ali İzzet Özkan, Mithat Cemal Kuntay, Hikmet Şinasi Önol, Ç. Altan, Mehmet Çakırtaş, Necdet Ataman, Selahattin Kutlu gibi birçok isim farklı konularda şiirler yazarak mecmuada yayımlamışlardır.

Mecmuada en çok bahsi geçen konular arasında Türk Dili ve Türk Edebiyatı yer almaktadır. Yusuf Ziya Ortaç *Türk Edebiyatı Nasıl ve Niçin Bir Buhran Geçiriyor*, Besim Atalay *Türkçe Davası*, Hüseyin Nihal Atsız *Dilimizi Türkçeleştirmek İçin Ameli Yollar*, Hüseyin Emir Erkilet *Öz Dilimiz*, Nebil Buharalı *Hakiki Türkçe ve Taklit Türkçe*, Ali Canip Yöntem *Yazı Dili Münakaşaları*, Fuat Köseraif *Türkçemizde Çoğul (Cemi)*, Orhon Seyfi Orhon *Hece mi Kolay Aruz mu?*, Aşık Özkul *Türkü*, Mehmet Çakırtaş *Güzelleme*, M. Fahrettin Çelik *Halk Edebiyat Örneklerinden: Sarıkamış*, Mithat Cemal Kuntay *6 Türkçeci*, Hüseyin Namık Orkun *Türk Edebiyatı Tarihi*, İsmet Kür *Dil Meselesi* Türk Dili ve Türk Edebiyatı konularında yayımlanmış olan makaleler ve yazarlarıdır.

Çınaraltı mecmuasında zaman zaman toplumsal konularda da makaleler yayımlanmıştır: Orhon Seyfi Orhon *Türk Kadını! Kocanın Bir Zevk Oyunağı Değil Hayat, İş ve İdeal Arkadaşısın*; Mustafa Hakkı Akansel *Hayat Bir Vazife mi Bir Eğlence midir?*, *Seciye ve Ahlak*, *Yüksek Kültür*, *Hayat Bir Mucizedir* makaleleri toplumsal konulara örnektir.

Çınaraltı, yayın hayatına başlarken Türkçü bir mecmua özelliğine sahip olmakla beraber daha sonraki yıllarda biraz da siyasî iktidarın Türkçüler üzerindeki baskılarının sonucu zaman zaman bu düşüncenin tamamen dışında kalır ve 131. sayıda *Dilde, Fikirde, İşte Birlik* sloganını kullanmaktan vazgeçer.³⁴ Bu devre 146. sayıya kadar devam eder.

Çınaraltı mecmuası 9 Ağustos 1941- 9 Haziran 1948 yılları arasında toplamda 161 sayı olarak yayımlanan tarihi, ilmi, edebi ve dini konularda bilgi sahibi insanların görüşlerine mecmuada yer vererek o dönemin siyasî ortamında

³⁴ Nuran Özlük, *Çınaraltı Dergisi Sistemik İndeks*, Akademik Kitaplar Yayınları, İstanbul, 2010, s. 25.

ılımlı Türçülüğü benimseyerek fikri ve edebi bir çevrenin oluşmasında rol oynamıştır.³⁵

---

³⁵ Tonga, 2004, 32.

1. BÖLÜM

1. TARİH KONULU MAKALELERİN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

1.1. TÜRKÇÜLÜK VE MİLLİYETÇİLİK

Türkçülük ve milliyetçilik konusu Çınaraltı mecmuasının en çok ele aldığı konular arasında yer almaktadır. Hüseyin Emir Erkilet *Türkçülük ve Milliyetçilik*³⁶ adlı makalesinde Türkçülüğün tanımını yaparak Türkçülük milliyetçilik ilişkisini açıklamıştır. Türkçülük, Türkün kendisini, yurdunu, tarihini, musikisini, şiir ve edebiyatını, özellikle Türk'e Türklüğe ait her ne varsa hepsini yakından bilgi ve sevgiyle benimsemek olarak tanımlanmıştır. Makalede ayrıca coğrafi mekân olarak dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın yabancı bir Türk diyarı olmadığı bütün Türklerin tek bir millet olduğu ifade edilmektedir. Türkçü, Türkün ve Türklüğün kurtuluş ve birliğini daima göz önünde tutarak maddi ve manevi anlamda yükselmesine hizmet etmeyi kendine görev edinen kişi olarak tanımlanmış ve bu nedenle her milliyetçi Türk Türkçüdür ve her Türkçü milliyetçidir şeklinde ifade edilmiştir.

*Türkçülük, Milliyetçilik*³⁷ başlıklı makalede, Türkçülük milliyetçilik ilişkisi ele alınmıştır. Makalede Türk için milliyetçiliğin Türkçülük demek olduğu ve bu mantığın bütün milletler için geçerli olduğu, yani Bulgar için milliyetçiliğin Bulgarçılık, Elen için milliyetçiliğin Elencilik'ten başka bir şey olmadığı ifade edilmiştir. Makalede bir Türk için Türkçülüğü hissetmenin, milli şura sahip olmak demek olduğu, milli hissi olan her Türk'ün Türkçü olduğu, milliyetçi olmayan bir Türk'ün ise dalalette olduğu vurgulanmıştır.

*Türkçülük Nedir?*³⁸ başlıklı makalede, Türkçülük kavramının ne olduğu, Türkçülük milliyetçilik ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Makalede Türkçülük, milliyetçilik ruhunu tutuşturan ülkü ateşi olarak tanımlanmıştır. Milliyet kavramı da dil, mefkûre, ırk, hars ve duygu birliği olarak tanımlanmış, Türkçülüğün de milliyetçiliğin diğer bir ifade edilmiş şekli olduğu belirtilmiştir. Yine makalede milliyetçilik, kuvveti kanda ve soyda bulunan kültür mücadelesi olarak,

³⁶ Hüseyin Emir Erkilet, "Türkçülük ve Milliyetçilik", *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 23 Ağustos 1941, s. 4.

³⁷ Hüseyin Emir Erkilet, "Türkçülük, Milliyetçilik", *Çınaraltı*, C. 1, S.23, 10 İkinci Kanun 1942, s. 4.

³⁸ Ali Fuat Şener, "Türkçülük Nedir?", *Çınaraltı*, C. 1, S. 23, 10 İkinci Kanun 1942, s. 2.

Türkçülük ise milletperverliğin iş sahası olarak tanımlanmıştır. Kısacası Türkçülüğün bir diğer adının da milliyetçilik olduğu ifade edilmiştir.

*Türkçülüğün Amentü'sü Şu Olmalıdır:*³⁹ başlıklı makalede, Türk milletine inanmanın, onu tarih boyunca sevmenin, ona hükmetmeye, üstün olmaya değil, hizmet etmeye çalışmanın ve bundan manevi bir haz almanın gerçek Türkçülük olduğu, bunları yapmayanların Türkçülüğünden şüphe edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Makalede Türk milletinin, vicdanların âşık olduğu bir kahraman olduğu, onun her şeyi yapabileceğine inanmak gerektiği, Türk olma hakkını kimsenin Türk milletinin alamayacağı vurgulanmıştır. Yine makalede gerçek Türk'ün memleket meselelerinde hiçbir zaman şahsi ve soyut düşünemeyeceği, milletin ortak menfaatlerini göz önünde bulundurarak gerçekçi düşünmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Türkçülük konusu *Türkçülük: Ütopiamızın İdeolojisi*⁴⁰ başlıklı makalede Türk milletinin hiçbir zaman gerçekleşmeyecek hayaller peşinde koşmayacağı, Türk insanın ferdi menfaatler yerine ırkının refahı ve istikbali için mücadele ettiği ifade edilmektedir. Yine makalede Türkçülüğün feragat ve fedakârlık ideali olduğu, fert yerine cemiyet anlayışını ön planda tuttuğu vurgulanmıştır. Ayrıca Türkçülüğün dilin Türkleşmesi için mücadele etmek olduğu, gelenek ve göreneklerine bağlı kalmak olduğu da ifade edilmiştir. Son olarak makalede her Türk'ün idealinin Türkçülük olduğu ve bu ideal çerçevesinde her Türk'ün yeni zaferler için mücadele etmesi gerektiği anlatılmıştır.

Hüseyin Namık Orkun *Bugünkü Türkçülüğün Esasları*⁴¹ başlıklı makalesinde günümüzdeki Türkçülüğün oluşmasında etkili olan unsurlardan dil konusunu ele alarak Türk milletinin dil bakımından Ural-Altay dil grubu içerisinde yer aldığını ifade etmiştir. Ayrıca makalede Türkçe ile beraber Ural-Altay dil gurubu içerisinde yer alan diğer diller, bu dilleri konuşan milletler ve bu milletlerin yaşadığı coğrafyalar ele alınmaya çalışılmıştır. Bütün bunların amacı Türkçenin çok geniş bir alanda konuşulduğunu ve Türklerin Orta Asya dışında dünyanın farklı coğrafyalarında, özellikle Avrupa'da çok eski dönemlerden beri yaşadıklarını ortaya koymak şeklinde ifade edilmiştir. Makalede Türkçenin ve

---

³⁹ Orhan Seyfi Orhon, "Türkçülüğün Amentü'sü Şu Olmalıdır:", *Çınaraltı*, C. 1, S. 17, 29 İkinci Teşrin, 1941, s. 1.

⁴⁰ Al Temur Kılıç, "Türkçülük: Ütopiamızın İdeolojisi", *Çınaraltı*, C.1, S. 5, 6 Eylül 1941, s. 11.

⁴¹ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 1", *Çınaraltı*, C. 1, S. 4, 30 Ağustos 1941, s. 8, 9.

Türklerin çok geniş alanlarda etki yaratarak Turanizm fikrinin ortaya çıkardığı ve Turanizm fikrinin son asırlarda kendini Türkçülük olarak gösterdiği ve varlığını günümüze kadar güçlenerek sürdürdüğü belirtilmiştir.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 2*⁴² başlıklı makalede, Türkolojinin tarihi, tanımı ve konusu ele alınmıştır. Makalede Türkoloji ilmi Türklük ilmi olarak tanımlanarak, Türk'ün tarihini, dilini, etnografyasını, antropolojisini konu aldığı ifade edilmiştir. Makalede Türkoloji ilmiyle uğraşan yerli ve yabancı düşünürlerin olduğu, Türkoloji ilminin Sinoloji ile yani Çin tarihinin araştırılmasıyla Barthelmy d'Herbelot tarafından başlatıldığı ifade edilmiştir. Makalede Barthelmy d'Herbelot, *Bibliothegue Orientale* adlı eserinde Türkler hakkında bilgiler verdiği anlatılmaktadır. Yine makalede Barthelmy d'Herbelot'tan sonra birçok batılı bilim insanının doğu Sinolojisi sayesinde Türk tarihi hakkında bilgiler verdiği ifade edilmiştir. Makaleye göre Türkolojiyi Sinolojiden çıkaran en önemli eserin Strahlenberg'in kitabı olduğu anlatılmaktadır. Strahlenberg'in 1709 Poltava Savaşı sırasında Ruslara esir düştüğü ve Rusya'da dolaştığı dönemde eski Türk kitabelerini bulduğu, Ebulgazi Bahadır Han'ın *Şecere-i Türkisi'ni* elde ettiği, bütün bu araştırmalarını 1730'da *Das ord und Östliche Theil von Europa und Asia* adlı eserinde yazdığı ifade edilmiştir. Bu eserin Türk tarihinin Çin kaynaklarından ayrılarak bağımsız bir şekilde incelenmesini sağladığı ve Türkoloji ilminin bağımsız olmasında etkili olduğu belirtilmiştir. Bundan sonraki süreçte birçok Rus, Danimarkalı, Fransız tarihçinin Türkoloji alanında çalışmalar yaparak Türk tarihi hakkında önemli eserler verdiği ifade edilmiştir.

*Bugünkü Türkçülüğün Esaslar 3*⁴³ adlı makalede Türkoloji alanında çalışmalar yapan yerli araştırmacılar ve onların yaptıkları çalışmalar ele alınmıştır. Makalede Türkler arasında Türkoloji çalışmalarının ciddi ve ilmi anlamda Ziya Gökalp ile başladığı ancak Ziya Gökalp'tan önce de Türkoloji konusunda çalışmalar yapan Türk araştırmacıların olduğu ifade edilmiş, buna örnek olarak da Süleyman Paşa, Necip Asım, Veled Çelebi, Şemseddin Sami gibi isimler verilmiştir. Bu kişilerin yaptığı çalışmaların Türkolojinin kurulmasında ikinci derecede etkili olduğu ifade edilmiştir. Makalede Türkiye'de metodik anlamda Türkolojinin kurulmasında en etkili kişinin Ziya Gökalp olarak kabul edilmesinin

---

⁴² Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 2", *Çınaraltı*, C.1, S. 8, 27 Eylül 1941, s.8,9.

⁴³ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 3", *Çınaraltı*, C. 1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 5, 6.

nedeni olarak Ziya Gökalp'ın Türkoloji konusunda sahada insan yetiştirmesi gösterilmiştir. Ziya Gökalp'tan sonra Mehmet Şemseddin Günaltay'ın beş ciltlik *Mufassal Türk Tarihi* adlı eserini, Rıza Nur'un on iki ciltlik *Türk Tarihi* adlı eserini, Zeki Velidi Togan'ın *Evvvela Türk ve Tatar Tarihi* adlı eserini yayımlayarak Türkoloji konusunda çalışmalar yaptığı belirtilmiştir.

*Türkçülüğün Esasları 4*⁴⁴ başlıklı makalede, dünyanın farklı coğrafyalarında yaşamalarına rağmen aynı dil grubu ve ailesine mensup oldukları için konuştukları diller arasında tarihsel bağ ve akrabalık bulunan topluluklar arasında siyasi birlikteliğin var olduğu ileri sürülmektedir. Örneğin Slav toplulukları arasında Panslavizm, Germen kavimleri arasında Pangermenizm, Turan yani Türk toplulukları arasında da Panturanizm ortaya çıktığı belirtilmiştir. Makalede Panturanizm fikrinin ilk önce Macarlar tarafından ileri sürüldüğü ifade edilmektedir. Bu konuda Macaristan'da iki düşüncenin var olduğu, bunlarda ilkinin bilim adamları tarafından ortaya atılan Macarların Fin asıllı olduğu fikri, ikincisinin de bilim adamları dışında kalanların ileri sürdüğü, Macarların Türk asıllı olduğu fikridir. Ancak bu konuda makalede Macaristan'da yaşayan halkın Fin asıllı değil Türk asıllı olduğu belirtilerek bilim adamlarının ortaya attığı düşünceye karşı çıkmıştır. Çünkü Avarlardan itibaren Kumanlar, Peçenekler gibi birçok Türk kavminin Macarlara karıştığı belirtilerek şuurlu Macar halkının bunu hissederek Turanizm düşüncesini savunduğu vurgulanmıştır. Makalede Turanizm ile Pantürkizm arasında bir fark olmadığı her ikisinin de dünyanın farklı coğrafyalarında yaşayan ve konuştukları diller arasında akrabalık ilişkisi bulunan Türk topluluk ve kavimlerini ifade ettiği belirtilmektedir.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 5*⁴⁵ başlıklı makalede, Rusya Türkleri arasında Türkçülüğü kuranların birincisi ve sonuncusunun Gaspıralı İsmail olduğu, ondan sonra gelenlerin ikinci adımı dahi atmadığı, Türkçülük idealini şuurlu bir şekilde işleyemedikleri ifade edilmektedir. Makalede Rusya Türkleri arasında Türkçülük konusunu ele alanlarda birinin de Hüseyinzade Ali Bey olduğu fakat Hüseyinzade Ali Bey'in Gaspıralı İsmail gibi Türkçü değil daha çok Turancı olduğu, yine Türkiye dışında Türkçülük hareketine Ağaoğlu Ahmet'in ve Akçuraoğlu Yusuf'un katıldığı ifade edilmektedir. Makalede Türkiye'deki

---

⁴⁴ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 4", *Çınaraltı*, C. 1, S. 11, 18 Birinci Teşrin 1941, s. 8, 9.

⁴⁵ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 5", *Çınaraltı*, C. 1, S. 13, İkinci Teşrin 1941, s. 10, 11.

Türkçülük hareketinin 2. Meşrutiyet Dönemi'nde ilmi faaliyette bulunmak, Türkçülük hareketinden ziyade Türkoloji alanında çalışmalar yapmak amacıyla kurulan Türk Derneği'nin kuruluşuyla başladığı ifade edilmiştir. Türkiye'deki Türkçülük hareketinin ortaya çıkmasında dışarıdan herhangi bir etkinin olmadığı, içerideki sebeplere dayalı olarak ortaya çıktığı, bu sebepler arasında Osmanlı egemenliği altında yaşayan gayri Türk unsurların devletten ayrılarak kendi devletlerini kurmaya çalışmaları gösterilmektedir. Balkan Savaşları sırasında Arnavutların ihanetinin, düşmanların Türklere karşı zulümlerinin, Rumların, Ermenilerin ve özellikle Arapların Türklüğe karşı ihanetinin Türklerin gözünü açtığı, Türkler arasında milli hissin uyanmasında etkili olduğu ifade edilmektedir. Türkçülük hareketinin Türk toplumunda etkin ve sistemli bir şekilde yayılmasında Türk Ocakları'nın ve Ziya Gökalp'in çalışmalarının etkili olduğu makalede değinilen önemli konular arasındadır.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 6*⁴⁶ başlıklı makalede, önce kısaca Türkçülük fikrinin oluşmasında etkili olan Ziya Gökalp'in hayatı ele alınmış daha sonra Ziya Gökalp'in Türkçülük fikri üzerinde durulmuştur. Makaleye göre Ziya Gökalp, tarih konusunda araştırmalar yaparak o zamana kadar Osmanlı tarihine saplanıp kalanlara Türk milletinin tarihinin Osmanlılarla başlamadığını anlatmaya çalıştığı belirtilmiştir. Yine makalede Ziya Gökalp'in memlekete ilmi metodu ve ilim zihniyetini ilk getiren kişi olduğu belirtilmiştir. Makalede Ziya Gökalp'in, Turancılık ve Türkçülüğü birbirine karıştırdığı, Türk vatanının Turan olduğunu şiirlerinde ilan ettiği, Türkçülük düşüncesini sistemleştirmesine rağmen Türkçülük düşüncesinin hayalden uzak kalamadığı belirtilmiştir. Yine makalede Ziya Gökalp'tan sonra Türkçülük fikrinin özellikle İstiklal Savaşı yıllarında Rıza Nur tarafından devam ettirildiği, Rıza Nur'un bu dönemde ilk defa umumi bir Türk tarihi yazdığı, Maarif Vekili olduktan sonra Rıza Nur'un Maarif Teşkilatında Türkçe kelimelerin kullanılması için gayret gösterdiği ifade edilmektedir.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 7*⁴⁷ başlıklı makalede, Türk adının ilk defa 6. yüzyılda Kinşan dağları havalisinde yaşayan bir Türk kavminin kendi adına Türk adını vermesiyle kullanıldığı belirtilmiştir. Makalede 6. yüzyılda Türk diye ortaya çıkan bu kavmin, bugün Türk sözü daha geniş anlamda kullanıldığı için

---

⁴⁶ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 6", *Çınaraltı*, C. 1, S. 14, 8 İkinci Teşrin 1941, s. 6, 7.

⁴⁷ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 7", *Çınaraltı*, C. 1, S. 16, 22 İkinci Teşrin 1941, s. 11, 12.

onları diğer Türklerden ayırmak amacıyla onlara Kök Türk adının verildiği vurgulanmaktadır. Yine makalede Türk adına yani Göktürklerin adına Çin kaynaklarında da rastlandığı Türk adının *Tü-kiüe* şeklinde telaffuz edildiği, fakat Türk adından Göktürklerden daha önce, milattan önceki Çin kaynaklarında da bahsedildiği belirtilmiştir. Milattan önceki Çin kaynaklarında Hiung-nulardan bahsederken Cong ve Tik adlı iki kavimden daha bahsedildiği, eski Çin dilinde *r* sesi olmadığından Çinlilerin *r* li kelimeleri dillerine aldıkları vakit *r* harfini ortadan kaldırdıkları bu nedenle *Tik* kelimesinin Türk kelimesinden başka bir şey olamayacağı vurgulanmıştır. Sonuç olarak makalede Türk adının milattan sonra 6. yüzyıldan çok daha önce, yani milattan önceki zamanlarda var olduğu belirtilmiştir.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 8*⁴⁸ başlıklı makalede Türkoloji alanında çalışmalarda bulunan yabancı araştırmacılar ve bilim adamları ele alınmıştır. Makalede Finlandiya’da Türkoloji çalışmalarının daha çok Türk kitabelerin bulunması ve bilim dünyasına tanıtılması şeklinde başladığı ifade edilmiştir. Finlandiya’da Türkoloji çalışmalarının Aspelin, Castran, Sjögren gibi araştırmacıların öncülüğünde yapıldığı belirtilmiştir. Almanya’da Türkoloji çalışmalarının 20. yüzyılın başlarında Almanların Turfan ve havalisine yaptıkları seferlerin sonunda elde ettikleri Uygur Türklerine ait yazma eserlerin incelenmesiyle F. W. K. Müller öncülüğünde başladığı belirtilmiştir. Yine Almanlar arasında Bobinger’in Osmanlı tarihi ile ilgili araştırmalar yaptığı da makalede belirtilmiştir. Makalede Avusturya’da Türkoloji çalışmalarının daha çok Osmanlı tarihi üzerinde Hammer ve Kraeliz tarafından yapıldığı, Lehistan’da Türkoloji çalışmalarının Kowalski ve Zajatskowski öncülüğünde gerçekleştiği belirtilmiştir. Macaristan’daki Türkoloji çalışmalarının diğer ülkelere göre daha eski olduğu bunun nedeni olarak da Macarların kendi tarihlerini araştırırken Türk tarihini de araştırdığı bu doğrultuda yabancı üniversiteler arasında ilk Türkoloji kürsüsünün Budapeşte’de kurulduğu, bu kürsüde ilk çalışmayı başlatanın Repiczky Janos olduğu makalede belirtilmiştir. Bu ülkeler dışında Hollanda’da da Türkoloji çalışmalarının yapıldığı ancak İtalya, İngiltere gibi ülkelere bu alanda çalışmaların yapılmadığı makalede ifade edilmiştir.

---

⁴⁸ Hüseyin Namık Orkun, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 8”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 17, 29 İkinci Teşrin 1941, s. 5, 6.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 9*⁴⁹ başlıklı makalede, birçok yerli ve yabancı araştırmacının Türk kelimesi hakkında yaptığı çalışmalar ele alınmıştır. Makalede Türk kelimesi hakkında Hammer'in *Osmanlı Tarihi* adlı eserinde, Türk kavim isminin Heredot'un *Targitaos* ve İncilin *Togharma* diye kaydettiği ad ile mukayese ettiği belirtilmektedir. Makalede Macar araştırmacı Fiok Karoly'a göre Çince *Tu-kiu* olan Türk kelimesinin asıl şeklinin *Turku* olduğu, *Turku* kelimesinin İskit dilinde göl kenarında oturan adam anlamına geldiği belirtilmiştir. Makalede bu iddiaların gayri ilmi olduğu, bu konuda ilk ciddi bilgilerin Vambery tarafından verildiği, Vambery Armin'in eserinde Türk sözünü törümek, türemekten çıkardığı belirtilmiştir. Yine makalenin bir başka bölümünde Türk adının Anadolu'ya yayılmasında Selçuklu Türklerinin etkili olduğu, aslında Selçukluların Selçuklu adını hiç kullanmadığı doğu İslam kaynaklarında bu adın kullanıldığı, Kaşgarlı Mahmut'un eserinde Selçuklu diye bir devlet ismi kaydetmediği, Anadolu'daki Selçuklu için Türkler ismin kullandığı ifade edilmektedir.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 10*⁵⁰ başlıklı makalede, on dokuzuncu sayıdan itibaren Türkçülüğün geçmişi, o dönemdeki durumu ve gelecekteki halinin açıklanacağı belirtilmiştir. Makalede Türkçülüğün tarihi açıklanmaya çalışılarak, Türkiye'de tarih sahasında Türkçülük hareketinin çok eski olmadığı ifade edilmiştir. Makalede Anadolu Türklerinin tarihi Selçuklularla başladığı halde Osmanlı Dönemi'nde Osmanlı tarihi ile başlatıldığı belirtilmiştir. Oysa Türkçülüğün, milli tarihe, hiçbir dönemi birbirinden ayırmadan azami düzeyde değer vermek olduğunun tarihçiler tarafında iyi bilinmesi gerektiği makalede özellikle vurgulanmıştır. Makalede bu hassasiyeti göstererek araştırma yapan ilk tarihçilerin, Mustafa Celalettin Paşa, Ahmet Vefik Paşa ve Süleyman Paşa olduğu ifade edilmiştir.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 11*⁵¹ başlıklı makalede, yeni Türk devletinin kuruluşundan sonra yani cumhuriyetin ilk yıllarında Türkçülük alanında yapılan çalışmalar ele alınmıştır. Makalede o dönemdeki tarih akımının ortaya çıkmasında, yeni tarih tezinin esaslarının belirlenmesinde ilk mübeşşir olarak Rıza Nur'un etkili olduğu ifade edilmiştir. Rıza Nur'un on iki ciltlik *Türk*

---

⁴⁹ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 9", *Çınaraltı*, C. 1, S. 18, 6 Birinci Kanun 1941, s. 8, 9.

⁵⁰ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 10", *Çınaraltı*, C. 1, S. 19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 15.

⁵¹ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 11", *Çınaraltı*, C. 1, S. 20, 20 Birinci Kanun 1941, s. 9, 10.

Tarihi adlı eseri yazarak Türkçülük fikirlerini ve tarih tezinin esaslarını kendince izah etmeye çalıştığı belirtilmiştir. Ancak makalede Rıza Nur'un eserinde daha çok kendi görüşlerini yansıttığı için eserin ve fikirlerin bilimsellikten uzak olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede bu dönemde tarih tezi içerisinde bazılarının Türkçülük konusunda, Amerika'daki Mayaların, Afrika'daki Tuareklerin Türk olduğu gibi abartılı iddialarda bulunduğu ifade edilerek Türk tarihinin abartılı iddialara gerek olmayacak kadar eski ve büyük olduğu ifade edilerek bu görüşe karşı çıkmıştır. Makalede İstiklal Savaşı kazanıldıktan sonra Atatürk'ün Türkçülük ve milliyetçilik konularına el attığı, Türk tarihinin daha bilimsel ve gerçekçi bir şekilde araştırılması amacıyla TTK'nın kurulmasını sağladığı, TTK'nın Türk tarihi hakkında yaptığı çalışmalarla da Türkçülük anlayışına büyük hizmetlerde bulunduğu vurgulanmıştır.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 12*⁵² başlıklı makalede, gelecek nesillere Türkçülük fikrinin nasıl aktarılması gerektiği ele alınmıştır. Makalede bir milletin tarihinin o milletin kökleri olduğu, Türk tarihinde gurur duyulmayacak ve gizlenmesi gereken hiçbir olay olmadığı bu nedenle de Türk tarihinin gençler başta olmak üzere bütün millete öğretilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Makalede Türk tarihinin öğretilmeden önce araştırmacılar tarafından tetkik edilerek tarihle ilgili gerekli belgelere ulaşılması ve belgelere ulaşıldıktan sonra ilkokullarda tarih derslerinde sadece milli tarih okutulması gerektiği, ortaokullarda ve liselerde de milli terbiye ve milli benlik anlayışına uygun kitaplar hazırlanarak Türk tarihinin öğretilmesi gerektiği belirtilmiştir.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 13*⁵³ başlıklı makalede, Türkçülük açısından milli efsaneler ve destanlar ele alınmıştır. Makalede milli efsaneler hakkında Türk edebiyat tarihinde kısa, yanlış, eksik bilgilerin verildiği, bu yanlış ve eksik bilgilerin okullarda gençlere öğretildiği ve Türk tarihi hakkında eksik bilgilerle bir nesil yetiştirildiği eleştirilmiştir. Yine makalede bazı Türk efsane ve destanlarından örnekler verilmiştir. Bunlar arasında, Göktürlere ait Kurt Efsanesi, Oğuz Efsanesi, Uygur Türklerine ait efsaneler, Manas Destanı gösterilmiştir. Makalede efsane ve destanların ele alınıp nazım haline getirilmesinin tek başına işe yaramayacağı, efsane ve destanların geçtiği devirlerin

---

⁵² Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 12", *Çınaraltı*, C. 1, S. 21, 27 Birinci Kanun 1941, s. 14, 15.

⁵³ Hüseyin Namık Orkun, "Bugünkü Türkçülüğün Esasları 13", *Çınaraltı*, C. 1, S. 23, 10 İkinci Kanun 1942, s. 9, 10.

iyi araştırılması, milli tarihin iyi bilinmesi, o devrin kıyafetleri, ahlaki değerleri ve adetlerini bilerek efsane ve destanları canlı ve gerçek bir hale getirmenin gerekliliği vurgulanmıştır.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 14*⁵⁴ başlıklı makalede, dilde Türkçülük konusu ele alınmıştır. Makalede Türk dilinin monosilabik yani tek heceli bir özelliğe sahip dil olduğu belirtilerek, Türkçedeki tek heceli *dağ, taş, baba, şu, at* gibi kelimelerin günümüzde eski şekillerini koruduğu vurgulanmıştır. Yine makalede tek heceli olma özelliğini koruyamamış kelimelerin Türkiye’de filoloji çalışmaları gelişmediği için araştırılmasının zorlaştığı belirtilmiştir. Makalede Türk dilinin yabancı bilim adamları tarafından Ural-Altay dilleri arasında gösterilmesinin doğru olmadığı hatta Türkçenin hiçbir dilden çıkmadığı başlı başına müstakil bir dil olduğu belirtilmiştir.

*Bugünkü Türkçülüğün Esasları 15: Dil İnkılâbı: Ciddi İlim Adamlarından Müteşekkil Bir Dil Heyeti Kurulmalıdır!*⁵⁵ başlıklı makalede, Türk dili müstakil bir dil olduğu için araştırılırken başka dil grupları içerisinde araştırılmaması gerektiği, akraba olduğu dil gruplarıyla ve lehçeleriyle birlikte araştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Yine makalede dil inkılâbı gerçekleştirilerek Türk dünyası için ortak bir dil ve lehçenin belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Dil inkılâbının milliyetperverlik etrafında ortak bir dil heyeti kurularak, Türkçenin yabancı kelimelerden arındırılmasıyla gerçekleştirilebileceği vurgulanmıştır.

*Türkçülük Programı 1*⁵⁶ başlıklı makalede, milliyetçilik duygusunun Doğu’da, Batı’daki manasıyla 19. yüzyılın ikinci yarısında anlaşılabilirdiği, gerçek milli şuurun Doğu’da da ilk önce Türkler arasında kendini gösterdiği belirtilmiştir. Ancak Türklerin de geçmişi hakkında çok yetersiz bilgilere sahip olduğu bu nedenle geçmişin Türklerle doğru bir şekilde eksiksiz öğretilmesi amacıyla Türk milliyetçilerinin Türkçülük programı hazırlaması gerektiği belirtilmiştir. Makaleye göre Türkçülük programının, Türk dilini Arapça ve Farsçanın tesirinden kurtaracak, Türk insanına tarihini şan ve şerefıyla, geçmişle

---

⁵⁴ Hüseyin Namık Orkun, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 14”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 29, 21 Şubat 1942, s. 8, 9.

⁵⁵ Hüseyin Namık Orkun, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 15: Dil İnkılâbı: Ciddi İlim Adamlarından Müteşekkil Bir Dil Heyeti Kurulmalıdır!”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7 Mart 1942, s. 8, 9.

⁵⁶ Hüseyin Emir Erkilet, “Türkçülük Programı 1”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 4.

gurur duymayı ve geleceğine de umutla bakmayı öğretecek şekilde hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Türkçülük Programı 2⁵⁷ başlıklı makalede, Türkçülük programı içerisinde dilin önemi ele alınmıştır. Makalede Türkçülük programı içerisinde dil meselesinin en başta geldiği, bunun İsmail Gaspıralı'nın *Dilde, fikirde, işte birlik* şiarından, Ziya Gökalp'ın *Türkçülüğün Esasları* adlı eserinde Türkçülük programı başlığı altında belirttiği fasıllar arasında ilk sırada lisanî Türkçülüğü vermesinden anlaşıldığı ifade edilmiştir. Ancak makalede Türkçülük etrafında dil birliğinin sağlanabilmesi için Türkçenin yabancı dillerin tesirinden de kurtarılması gerektiği belirtilmiştir.

Türkçülük Programında Dil Meselesi 5⁸ başlıklı makalede, Türkçülük programı içerisinde dil birliği konusu ele alınmıştır. Makalede o dönem için dünyanın farklı coğrafyalarında yetmiş milyondan fazla Türk'ün Türkçeyi anadil olarak konuştuğu ancak İran ve Rusya gibi Türk düşmanlarının Türkçenin konuşulduğu bölgelerde Türkçe konuşulmasını yasaklayarak Türklere Türklüklerinin unutturulmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Bu nedenle makalede her Türk boyunun konuştuğu lehçe ve şive farkına saygı duyarak Türk dünyasında ortak konuşulacak bir dil varlığına yani dil birliğine ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir.

*Biz Türk'üz Türkçüyüz!*⁵⁹ başlıklı yazıda, Şükrü Saraçoğlu'nun kurduğu hükümetin programını mecliste okurken vurguladığı, biz Türk'üz Türkçüyüz sözünün anlamı açıklanmıştır. Makalede biz Türk'üz demenin, bu memleketin dağlarıyla, denizleriyle, gökleriyle olduğu kadar, orağından kalemine, kitabından çekicine, fırçasında tezgâhına kadar Türk olduğu anlamına geldiği ifade edilmiştir. Yine Türkçüyüz demenin, mektepten pazara, beşikten mezara kadar her şey büyük Türk milleti için demek olduğu belirtilmiştir.

*Anadoluculuk*⁶⁰ başlıklı yazıda, bazı çevrelerin Türkçülük anlayışını hayal olarak görüp Anadoluculuk fikrini ortaya atması eleştirilmiştir. Makalede Anadoluculuğu savunanların sadece Anadolu topraklarında kalmış küçük bir milleti ifade ettiği ve bunun Türk milleti küçük bir millet olmadığı için Türk

⁵⁷ Hüseyin Emir Erkilet, "Türkçülük Programı 2", *Çınaraltı*, C. 2, S. 27, 7 Şubat 1942, s. 4.

⁵⁸ Hüseyin Emir Erkilet, "Türkçülük Programında Dil Meselesi", *Çınaraltı*, C. 2, S. 28, 14 Şubat 1942, s. 4, 5.

⁵⁹ Yusuf Ziya Ortaç, "Biz Türk'üz Türkçüyüz!", *Çınaraltı*, C. 2, S. 46, 8 Ağustos 1942, s. 3.

⁶⁰ Orhan Seyfi Orhon, "Anadoluculuk", *Çınaraltı*, C. 2, S. 51, 12 Eylül 1942, s. 3.

milletine yakışmadığı belirtilmiştir. Yine makalede Anadolu’da yaşayan herkesin Anadolucu olduğu ancak Anadoluculuğun, Türkçülüğe zıt bir fikir değil onu tamamlayan duygu olduğu ifade edilmiştir.

Orhon Seyfi Orhon *Büyük Vatanseverlik, Küçük Vatanseverlik*⁶¹ başlıklı makalesinde Türkçülük ve milliyetçilik konusunu vatanseverlik açısından ele almıştır. Makalede her şey gibi vatan ve millet sevgisinin de büyüğü ve küçüğü olduğundan bahsedilir. Küçük vatanseverlik aileden başlayıp köyünü, kasabasını, yurdunu, memleketini sevmeye kadar uzanmaktadır. Ancak gerçek vatanseverliğin bu olmadığı ifade edilmektedir. Gerçek vatanseverlik yani büyük vatanseverlik, milleti ebediyete kadar götürecektir, bütün milleti peşinden sürükleyecek, milli şuuru uyandıracak büyük ideallerin peşinden koşmak olarak ifade edilmiştir.

*Osmanlılığın Döküntüleri*⁶² başlıklı makalede, iki yüz yıldır yozlaşan Osmanlı saltanatının bir hamlede tamamen yok olmadığı, Osmanlı saltanatının döküntülerinin, bazen şekil değiştirerek, bazen milletin arasına nifak sokarak, bazen de aşağılık fikir akımlarına eğilim göstererek, hala milletin arasında olduğu belirtilmiştir. Makalede saltanat döküntülerinin, Türkçülüğün karşısında yer aldığı, Türkiyeciliği yani eski Osmanlıcı anlayışı savunduğu ve bunların asla milliyetçi olmadığı ifade edilmiştir. Saltanat döküntüleri savunduğu Türkiyecilik fikriyle Türk milletinin refah ve mutluluğunu düşünmedikleri, kendi rahatlarını ve mevkilerini düşündükleri belirtilerek, bunların şekil değiştirmiş Osmanlıcı olduğu vurgulanmıştır.

*Asıl Mesele*⁶³ başlıklı makalede, Türk milletinin yaklaşık iki yüz yıldır gerilemesinin nedenleri ve gerilemeden kurtulabilmek için Türk milletinin yapması gerekenler ele alınmıştır. Makalede Osmanlı Devleti’nin gerilemesinin nedeninin önce askeri kaynaklı olduğunun düşünüldüğü, daha sonra bazı çevrelerin gerilemenin nedenini Batıdan uzaklaşmada gördüğü, kimilerinin siyasi nedenlere dayandırdığı ve buna çözümler bulmaya çalıştığı ifade edilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti yıkılıp yeni Türk devleti kurulduktan sonra da gerilemenin nedenlerine birçok açıdan çözüm üretilmeye çalışıldığı bütün

---

⁶¹ Orhan Seyfi Orhon, “Büyük Vatanseverlik, Küçük Vatanseverlik”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 3.

⁶² Orhan Seyfi Orhon, “Osmanlılığın Döküntüleri”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 104, Tarihsiz, s. 3.

⁶³ Orhan Seyfi Orhon, “Asıl Mesele”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 22, 3 İkinci Kanun 1942, s. 3.

çalışmaların asıl amacının Türk milletini eski hızına, eski yaratıcı gücüne, refahına kavuşturmak olduğu vurgulanmıştır.

*Yaratıcı Fikir*⁶⁴ başlıklı makalede, Türkçülük kavramının yenilikçi yönü vurgulanmaya çalışılmıştır. Makalede Türkçülüğün inkılâpçı bir fikir olduğu, bunun en güzel ve şerefli örneğinin de Türkiye Cumhuriyeti olduğu ifade edilmiştir. Türkçülüğün asla muhafazakâr bir kafa ile yenilik aleyhtarlığı olmadığı, inkılâpçı fikir, yapıcı ve yaratıcı bir fikir olduğu vurgulanmış ve bunun ancak milli şuura, karakterli, ahlaklı ve bir ülküye sahip insanlarda bulunabileceği ifade edilmiştir.

*Kendini Bilen Şuurlu Türkçülük*⁶⁵ başlıklı makalede, iki türlü yurtseverlik olduğu, bunlardan ilkinin halkın tabii olan vatanseverliği olduğu ve tehlikeli zamanlarda kendini gösterdiği, İstiklal Savaşı sırasında ortaya çıkan vatanseverliğin buna örnek gösterilebileceği belirtilmiştir. İkincisi ise milli bir şuurla ortaya çıkan ve milleti için gelecek hayali bulunan yani ideal taşıyan vatanseverliktir. Makalede bu vatanseverliğe sahip olanların, almış olduğu eğitim ve zekâsıyla toplumda insanlar arasında ayırım yapmadan Türk milletini yüceltmeye ve yükseltmeye çalıştığı vurgulanmıştır.

*Bir Millet Dağılıp Yok Olmadan Nasıl Korunabilir?*⁶⁶ başlıklı makalede, Türk memleketinin büyük bir milliyetçilik inkılâbına ihtiyaç duyduğu ifade edilmiştir. Çünkü Türklerin tarihin değişik dönemlerinde farklı kültürlerin etkisi altında kaldığı ve bunun Türklerde Türklük duygusu zayıflattığı belirtilmiştir. Mesela, Türklerin Müslüman olduktan sonra Türk ön ve soyadlarını bırakarak Müslüman adı diye Arap adlarını kullanmalarının, yine Kuran'ın ve ibadetin Arapça olmasının Türk insanına milliyetçilik adına tutunacak ve dayanacak hiçbir şey bırakmadığı ifade edilmiştir. Yine Osmanlı Devleti'nde Türkçülük yerine Osmanlıcılık fikrinin benimsenmesinin Türkler üzerinde milliyetçilik duygularının zayıflamasında etkili olduğu belirtilmiştir. Makalede bütün bu olumsuzlukların ortadan kalkması için Türklüğe yani milliyetçiliğe sarılmak gerektiği ifade edilmiştir. Çünkü Türk'ü ve Türklüğü başkalarına benzemekten,

---

⁶⁴ Orhan Seyfi Orhon, “Yaratıcı Fikir”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 23, 10 İkinci Kanun 1942, s. 3.

⁶⁵ Mustafa Hakkı Akansel, “Kendini Bilen Şuurlu Türkçülük”, *Çınaraltı*, C.1, S.26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 10, 11.

⁶⁶ Hüseyin Emir Erkilet, “Bir Millet Dağılıp Yok Olmadan Nasıl Korunabilir?”, *Çınaraltı*, C.1, S.6, 13 Eylül 1941, s. 4,5.

dağılıp yok olmaktan her türlü tehlike ve tehditten koruyacak ve kurtaracak unsurun Türklük ve Türkçülük olduğu vurgulanmıştır.

*Genç Irkdaşlara*⁶⁷ başlıklı makalede, asrımızın birçok ideoloji ve fikirlerle dolu olduğu, bunlar arasında gerçeklere ve geleneklere uygun olanlar olduğu gibi gerçekçi ve geleneklere uygun olmayanlarında olduğu ifade edilmiştir. Makalede Türk insanının bu fikir ve ideolojilerden bazılarına bağlanmaya mecbur olduğu ancak bunlara bağlanırken gerçeklerden ve kültüründen uzaklaşmaması gerektiği belirtilmiştir. Yine makalede bazı ideolojilerin bireyi ve toplum içerisinde bazı sınıfları ön plana çıkarmaya çalıştığı, bu düşüncüyü süslü kelimelerle insanlara aşılama istediği, Türk insanın bu tarz ideolojilerden uzak durması gerektiği anlatılmaktadır. Çünkü Türk ırkı için şu veya bu sınıf menfaatinin değil toplumun menfaatinin yani Türklük duygusunun önemli olduğu vurgulanmıştır.

*Çocuklarımızın Terbiyesi*⁶⁸ adlı makalede, bugünkü Türk çocuklarının ve gençlerinin Türk dünyasının geleceği olduğu, bu nedenle milletimizin geleceği, varlığı ve her şeyi olan çocukların çok iyi bir eğitim alması gerektiği ifade edilmiştir. Makalede Türk çocuklarına ve gençlerine gelecekte kendilerini bekleyen milli ödevlerine, disiplinli bir ruh ve milli terbiye ile hazırlanmaları gerektiğinin öğretilmesinin zorunluluk olduğu vurgulanmıştır. Makalede Türk çocuklarına milli terbiye içerisinde verilmesi gereken en önemli unsurun milliyetçilik olduğu çünkü Türkler için milliyetçiliğin Türkçülük demek olduğu, Türkçülüğün birinci şartının da Türk milletini ve yurdunu sevmek, Türk'ün kurtuluş ve birliğini istemek bunun için de mücadele ve fedakârlığa hazırlanmak olduğunun iyi öğretilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak Türk gencinin ne kadar eğitilmiş ve bilgili olursa olsun onun milletine fayda sağlayan birey olabilmesi için mutlaka milli şura sahip olması, milli benliğini bulması ve Türk olarak düşünmeyi öğrenmesi gerektiği belirtilmiştir.

*Bir Çocuk Nasıl Milliyetperveri Olur?*⁶⁹ başlıklı makalede, Türk çocuğunun nasıl vatansever olacağı maddeler halinde belirtilmiştir. Makalede Türk çocuğunun vatansever olabilmesi için, Türkçeyi sevmesi ve Türkçe yazması, milliyetini yani Türklüğü sevmesi, Türk büyüklerine saygı duyması, Türk tarihi

---

⁶⁷ Al Temur Kılıç, "Genç Irkdaşlara", *Çınaraltı*, C.1, S. 8, 27 Eylül 1941, s.10.

⁶⁸ Hüseyin Emir Erkilet, "Çocuklarımızın Terbiyesi", *Çınaraltı*, C. 1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 4.

⁶⁹ Ömer Seyfettin, "Bir Çocuk Nasıl Milliyetperveri Olur?", *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7Mart 1942, s. 5.

ile ilgili kaynakları okuması, Türklük idealine hizmet etme amacı taşıması, Türklüğün ebedi olduğuna inanması gerektiği vurgulanmıştır.

*Türkçülük ve Kadınlarımız*⁷⁰ başlıklı makalede, Türk aile hayatında büyük bir kıymete sahip olan kadınlarımızın Türkçülük üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Makalede Türk kadınının Türk inkılâbında olduğu gibi Türkçülük konusunda da üzerine düşen görevi yerine getirmesi gerektiği belirtilmiştir. Yine makalede Türk kadınının bugüne kadar savaşta, barışta, fabrikada, üniversitede, her sahada olduğu gibi Türkçülük konusunda da mücadele etmesi gerektiği belirtilmiştir. Makalede çok zeki, eğitilmiş ve dil bilen çok sayıda Türk kadını olduğu ancak bu kadınların Batı'yı tanımaya daha çok zaman harcadığı belirtilerek, Türk kadınının en az Batı kadar kendi kültürünü de tanınması gerektiği vurgulanmıştır.

*Türk'ün İstikbali*⁷¹ başlıklı yazıda, geleceği en parlak millet olarak Türk milleti görülmüş ve bunun nedenleri açıklanmıştır. Nedenler arasında, dilinin bir yani Türkçe olması, Turanda çokluğu ifade etmesi, topluluk halinde yaşaması, dilde, fikirde, işte birliği benimsemesi gösterilmiştir.

*Milli Birlik*⁷² başlıklı makalede, milli birlik kavramı Türk milletini oluşturan bireylerin aynı ülküyle birbirine bağlı olması şeklinde açıklanarak, sol düşünceleri savunanların millet fikrini tanımayarak milli birliğimizin oluşmasını engellemeye çalıştığı belirtilmiştir. Yine makalede ırkçı fikirleri savunanların da etnik milliyetçilik yaparak Türk milletinin birliğini bozmaya çalıştığı vurgulanmıştır.

*Her Şeyin Üstünde*⁷³ başlıklı makalede, Türk milletini yaşayan her türlü sorun karşısında birleştiren en önemli gücün milliyetçilik olduğu vurgulanmıştır. Türk milletini Çanakkale'de, İnönü'de, Sakarya'da, Dumlupınar'da düşmanın her türlü gücüne karşı ayakta tutan en önemli ruhun milliyetçilik olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'nda her şeyini kaybetmesine rağmen, Türk milletinin elinde kalan tek güç *milli ruh* sayesinde İstiklal Savaşı'nı kazandığı vurgulanmıştır.

*Türkçülüğümüze Dair*⁷⁴ başlıklı makalede, Türkçülüğün şuurlu ve modern bir milliyetçilik ve Türk'üm diyen herkesin de Türk milliyetçisi olduğu

⁷⁰ S. Horasanlı, "Türkçülük ve Kadınlarımız", *Çınaraltı*, C. 2, S. 27, 7 Şubat 1942, s. 14.

⁷¹ Ömer Seyfettin, "Türk'ün İstikbali", *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7 Mart 1942, s. 5.

⁷² Orhan Seyfi Orhon, "Milli Birlik", *Çınaraltı*, C. 6, S. 137, 6 Mayıs 1944, s. 3.

⁷³ Yusuf Ziya Ortaç, "Her Şeyin Üstünde", *Çınaraltı*, S. 1, 17 Mart 1948, s. 3.

⁷⁴ Şerif Korkut, "Türkçülüğümüze Dair", *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 10.

belirtmiştir. Makalede Türk milliyetçiliğinin bir kelime oyunu, şahsi bir dava ya da bir parti politikası olmadığı bunların hepsinin üstünde kutsal bir dava olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede Türkçülüğün, tarih boyunca demokrasinin ruhu olan özgürlük ve insan haklarına bağlı kalarak varlığını sürdürdüğü belirtilmiştir. Ancak Türkçülüğün, ferdi hürriyetin milli hürriyet ve bağımsızlık aleyhine kullanılmasına asla müsaade etmediği, bundan sonra da ferdi hürriyeti savunan ve Türkçülüğe karşı olan komünizm gibi ideolojik düşüncelerin yayılmasına izin vermeyeceği vurgulanmıştır.

*Türk Irkının Devleti*⁷⁵ başlıklı makalede, Türklerin tarihte çok büyük devletler kurduğu, bunlar arasında Cengiz, Timur, Babür, Gazneli, Selçuklu, Osmanlı yer aldığı ancak bunların hiçbirinin milliyet duygusuyla kurulmadığı, şahıs ve aile fikirleri üzerine kurulduğu ancak bu devirlerin geride kaldığı vurgulanmıştır. Makalede 20. yüzyılın milliyet fikri üzerinden ırk devleti kurmayı öngördüğü, bu nedenle Türklerin de milletini kurtaracak olan Türk ırkı devletini kurmak zorunda olduğu ifade edilmiştir. Bu sayede Türklerin mukaddes bir ülkü etrafında Türkçülüğü yüceltmek amacıyla birleşeceği vurgulanmıştır.

*İrk Meselesi: Bize Bu İşte Düşen Vazifeler*⁷⁶ başlıklı makalede, antropologlar tarafından kafatası yapısı üzerinden ırk tasnifi yapılması, Türk ırkının sadece brakisefal kafatası yapısına sahip olduğu, bu kafatası yapısına sahip olmayanları Türk olmadığı, iddiaları yanlış bulunarak eleştirilmiştir. Yine makalede kan grubu üzerinden de ırk tasnifi yapılmaya çalışıldığı, Türk ırkının kan grubunun B grubu olduğu ancak bu konuda henüz kesin çalışmaların yapılmadığı vurgulanmıştır. Makalede Türk ırkı dendiği zaman Türkçe konuşan insanların anlaşılması gerektiği belirtilerek, ırk meselesinde yapılması gerekenler; milletini seven gençlik yetiştirmek, Türk ırkına yabancı ırkların karışmasını engellemek, Türklüğünü unutmış unsurlara Türklüğünü hatırlatmak ve onları Türkçe konuşmaya zorlamak şeklinde sıralanmıştır.

*İki Önemli Nutuk Münasebetiyle: Bilgilerimizin Amacı Türklük Olmalıdır*⁷⁷ başlıklı makalede, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in, 22 Nisan ve 4 Haziran 1942 tarihlerinde yaptığı konuşma üzerinden Türkçülük ele alınmıştır.

⁷⁵ Mustafa Hakkı Akansel, "Türk Irkının Devleti", *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14 Mart 1942, s. 6, 7.

⁷⁶ Hüseyin Namık Orkun, "İrk Meselesi: Bize Bu İşte Düşen Vazifeler", *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14 Mart 1942, s. 10.

⁷⁷ Hüseyin Namık Orkun, "İki Önemli Nutuk Münasebetiyle: Bilgilerimizin Amacı Türklük Olmalıdır", *Çınaraltı*, C. 2, S. 38, 13 Haziran 1942, s. 4, 10.

Makalede Hasan Ali Yücel'in her iki konuşmasında da Türk çocuklarının yetişmesi ve Türk milletinin geleceğiyle ilgili çok önemli açıklamalar yaptığı belirtilmiştir. Makalede Türk gençliğinin tarihini bilerek Türklük duygusuyla, sağlam bir ahlak ile yetişmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yine makalede tek başına bilginin Türk'e yetmeyeceği, bunun yanında Türk'ün kökleşmiş bir Türklük duygusuna da ihtiyacı olduğu, ancak bu şekilde olursa milli hayata uygun nesiller yetişeceği belirtilmiştir.

*Türk Rönesansı: Bir Millet Nasıl Gençleşir*⁷⁸ başlıklı makalede, Türk Rönesansı'na ihtiyaç olduğu belirtilerek bunun nasıl olacağı, Türk milletine yeni bir can, taze bir hayatın nasıl aşılacağı, Türk ırkının nasıl gençleştirileceği konusu ele alınmıştır. Makalede, bedence, ruhça, zekâca, temiz ve saf, yüksek ahlaklı, sert karakterli, bilgi ve teknikle donatılmış, azimli, dinamik, girişimci, yeni bir ülkü, yeni bir iman, yeni bir ruh ile dolu Türk gençliği yetiştirerek, Türk Rönesansı'nın gerçekleşeceği ifade edilmiştir.

*Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye 1*⁷⁹ başlıklı makalede, Halil Fikret Kant'ın, *Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye* adlı eseri tanıtılmıştır. Makalede eserin Türk milliyetçilik tarihinde bir abide niteliği taşıdığı belirtilmiştir. Makalede eserin ameli ve nazari olmak üzere iki kısma ayrıldığı, nazari kısmında milli terbiyenin ve milli birliğin, özellikle gençlere iyi öğretilmesi gerektiğinin vurgulandığı belirtilmiştir. Makalede eserin ideler ve idealler başlığı altında, ortak idealin cemiyet hayatındaki öneminden bahsettiği ifade edilmiştir. Makalede eserin ameli kısmında, yetişkinlere ve gençlere idealin nasıl aşılacağından bahsedildiği belirtilmektedir. Esere göre ülkede bir idealin aşılabilmesi için başka ideallerin o ülkede yayılmasına izin verilmemesi gerektiği belirtilmiştir. *Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye 2*⁸⁰ makalesinde, Halil Fikret Kant'ın, eserinin diğer bölümleri tanıtılmaya devam edilmiştir. Makalede eserin ikinci bölümünde, terbiyede milliyetçiliğin, halkçılığın ve ahlakın bugünkü durumunun ele alındığı belirtilmiştir. Halil Fikret Kant'ın eserinin son bölümünde Halkevlerinin, halkçılık ve milli terbiyedeki rolünün ele alındığı belirtilmiştir. Son olarak Halil Fikret Kant'ın eserinin, her milliyetçi, her

---

⁷⁸ Mustafa Hakkı Akansel, "Türk Rönesansı: Bir Millet Nasıl Gençleşir", *Çınaraltı*, C. 3, S. 81, 10 Nisan 1943, s. 4, 5.

⁷⁹ Hüseyin Namık Orkun, "Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye 1", *Çınaraltı*, C. 3, S. 71, 30 İkinci Kanun 1943, s. 6.

⁸⁰ Hüseyin Namık Orkun, "Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye 2", *Çınaraltı*, C. 3, S. 74, 20 Şubat 1943, s. 11.

devlet adamı, her yurdunu düşünen Türk tarafından okunması gerektiği belirtilmiştir.

*Milliyet Duygusu yahut Süleyman Ağa*⁸¹ adlı makalede, Türkiye'nin yaşaması, büyük ve güçlü devlet olabilmesi için Türk milletinin elinde sadece manevi değer olarak, milli duygu, milli asabiyet ve milli heyecanın kaldığı vurgulanmıştır. Makalede ortak manevi gücü yani *dil, din ve tarih* birlikteliği olmayan milletlerin devletin olamayacağı belirtilmiştir. Osmanlı Devleti'nin yıkılışında Osmanlı tebaası arasında ortak bir milliyet duygusunun bulunmamasının, Japonların kısa zamanda büyümesinde ve güçlenmesinde Japonlar arasında milli asabiyetin güçlü olmasının etkili olduğu ifade edilmiştir. Yine makalede Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'ni yıkmak amacıyla işe önce Hıristiyan milletler arasında daha sonra ise Müslüman milletler arasında milliyet duygusunu yayarak başladıkları ve başarılı oldukları ifade edilmiştir. Bu olay da gösteriyor ki toplumlar arasında milliyet duygusu din duygusundan daha güçlüdür. Ayrıca makalede Türkler arasında milliyet duygusunun eski dönemlerde çok daha güçlü olduğu, bu nedenle Türklerin gittikleri her yerde kendi devletlerini kurdukları belirtilmektedir. Sonuç olarak makalede, günümüzde Türk milletini bir arada tutacak, yüceltecek, devlet olarak varlığını sürdürmesini sağlayacak en temel unsurların, milli duygu, milli asabiyet, milli heyecan olduğu vurgulanmıştır.

*Ziya Gökalp'ta Türkçülük Temayülleri Nasıl Doğdu?*⁸² başlıklı makalede Ziya Gökalp'ta Türkçülük fikrinin nasıl ortaya çıktığı ile ilgili soruya en güzel cevabın yine Ziya Gökalp tarafından kaleme alınan "Türkçülüğün Esasları" adlı eser sayesinde verilebileceği vurgulanmıştır. Makalede Ziya Gökalp'ta Türkçülük düşüncesinin gençlik yıllarında Selanik'te yaşadığı dönemde Tanzimat ve son dönemdeki aydınlardan etkilenerek, Ömer Seyfettin ve Ali Canip Beyle birlikte çalıştıkları dönemde ortaya çıktığı, ilk önce dil alanında Türkçenin Arapça ve Farsça köklerden arındırılması anlayışıyla kendini gösterdiği daha sonra diğer alanlarda yayıldığı ifade edilmektedir. Ziya Gökalp'ta Türkçülük düşüncesinin oluşmasında son dönemlerde Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu durumun da etkili olduğu belirtilmiştir. Ziya Gökalp'ın savunduğu milliyetçiliğin etnik temelli

---

⁸¹ Mustafa Hakkı Akansel, "Milliyet Duygusu yahut Süleyman Ağa", *Çınaraltı*, C. 1, S. 9, 4 Birinci Teşrin 1941, s. 10, 11, 12.

⁸² Hüseyin Emir Erkilet, "Ziya Gökalp'ta Türkçülük Temayülleri Nasıl Doğdu?", *Çınaraltı*, C. 1, S. 12, 25 Birinci Teşrin 1941 Ziya Gökalp Nüshası, s. 4.

olmadığı kültürel temelli olduğu ve bu konuda görüşlerini ilk başlarda Genç Kalemler mecmuasında yazarak paylaştığı makalede belirtilmektedir.

*Türkçülük ve Din*⁸³ başlıklı yazıda, Türkçülük duygusuyla din ilişkisi açıklanmıştır. Makalede gerçek Türkçü olmanın bir sonucunun da gerçek dindar ve Müslüman olmak olduğu vurgulanarak, din duygusunun Türkçülüğün dayandığı kuvvetlerin başında geldiği belirtilmiştir. Yine makalede Türkiye Cumhuriyeti'nin laikliği temel ilkeleri arasına almasının dini tecavülden, istismardan, menfaate ve şerre alet olmaktan kurtardığı ifade edilmiştir.

*Türkçülük ve Emperyalizm*⁸⁴ başlıklı makalede, İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda bazı devletler tarafında kurulmak istenen emperyalizmin, milliyetçilik ve hürriyet fikirleri bütün milletler arasında çok yaygın ve güçlü olduğu için uzun sürmeyeceği belirtilmiştir. Yine makalede Türkçülerin savaş sırasında ya da savaşın sonunda emperyalizmin karşısında yer alacağı, savaşın galibi kim olursa olsun Türkçülerin dileğinin milletlere hürriyet olacağı vurgulanmıştır. Makalede Türkçülüğün emperyalist olmadığı, Türklerin tarihleri boyunca emperyalistlerle mücadele ettiği, Türkçülerin dünyanın oluşumunda milliyet prensibinin esas alınması gerektiğine inandığı için emperyalizmin karşısında yer aldığı ifade edilmiştir.

*Türkçülere İftira*⁸⁵ başlıklı makalede, Türkiyecilikle Türkçülüğün kasıtlı olarak milli ülküye zarar vermek isteyen çevreler tarafından birbirine karıştırıldığı, bu çevrelerin Türkçülüğü, Türkiyeciliğe zıt ve düşman olarak göstermeye çalıştıkları belirtilmiştir. Yine bu çevrelerin, Türkçülerin milli sınırlarımız dışındaki ülkelere karşı istila amacı taşıdıkları yalanını ortaya attıkları belirtilerek bunun hiçbir şekilde gerçeği yansıtmadığı vurgulanmıştır. Makalede Türkiyeciliğin eski Osmanlı vatansızlığının karşılığı olduğu, Türkçülüğün ise Halk Partisi'nin de altı okundan biri olan milliyetçiliği ifade ettiği belirtilerek gerçekte her Türk'ün mutlaka Türkiyeci olduğu, ancak her Türkiyecinin Türkçü olmadığı vurgulanmıştır.

*En Büyük Tehlike: Tan Gazetesi*⁸⁶ başlıklı makalede, Tan gazetesinin 26 Haziran 1943 tarihli sayısında *En büyük tehlike* başlığı altında Türkçülük aleyhinde propaganda yaparak, Türk gençliğini Türkçülükten vazgeçirmeye

⁸³ Orhan Seyfi Orhon, "Türkçülük ve Din", *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 3.

⁸⁴ Şahingiray, "Türkçülük ve Emperyalizm", *Çınaraltı*, C. 3, S. 68, 9 İkinci Kanun 1943, s. 6.

⁸⁵ Orhan Seyfi Orhon, "Türkçülere İftira", *Çınaraltı*, C. 6, S. 135, 22 Nisan 1944, s. 3.

⁸⁶ O .S .O., "En Büyük Tehlike: Tan Gazetesi", *Çınaraltı*, C. 4, S. 93, 3 Temmuz 1943, s. 6, 7.

çalıştığı belirtilerek buna tepki gösterilmiştir. Makalede bu başlığın bir süre önce Faris Erkman tarafından yayınlanmış olan risaleden alınarak, kasıtlı olarak yayınlandığı belirtilmiştir. Makalede gerek Tan gazetesinin, gerek Faris Erkman'ın yazılarında, bilinçli bir şekilde Türkçülüğü ırkçılık, Türkçüleri yabancı devletlerin kuklaları gibi gösterip Türkçülüğün etkisini zayıflatmaya ve Türkçülüğü yıkmaya çalıştıkları belirtilmiştir.

*Türkçülük Düşmanlarına*⁸⁷ başlıklı makalede, Türkçülük aleyhinde yazı yazan ve yayınlayan çevrelere tepki gösterilerek, bu çevrelerin vatansever ve Kemalist maskeye bürünerek, Türk milletini şaşırtmaya ve birbirine düşürmeye güçlerinin yetmeyeceği belirtilmiştir. Yine makalede Türk vatanında Türkçülük düşmanı bir vatanseverlik yanılmacasına kimsenin inanmayacağı belirtilmiştir. Makalede Türkçülüğün, Türk milletinin hürriyet ve istikbaline âşik olmakla başladığı, Türk milletini muasır medeniyet seviyesine çıkarma gayretiyle yükseldiği belirtilerek Türkiye'de her namuslu insanın Türkçü olduğu vurgulanmıştır.

*Türkçülük Davası*⁸⁸ başlıklı makalede, milliyetçilik prensiplerinin Atatürk tarafından belirlenmesi, anayasamızın ikinci maddesinde belirtilmesine rağmen 1940'lı yıllarda yaşanan Türkçülük tartışmaları karşısında devlet yetkililerinin her seferinde milliyetçiliğin sınırlarını çizmek ve prensiplerini hatırlatmak zorunda kalmasının bu tarz aykırı düşüncelerle baş edilebilir bir yöntem olmadığı ifade edilmiştir. Makalede Türkçülük tartışmalarında Türkçülüğü savunanların, yabancılara satılmışlar olarak nitelendirilmesi, milliyetçiliğe muhalif yazılar yayınlayanlara karşı tepki gösterilmemesi hatta bazı çevreler tarafından bu insanların desteklenmesi, ciddi bir şekilde eleştirilerek, milliyetçiliği savunanlara karşı neden bazı çevrelerin telaş içerisinde olduğu sorusu sorulmuştur. Yine makalede memlekette komünistlik, faşistlik gibi fikirlerin savunulmasına karşı çıkılmadığı halde, ben Türk'üm, Türkçüyüm, milliyetçiyim diyenlere tepki gösterildiği belirtilerek, bunun nedeni sorulmuştur.

*Türkçülük ve Bir Hakikat*⁸⁹ başlıklı makalede, içeriden ya da dışarıdan bazı çevrelerin, Türkiye'deki Türkçülüğü geçmiş asırlardaki Avrupa milliyetçiliğine benzeterek, emperyalist, ırkçı bir anlayış olarak nitelendirdikleri ve büyük tehlike

---

⁸⁷ Orhan Seyfi Orhon, "Türkçülük Düşmanlarına", *Çınaraltı*, C. 4, S. 94, 10 Temmuz 1943, s. 3.

⁸⁸ Mahmut Esat Bozkurt, "Türkçülük Davası", *Çınaraltı*, C. 4, S. 95, Tarihsiz, s. 15.

⁸⁹ Nebil Buharalı, "Türkçülük ve Bir Hakikat", *Çınaraltı*, C. 4, S. 103, Tarihsiz, s. 6, 7.

olarak gördükleri belirtilerek, bunun yanlış ve Türkçülük için büyük bir iftira olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede Türkçülüğün, menfaati diğer milletlerin zararında arayan dar bir fikir ve sağcılık olmadığı, kalkınma, ilerleme, inkılâpçılık anlamlarına gelen terakkiperverlik olduğu ifade edilmiştir. Makalede tarihin hiçbir döneminde iddia edildiği gibi Türklerin yani Türkçülüğün emperyalist bir anlayışa sahip olmadığı, yani hiçbir milleti ezmeye kalkmadığı, aksine Osmanlı Devleti'nde yabancı milletler karşısında Türklerin ezildiği ve dışlandığı belirtilmiştir.

*İrkçılığa Dair*⁹⁰ başlıklı makalede, bazı ideolojik çevrelerin, Türkçülüğü ırkçılık olarak nitelendirdiği, Türkçülüğü savunanların da ırkçılık yaptığı iddiasında oldukları belirtilmiştir. Makalede Türkçülüğün hiçbir zaman ırkçılık gibi bağınaz bir anlayışa sahip olmadığı, hiç kimsenin aile şeceresinin tutulmadığı, Türkçülük anlayışında kendini Türk olarak gören herkesin Türk olarak kabul edildiği belirtilmiştir. Makalede Türkçülüğü ırkçılık olarak görenlerin asıl amacının Türk ırkını soysuzlaştırmak ve kendilerini Türk ırkından ayırmak olduğu ifade edilmiştir.

*Görüşler: İnsaniyetçilik*⁹¹ başlıklı yazıda, komünistlerin Türkiye'de insanları etkilemek ve Türkçülük fikrinden vazgeçirmek için insaniyetçilik diye hayali bir anlayış ortaya attıkları belirtilmektedir. Bu anlayışla Türk milletine, tek bir ulus yerine, bütün insanlığın düşünülmesi gerektiği fikri benimsetilmeye çalışılarak gizliden gizliye Türkçülük aleyhtarlığı yapıldığı ifade edilmiştir.

*Ben, Milliyetperver Değilim! Diyen Bir Öğretmen*⁹² başlıklı makalede, yazarın tanık olduğu bir olay üzerinden Türkçülüğün önemi vurgulanmaya çalışılmıştır. Makalede, makalenin yazarının bir sohbet sırasında ben milliyetperver değilim hiç olmadım diyen ve yazar olan bir lise öğretmeniyle karşılaştığı ve bu öğretmenin sözüne çok şaşırıldığı ifade edilmektedir. Makalede lisede öğretmenlik yapan ve Türklük duygusu yani milli duygu hissetmeyen bir kişinin nasıl öğretmen olduğu, Türk ordusuna milliyetperverliğinden en küçük şüphe duyulan subayların alınmadığı belirtilerek, Türklük duygusundan şüphe duyulan kimselerinde Türk öğretmeni ordusuna alınmaması gerektiği ifade

⁹⁰ Orhan Seyfi Orhon, "İrkçılığa Dair", *Çınaraltı*, C. 5, S. 116, 11 Birinci Kanun 1943, s. 3.

⁹¹ O. S. O., "Görüşler: İnsaniyetçilik", *Çınaraltı*, C. 5, S. 125, 12 Şubat 1944, s. 7.

⁹² Hüseyin Emir Erkilet, "Ben, Milliyetperver Değilim!" Diyen Bir Öğretmen", *Çınaraltı*, C. 3, S. 54, 3 Birinci Teşrin 1942, s. 4.

edilmiştir. Çünkü bu düşünceye sahip öğretmenlerin milliyetperver gençler yetiştiremeyeceği belirtilmiştir.

*Milletleri Yıkan İki Büyük Tehlike: Gaflet ve Tefrika*⁹³ başlıklı makalede, devletlerin yıkılışına neden olan ayrışma ve aymazlık konu alınmıştır. Makalede milletleri iki şeyin yıktığı, ilkinin büyük fetihlerden, büyük savaş, başarı ve kazançlardan sonra birçok millette ortaya çıkan fazla gurur, fazla övünme, düşmanı hor ve aşağı görme hali yani gaflet olduğu belirtilmiştir. İkincisinin de iç ve dış tehlikelere karşı birlik olamama durumu yani tefrika olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede Türk milletine de uyarıda bulunularak düşmanın her zaman sinsi ve aşikâr faaliyette bulunabileceği, onun için Türk milletinin gaflet ve tefrikaya düşmemesi, tehdit ve tehlike anlarında milliyetçilik yani Türklük ve Türkçülük suuruyla hareket etmesi gerektiği belirtilmiştir.

*Milli Adalet*⁹⁴ başlıklı yazıda, İkinci Dünya Savaşı yıllarında ordusuna ve milletine karşı sorumluluğunu yerine getirmeyenlerin bu sıkıntılı süreci kâra çevirerek yani karaborsacılık yaparak büyük kazançlar elde ettiği ve bunun milletin vicdanını rahatsız ettiği belirtilmiştir. Makalede hükümetin milletin vicdanının sesine kulak vererek milli adaleti sağlamak amacıyla savaş yıllarının sıkıntılı sürecini fırsata çevirenlerden vergi almak amacıyla Varlık Vergisi Kanunu çıkardığı belirtilmiştir. Makalede bu kanunla hükümetin varlık sahiplerini şerefliendirdiği ve toplumda insanlar arasında milli adaleti sağladığı ifade edilmiştir.

*Ne Diyorlar? Türkçülüğe Dair Anketimiz*⁹⁵ başlıklı makalede, o dönemde ülkede yani 1940'lı yıllarda Türkçülük tartışmalarının yaşandığı belirtilmiştir. Bu tartışmalar karşısında Çınaraltı mecmuasının, Türkçülük üzerine dokuz soruluk bir anket hazırlayarak, Feridun Osman Menteşoğlu, Fahreddin Kerim Gökay, Nadir Nadi gibi çok sayıda Türk aydınına bu soruların yöneltilmesiyle ortaya çıkan cevaplar üzerinden, Türk aydınlarının Türkçülük konusundaki fikirleri açıklanmıştır. Mecmuada ankete katılanlara; 1- *Türkçülüğe düşman, bir Türk vatanperverliği tasavvur edebilir misiniz?* 2- *Türkçülüğü, Türk milletinin gelişmesi ve Türkiye'nin hürriyet ve istiklâli bakımından lüzumlu mu lüzumsuz mu*

⁹³ Hüseyin Emir Erkilet, "Milletleri Yıkan İki Büyük Tehlike: Gaflet ve Tefrika", *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 4.

⁹⁴ Orhan Seyfi Orhon, "Milli Adalet", *Çınaraltı*, C. 3, S. 61, 21 İkinci Teşrin 1942, s. 3

⁹⁵ S. G., "Ne Diyorlar? Türkçülüğe Dair Anketimiz", *Çınaraltı*, C. 4, S. 94, 10 Temmuz 1943, s. 8, 9, 10.

görürsünüz? 3- Milleti Ziya Gökalp'la beraber, dil, kültür, vicdan ve din birliği şeklinde anlayanlara iştirak eder misiniz? 4- Türkçülüğü ne şekilde anlarsanız anlayın fakat Türkçü müsünüz? şeklinde sorular sorulmuştur. Ankete katılanlardan bazıları sorulara şu cevapları vermişlerdir:

Feridun Osman Menteşoğlu: 1 — Türkçülüğe düşman, bir Türk vatanperverliği tasavvur edebilir misiniz? 1 — Hayır! 2 — Türkçülüğü, Türk milletinin gelişmesi ve Türkiye'nin hürriyet ve istiklâli bakımından lüzumlu görür müsünüz? 2 — Evet! 3 — Milleti Ziya Gökalp'la beraber din, kültür, vicdan ve din birliği şeklinde anlayanlara iştirak eder misiniz? 3 — Ederim. 4 — Türkçülüğü, ne şekilde anlarsanız anlayın fakat Türkçü müsünüz? 4 — Gayet tabii.

Nadir Nadi: 1 — Türkçülüğe düşman bir Türk vatanperverliği tasavvur edebilir misiniz? 1 — Tabii hayır! 2 — Türkçülüğü, Türk milletinin gelişmesi ve Türkiye'nin hürriyet ve istiklâli bakımından lüzumlu mu, lüzumsuz mu görür müsünüz? 2 — Çok lüzumlu! 3 — Milleti Ziya Gökalp'la beraber din, kültür, vicdan ve din birliği şeklinde anlayanlara iştirak eder misiniz? 3 — Ederim. 4 — Türkçülüğü, ne şekilde anlarsanız anlayın fakat Türkçü müsünüz? 4 — Evet

Profesör Doktor Fahreddin Kerim Gökay: 1— Hayır! 2 — Lüzumlu görürüm. 3 — Burada yalnız din ile dünyayı birbirine karıştıramam. 4 — Tereddütsüz Türkçüyüm!

Türkçülük ve milliyetçilik başlığı altında altmış makalenin incelemesi yapılmıştır. Makalelerin önemli bir kısmında Türkçülük ve milliyetçilik tanımı üzerinde durulmuştur. Türkçülük, milliyetçilik ruhunu tutuşturan ülkü ateşi; milliyet, dil, mefkûre, ırk, hars ve duygu birliği olarak ifade edilerek Türkçülüğün milliyetçiliğin diğer bir ifade edilmiş şekli olduğu vurgulanmıştır. Türk için milliyetçilik Türkçülük demektir. Birçok makalede Türkçülük ve Turancılık arasında çok belirgin farklar olmadığı için eskiden Turancılık olarak ifade edilen düşüncenin günümüzde Türkçülük olarak ifade edildiği belirtilmiştir. Ancak Turancılık daha çok Türkçülüğün kültürel ve siyasi anlamda ideolojisini ifade etmektedir. Bu bağlamda dünyanın neresinde olursa olsun Türk devlet ve toplulukları arasında ortak bir dilin konuşulmasını ve bu sayede kültürel ve siyasi birlikteliğin sağlanmasını amaçlamaktadır.

Türkçülük bazı makalelerde dil üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Türkçenin yabancı dillerin etkisinden kurtarılması, saf bir Türkçe oluşturularak Türk dünyasında ortak bir dilin konuşulması gerektiği belirtilerek kültür

milliyetçiliği üzerinde durulmuştur. Yine Türkçenin hiçbir dilden çıkmadığı başlı başına müstakil bir dil olduğu belirtilerek Güneş Dil Teorisi dolaylı yünden desteklenmiştir. Türkçülük tarih üzerinden açıklanmaya çalışılırken Osmanlı Devleti'ndeki tarih anlayışına, Türk milletinin tarihinin Osmanlı Devleti'yle başlatılmasına olumsuz bir eleştiri getirilmiştir. Türklerin tarihinin Osmanlılardan çok önce başladığı belirtilerek yeni Türk devletinin tarih politikası doğrultusunda açıklamaların yapıldığı görülmektedir. Ancak bu yapılırken Amerika'daki Mayaların, Afrika'daki Tuareklerin Türk olduğu iddialarını ortaya atan Türk Tarih Tezi de abartılı bulunarak eleştirilmiştir. Bu çerçevede Türkçülük daha bilimsel ve somut temeller üzerine oturtulmaya çalışılmıştır.

1.2. DÜNYADA MİLLİYETÇİLİK ALGISI

Çınaraltı mecmuasında milliyetçilik ulusal boyutta ele alındığı gibi uluslararası boyutta da ele alınmıştır. *Tarih ve Milliyetçilik*⁹⁶ başlıklı makalede, milliyetçilik fikrinin tarihsel gelişimi ele alınmıştır. Milliyetçilik fikrinin İlk Çağ'da uygarlıklar içerisinde başladığı, Orta Çağ'da Roma İmparatorluğu'nun parçalanmasıyla günümüz milletlerinin ortaya çıktığı, Rönesans'tan sonra da milli birlik teşkilatlanmalarının başladığı, Fransız İhtilali'nden sonra Yakın Çağ'dan itibaren millet fikrinin ve milliyet hadisesinin bugünkü gelişimine doğru önemli adımlar attığı vurgulanmıştır. Sonuç olarak tarih boyunca insan topluluklarının en büyük özleyişinin tam ve müstakil milli devletler kurmak olduğu makalede belirtilmiştir.

*Millet Nedir?*⁹⁷ başlıklı makalede, farklı dönemlerde ve farklı çevrelerde millet kelimesinin ne anlama geldiği açıklanmıştır. Makalede ırkçılara göre milletin ırk, Kavmi Türkçülere göre milletin aynı ana babadan üremiş içine hiçbir yabancı karışmamış kandaş zümre, Coğrafi Türkçülere göre de milletin aynı ülkede oturan halk anlamına geldiği belirtilmiştir. Yine makalede Osmanlıcılara göre milletin imparatorluk sınırları içerisinde bulunan tebaa anlamını, İslam birliğini savunanlara göre milletin Müslümanların tamamını ifade ettiği belirtilmiştir. Bütün bunlardan yola çıkarak milletin; dili, dini, ahlakı, kültürü ortak olan insanların oluşturduğu zümre anlamına geldiği vurgulanmıştır.

⁹⁶ Peyami Safa, "İlim Karşısında Milliyetçilik 3: Tarih ve Milliyetçilik", *Çınaraltı*, C. 2, S. 37, 6 Haziran 1942, s. 6, 7.

⁹⁷ Ziya Gökalp, "Millet Nedir", *Çınaraltı*, S. 3, 31 Mart 1948, s. 10, 11.

*Milli Bir Ülkünün Hayati Ehemmiyeti*⁹⁸ başlıklı makalede bir milletin sahip olması gereken idealin ne olduğu ve önemi ele alınmıştır. Makalede ülkü; ideal, mefkûre, yüksek ve temiz emel, şahsi menfaat gözetmeyen istek olarak tanımlanmış ve milli ülküsü olmayan bir milletin yaşayamayacağı belirtilmiştir. Yine makalede ülkünün, yurdunu, milletini yüceltmek ve güçlü kılmak olduğu vurgulanarak başka milletlerden bu konuya örnekler verilmiştir.

*Milliyetçilik Neden Lazımdır?*⁹⁹ başlıklı makalede milliyetçiliğin neden önemli olduğu, hangi çevreler tarafından neden milliyetçiliğe karşı çıktığı ele alınmıştır. Makalede milliyetçiliğe emperyalistler ve solcular tarafından karşı çıktığı, karşı çıkılmasının en önemli nedeni olarak da milliyetçiliğin emperyalist ve Bolşevizm gibi sol düzenin çıkar ve menfaatlerine karşı olması gösterilmiştir. Makalede milliyetçinin gözünün hiç kimsenin toprağında, malında ve varlığında olmadığı, onun tek amacının öz milletini kurtarmak, yüceltmek ve tek bayrak altında birleştirmek olduğu vurgulanmıştır.

*İngiliz Milleti Niçin Yükseldi? 1*¹⁰⁰ başlıklı makalede, İngilizlerin yükselmesinde etkili olan en önemli nedenin İngiliz ruhu olduğu belirtilmiştir. Makalede İngilizlerin manevi değerlerine çok büyük değer verdikleri ve onu koruyarak nesilden nesile aktardıkları ifade edilmiştir. Yine makalede İngilizlerin yükselmesinde, 11. yüzyılda İngiltere'ye hâkim olan aristokrat sınıfının, ülkede menfaat birliğini sağlamasının, birlikte hareket etme ve işgallere karşı birlikte direnme anlayışını yerleştirmesinin etkili olduğu belirtilmiştir.

*İngiliz Milleti Niçin Yükseldi? 2*¹⁰¹ başlıklı makalede, İngilizlerin yükselmesinde, şimdiki örf ve adetlerinin yalnız onlara ait olmasının etkili olduğu belirtilerek, örf ve adetleri sayesinde millette ırk gururunun, aile geleneklerinin ve istiklal anlayışının korunduğu belirtilmiştir. Yine makalede İngilizlerin, soğukkanlı olmalarının, şeref ve haysiyete önem vermelerinin, ahlaka düşkün olmalarının, temiz idealler peşinde koşmalarının, İngiliz milletinin yükselmesinde çok önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.

---

⁹⁸ Mustafa Hakkı Akansel, "Milli Bir Ülkünün Hayati Ehemmiyeti", *Çınaraltı*, C.1, S, 21, 27 Birinci Kanun 1941, s. 12, 13, 14.

⁹⁹ Hüseyin Emir Erkilet, "Milliyetçilik Neden Lazımdır?", *Çınaraltı*, C.1, S. 24, 17 İkinci Kanun 1942, s. 4.

¹⁰⁰ Mustafa Hakkı Akansel, "İngiliz Milleti Niçin Yükseldi? 1", *Çınaraltı*, C. 4, S. 96, 24 Temmuz 1943, s. 4, 5.

¹⁰¹ Mustafa Hakkı Akansel, "İngiliz Milleti Niçin Yükseldi? 2", *Çınaraltı*, C. 4, S. 97, 31 Temmuz 1943, s. 4, 5.

Peyami Safa, *İnsan Yok, Millet Var*¹⁰² makalesiyle milliyetçiliği uluslararası boyutta ele almıştır. Makalede, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'nın hangi noktasında bir savaş, bir ihtilal, bir politika, bir ideoloji çarpışması olmuşsa istisnasız hep milliyet fikrinin zafer kazandığı, İkinci Dünya Savaşı'nda da sonucun değişmeyeceği anlatılmaktadır. Milliyetçilik fikrinin uluslararası boyutta bu kadar etkili olması şu örnekle açıklanmıştır: İnsan topluluğunun vücudu ırk, ruhu millettir. Bu nedenle dünyanın neresinde olursa olsun hiçbir toplum ruhsuz yani milletsiz, milliyetsiz olamaz. Ayrıca makalede 20. yüzyılın milliyet yüzyılı, bu dünyanın bir milliyet dünyası olduğu anlatılmaktadır.

*Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru 1*¹⁰³ başlıklı makalede, Ahmet Hamdi Başar'ın *Bir Medeniyet'in Sonu* adlı eseri üzerinden milliyetçilik fikri ele alınmıştır. Makalede eserdeki milliyetçilik fikrinin yeni bir refah devri yaratacağı, ancak bunun ulusal anlamda dar bir bölgede değil uluslararası anlamda tüm dünyada etkili olması gerektiği düşüncesi belirtilmiştir. Yine makalede eserdeki, buhran devri fikirleri olan mezhepçilik, sınıfçılık, dar milliyetçilik, hemşehrilik gibi ideolojilerin artık geride kalması gerektiği, bütün insanlığı eşit sayan uluslararası milliyetçiliğin benimsenmesi gerektiği düşüncesi okuyuculara aktarılmıştır.

*Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru 2*¹⁰⁴ başlıklı makalede, Ahmet Hamdi Başar'ın *Bir Medeniyet'in Sonu* adlı eserinin son bölümü olan bir medeniyetin kurulma unsurları başlığı üzerinden milliyetçilik fikri ele alınmıştır. Makalede Ahmet Hamdi Başar'ın, eserinin son bölümünde barışçıl ve insancıl bir medeniyetin özlemine duyduğu, insanların din, mezhep ve milliyetçilik yanlarını bir tarafa bırakarak dünya medeniyetinin kurulacağına inandığı belirtilmiştir. Ancak makalede her milletin tek insana bağlı, tek yolun yolcusu olması mümkün görülmediği için bu düşüncenin gerçekleşmesine imkân verilmemiş ve Ahmet Hamdi Başar'ın düşüncesi bu yönüyle eleştirilmiştir.

---

¹⁰² Peyami Safa, "İnsan Yok, Millet Var", *Çınaraltı*, C.1, S.4, 30 Ağustos 1941, s.5.

¹⁰³ Hüseyin Emir Erkilet, "Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru 1", *Çınaraltı*, C. 2, S. 42, 11 Temmuz 1942, s. 4.

¹⁰⁴ Hüseyin Emir Erkilet, "Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru 2", *Çınaraltı*, C. 2, S. 43, 18 Temmuz 1942, s. 4.

*Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru 3*¹⁰⁵ başlıklı makalede, Ahmet Hamdi Başar'ın *Bir Medeniyet'in Sonu* adlı eserindeki enternasyonal milliyetçilik yani insancıl milliyetçilik anlayışı eleştirilmiştir. Makalede dünyadaki milletler için mutluluğun gelecek ve özgürlükte olduğu, milletlerin birbiriyle anlaşmasının ancak bu yolla sağlanabileceği belirtilmiştir. Yine makalede Ahmet Hamdi Başar'ın eserinde, Türklerdeki tarih, aile, din, milliyet, gelenek gibi kutlu bağ ne varsa onları parçalayarak Türk milletini zararlı ideolojilerin tuzağına düşürdüğü eleştirisi yapılmıştır.

*Milliyetçiliğe Kimler Ve Niçin Muhalefet Ederler?*¹⁰⁶ başlıklı makalede milliyetçiliğin hangi çevreler tarafından ve neden eleştirildiği ele alınmıştır. Makalede milliyetçiliğin, milleti ve milli menfaati her şeyden ileri ve üstün tuttuğu için sırf şahsi veya yabancı çıkarlara aykırı düşünce emel ve hesaplara yer vermediği, millete ve milliyete zarar verebilecek hiçbir hususi hak ve menfaat tanımadığı için eleştirildiği belirtilmiştir. Makaleye göre milliyetçiliği en çok eleştirenlerin, bir memlekette yaşayan ayrı menfaat ve amaç peşinde olan yabancı unsurlar ile onlara bilerek veya bilmeyerek alet olmuş kimseler olduğu, bu insanların milliyetçiliği sürekli kendileri için bir engel olarak gördüğü ve milliyetçiliğin yıkılması için mücadele ettikleri anlatılmıştır. Milliyetçiliği eleştiren çevrelerin daha çok kozmopolit yapıyı ve beynelmilelci düşüncüyü savundukları belirtilmiştir. Makalede milliyetçilik ile kozmopolitlik arasında bir itilaf noktasının bulunmadığı fakat beynelmilelcilerin milliyetçiliğin emperyalizmi doğuran bir fikir ve hareket olduğu düşüncesine şiddetle karşı çıkılmaktadır.

*Avrupa Birliği Hayali*¹⁰⁷ başlıklı makalede, ilk defa Birinci Dünya Savaşı sonrası Milletler Cemiyeti'nde gündeme gelen Avrupa Birleşik Devletleri fikrinin o dönemde bir hayal olarak kaldığı, ancak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere başta olmak üzere Avrupa'daki birçok devlet tarafından yeniden gündeme getirildiği belirtilmiştir. Makalede Avrupa Birliği'nin bir kıta birliği şeklinde düşünülmemesi gerektiği, eğer öyle olursa bu birliğin uzun ömürlü olamayacağı vurgulanmıştır. Çünkü Avrupa kıtasında yer almanın ya da

---

¹⁰⁵ Hüseyin Emir Erkilet, "Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru 3", *Çınaraltı*, C. 2, S. 44, 25 Temmuz 1942, s. 4, 5, 14.

¹⁰⁶ Hüseyin Emir Erkilet, "Milliyetçiliğe Kimler Ve Niçin Muhalefet Ederler?", *Çınaraltı*, C.1, S.7, 20 Eylül 1941, s.4.

¹⁰⁷ Peyami Safa, "Avrupa Birliği Hayali", *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 5.

almamanın tek başına Avrupalı olmak ya da olmamak şeklinde değerlendirilemeyeceği ifade edilmiştir. Buna örnek olarak da Rusya ve Amerika gösterilmiştir. Rusya'nın Avrupa kıtasında yer aldığı halde Avrupalı olmadığı, Amerika'nın Avrupa kıtasında yer almadığı halde Avrupalı olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Avrupa Birliği'nin İsviçre ve Amerika'da olduğu gibi federasyon şeklinde örgütlenmesinin de Avrupa Birliği içerisinde yer alacak olan devletlerin farklı milletlerden oluşması nedeniyle mümkün olamayacağı belirtilmiştir.

Uluslararası boyutta milliyetçilik başlığı altında on iki makalenin incelemesi yapılmıştır. Mecmua Fransız İhtilali ile ortaya çıkan, 20. yüzyılda etki alanını artıran ve yakın tarihte meydana gelen birçok olayın en önemli nedenleri arasında yer alan milliyetçilik düşüncesini kendi yayın ilkelerine uygun bir şekilde ele almıştır. Mecmuanın en başından itibaren milliyetçiliği daha çok milli ruh, milli menfaat ve milli ülkü şeklinde tanımladığı ve beynelmilelci anlayışa karşı çıktığı anlaşılmaktadır.

Yine yapılan incelemede toplumların kendi çıkar ve politikaları nedeniyle milliyetçiliğe farklı anlamlar yüklediği anlaşılmaktadır. Milliyetçiliğe sadece siyasi anlam yüklemek sadece o toplumların çıkarlarına hizmet etmekte, devletlerarası ilişkilerde birçok sorunun ortaya çıkmasına neden olmakta ya da var olan sorunların çözüme kavuşmasını engellemektedir. Çünkü milliyetçilik içerisinde bir milletin; dilini, dinini, ahlakını, kültürünü ve ülküsünü barındırmaktadır. Bu nedenle milliyetçiliğin siyasi anlam üzerinden ele alınması doğru bulunmamaktadır.

1.3.TÜRK İRKİNİN ÖZELLİKLERİ VE MEZİYETLERİ

Türklerin özellikleri ve meziyetleri Çınaraltı mecmuasının birçok sayıda ele aldığı ve mecmuanın çıkış amacını da yansıtan önemli konular arasında yer almaktadır. *Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri I*¹⁰⁸ başlıklı makalede, araştırmacıların görüşleri üzerinden Türk ırkının etnik kökeni ele alınmıştır. Makalede, ırk konusunun daha önce yabancı araştırmacılar tarafından ele alınarak deri renklerine göre; beyaz, sarı, siyah, kırmızı şeklinde tasnif edildiği ve Türklerin sarı ırktan olduğu iddiasının ortaya atıldığı belirtilmiştir. Ancak bu iddiaların daha en başından itibaren Türkiye'de kabul görmediği ve yapılan

---

¹⁰⁸ Nurettin Ardıçoğlu, "Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri I", *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28 İkinci Teşrin 1942, s. 6,7.

tetikler sonucunda bu konuda haklılığın ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Yine makalede ırk konusu zoolojik bir olay olarak görülmüş ve Türkiye’de ırk konusunu kültürel konularla karıştıran İsmail Hami Danişmend gibi isimler eleştirilmiştir. Makalede yapılan araştırmalar çerçevesinde Türk ırkının Alp ırkı içerisinde olduğu, bu ırka ilk defa İsviçre Alp mntikasında rastlandığı için bu isimle anıldığı belirtilmiştir. Ancak makalede Türk için Alp ırkı yerine Turan ırkı kavramının kullanılmasının daha doğru olduğu vurgulanmıştır.

*Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri 2*¹⁰⁹ başlıklı makalede, Turan yani Alp ırk ve dilinin temelde bir kavme ait olduğu, ancak zaman içerisinde yaşanan değişim ile bunun bozulduğu ifade edilmiştir. Makalede Turan ırkında yaşanan değişimin, Turan ırkından olan fakat Turan dilini konuşmayan kavimler, Turan ırkından olmayan fakat Turan dilini konuşan kavimler, Turan ırkından olan ve Turan dilini konuşan kavimler şeklinde gerçekleştiği belirtilmiştir. Bu değişimin Turan ırkından olanların istila ve iskân sonucunda başka kültürlerin etkisi altına girerek Turan dilinin unutulmasıyla ve Turan ırkından olmayıp Turan ırkının hâkimiyeti altında yaşayarak Turan dilini öğrenilmesiyle gerçekleştiği ifade edilmiştir.

İdeal başlıklı makalesinde Orhon Seyfi Orhon, Türk insanın en önemli eksikliğini bir ideale sahip olmayışı olarak değerlendirmiştir. Türk insanın milli şuurunu harekete geçirecek, coşturacak ideale ihtiyacı olduğunu belirtmiştir.

Türk insanında ortak ideal oluşturmak amacıyla Hüseyin Emir Erkilet *İdeale Doğru* makalesini kaleme almıştır. Bu makalede, milleti yaşatacak ve yürütecek olan unsurun ülkü yani ideal olduğunu vurgulamıştır. Ülküsüz yani idealsiz milleti cansız vücuda benzetmekte ve ölüden farksız olduğunu vurgulamaktadır. Türk milletinin de ortak ideale sahip olması ve bu ideal etrafında birleşmesi gerektiğini vurgulayarak bu idealin, kurtuluş ve birlik olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Hüseyin Emir Erkilet makalesinde devletlerin muhafazasında nüfusun önemli bir güç olduğunu, Türk milletinin güçlü bir muhafaza için birleşerek nüfusunu artırması gerektiğini belirtmiştir.

Al Temur Kılıç Türk milletinin önemli bir özelliği olan realistiğine *Bizim Ütopiamız*¹¹⁰ adlı makalesinde yer vermiştir. Al Temur Kılıç, Türk insanın başka

¹⁰⁹ Nurettin Ardiçoğlu, “Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 66, 26 Birinci Kanun 1942, s. 11.

¹¹⁰ Al Temur Kılıç, “Bizim Ütopiamız”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 22 Ağustos 1941, s. 13.

toplumlar gibi gerçekleşmesi mümkün olmayan, gerçekleşse dahi uzun sürmeyecek hayaller peşinde koşmadığını vurgulamıştır. Makalede, Türk milletinin Ruslar gibi komünist hayallere kapılmadığı, Türklerin atalarını örnek alarak hayatı olduğu gibi kabul ettiği, en önemli ütopyasının ise bütün Türklerle aynı vatanda yaşamak olduğu belirtilmiştir.

Türklerin önemli özelliklerinden biri de milli kimliklerine düşkün olmalarıdır. Hüseyin Namık Orkun *Milli Benlik*¹¹¹ başlıklı makalesinde Türklerin bu özelliğini ele almıştır. Makalede tarih boyunca Türklerin Hunlardan itibaren birçok asimilasyon politikasına karşı milli benliklerini korumak için itinalı davrandıkları ifade edilmektedir. Türklerin; Hunlar, Göktürkler ve daha sonraki zamanlarda milli benliklerini dillerine, Türk ahlakına, geleneklerine bağlı kalarak korudukları vurgulanmıştır. Türklerin inançlarında Türk tanrısı, dilde Türk alfabesi, gibi kavramları kullanarak milletler arasında kendi benliklerini her daim korudukları ve korumaya devam edecekleri belirtilmiştir.

*Türk Ahlakı*¹¹² başlıklı makalede, ahlakı oluşturan en önemli unsurun ırk olduğu vurgulanmış, yaşanan coğrafyanın ahlakın oluşmasında önemli bir etkiye sahip olmadığı, buna en büyük kanıt olarak da aynı coğrafyada yaşayan eski Romalılarla şimdiki İtalyanların ahlak açısından birbirinden tamamen farklı olduğu gösterilmiştir. Yine makalede Türklerin ahlak konusunda ilk sırada yer aldığı, bu yargıya başka milletlerin Türkler hakkındaki görüşleri dikkate alınarak ulaşıldığı ifade edilmiştir. Türk ahlakının en eski zamanlardan beri cemiyetçi bir özelliğe sahip olduğu, cemiyetin menfaatinin bireyin menfaatinden üstün tutulduğu, cemiyete fayda sağlayan kişilerin toplum tarafından saygı gördüğü ifade edilmiştir. Makalede Hun Türklerinde çocukların cemiyete faydalı olabilecek terbiye ile yetiştirildiği, cemiyete faydası dokunmayacak kadar yaşanan insanların intihar ettiği ifade edilerek Türk ahlakının cemiyetçi yönü vurgulanmıştır. Yine makalede; Türkleri doğru ve açık sözlü bir millet olduğu, cinsi ahlaklarının da yüksek olduğu, yuva, aile ve eşin Türklerde muhterem sayıldığı, evli bir kadına saldırmanın cezasının idam olduğu vurgulanmıştır. Sonuç olarak makalede; Türklerin bu ahlaki özelliklere tam olarak sahip oldukları dönemlerde yüksek bir toplum olduğu, ahlakın milletin temeli olduğu, ahlak olmadan hiçbir şeyin olmayacağı ifade edilmiştir.

¹¹¹ Hüseyin Namık Orkun, "Milli Benlik", *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 6.

¹¹² Atsız (Hüseyin Nihal), "Türk Ahlakı", *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 7.

*Tarihte Türk Ahlakının Üstün Vasıfları*¹¹³ başlıklı makalede, büyük milletlerin büyük ahlakı olduğu, tarihte büyük devletler kurmuş ve yer tutmuş milletlerin, güçlü ve sağlam ahlaka sahip oldukları belirtilmiştir. Makalede Türklerin de dünyanın farklı coğrafyalarında büyük ve güçlü devletler kurarak büyük işler başardığı, Türklerin bu işleri sadece kuvvetleri ve cesaretleri sayesinde değil üstün ahlakları sayesinde yaptığı ifade edilmiştir. Makalede Türklerin savaş dışında kimseyi öldürmediği, yine savaş meydanında biraz önce savaştığı düşman askerine yaralandığı zaman yardım elini uzatarak ne kadar yüce bir ahlaka sahip olduğunu gösterdiği belirtilmiştir. Makalede eski yüce Türk ahlakının şimdiki nesillere öğretilmesinin Türk milletinin en büyük amaçlarından biri olması gerektiği belirtilmiştir.

*Şeref ve Haysiyet*¹¹⁴ başlıklı makalede, Türkler başta olmak üzere yakın tarihte büyük devletler kuran milletlerin şeref ve haysiyeti ele alınmıştır. Makalede, milletleri yaşatan en önemli unsurun şeref ve haysiyet olduğu, şeref ve haysiyetini kaybeden milletlerin yok olmaya mahkûm olduğu belirtilmiştir. Yine makalede yakın tarihte büyük devletler kuran İngilizlerin, Almanların, Japonların ve Fransızların tarihinden şeref ve haysiyet dolu olaylar örnek verilmiştir. Makalede Türk milletinin, dünyanın en şanlı, en şerefli, en haysiyetli milletlerinin başında geldiği belirtilmiştir. Makalenin devamında Türk milletinin şanını, şerefini göstermek için Çanakkale Savaşı sırasında yaşanan olaylar örnek verilmiştir.

*Türk Ruhu*¹¹⁵ başlıklı makalede, Japonların kısa zamanda sanayileşmesinde, bilim teknoloji alanında gelişmesinde, ülkede refah seviyesinin artmasında, yani Japonya'nın en gelişmiş devletler arasında yer almasında etkili olan en önemli unsurun, Japon milletindeki Japon ruhu olduğu ifade edilmiştir. Makalede Türk milletinde de böyle bir Türk ruhu olduğu belirtilerek, Türk milletinin bu ruh sayesinde geçmişte büyük ve güçlü devletler kurduğu vurgulanmıştır. Ancak kurulan Türk devletleri farklı milletlerden oluştuğu için Türk ruhunun zamanla zayıfladığı ve devletlerin yıkılışına neden olduğu belirtilmiştir. Makalede yeni Türk devletinin kurulmasıyla Türk ruhunun yeniden

---

¹¹³ Hasan Adnan Giz, "Tarihte Türk Ahlakının Üstün Vasıfları", *Çınaraltı*, C. 3, S. 79, 27 Mart 1943, s. 4, 5.

¹¹⁴ Mustafa Hakkı Akansel, "Şeref ve Haysiyet", *Çınaraltı*, C. 3, S. 70, 23 İkinci Kanun 1943, s. 4, 13.

¹¹⁵ Mustafa Hakkı Akansel, "Türk Ruhu", *Çınaraltı*, C. 3, S. 71, 30 İkinci Kanun 1943, s. 4,5.

ortaya çıktığı, güçlü Türk ruhu sayesinde Türk milletinin bütün zorlukların üstesinden gelerek ileride büyük ve güçlü bir millet olacağı ifade edilmiştir.

*Türk Ruhu*¹¹⁶ başlıklı makalede, dönemin önemli fikir insanları Hermann von Kayzerling ve Oswald Spengler'in görüşleri üzerinde Türk ruhu açıklanmıştır. Makalede Hermann von Kayzerling'in, *Harbe asalet veren, karar verirken şahsın vicdanında, en önemli etken, askeri şeref ve haysiyettir.* sözü üzerinden, Türklerin, tarihte askeri şeref ve haysiyete en çok değer veren millet olduğu ifade edilerek Türk ruhunun büyüklüğü açıklanmıştır. Yine makalede Oswald Spengler'in, *Bir milletin ruhu yaşadığı diyarın aynasıdır.* sözü üzerinden Türklerde askeri şeref ve haysiyetin yani Türk ruhunun ortaya çıkmasında, Türklerin yaşadığı yer olan Tanrıdağları'nın yani Orta Asya'nın önemli bir etkisi olduğu belirtilmiştir.

*İçli Millet*¹¹⁷ başlıklı makalede, Türk ırkının karakter özellikleri konu alınmıştır. Makalede Türk milletinin savaş meydanında ölen hükümdarını yalnız bırakmadığı cesaretiyle savaşa devam edip ölene kadar savaştığı, Celaleddin Harzemşah'ın düşmana teslim olmaksızın atı ile beraber suya atladığı, Alparslan'ın Bizans'ın tekliflerini kabul etmeyerek zafer ya da ölümü tercih ettiği belirtilerek verilen örneklerle Türk ırkının karakter özellikleri anlatılmıştır. Yine makalede Türklerin kendine sığınan düşman hükümdarlara merhamet gösterdiği, Türk ırkının asil, içli, hassas ve şair ruhlu bir millet olduğu, dünyanın en kibar milletleri arasında yer aldığı belirtilmiştir.

*Vazife Aşkı*¹¹⁸ adlı makalede, Türklerin önemli özelliklerinden biri olan görev bilinci ele alınmıştır. Makalede Türklerin en eski zamanlardan beri yüksek ve ileri bir vazife duygusuna sahip olduğu bunun en büyük ispatının da Orhun Yazıtları olduğu ifade edilmiştir. Orhun Yazıtlarında Türk hakanı şöyle diyor: *Türk tanrısı Türk milleti yok olmasın diye atalarımı gönderdi ve beni gönderdi. Ben hakan olunca, gündüz oturdum, gece uyumadım. Türk milleti açtı doyurdum. Çıplaktı giydirdim. Fakirdi zengin ettim.*

Yine makalede Türklerin en eski atası olan Hunlardan ilk devleti kuran Mete Han'ın yurdunu ve milletini savaş yıkımlarından korumak için sevdiği karısını Tatar Hanına gönderdiği, bunun üzerine kurultaydaki bütün beylerin harp

¹¹⁶ Mustafa Hakkı Akansel, "Türk Ruhu", *Çınaraltı*, C. 3, S. 80, 3 Nisan 1943, s. 4.

¹¹⁷ Mustafa Hakkı Akansel, "İçli Millet", *Çınaraltı*, C. 3, S. 63, 5 Birinci Kanun 1942, s. 4.

¹¹⁸ Hüseyin Emir Erkilet, "Vazife Aşkı", *Çınaraltı*, C. 1, S. 11, 18 Birinci Teşrin 1941, s. 4.

istedikleri halde Mete Han'ın, *Ben yurdumu kendi aşkım uğruna çiğnetmem.* diyerek büyük fedakârlık yaptığı belirtilmiştir. Türklerde vazife duygusunun yüksek ve kutlu olduğu, vazife hissi olmadan milletin, milliyetçiliğin ve vatanseverliğin olmayacağı vurgulanmıştır.

*Yurt Heyecanı*¹¹⁹ başlıklı makalede, yurt yani vatan sevgisinin duygu ve düşünce üzerine kurulduğu, bu sevginin oluşabilmesi için de milliyetçilik ve kan kardeşliğinin şart olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Türklerde vatan sevgisinin en eski dönemlerden beri son derece güçlü olduğu, vatan savunması denildiği zaman Türklerde büyük bir heyecan uyandırdığı, vatan savunmasının kutsal görev sayıldığı belirtilmiştir. Son olarak makalede Osmanlı Devleti'nde aynı yurttaki yaşamına rağmen kan kardeşliği ve milliyetçilik olmadığı için Türkler dışındaki diğer etnik unsurların yurt heyecanı yani vatan sevgisi hissetmediği belirtilmiştir.

*Milli Ananeler*¹²⁰ başlıklı makalede, Türklerin atalarının Türk milletine en büyük miras olarak bıraktığı ananeler ve ananelerin önemi ele alınmıştır. Makalede Türk milletine atalarının savaşçılık kabiliyeti, kahramanlık ruhu, güzel ahlak ve şanlı geçmiş gibi çok değerli ananeler bıraktığı ifade edilmiştir. Makalede milli ananelerin milletlerin benliğini aydınlatan bir ışık olduğu, o ışık yandıkça benliğin kararmayacağı, benlik kararmadıkça da milletin yıkılmayacağı belirtilmiştir. Makalede Türklerin çok eskiden beri ananelerine bağlı bir millet olduğu ve bundan büyük bir güç aldığı, ancak son zamanlarda bazı Türk ananelerinin kaybolmaya başladığı ifade edilmiştir.

*Tarihte Türk Tipi*¹²¹ başlıklı makalede, bazı bilim çevrelerinin ilmi yollardan giderek Türk tipini tespitte çalıştıkları ve cüceye yakın bir insan tipi örneği ortaya çıkarttıkları belirtilerek, bu tespitin gerçeği yansıtmadığı ifade edilmiştir. Makalede, tarihteki Türk tipi üzerinden tetkik yapılarak gerçek Türk tipi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu tetkik yapılırken *Tarihte Türk tipinin ne gibi özellikleri vardır, o özellikleri hangi tarihi şahsiyetlerimizde arayabiliriz, tarihteki Türk tipini tespit etmek için hangi kaynaklardan yararlanmalıyız?* gibi sorulara cevaplar aranmıştır. Makalede tarihteki Türk tipinin özelliklerini tanıttak gerçek belgelerin eski resim ve heykeller olduğu belirtilmiştir. Yapılan tetkikler sonucunda eski Türklerin göze çarpan özellikleri arasında; kadın ve

¹¹⁹ Mustafa Hakkı Akansel, "Yurt Heyecanı", *Çınaraltı*, C. 4, S. 83, 24 Nisan 1943, s. 4, 5.

¹²⁰ Nejdet Sançar, "Milli Ananelerimiz", *Çınaraltı*, C. 3, S. 78, 20 Mart 1943, s. 4, 5.

¹²¹ Adnan Giz, "Tarihte Türk Tipi", *Çınaraltı*, C. 5, S. 108, 16 Birinci Teşrin 1943, s. 7, 10, 11.

erkeğinde yüz güzelliği, kaş ve göz güzelliği, küçük etli ve renkli dudak, üç köşeli çene, beyaz ya da az esmer ten rengi yer aldığı belirtilmiştir.

*Büyük Millet-Küçük Millet*¹²² başlıklı makalede, bazı çevreler tarafından bugünkü milletler içerisinde Türk milletinin küçük bir millet olarak nitelendirildiği ancak bunun doğru bir düşünce olmadığı belirtilmiştir. Makalede milletlerin sadece bugünkü gelişmişlik seviyesine bakarak büyük ya da küçük millet olarak nitelendirilmesinin doğru olmadığı ifade edilmiştir. Bir milletin büyük ya da küçük millet olarak nitelendirilebilmesi için gelişmişlik seviyesinin yanında ne kadar eski bir tarihe sahip olduğuna, nüfusunun büyüklüğüne, tarihte hangi büyük işleri başardığına da bakılması gerektiği ifade edilmiştir. Makalede bu niteliklere göre Türk milletinin büyük millet olduğu ancak medeniyet alanında gelişmeye ve ilerlemeye ihtiyaç duyduğu belirtilmiştir.

*Hafızasız Bir Millet*¹²³ başlıklı makalede, Türk milletinin, eksik tarafının hafızası olduğu, her şeyi çok çabuk unuttuğu, geçmişini, üç nesil ötesini dahi hatırlayamadığı ifade edilmiştir. Makalede Türk insanına koskoca devletin tarihi unutulduğu için Osmanlı Devleti'nin rüya gibi geldiği, Abdülhamit Devri'nde memleketin Yıldız Sarayı'nda unutulduğu, Türk insanın meşrutiyetten beri çok büyük tecrübeleri olduğu halde hepsini unuttuğu belirtilmiştir. Yine makalede Cumhuriyet Devri'nin milli şuurun uyandığı devir olarak sayıldığı, ancak milli şuurun milli hafızadan beslendiği ifade edilerek geçmişi, tarihi unutarak milli şuur elde edilemeyeceği vurgulanmıştır.

*Biz Avrupalı Değiliz!*¹²⁴ başlıklı makalede, bazı çevreler tarafından Türklerin Avrupalı bir millet olduğunun iddia edildiği belirtilerek bu düşüncenin yanlış olduğu vurgulanmıştır. Makalede insanın ya göç ettiği yere, ya da yaşadığı yere ait olduğu belirtilmiştir. Yine makalede, Türklerin Asya'nın içlerinden gelerek yine Asya'nın parçası olan Anadolu'ya yerleştiği, bu nedenle Türklerin, çıktığı ve yerleştiği yerin Asya olduğu ve Türklerin de Avrupalı değil Asyalı olduğu vurgulanmıştır. Makalede Türklerin tarihin bazı dönemlerinde Avrupa'ya yayıldığı kabul edilmiş ancak aynı şekilde Türklerin Afrika'ya da yayıldığı belirtilerek, buna dayanarak Avrupalıyız veya Afrikalıyız demenin doğru olmadığı vurgulanmıştır.

¹²² Orhan Seyfi Orhon, "Büyük Millet-Küçük Millet", *Çınaraltı*, C. 5, S. 113, 20 İkinci Teşrin 1943, s. 3.

¹²³ Orhan Seyfi Orhon, "Hafızasız Bir Millet", *Çınaraltı*, C. 4, S. 82, 17 Nisan 1943, s. 3.

¹²⁴ Barkın, "Biz Avrupalı Değiliz", *Çınaraltı*, C. 3, S. 61, 21 İkinci Teşrin 1942, s. 4 5.

*Eski Türklerde İsim Verme Âdeti*¹²⁵ başlıklı makalede, eki Türklerde genellikle her şahsın Kül Tegin, Kar Çur gibi iki isim aldığı, hatta Öz Bilge Bünyin, Apa Yargan Tarkan gibi ikiden fazla isim alanlar olduğu belirtilmiştir. Makalede Kül, Tudun, Tarkan gibi rütbe ve unvanların, Gümüş Han, Temür Taş gibi tabiat isimlerinin ve Ay Doğdu, Kün Han gibi tabiat olaylarının, maden isimlerinin, isim olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Yine makalede eski Türklerde çocuklara isim verme olayında, çocuk doğduğu zaman görülen rüyanın, evde bulunan misafirin ve meydana gelen olayın etkili olduğu ifade edilmiştir.

*Eski Türklerde İsim Kutsiyeti*¹²⁶ başlıklı makalede, ismin sadece insanoğlunu birbirinden ayırmak için konmadığı, aynı zamanda ismin, sahibine iyilik veya fenalık getirdiğine inanıldığı, bu nedenle de Türklerde isim verme olayının önemli olduğu belirtilmiştir. Makalede Türklerde ismin kutsiyetine inanıldığı için totemistik isimlerin tercih edildiği, bu isimler arasında, Çağrı, Kartal, Doğan, Akkuş, Tuğrul, Lâçin, Karakuş gibi isimlerin yer aldığı belirtilmiştir. Yine makalede Türklerde, arslan, kaplan, pars, kurt gibi yırtıcı hayvan isimlerinin de şahıs adı olarak kullanıldığı ifade edilmektedir. Makalede Türkler arasında ölen kişinin isminin, dünyadakilerden intikam alır düşüncesiyle söylenmediği, yine kutsallığına inandıkları için Tanrının gerçek ismi yerine sıfatlarını kullandıkları vurgulanmıştır.

*Soyadlarına Dair*¹²⁷ başlıklı makalede, Türklerin asalete büyük önem verdiği ve bu nedenle soyadlarını alırken soyluluk belirten isimleri tercih ettiği belirtilmektedir. Makalede eski Türklerde asalet belirten isimler arasında, asilzade ve vergi vermeyenler anlamında Tarhan, asilzade ve vergi verenler anlamında Alpagut gibi isimler gösterilmiştir. Makalede aynı anlayışın Osmanlı Devleti'nin ilk zamanlarında da devam ettiği belirtilmiştir. Yine makalede Anadolu'da da soyadlarının ailenin soyunu belirtmek amacıyla soyadları başa gelecek şekilde Fındıkoğulları ve Serçeoğulları gibi *oğlu* isminin kullanılmasıyla oluşturulduğu ifade edilmiştir.

---

¹²⁵ Hüseyin Namık Orkun, "Eski Türklerde İsim Verme Âdeti", *Çınaraltı*, C. 3, S. 57, 24 Birinci Teşrin 1942, s. 13, 15.

¹²⁶ Hüseyin Namık Orkun, "Eski Türklerde İsim Kutsiyeti", *Çınaraltı*, C. 3, S. 60, 14 İkinci Teşrin 1942, s. 5.

¹²⁷ Hüseyin Namık Orkun, "Soyadlarına Dair", *Çınaraltı*, C. 3, S. 59, 7 İkinci Teşrin 1942, s. 5, 13.

*Eski Türklerde Bayrak 1*¹²⁸ başlıklı makalede, Orta Asya Türk topluluklarının en eski devirden itibaren bayrak kullandıkları, Çin kaynaklarına göre Doğu Hunlarının bir bayrağı olduğu gibi Hunların kırmızı renge de saygı duyduğu belirtilmektedir. Yine makalede Göktürklerin de bayrakları olduğu ve bayraklarının ucuna dişi bir kurt başı taktıkları, bayrak kelimesinin eski Türklerde *badruk* şeklinde kullanıldığı ifade edilmektedir. Makalede Türklerin eski dönemlerde bayrak yerine bazen *tuğ* kelimesini kullandığı, her boyun bir tuğa ayrıldığı ve tuğun boy beyinin beylik sembolü olduğu belirtilmiştir.

*Eski Türklerde Bayrak 2*¹²⁹ başlıklı makalede, bezden yapılmış Türk bayrakları ele alınmıştır. Makalede mızrak ucuna takılmış atkuyruğundan yapılan tuğun, eskiden Türklerde en fazla kullanılan bayrak olduğu, daha sonra tuğun altına, bezden yapılmış bayrak takıldığı belirtilmiştir. Yine makalede Anadolu'da ve Orta Asya'da yaşayan Türklerin bayraklarında ay sembolünün bulunduğu, Attila'nın bayrağında kafasında taç bulunan kuşun yer aldığı bayraklarda genelde kırmızı rengin kullanıldığı ifade edilmiştir. Son olarak makalede şu andaki Türk bayrağındaki kırmızı rengin ve hilal motifinin çok önceden eski Türklerin sembolü olduğu, yıldızın ise Tanzimat Dönemi'nde bayrağımıza konulduğu belirtilmiştir.

*Türk Sanatında Bahar*¹³⁰ başlıklı makalede, Türklerin baharı çok sevdiği ve bunun uzun süre Orta Asya'nın bozkırlarında yaşamak gibi birçok tarihsel nedene dayandığı belirtilmiştir. Makalede baharı çok seven Türklerin, bu özelliğini sanat eserlerine de yansıtarak Türk sanatkarların eserlerinde sonsuz bahara ulaşmaya çalıştıkları ifade edilmiştir. Türk sanatkarların gül çabuk solduğundan, yeşil dal çabuk kurduğundan eserlerinde solmayan gül, kurumayan ağaç yaparak sonsuz bahara ulaşmaya çalıştıkları belirtilmiştir. Yine makalede Türk sanatkarların minyatür, nakış ve hat gibi sanat dallarında sürekli baharın tazeliğini yansıttığı vurgulanmıştır. Ancak sanatkarların yaşadıkları dönemin siyasi durumundan etkilenerek her dönemde baharı farklı şekilde tasvir ettiği, Kanuni Dönemi'nde baharın daha canlı, Duraklama Dönemi'nde baharın daha soluk yansıtıldığı belirtilmiştir.

---

¹²⁸ Hüseyin Namık Orkun, "Eski Türklerde Bayrak 1", *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28 İkinci Teşrin 1942, s. 4.

¹²⁹ Hüseyin Namık Orkun, "Eski Türklerde Bayrak 2", *Çınaraltı*, C. 3, S. 64, 12 Birinci Kanun 1942, s. 6.

¹³⁰ Adnan Giz, "Türk Sanatında Bahar", *Çınaraltı*, C. 6, S. 138, 13 Mayıs 1944, s. 13, 14.

*Bozkurt Bayramı*¹³¹ başlıklı makalede, Türklerin ilk milli bayramı olan Yenigün yani Bozkurt Bayramı konu alınmıştır. Makalede eski Türklerin en büyük ve milli bayramı olan Yenigün Bayramı'nın bugün unutulduğu, unutulmasının nedeni olarak da Yenigün Bayramı'nın bazı din ve mezheplerin bayramı olduğuna inanılması gösterilmiştir. Buna rağmen Yenigün Bayramı'nın Kafkasya Türkleri arasında en sevilen bayram olarak kutlanmaya devam ettiği belirtilmiştir. Makalede Yenigün'ün güneşin kışa karşı kazandığı zafer günü olduğu, Türk'ün Bozkurt'un yardımıyla ışığa, refaha kavuştuğu bir günü ifade ettiği belirtilmiştir. Makalede Yenigün Bayramı'nda *tongal* denilen Yenigün ateşinin yakıldığı, ateşin alevleri yükseldikten sonra gençlerin ateşin iki yanında bulunan büyüklerin elinden tutarak temizleyici alevlerin üstünden üç defa atladığı, Yenigün ateşinden atlandıktan sonra insanların bir meydan da toplanarak at yarışları, atıcılık, güreş gibi yarışmaları seyrettiği ifade edilmektedir. Yine Yenigün Bayramı'nda çocukların evlerin damlarına çıkarak gülünç türküler söylediği daha sonra yanlarında bulunan heybelerinin ucuna uzun ipler bağlayarak heybelerini evlerin bacalarından aşağı saldıkları ve heybelerin içi yemişlerle dolduktan sonra heybelerini yukarı çektikleri ve mutlu oldukları ifade edilerek Türkler arasında bu gibi etkinliklerle Yenigün Bayramı'nın kutlandığı vurgulanmıştır.

*Ramazan Konuşmaları: Türklerde Mahyacılık: Eski Ramazan Adetlerinden*¹³² başlıklı makalede, Türklerin ramazan ayındaki adetleri ve özellikle mahyacılık ele alınmıştır. Makalede Türklerde Ramazan ayının büyük bir coşkuyla karşılandığı, ev ve dükkânlarda çok önceden Ramazan için hazırlıkların yapıldığı belirtilmiştir. Türklerde Ramazan için özel şurupların yapıldığı, dost ve akrabanın çağrıldığı ve nefis yemeklerin hazırlandığı iftar davetlerinin olduğu, iftar yapıldıktan sonra belirli semtlerde eğlencelerin düzenlendiği ifade edilmiştir. Makalede Ramazan ayının en önemli adetlerinde birinin de minareler arasına takılan mahyalar olduğu belirtilmiştir. Mahya, minareler arasına iple takılan ve üzerinde belirli yazıların bulunduğu kandiller olarak ifade edilmiştir. Makalenin devamında eski bir Türk sanatı olan ve büyük bir ustalık isteyen mahyacılığın özellikleri, mahyaların nasıl hazırlandığı ve

¹³¹ Aziz Alpaut, "Bozkurt Bayramı", *Çınaraltı*, C. 3, S. 79, 27 Mart 1943, s. 6.

¹³² Enver Behnan Şapolyo, "Ramazan Konuşmaları: Türklerde Mahyacılık: Eski Ramazan Adetlerinden", *Çınaraltı*, C. 5, S. 105, Tarihsiz, s. 8, 13, 15.

nerelere asıldığı anlatılmıştır. Bu makale ile birlikte Türklerde inancın gereği olan paylaşmaya değer verildiği ve inancın yükseltilmesi içinde çeşitli sanatların icra edildiği anlatılmaktadır.

*Türk Medeniyetinden Sahifeler: Türklerde Çiçekçilik*¹³³ başlıklı makalede, çiçek sözcüğünün eski Türkçede kullanıldığı, eski Uygur metinlerinde bahçeye, çeçekliğ denildiği, çiçek sözcüğünün eski telaffuzunun çeçek olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Türklerin bahçe işleriyle uğraştığı ve güzel çiçekler yetiştirdiği ve bu hususun İslam kaynaklarında geçtiği ifade edilmiştir. Çiçekçiliğimizin tarihini incelerken eski resimlerin, minyatürlerin ve diğer motiflerin de araştırılıp Türklerin buralarda ne gibi çiçek resimleri yaptığının ortaya konulmasının Türklerde çiçekçilik vasıtasıyla ince sanatın geliştiğinin gösterilmesi açısından önemli olduğu belirtilmiştir.

*Türk Medeniyet Tarihinden 1: Mendil*¹³⁴ başlıklı makalede, Türklerin medeniyet alanındaki gelişmeleri ve medeniyet alanında diğer milletlere örnek teşkil ettiği alanlardan bazıları ele alınmıştır. Makalede önce yabancı hayranı olan milletlerin iki nedenden dolayı bu yolu tercih ettiği açıklanmıştır. Bunlardan ilkinin, kültürel bakımdan yabancı milletlerin esiri oldukları için, ikincisinin de kendilerini aciz hissettikleri yani bir şeyler yapamadıklarına inandıkları için olduğu belirtilmiştir. Türk milletinde bu iki sebebin de bulunmadığı yani Türk milletinin medeniyet alanında ileri olduğu hatta bugün bazı çevrelerin hayran olduğu Avrupalıların burunlarını temizlemeyi bile Türklerden mendili alarak öğrendiği ifade edilmiştir.

*Türk Medeniyet Tarihinden 2: Matbaa*¹³⁵ başlıklı makalede, Türklerin matbaayı keşfetme ve matbu eserler verme konusunda ilk sıralarda yer aldığı ancak bunun okullarda tarih kitaplarında okutulmadığı buna rağmen Gutenberg'in matbaayı kurduğunun ders kitaplarımızda okutulduğu eleştirilmiştir. Makalede Türklerin Uygurlar Dönemi'nde (745-840) ağaçtan ayrı ayrı harfler yaparak matbaayı kurduğu ve buralarda eserler bastığı belirtilerek, Carter'in eseri de buna delil olarak gösterilmiştir.

---

¹³³ Hüseyin Namık Orkun, "Türk Medeniyetinden Sahifeler: Türklerde Çiçekçilik", *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 7.

¹³⁴ Hüseyin Namık Orkun, "Türk Medeniyet Tarihinden 1: Mendil", *Çınaraltı*, C. 2, S. 34, 28 Mart 1942, s. 9.

¹³⁵ Hüseyin Namık Orkun, "Türk Medeniyet Tarihinden 2: Matbaa", *Çınaraltı*, C. 2, S. 35, 23 Mayıs 1942, s. 10.

*Yabancı Gözüyle Medeniyetimiz: Türkler Matbaacılığın Müjdecileridir*¹³⁶ başlıklı yazıda Fransa’da Matbaacılar Cemiyeti’nin çıkardığı bir mecmuanın 1929 yılı Mayıs sayısında, *Fikrin, ilmin gelişmesinde matbaacılığın rolü nedir?* sorusuna verilen cevapların yayımlandığı belirtilmiştir. Yazıda Fransa’da yayımlanan mecmuada, Uygur Türklerinin daha önce ağaçtan hareketli harfler basarak, matbaayı Gutenberg ve Schaeffer’a 14. yüzyılda müjdelediği cevabının da verildiği belirtilmiştir. Bu cevabın Türklerin ilim dünyasına ve medeniyete yaptığı katkıyı göstermesi açısından son derece önemli bir gelişme olduğu vurgulanmıştır.

*Türklerde Yaratma Kabiliyeti ve Orhun Abideleri*¹³⁷ başlıklı makalede, Türklerin medeniyetten yoksun barbar ve istilacı bir millet olarak gösterilmesi karşısında, Türklerin çok eski dönemlerden bu tarafa yeryüzünde medeni bir toplum olarak var olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Makalede bir toplumun kendine özgü yazı kullanmış olması, medeni toplum olmanın en büyük göstergelerinden bir sayılmıştır. Bu nedenle Türklerin Göktürk alfabesi gibi kendilerine özgü bir yazıyı kullanarak orijinal bir eser olan Orhun Kitabeleri’ni oluşturdukları ve dünyanın en medeni toplumlarından biri olduğu vurgulanmıştır. Türklerin, Orhun Kitabeleri’nde kendilerine özgü bir yazı kullanmış olması; özgün, yüksek bir zekâya ve yaratma kabiliyetine sahip millet olduklarının kanıtı olarak gösterilmiştir.

*Bizde Zaman Ölçüsü*¹³⁸ başlıklı makalede, Türklerin tarih boyunca kullandıkları takvimler hakkında bilgi verilmiştir. Makalede Türklerin en eski dönemlerde güneşin konumuna göre yazı ve kışı belirleyen takvim kullandıkları, bu takvimde ayların hayvan adlarından oluştuğu ve bu takvimin *Takvim-i Türkan* olarak adlandırıldığı ifade edilmiştir. Yine makalede Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde Türklerin kullandığı diğer takvimler ve bu takvimlerin hangi milletler tarafından nasıl geliştirildiği ele alınmıştır.

*Kendini Geçmek*¹³⁹ başlıklı makalede, devletler için çekilecek sıkıntılar ne kadar büyük olursa olsun, hedefin her gün daha da ileri gidilmesi gerektiği

---

¹³⁶ Mustafa Hakkı Akansel, “Yabancı Gözüyle Medeniyetimiz: Türkler Matbaacılığın Müjdecileridir”, *Çınaraltı*, S. 7, 28 Nisan 1948, s. 9.

¹³⁷ İzzettin Şadan, “Türklerde Yaratma Kabiliyeti ve Orhun Abideleri”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 140, 27 Mayıs 1944, s. 6, 7.

¹³⁸ Emin Ali Çavlı, “Bizde Zaman Ölçüsü”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 42, 11 Temmuz 1942, s. 10, 11, 14.

¹³⁹ Mustafa Hakkı Akansel, “Kendini Geçmek”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 64, 12 Birinci Kanun 1942, s. 4.

belirtilmiştir. Yani hedefin durmadan daha öteye geçmeye çalışmak olması gerektiği ifade edilmiştir. Orta Çağ boyunca dinin tesiri altında kalmasına rağmen Avrupa'nın bugünkü gelişmişlik seviyesine durmadan daha öteye geçmeye çalışmak anlayışıyla ulaştığı belirtilmiştir. Türklerin de en eski zamanlardan itibaren yani Mete Han, Cengiz Han, Timur, Kanuni dönemlerinde kendini geçmek felsefesini benimsediği ve bu sayede güçlü devletler kurduğu belirtilmiştir.

*Taze Türk Kanınının Telkih Kudreti*¹⁴⁰ başlıklı makalede, tarih boyunca aynı dönemde farklı ve aynı coğrafyalarda Osmanlı, Selçuklu, İlhanlı, Altınordu, Timur, Memlük, Safevi gibi çok sayıda Türk devletinin kurulduğu ve bu Türk devletlerinin zaman zaman birbiriyle mücadele ederek birbirlerinin yıkılışına neden olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Türk milletinin nizam ve itaat sever olması nedeniyle yeni hükümet ve devletler kurarak daima ayakta kaldığı vurgulanmıştır.

*Taç Giydiren Millet*¹⁴¹ makalesiyle Türk dünyasında çok sayıda Türk hükümdarın tarihi değişik dönemlerinde döneminin en güçlü hükümdarları olduğu ve birçok millet ve devlete hükmettiği anlatılmaktadır. Makalede Türklerin tarih sahnesinde çıktığı andan itibaren buldukları bölgelere hâkim oldukları, örneğin Metehan'ın Asya'ya hâkim olduğu dönemde kendine tabi birçok kral bulunduğu, Hunlardan sonra Göktürkler Dönemi'nde de çok sayıda hükümdarın Göktürlere, Avrupa'da birçok kabile, kavim ve kralın Atilla'ya tabi olduğu ifade edilmektedir. Makalede Türklerdeki hükmetme anlayışının Selçuklu ve Osmanlıda da devam ettiği, Osmanlı hükümdarlarının Avrupa'da kendisine bağlı birçok hükümdara taç giydirdiği yani hükümdarlık verdiği, bunun en somut örneklerinden birinin Erdel hükümdarı olduğu ve Erdel hükümdarına giydirilen bu tacın bugün Viyana Müzesi'nde bulunduğu anlatılmaktadır.

*Harp*¹⁴² başlıklı makalede, Türklerin yaratılıştan gelen savaşçı özellikleri sayesinde şanlı bir tarihe sahip oldukları ifade edilmiştir. Ayrıca makalede Türkler için savaşın şahsi bir mesele değil ırkın yüksek menfaati ve Türk milletinin sonsuza kadar yaşayabilmesi için gerekli olan Türklerin yaratılış özelliği olduğu anlatılmaktadır. Makalede savaşın medeniyetsizlik olarak görülmemesi gerektiği,

---

¹⁴⁰ Hüseyin Emir Erkilet, "Taze Türk Kanınının Telkih Kudreti", *Çınaraltı*, C. 2, S. 41, 4 Temmuz 1942, s. 4.

¹⁴¹ Hüseyin Namık Orkun, "Taç Giydirilen Millet", *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 5, 6.

¹⁴² Al Temur Kılıç, "Harp", *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 6.

savaşın toplumlar arasında kültürel etkileşimin artmasında büyük bir role sahip olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca savaşın gerekli olduğu ve toplumları olgunlaştırdığı, bu nedenle toplumların her zaman bu hayat mücadelesine hazır olması gerektiği vurgulanmıştır.

*Eski Türklerde Yıldırım Harbi*¹⁴³ başlıklı makalede, Türklerin savaşçı özellikleri, savaşlarda uyguladıkları yöntemler ele alınmıştır. Makalede Türklerin kendilerine özgü savaş usulleri ve taktikleri olduğu, düşmanların bu usulleri ve taktikleri öğrenmek zorunda kaldıkları hatta bu usul ve taktiklerle ilgili eserler yazıldığı ifade edilmiş, buna örnek olarak da Bizans hükümdarı Herakleios'un *Taktika* adlı eseri gösterilmiştir. Makalede Türklerin çok geniş arazilere sahip olduğu, buraları ellerinde tutabilmek amacıyla çok süratli ve atlı askerlerden oluşan birliklere sahip oldukları, savaş meydanında çok hızlı hareket ettikleri, at üzerinde çok iyi ok attıkları hatta başka toplumlarda olmayan at üzerinde geriye ok atma kabiliyetine sahip oldukları anlatılmaktadır. Yine makalede Türklerin savaş esnasında düşman üzerine çok hızlı hücum ettiği ve taktik gereği aniden geri çekilerek düşmanı peşinden sürüklediği, bir süre sonrada düşmanı çember içine alarak etkisiz hale getirdiği ifade edilmiştir.

Türk ırkının özellikleri ve meziyetleri başlığı altında otuz dokuz makalenin incelemesi yapılmıştır. Yapılan incelemede Türklerin karakter özelliklerine, sanata, bilime, kültüre, askeri alana yaptığı katkılara değinilmiştir. Mecmuada Türk ırkının özelliklerini ve meziyetlerini anlatan birçok makaleye yer verilmesinin iki önemli nedeni olduğu düşünülebilir. Bunlardan birincisi, Anadolu'da yeni ve milli esaslar üzerine kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti'nin, egemenliği altında yaşayan insanlar üzerinde Türk Tarih Tezi doğrultusunda toplum mühendisliği yaparak halkın motivasyonunu ve milli duygularını yüksek tutmaya çalışmışlardır. İkincisi ise mecmuanın yayımlandığı dönemde Avrupa'da ırkçı söylemlerin güçlü bir şekilde dile getirilmesidir. Böyle bir atmosferde Türklerin medeniyet tarihine yaptığı katkılar birçok makalede anlatılarak, Türk milletinin diğer milletlerden üstün yanları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca bazı makalelerde Türk milletinin üstün yanları ve özellikleri ortaya konmaya çalışılırken ırkçı söylemlere de yer verilmiştir. Örneğin *Yurt Heyecanı* başlıklı makalede Osmanlı Devleti'nde aynı yurttan yaşamalarına rağmen kan kardeşliği ve

---

¹⁴³ Hüseyin Namık Orkun, "Eski Türklerde Yıldırım Harbi", *Çınaraltı*, C. 1, S. 9, 4 Birinci Teşrin 1941, s. 5, 6.

milliyetçilik olmadığı için Türkler dışındaki diğer etnik unsurların yurt heyecanı yani vatan sevgisi hissetmediği vurgulanmıştır.

1.4. TÜRK TARİHİNE BAKIŞ

Türk tarihine bakış adlı başlıkta Türk tarihi incelenirken nasıl ele alındığı, Türk tarihinin hangi dönemlerden geçtiği, Türklerin tarih sahnesinde hangi coğrafyalarda ve nasıl yaşadığı gibi konular mecmuadaki makaleler üzerinden incelenmeye çalışılmıştır.

*Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?*¹⁴⁴ başlıklı makalede 15. yüzyılda Türklerde belirli bir tarih görüşü olmamakla beraber Türk tarihi ele alınırken Osmanlı Devleti'ne kadar olan Türk tarihine kısaca değinilmesi, Osmanlı tarihinin ayrıntılı olarak ele alınması tarihçiler tarafından Osmanlı tarihi üstün tutulmakla beraber tarih araştırmalarının Türklerde bir bütünlük arz ettiği ifade edilmiştir. Ancak Türk tarihinin bir bütün olarak incelemesi anlayışının uzun sürmediği Hoca Sadeddin tarafından Türk tarihinin Osmanlı Devleti'yle başlatılmasının Türk tarihi Osmanlı Devleti'nden ibaretmiş gibi bir algının ortaya çıkmasına neden olduğu belirtilmiş ve Osmanlı öncesi Türk tarihinden yabancı devletlerin tarihi gibi bahsedilmeye başlandığı ifade edilmiştir. 19. yüzyılda bu anlayışa tepki gösterildiği ve Osmanlı öncesi Türk tarihinin de araştırılmaya ve ders kitaplarında yer almaya başladığı belirtilmiştir. Ancak bu defa da Türk tarihi araştırılırken iktidarda olan aile ve sülalelerden devlet gibi bahsedilmeye başlandığı ve bu şekilde başka bir hataya düşüldüğü ifade edilmiştir. Makalede Türk tarihinin araştırılırken sistematik olarak bir bütünlük içerisinde ele alınması gerektiğinden bahsedilmektedir. Çünkü Türkler tarihte birçok devlet kurmuş gibi gösterilse de farklı coğrafyalarda yaşasalar da aslında değişenin devletler değil devletleri yöneten aile ya da sülaleler olduğu bu nedenle Türk tarihinde sadece bir devletin var olduğu onun da Türk devleti olduğu belirtilmiştir.

*Milli Tarihimizi Tetkik Ederken...*¹⁴⁵ başlıklı makalede Türk tarihinin araştırılırken tarafsız bir şekilde araştırılması gerektiği belirtilmiştir. Makalede bazı büyük devletlerin Türkler hakkında, egemenliği altındaki milletlere vahşice davrandıklarını iddia ederek Osmanlı aleyhinde genel bir algı oluşturmaya

---

¹⁴⁴ Atsız (Hüseyin Nihal), "Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?", *Çınaraltı*, C. 1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 6, 7.

¹⁴⁵ Hüseyin Emir Erkilet, "Milli Tarihimizi Tetkik Ederken...", *Çınaraltı*, C. 2, S. 40, 27 Haziran 1942, s.4.

çalıştıkları ancak bunun işe yaramadığı vurgulanmıştır. Makalede bazı Osmanlı padişahlarının kardeşlerini ve oğullarını öldürtmesinin bütün millete mal edilemeyeceği, yani bu olay üzerinden Türklerin vahşi bir millet olarak nitelendirilemeyeceği ifade edilmiştir. Yine makalede Türk tarihi araştırılırken ve gençlere öğretilirken padişahların kardeşlerini ve oğullarını öldürtmesi gibi bazı gerçeklerin saklanmaması ya da olaylara haklı gerekçelerin bulunmaya çalışılmaması gerektiği ifade edilmiştir. Yani Türk tarihinde iyiye iyi, kötüye kötü demekten çekinilmemesi gerektiği belirtilerek, çekinen milletin zayıflamış yani hayat hakkını kaybetmiş olduğu ifade edilmiştir.

*Türk Tarihi Hakkında Sakat Görüşler ve Maarif Vekilinin Nutku*¹⁴⁶ başlıklı makalede, Avrupalıların eski yenilgilerin etkisi altında kalarak Türkler ve Türk tarihi hakkında hiçbir bilimsel dayanağı olmayan iftiralarda buldukları belirtilmiştir. Bu iftiralar ve hakaretler; Türklerin vahşi, barbar, savaşçı, cahil ve kafasız bir millet olduğu yönündedir. Makalede Türk tarihi hakkında kapsamlı ve bilimsel metotlara uygun çalışma yapılmadığı için, Türk aydınlarının Türk tarihini, Avrupalıların yaptığı çalışmalardan öğrendiği ve birçok Türk aydınının Avrupalıların Türkler hakkındaki asılsız iddialarına inandıkları belirtilmiştir. Yine makalede bazı Türk aydınlarının, Türk tarihini sadece Osmanlı tarihinden ibaretmiş gibi göstermeye çalışması ve Osmanlı öncesi Türk tarihini yok saymaya çalışılması eleştirilmiştir. Makalede bütün bu iddiaların ve görüşlerin çürütülmesi için, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in de belirttiği gibi, Türk tarihinin Orta Asya'ya kaynak, Türkiye'yi öz vatan olarak kabul eden Türk Tarih Tezi üzerinden bilimsel metotlara uygun, Türk tarihçileri tarafından araştırılması gerektiği ifade edilmiştir.

*Doğru Tarih*¹⁴⁷ başlıklı makalede, tarih araştırmaları yapılırken birçok tarihçinin şerefli olayları kendi milletlerine dayandırmak ve suçu başka milletlere atmak gibi bir hataya düştüğü ve objektif tarih anlayışına aykırı davrandığı belirtilmiştir. Makalede bu hatanın doğru tarih anlayışının ortaya çıkmasını ve gerçeğe ulaşmayı engellediği belirtilmiştir. Bunun önüne geçmek ve daha bilimsel araştırma yapmak için, olayların yaşandığı dönem içerisinde değerlendirilmesi ve belgelere dayalı olarak tespit edilmesi gerektiği, yaşanan olayları yazan kişilerin

---

¹⁴⁶ Adnan Giz, "Türk Tarihi Hakkında Sakat Görüşler ve Maarif Vekilinin Nutku", *Çınaraltı*, C. 5, S. 115, 4 Birinci Kanun 1943, s. 8, 9, 11, 12.

¹⁴⁷ Kazım İsmail Gürkan, "Doğru Tarih", *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 4.

olayların içine girmeden kendi duygularını işe karıştırmadan olayları tarafsız bir şekilde aktarması gerektiği vurgulanmıştır. Makalede bu kuralları dikkate almayan, birilerine hoş görünmek ve birilerinden intikam almak için yazanların tarihin yanlış öğretilmesine aracı olduğu bunun da gelecek nesillere çok büyük kötülük etmek olduğu belirtilmiştir.

*Tarihten Bir Ders*¹⁴⁸ yazısıyla Orhan Seyfi Orhon, Falih Rıfkı Atay'ın İkinci Viyana Kuşatmasıyla ilgili geçmişi divan kasidelerinden değil tarihçilerden öğrenelim sözünü, bu girişimde başarısız olan devlet adamlarının acımasızca yargılanmasını eleştirmektedir. Orhan Seyfi Orhon geçmişin iyi taraflarının olabileceği gibi kötü taraflarının da olabileceğini, bize büyük işler başarma cesaretini bu özelliğimizin verdiğini ifade etmiştir. Orhan Seyfi Orhon, geçmiş acımasızca eleştirmenin, o dönemde başarısız olan insanları yerden yere vurmanın Türk milletine hiçbir fayda sağlamayacağını, Avrupalıların yıllardır bunu yaptığını, en azından Türk insanının kendi içinde bunu yapmaması gerektiğini, başarısız olunan olaylarda da ümit verecek gurur duyacak taraflar olduğunu ve bunun örnek alınması gerektiğini ifade etmektedir. Orhan Seyfi Orhon yazısında Türk milleti bunu başaramazsa eğer birbirine lanetler yağdıran bir neslin yetişmesine engel olunamayacağını bunun da Türk milletinin ve devletinin yükselişini engelleyeceğini ifade etmiştir.

*Tarih Görüşü*¹⁴⁹ başlıklı makalede, belirli bir tarih görüşüne sahip olan milletlerin; geçmişlerini unutmuyarak atalarına sahip çıktığı ve saygı duyduğu, yaşadıkları topraklar üzerinde hangi tarihi mirasın bulunduğunu ve bu mirasın onlara neler kattığını öğrendiği, tarihi insanlığın varlığı olarak izah ettiği için diğer toplulukları kendine düşman olarak görmediği belirtilmiştir. Yine makalede tarih görüşüne sahip toplumların, tarihin aynasında bütün insanlığın gelişimini takip ettiği için aynı hataların tekrar yaşanmasını istemediği belirtilmiştir. Sonuç olarak makalede tüm insanlığın mutluluğunun; tarih bilen, tarih seven ve tarih görüşüne sahip insanlara ve toplumlara bağlı olduğu vurgulanmıştır.

*Milli Tarihimizin Kıymetini Bilelim*¹⁵⁰ başlıklı makalede, o dönemde bazı çevreler tarafından geçmişin benimsenmediği, hatta bu çevrelerin geçmiş ile ne kadar çok ilgimizi kesersek o kadar gelişir ve ilerleriz düşüncesinde olduğu ifade

¹⁴⁸ Orhan Seyfi Orhon, "Tarihten Bir Ders", *Çınaraltı*, C.1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 3, 4.

¹⁴⁹ Remzi Oğuz Arık, "Tarih Görüşü", *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 4.

¹⁵⁰ Mustafa Hakkı Akansel, "Milli Tarihimizin Kıymetini Bilelim", *Çınaraltı*, C. 4, S. 82, 17 Nisan 1943, s. 4.

edilerek bu anlayışa eleştiriler yapılmış ve bu anlayış üzerinden geçmişe değer vermenin önemi açıklanmıştır. Makalede geleceğimizin büyüklüğünün en büyük kanıtının geçmişimiz olduğu, milli benliğimizin, milli şuurumuzun oluşmasında en büyük gücün tarihimiz olduğu ifade edilmiştir. Yine makalede Türk tarihinin o benzersiz büyüklüğünün Türk gençliğine öğretilerek, gençlere gelecekte daha büyük daha güçlü bir millet olma yolunda güven ve idealin verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Makalenin devamında yerli ve yabancı düşünürlerin köklü bir geçmişe sahip olmanın önemiyle ilgili sözleri ve düşünceleri açıklanmıştır.

*Türk Milli Bütünlüğü: İki Bin Yıllık Tarih Boyunca Görülen Bir Hakikat*¹⁵¹ başlıklı makalede, Türk topluluklarının tarih boyunca, Orta Asya'dan Avrupa'ya, Hindistan'dan Mısır'a, Anadolu'dan İran'a kadar dünyanın farklı coğrafyalarında devlet kurmasına rağmen bu devletlerin Türk tarihinde, milli bir bütünlük arz ettiği belirtilmiştir. Makalede bu milli bütünlüğün dil, tarih, kültür, sanat ve teşkilat birlikteliğiyle sağlandığı vurgulanmıştır. Makalenin devamında tarihin farklı dönemlerinde Türklerde milli bütünlüğü gösteren örnek olaylar anlatılmıştır.

*Tarih ve Biz*¹⁵² başlıklı makalede, tarihin hükümlerinin, tarihe hesap verme endişesinin, insanoğlunun yeryüzündeki faaliyetlerini iyi ya da kötü anlamda kontrol ettiği ve insanoğlunun bütün eylemlerini buna göre belirlediği ifade edilmiştir. Makalede tarih sorumluluğu fikrinin, din ve dinden güç alan devletlerin yıkılışıyla ortaya çıktığı, ondan önce insan eylemlerinin iyi ya da kötü olarak din çerçevesinde değerlendirildiği belirtilmiştir. Makalede ulusların gücünün, tarih mesuliyeti duygusuyla ölçülebileceği, bu nedenle bu duygunun bütün uluslar için en büyük erdem olduğu vurgulanmıştır. Makalede millet olarak yeri geldiği zaman en büyük mesuliyeti almaktan korkmamak gerektiği belirtilerek, büyük çağların temellerinin ancak büyük mesuliyetlerle atılabileceği belirtilmiştir.

*Türk Tarihi ve Gençlik*¹⁵³ başlıklı makalede, gençlerin Türk tarihine karşı ilgilerinin az, tarih bilgilerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Makalede gençlerin çoğunda güçlü bir tarih anlayışının oluşmadığı, gençlerin, yaşadıkları devirlerin gerçek ruhunu ve kimliğini öğrenmeden liseden mezun oldukları ve bunun inkılâp gençliği için büyük bir eksiklik olduğu ifade edilmiştir. Makalede

¹⁵¹ Rebi Barkın, "Türk Milli Bütünlüğü: İki Bin Yıllık Tarih Boyunca Görülen Bir Hakikat", *Çınaraltı*, C. 4, S. 83, 24 Nisan 1943, s. 5, 6, 7, 15.

¹⁵² M. Mermi, "Tarih ve Biz", *Çınaraltı*, C. 4, S. 96, 24 Temmuz 1943, s. 6, 7.

¹⁵³ Adnan Giz, "Türk Tarihi ve Gençlik", *Çınaraltı*, C. 4, S. 89, Tarihsiz, s. 6, 7, 13.

gençlerdeki bu eksikliğin, tarih öğretmenlerinde yeni bir usul ve güçlü bir sistem yaratmakla telafi edilebileceği belirtilmiştir. Makalede tarih öğretiminde yeni bir usulün ve güçlü bir sistemin yaratılabilmesi için Türk aydınlarına büyük bir sorumluluk düştüğü ifade edilmiştir.

Türk tarihini başka bir bakış açısıyla *Dün ve Dünü İnkâr Edenler*¹⁵⁴ adlı makalesiyle Nejdet Sançar ele almıştır. Makalede, milletleri millet yapan ve insanı insan yapan en önemli unsurun dün olduğundan bahsedilmekte ve bütün milletlerin dünlerine sarılmak zorunda olduğu anlatılmaktadır. Türk milleti için de dünün çok önemli olduğu belirtilmiştir. Çünkü Türk insanını gururlandıran zaferlerin ve Türk insanına üstün bir ırk hissini veren düşüncenin dün olduğu vurgulanmıştır. Türklüğün yükselmesi için Türk insanının dünü yani geçmişini iyi öğrenerek geçmişten ders almasını bilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Makalede aynı zamanda dün devletlerin değişik makamlarına kadar yükselmiş iradesiz iktidarsız insanların bilerek ya da bilmeyerek devletlerine çok büyük zarar verdiklerinden ve bunun en iyi şekilde bilinmesi gerektiğinden, Türk'e Türk olmayandan fayda değil zarar geleceğinin iyi bilinmesi gerektiğinden bahsedilmektedir.

*Korkunç Hakikat*¹⁵⁵ başlıklı makalede, Türkler Müslüman olduğu için ve geçmişte Asya'da ve Doğu Avrupa'da bütün milletleri yenilgiye uğrattığı için, Avrupalıların bunun intikamını almak amacıyla, Türk ırkını yok etmeye çalıştığı belirtilmiştir. Makalede bu tehlike ve tehdit karşısında Türklerin, vatanını korumak için azim ve imanla hareket ederek, gerekirse ölümü bile göze alması gerektiği vurgulanmıştır. Yine içeride Osmanlılardan miras kalan, rüşvet, hırsızlık, vatansızlık, iltimas, şarlatanlık gibi kötü alışkanlıklarla da mücadele edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yani Türk milletinin içerideki tehlikeye ve dışarıdan gelen tehditlere karşı, Anadolu İstiklal Savaşı ve Osmanlı Yükselme Dönemi ruhuna dönmesi gerektiği vurgulanmıştır.

*Tarih Felsefesi*¹⁵⁶ başlıklı makalede, Renan'ın 1869'da söylediği söz üzerinden tarih felsefesindeki değişim ele alınmıştır. Makaleye göre Renan'ın, *Bütün tarih felsefesine silah meselesinin hâkim olduğu, barut icadı kadar hiçbir şeyin çağın zihniyetinin üstünlüğüne yardım etmediği, Orta Asya'dan çıkan ve*

---

¹⁵⁴ Nejdet Sançar, "Dün ve Dünü İnkâr Edenler", *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 23 Ağustos 1941, s. 14.

¹⁵⁵ Mustafa Hakkı Akansel, "Korkunç Hakikat", *Çınaraltı*, C. 5, S. 126, 19 Şubat 1944, s. 4, 5.

¹⁵⁶ Mustafa Hakkı Akansel, "Tarih Felsefesi", *Çınaraltı*, C. 2, S. 33, 21 Mart 1942, s. 8, 9.

gelip Avrupa'yı sarsan ve Hristiyan âlemini dehşetler içinde bırakan Türk dünyasının o garip tayfunlarını imkânsız hale koyduğu görüşünün haklı olduğu ifade edilmiştir. Yani makalede önceden siyasi ve askeri alanlarda üstünlüğü belirleyen unsurun savaş taktiği ve cesaret olduğu ancak ateşli silahların icadıyla bu anlayışın değiştiği ve bunun tesirinin Türk dünyasında da hissedildiği vurgusu yapılmıştır.

*Büyük Türkiye: Marco Polo'nun Meşhur Seyahatnamesi*¹⁵⁷ başlıklı makalede, 12. ve 13. yüzyıllarda Batı dünyasının Türkler hakkında gerçek bir bilgiye sahip olmadığı belirtilmiştir. Makalede Moğollarla ticaret yapmak amacıyla doğuya giden tüccarlar arasında bulunan Marco Polo'nun, bu coğrafyada yirmi altı sene kaldığı ve dönüşünde yaşadıklarını Marco Polo'nun Meşhur Seyahatnamesi adıyla kaleme alarak doğu coğrafyası hakkında Batı dünyasının bilgi edinmesini sağladığı belirtilmiştir. Makalede Marco Polo'nun eserinde büyük Türkiye'den bahsettiği, büyük Türkiye olarak bugünkü Türkistan'ı işaret ettiği ifade edilmiştir.

*Orta Çağ ve Biz: Türk Cemiyetinin Orta Çağı Ne Zaman Başlıyor ve Ne Zaman Sona Eriyor?*¹⁵⁸ başlıklı makalede, tarihin daha kolay araştırılabilmesi ve kavranabilmesi için tasnife ihtiyaç duyulduğu belirtilerek bu tasnifin farklı şekillerde yapılabileceği belirtilmiştir. Makalede en yaygın tasnifin zaman üzerinden yapılarak tarihin; İlk Çağ, Orta Çağ, Son Çağ olarak ayrıldığı, ancak bu çağların başlangıç ve bitiş tarihlerinin ihtilafı olduğu yani toplumlara göre farklılık gösterdiği ifade edilmiştir. Makalede çağların başlangıcı ve bitiş konusunda en önemli ihtilaflardan birinin de ortaçağın bitişiyile ilgili yaşandığı, kimilerine göre Orta Çağ'ın İstanbul'un Fethi'yle bittiği ve Yeni Çağ'ın başladığı belirtilmektedir. Yine makalede Türkler arasında Orta Çağ'ın sonunu, Son Çağ'ın başlangıcını Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla başlatanlar olduğu ifade edilmektedir. Makalede son olarak Türk cemiyet hayatında Orta Çağ'ın ne zaman başlayıp ne zaman sona erdiğinin tam olarak anlaşılabilmesi için tarihçilerin konu üzerinde çalışması gerektiği belirtilmiştir.

---

¹⁵⁷ Hüseyin Namık Orkun, "Büyük Türkiye: Marco Polo'nun Meşhur Seyahatnamesi", *Çınaraltı*, C. 4, S. 95, Tarihsiz, s. 6.

¹⁵⁸ M. Nermi, "Orta Çağ ve Biz: Türk Cemiyetinin Orta Çağı Ne Zaman Başlıyor ve Ne Zaman Sona Eriyor?" *Çınaraltı*, C. 4, S. 87, 22 Mayıs 1943, s. 10, 11.

*Orta Çağ ve Türkler*¹⁵⁹ başlıklı makalede, otuz kırk yıldır tarih biliminde Batı öğretim yöntemlerinin uygulandığı, Türk tarihinin Avrupalılar tarafından icat edilmiş devirlere göre tasnif ve tahlil edildiği belirtilmiştir. Ancak bu tasnifte, diğer devirlerde olduğu gibi, Orta Çağ'ın ifade ettiği anlamın Türkler ve Avrupalılar için aynı olmadığı, ancak aynıymış gibi algılandığı belirtilmiştir. Makalede Orta Çağ'ın Avrupalılar için medeniyet alanında geri kalmışlığı, bağınazlığı, Türkler için ise medeniyet alanında gelişmişliği ve ilerlemeyi ifade ettiği belirtilerek devirlere bütün toplumlar için aynı anlamı yüklemenin yanlış olduğu ifade edilmiştir.

*Tarih Vesikaları*¹⁶⁰ başlıklı makalede, Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren çıkarılan Tarih Vesikaları mecmuası tanıtılmıştır. Makalede bu mecmua sayesinde tarih tetkik edilemeden önce vesikaların ortaya konulduğu, Türk tarihi hakkında yazılmış vesikaların ve müelliflerinin bu mecmua sayesinde ilim dünyasına tanıtıldığı belirtilmiştir. Ayrıca makalede vesika neşretmek için dikkat edilmesi gereken bazı kurallar belirtilmiştir. Bu kurallar arasında, iyi bir hazırlık yapılması, vesikaların transliterasyonunun ilmi metoda uygun yapılması, vesikanın ait olduğu devletin dilinin iyi bilinmesi gerektiği vurgulanmıştır.

*Tarih Kurumunun Mühim Bir Eseri*¹⁶¹ başlıklı makalede, TTK tarafından yayımlanan, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde Çince okutan Eberhard'ın *Çin'in Şimal Komşuları* adlı eseri tahlil edilmiştir. Eserde Çin tarihlerindeki Çin'in kuzeyinde bulunan kavimlerin, ahlak, adet ve kültürleri ele alınmıştır. Makalede eserin Türklerle ilgili olan kısmının Basmiller hakkında bilgi vererek başladığı, devamında Kırgızların ekonomik ve kültürel yapısı hakkında bilgi verildiği ifade edilmektedir. Makalenin devamında Eberhard'ın eserinin Kırgızlarla ilgili olan kısmı tahlil edilmiştir.

*Sayın Türk Dili Kurumuna Armağan: Anadolu'da Türk Yazıtları Var mı?*¹⁶² başlıklı makalede, makaleyi yazan Rıza Yalgın'ın Anadolu'da Türklere ait olduğunu iddia ettiği yazıtlar ele alınmıştır. Makalede yazar Anadolu'da yaptığı araştırmalarda bulunan üç önemli yazıtın Türklere ait olduğunu iddia etmiştir. Makalede bu yazıtlardan ilk ikisinin Mersin Silifke'de Aseli denilen yerde,

---

¹⁵⁹ Adnan Giz, "Ortaçağ ve Türkler", *Çınaraltı*, C. 4, S. 98, 7 Ağustos 1943, s. 6, 7, 15.

¹⁶⁰ Hüseyin Namık Orkun, "Tarih Vesikaları", *Çınaraltı*, C. 2, S. 33, 21 Mart 1942, s. 10, 11.

¹⁶¹ Hüseyin Namık Orkun, "Tarih Kurumunun Mühim Bir Eseri", *Çınaraltı*, C. 3, S. 66, 26 Birinci Kanun 1942, s. 10, 15.

¹⁶² Rıza Yalgın, "Sayın Türk Dili Kurumuna Armağan: Anadolu'da Türk Yazıtları Var mı?", *Çınaraltı*, C. 3, S. 54, 3 Birinci Teşrin 1942, s. 8,9.

üçüncüsünün de kabartma kitabe şeklinde İnegöl'ün Akhisar köyünde Palanga Höyükü'nde olduğu belirtilmiştir.

*Anadolu'da Hun Türkleri*¹⁶³ başlıklı makalede, Hung-nu'ların Çin'in kuzeyinden Avrupa'ya geldiklerinde Hun adıyla tanındıkları belirtilmiştir. Makalede Hun Türklerinin Orta Asya'dan batıya doğru gelerek önce Hazar sahillerine yerleştikleri, daha sonra oradan İran coğrafyasına doğru akınlar yaptıkları ifade edilmiştir. Makalede Hunların İran coğrafyasına yaptıkları akınlar sırasında Anadolu coğrafyasının zengin bir yurt olduğunu öğrendikleri ve 363-373 yılları arasında Kafkasya'dan gelerek Anadolu'ya akınlar düzenledikleri ve Doğu Roma'ya ait bazı yerleri ele geçirdikleri belirtilmektedir. Ancak Anadolu'ya akınlar düzenleyen Hun Türklerinin nedense Anadolu'da kalmayıp Avrupa'ya göç ettikleri ifade edilmiştir.

*Anadolu'daki Hristiyan Türklere Ait Araştırmalar 1*¹⁶⁴ başlıklı makalede, Türklerin Anadolu coğrafyasına yaptığı akınların Türklerin Asya'da Müslüman olduktan sonra başladığı, 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra da Anadolu'nun Türk hâkimiyetine girmeye başladığı, bu bilgilerden yola çıkarak Anadolu'ya yalnız Müslüman Türklerin geldiğinin anlaşılmakta olduğu ifade edilmektedir. Ancak Türklerin küçük ya da büyük gruplar halinde Müslüman olmadan önce 7. yüzyıldan itibaren Anadolu coğrafyasına geldiği ve yerleştiği belirtilmekte ve bu bilgi bu konuda yapılan araştırmaların sonuçlarına dayanılarak makalede açıklanmaya çalışılmaktadır. Ancak makalede Türklerin Anadolu coğrafyasına Müslüman olmadan önce geldiğine ve yerleştiğine ilişkin bazı bilgiler olduğu da belirtilmektedir. Bunlardan ilki Muaviye'den Türklerin Anadolu'da yaşadığı hakkında bir hadis nakleden İbni Zil Kela'nın söylediği söz, ikincisi de 1049 yılında yani Malazgirt Zaferi'nden yirmi iki yıl önce Tebriz'de tertip edilen ve Erzurum civarındaki Yağan Paşa köyünde ve Yağan Paşa oğulları elinde bulunan vakfiye olduğudur.

*Anadolu'daki Hristiyan Türklere Ait Araştırmalar 2*¹⁶⁵ başlıklı makalede, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait tarih kitaplarında Müslüman tarihçiler tarafından Rum ve Ermeni olarak ifade edilen ama geçekte Türk isimleri taşıyan

---

¹⁶³ Hüseyin Namık Orkun, "Anadolu'da Hun Türkleri", *Çınaraltı*, C. 4, S. 103, Tarihsiz, s. 3.

¹⁶⁴ Barkın, "Anadolu'daki Hristiyan Türklere Ait Araştırmalar 1", *Çınaraltı*, C.1, S. 19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 6, 7.

¹⁶⁵ Barkın, "Anadolu'daki Hristiyan Türklere Ait Araştırmalar 2", *Çınaraltı*, C.1, S. 20, 20 Birinci Kanun 1941, s. 7, 8.

önemli devlet ve sanat adamlarının bulunduğu ifade edilmiştir. Makalede buna örnek olarak da Selçuklu devlet adamlarından Karatay, Emir Altunbay, Turumtay gösterilmiştir. Makalede bu isimlerden bazılarının Müslüman olduktan sonra öz Türk isimlerini tuttukları yalnız yanına Seyfettin Turumtay gibi Arap isimleri koydukları belirtilmiştir. Makalede en çok eleştirilen kısım ise bu devlet ve sanat adamlarının isimlerini eserleriyle günümüze ulaştıran tarihçilerin, olaya İslamcılık gözüyle bakmaları, milliyetin tayininde dini esas tutarak bu devlet ve sanat adamlarına etnik köken itibarıyla Müslüman olmadıkları için Rum veya Ermeni deyip geçmeleridir.

*Anadolu'daki Hristiyan Türklere Ait Araştırmalar 3*¹⁶⁶ başlıklı makalede, bundan önceki iki nüshada Anadolu'daki Hristiyan Türkler hakkında yapılan araştırmaların kısa bir özeti sunulmuştur. Makalede, Anadolu'da Rum etiketi altında yaşayıp giden Ortodoksların önemli bir kısmının, belki de tamamının Türk olduğu vurgulanmıştır. Bunun en büyük ispatının da geleneklerinin, ahlakının, masallarının, düşünlerinin, derneklerinin ve diğer törenlerinin Türk kültürüne benzerliği olduğu ifade edilmiştir.

*Cenubi Anadolu Yürüklerinin Etnoantropolojik Tetkiki*¹⁶⁷ başlıklı makalede, Kemal Güngör'ün *Cenubi Anadolu Yürüklerinin Etnoantropolojik Tetkik* adlı eserinin tenkidi yapılmıştır. Makalede Yörüklerin mezokafa Türkmenler gibi, tarih, dil, gelenek yani bir kelime ile kültür bakımından su katılmamış bir halde Türk birliğine dâhil edilmeleri tetkiki, kemikleri ölçülerek bir insanın Türk yapılması ya da Türkçülükten çıkarılması yanlış bulunarak eleştirilmiştir. Makalede eserin eleştirilen diğer bir yönü de Yörüklerin tamamen türdeş bir zümre olmadıkları tetkikidir. Makalede tenkidi yapılan esere karşı Yörüklerin tertemiz Türk, Oğuz boylarının Anadolu'da kalmış en saf bakiyesi olduğu vurgulanmıştır.

*Küçük Fakat Olgun Bir Tarih Kitabı: Netayicü'l-Vukuat*¹⁶⁸ başlıklı makalede, İzmirli Mansurizade Mustafa Nuri Paşa ve *Netayicü'l-Vukuat* adlı eseri tanıtılmıştır. Makalede Mustafa Nuri Paşa'nın hayatını tarih okuyarak ve tetkik ederek geçirdiği, Maarif Nazırlığı yaptığı ifade edilmiştir. Makalede Mustafa Nuri

---

¹⁶⁶ Barkın, "Anadolu'daki Hristiyan Türklere Ait Araştırmalar 3", *Çınaraltı*, C.1, S. 22, 3 İkinci Kanun 1942, s. 7.

¹⁶⁷ Hüseyin Namık Orkun, "Cenubi Anadolu Yürüklerinin Etnoantropolojik Tetkiki", *Çınaraltı*, C. 2, S. 38, 13 Haziran 1942, s. 6, 7.

¹⁶⁸ Ali Canip Yöntem, "Küçük Fakat Olgun Bir Tarih Kitabı: Netayicü'l-Vukuat", *Çınaraltı*, C. 4, S. 91, 19 Haziran 1943, s. 11.

Paşa'nın eserini 1876-1881 yılları arasında yazdığı, eserin 4 ciltten oluştuğu belirtilmiştir. Mustafa Nuri Paşa'nın eserinde, kuruluşundan 1841 yılına kadar Osmanlı Devleti'ni konu aldığı, eserin Türklerin teşkilat tarihinde çok önemli bir yere sahip olduğu ifade edilmiştir.

*Yeni Bir Selçukname*¹⁶⁹ başlıklı makalede, Konya Kütüphanesi Müdürü Mesut Koman tarafından neşredilen *Selçukname* konu alınmıştır. Makalede *Selçukname'nin* Ünsi Lokman adında bir Mevlevi tarafından 1384 yılında Farsça olarak Halep'te yazıldığı belirtilmiştir. Makalede *Selçukname'nin* yeni keşfedildiği, tarihçiler tarafından bilinmediği ve şimdiye kadar hiçbir eski kitapta bu esere rastlanmadığı ifade edilmiştir. Yine makalede *Selçukname'nin* sahte olup olmadığı, Selçukluların yıkılışından sonra yazıldığı için hangi kaynaklara dayanılarak yazıldığı, başka kopyalarının olup olmadığı gibi soruları akla getirdiği belirtilmektedir.

*Temur Bey'in Uygurca Bir Kitabesi*¹⁷⁰ başlıklı makalede 1937 yılında Kazakistan'ın Ulutav mıntığında Altın Çuk Tepesi'nde bulunan ve daha sonra Leningrat'ta Ermitaç Müzesi'ne getirilen Timur Kitabesi konu alınmıştır. Makalede 1937 yılında bulunan kitabenin; on bir satırdan oluştuğu, sekiz satırının Uygur, üç satırının Arap harfleriyle yazıldığı ve kitabenin Prof. N. Poppe tarafından okunarak 1940 yılında yayınlandığı belirtilmiştir. Kitabenin Emir Timur'un Deştikıpçak Seferi sırasında (1391) yazıldığı, kitabede Timur'un Kıpçak Seferi'nin anlatıldığı ifade edilmiştir.

*Göktürk Paraları*¹⁷¹ başlıklı makalede, Göktürklerin 6. ve 8. yüzyıllarda Orta Asya'da büyük bir Türk devleti kurduğu ancak bu devletin siyasi tarihi hakkında yeterli bilgi ve belgelerin bulunmadığı belirtilmiştir. Makalede Türk tarihinin araştırılması amacıyla Doğu Türkistan bölgesinde yapılan kazılarda, Göktürklerin kullandıkları sikkelerin nüshalarına rastlandığı belirtilmiştir. Kazılarda ele geçirilen bu sikke nüshalarının altı çeşit olduğu, paraların bakırdan yapıldığı, çap ve ağırlıklarının birbirinden farklı olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede paraların, Çin usulüne göre yapıldığı ortasının murabba delikli olduğu belirtilmiştir.

---

¹⁶⁹ Atsız (Hüseyin Nihal), "Yeni Bir Selçukname", *Çınaraltı*, C. 3, S. 58, 31 Birinci Teşrin 1942, s. 6,7.

¹⁷⁰ Zeki Velidi Togan, "Temur Bey'in Uygurca Bir Kitabesi", *Çınaraltı*, C. 5, S. 117, 18 Birinci Kanun 1943, s. 6.

¹⁷¹ Zeki Velidi Togan, "Göktürk Paraları", *Çınaraltı*, C. 5, S. 128, 4 Mart 1944, s. 6.

*Turan Şah ve Saint Louis 1: Yedinci Haçlı Seferi Nasıl Başlamıştı?*¹⁷² başlıklı makalede, dili tutulan Fransa kralı IX. Louis'in, dilinin çözülmesi için Allah'a yalvardığı ve dili çözüldüğü takdirde Hz İsa'nın gökyüzüne yükseldiği kutsal Kudüs şehrini Müslümanlardan almaya and içmesinden bir süre sonra, duasının kabul olduğu ve Louis'in, Papa'nın çağrısıyla büyük bir ordu hazırlayarak Kudüs'ü almak üzere 7. Haçlı Seferi'ne çıktığı ifade edilmiştir. Makalenin devamında Louis'in komutanlığındaki Haçlı ordusuyla, Eyyubilerin Mısır Sultanı Turan Şah arasında Mısır topraklarında gerçekleşen 7. Haçlı Seferi anlatılmıştır.

*Turan Şah ve Saint Louis 2: Mansure Zaferi ve Fransa Kralının Esrarı*¹⁷³ başlıklı makalede, yedinci haçlı seferinin başında Dimyat'ta, Haçlı ordusu karşısında büyük bir facia yaşayan ve Dimyat'ı Haçlılara bırakmak zorunda kalan Müslümanların bir yıl sonra Haçlı ordusuyla Mansure'de yaptığı mücadele konu alınmıştır. Makalede Mansure Savaşı'nda Turan Şah liderliğinde Türk ordusunun Louis komutanlığındaki Haçlı ordusunu yenilgiye uğrattığı ve savaşın sonunda, Hıristiyanlar tarafından Dimyat boşaltılana kadar, Fransa Kralı Saint Louis'in Türkler tarafından esir alındığı belirtilmiştir.

*Turan Şah ve Saint Louis: Kölemenlerin İsyanı*¹⁷⁴ başlıklı makalede, Mansure savaşından sonra Turan Şah'ın adaletten uzak yönetimi, eğlenceye düşkün yaşantısı nedeniyle Kölemenliler tarafından öldürülerek tahtan indirilmesi ele alınmıştır. Makalede Turan Şah'ın yönetimi ele geçirdikten sonra, babası Melik Salih gibi görevine sadık bir hükümdar olamadığı, etrafındaki insanların sözüyle hareket ederek onu tahta çıkaran üvey annesi Şeceretüddür'ü karşısına aldığı ifade edilmiştir. Yine makalede Turan Şah'ın, ihtirası yüzünden haksız yere çok sayıda Kölemenli devlet adamını idam ettirdiği, Kölemenlilerin de bunu intikamını almak için isyan ederek Turan Şah'ı öldürdüğü ve böylece Mısır'da Eyyubi Devri'nin sona ererek, Kölemenliler Devri'nin başladığı belirtilmiştir.

Türk tarihine bakış başlığı altında otuz bir makalenin incelemesi yapılmıştır. Bu makalelerde daha çok geçmişten günümüze Türk tarihinin nasıl araştırılıp incelendiği, milliyetçi ve bilimsel tarih anlayışı doğrultusunda Türk

---

¹⁷² Adnan Giz, "Turan Şah ve Saint Louis 1: Yedinci Haçlı Seferi Nasıl Başlamıştı?", *Çınaraltı*, C. 5, S. 105, Tarihsiz, s. 6, 7, 12.

¹⁷³ Adnan Giz, "Turan Şah ve Saint Louis 2: Mansure Zaferi ve Fransa Kralının Esrarı", *Çınaraltı*, C. 5, S. 106, Tarihsiz, s. 10, 11, 15.

¹⁷⁴ Adnan Giz, "Turan Şah ve Saint Louis: Kölemenlerin İsyanı", *Çınaraltı*, C. 5, S. 107, 9 Birinci Teşrin, s. 6, 7, 10.

tarihinin nasıl araştırılması ve öğretilmesi gerektiği ele alınmıştır. Türk tarihi hakkında cumhuriyet öncesi yapılan tarih araştırmalarında Osmanlı Devleti'nden önceki Türk tarihine kısaca değinilmesi ve ağırlıklı olarak Osmanlı Devleti'nin ele alınması ve hatta iktidarda olan hanedanın milletin tarihini başka bir deyişle toplumsal tarihi görmezden gelmesi eleştirilmektedir. Türk tarihinin gelecek nesillere doğru aktarılabilmesi için bütüncül bir yaklaşım içerisinde tarafsız bir şekilde incelenmesi gerektiği dile getirilmektedir. Araştırmaların sadece hissiyat üzerinden değil objektif esasta bilimsel metotlara uygun olarak, milleti aşığalamadan ve gereksiz yüceltmeden yapılması yönünde fikirler beyan edilmiştir.

Tarih araştırmaları yapılırken tarih biliminin araştırma ve inceleme alanı çok geniş olduğu için tasnife ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Bu tasnifin daha çok İlk Çağ, Orta Çağ, Son Çağ şeklinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak bu çağ tasnifinde çağların başlangıç ve bitiş tarihlerinin toplumlara göre farklılık gösterdiği özellikle Orta Çağ'ın bitiş konusunda toplumların büyük bir ihtilaf yaşadığı belirtilmektedir. Mesela Türk tarihi hakkında araştırma yapan bazı tarihçiler Türkler için Orta Çağ'ın bitişini Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu olarak görmektedir. Böyle bir yaklaşım varlığı Türk tarihinin dönemsel olarak incelenmesi konusunda yeni bir metodun ortaya atıldığını göstermektedir.

Mecmuada insanların tarihe karşı duyduğu sorumluluk tarih araştırmalarının başlamasındaki en önemli neden olarak gösterilmiş, insanlardaki tarih sorumluluğunu artıran gelişme din ve dinden güç alan devletlerin yıkılışı ve laik devlet anlayışının ortaya çıkışı olarak belirtilmiştir. Türkler arasında da İslamiyet'in kabulünden sonraki tarih araştırmalarının ümmetçi tarih anlayışı doğrultusunda gerçekleştiği, ancak 20. yüzyılın başlarında Arapların Osmanlı Devleti'nden ayrılmasının ümmetçi tarih anlayışının geçerliliğini yitirmesine neden olduğu vurgulanmıştır.

Türk Tarih Tezi'nin Türk tarihini bir bütün halinde ele alması mecmua tarafından takdir edilmiş, Osmanlı Devleti'ndeki hanedancı tarih anlayışına da karşı çıkmıştır.

Mecmuada Batılı tarihçilerin Türk tarihi ve Türkler hakkındaki hiçbir bilimsel dayanağı olmayan asılsız iddialarına ve taraflı görüşlerine karşı çıkılarak, Türk tarihi ile ilgili araştırmalarda Batı merkezli tarih anlayışının reddedildiği ve savunmacı bir tarih kaygısıyla hareket edildiği anlaşılmaktadır.

1.5. OSMANLI DEVLETİ'NE BAKIŞ

Çınaraltı mecmuasında Osmanlı Devleti ile ilgili farklı alanlarda birçok makale yazılmıştır. Bu makalelerden bazıları farklı başlıklar altında çalışma içerisinde ele alınmıştır. Ancak Osmanlı Devleti ile ilgili siyasi ve askeri konuları içeren makalelerin ayrı ele alınması gerekmektedir.

*Türk'ün Savaş Destanlarından: Niğbolu*¹⁷⁵ başlıklı makalede, I. Bayezit Dönemi'nde Hıristiyan dünyası ile Osmanlı Devleti arasında yaşanan 1396 tarihli Niğbolu Savaşı konu alınmıştır. Makalede Sultan Murat'ın ölümü üzerine tahta geçen I. Bayezit'in bir süre sonra İstanbul'u kuşattığı ve bu kuşatma karşısında Hıristiyan dünyasının Papa'nın çağrısıyla bir araya gelerek Macar Kralı Sigismund liderliğinde Osmanlı Devleti'ne karşı saldırıya geçtiği belirtilmiştir. Yüz bin kişilik bir orduyla saldırıya geçen ve Niğbolu önlerine gelen Hıristiyan dünyası karşısında İstanbul kuşatmasını kaldıran Sultan Bayezit'in on bin kişilik kuvvetle Niğbolu'ya doğru harekete geçtiği ve onları Anadolu'dan toplanan çok sayıda askerin takip ettiği belirtilmiştir. Makalenin devamında Niğbolu Savaşı ve savaşın sonunda kazanılan büyük zaferin hikâyesi anlatılarak I. Bayezit'in askeri dehasına vurgu yapılmıştır.

*Niğbolu Zaferi ve Korkusuz Jan*¹⁷⁶ başlıklı makalede, Yıldırım Bayezit'in Hıristiyan dünyasıyla yaptığı Niğbolu Savaşı ve bu savaşta Fransızların çok güvendiği Korkusuz Jan ele alınmıştır. Makalede Yıldırım Bayezit'in İstanbul'u kuşattığı esnada, Bizans'ın Haçlı dünyasından yardım istediği ve Haçlı dünyasının büyük bir ordu hazırlayarak Osmanlı Devleti'ne karşı saldırıya geçtiği belirtilmiştir. Makalede hazırlanan ordu içerisinde Fransızların çok güvendiği, Fransız ordusunun başında bulunan, Korkusuz Jan lakaplı Kont dö Növer'in de yer aldığı ifade edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin Niğbolu'da büyük bir zafer kazandığı, Fransızların korkusuz dediği Kont dö Növer'in savaşta esir düştüğü, ancak birkaç ay sonra fidye karşılığı serbest bırakıldığı belirtilmiştir.

*10 İlk Teşrin 1444 Varna Meydan Savaşı*¹⁷⁷ başlıklı makalede, II. Murat Dönemi'nde Haçlılara karşı kazanılan Varna Zaferi ele alınmıştır. Makalede

---

¹⁷⁵ Şahabettin Tekindağ, "Türk'ün Savaş Destanlarından: Niğbolu", *Çınaraltı*, S. 7, 28 Nisan 1948, s. 10, 13.

¹⁷⁶ Enver Behnan Şapolyo, "Niğbolu Zaferi ve Korkusuz Jan", *Çınaraltı*, C. 4, S. 93, 3 Temmuz 1943, s. 12, 13.

¹⁷⁷ Atsız (Hüseyin Nihal), "10 İlk Teşrin 1444 Varna Meydan Savaşı", *Çınaraltı*, C.1, S.15, 15 İkinci Teşrin 1941, s. 5, 6, 7.

Osmanlı padişahları arasında en büyüklerinden biri olan II. Murat'ın 14 Temmuz 1944'te Macarlarla yaptığı barış antlaşmasının Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlı yılında ikinci yenilgi olduğu ifade edilmiş ve bu antlaşmadan sonra II. Murat'ın padişahlıktan çekildiği ve tahtı 12 yaşındaki oğluna bıraktığı belirtilmiştir. Yine makalede tecrübesiz bir çocuğun Osmanlı tahtına geçişinin Haçlıları ümitlendirdiği ve Türkleri Avrupa'dan atma konusunda cesaretlendirdiği ancak imzalanan antlaşmada İncil üzerine yemin ettikleri için verdikleri sözü nasıl bozacaklarını düşünmeye başladıkları ifade edilmiştir. Makalede Papanın vekilinin başka dine mensup olanlarla yapılan yeminin hükmü yoktur, şeklinde fetva vermesi üzerine Hıristiyan dünyasının Osmanlı Devleti'ne karşı savaş hazırlığına başladığı ve bir süre sonra saldırıya geçtikleri belirtilmiştir. Makalede Haçlı dünyasının harekete geçmesi üzerine Osmanlı devlet adamlarının 12 yaşındaki II. Mehmet ile görüşerek babasını tahta çağırmasını istedikleri, bunun üzerine II. Mehmet'in tarihe geçen *Padişahsanız ordunuzun başına geçin, padişahsam ordunun başına geçmenizi emrediyorum!* sözünü söylediği belirtilmiştir. Bunun üzerine II. Murat'ın yeniden ordunun başına geçerek Haçlılara karşı büyük bir zafer kazandığı ifade edilmiştir.

*Fatih Devri: Fatih'in Birinci Hükümdarlığı Sırasında Balkan Meseleleri*¹⁷⁸ başlıklı makalede, Fatih'in birinci hükümdarlığının, babası II. Murat'ın Balkan coğrafyasında arka arkaya yenilgiler alması üzerine tahtan çekilmesiyle çocuk denecek yaşta başladığı belirtilmiştir. Makalede Sultan II. Murat'ın 1444 yılında Balkan coğrafyasında Hıristiyan dünyasıyla Edirne Segedin Antlaşması'nı imzalayarak Osmanlı tahtından çekildiği ve tahtı 12 yaşındaki oğlu Şehzade Mehmet'e bıraktığı belirtilmiştir. Makalenin devamında Macar Kralı Hünyadi Yanoş'un ve Hıristiyan dünyasının, küçük yaşta bir kişinin Osmanlı tahtında olmasını fırsat bilerek Edirne Segedin Antlaşması'nı bozduğu ve Osmanlıya karşı saldırıya geçtiği belirtilmiştir. 1444 yılında Balkan coğrafyasında Varna denilen yerde gerçekleşen mücadelede Osmanlı Devleti'nin, Hıristiyan dünyasını yenilgiye uğrattığı ve Hünyadi Yanoş'un anlaşmayı bozmasının bedelini canıyla ödediği belirtilerek Fatih'in ilk saltanatının Varna Savaşı ile sona erdiği ifade edilmiştir.

---

¹⁷⁸ Tayyip Gökbilgin, "Fatih Devri: Fatih'in Birinci Hükümdarlığı Sırasında Balkan Meseleleri", *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 6.

*Fatih Devri: Fatih ve Balkan Siyasetinin Menşeleri 1*¹⁷⁹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devri tarihi içinde Balkan coğrafyasının önemli bir yere sahip olduğu belirtilmiştir. Devlet kurulalı az bir zaman geçmesine rağmen I. Murat zamanından itibaren Balkan coğrafyasına geçilerek ilk fetih hareketlerinin başladığı belirtilmiştir. I. Murat'ın devletin başkentini Edirne'ye taşıyarak saltanatının büyük bir kısmını Balkan fetihleri ile geçirdiği ve Osmanlı Devleti'nin Balkan siyasetinin oluşmasında büyük bir etkiye sahip olduğu vurgulanmıştır. Kuruluş Dönemi'nde Balkan siyasetinin gelişmesinde Dalmaçya kıyılarında hüküm süren Ragusa Cumhuriyeti ile Osmanlı Devleti arasında iyi ilişkiler kurulmasının da büyük bir etkisi olduğu belirtilmiştir. Makalede Yıldırım Bayezit'in babası I. Murat'ın Balkan siyasetine bağlı kalarak fetihler gerçekleştirdiği hatta Bizans'ı da ele geçirmeyi planladığı ancak doğudan gelen Timur tehlikesi nedeniyle bu siyaseti gerçekleştiremediği belirtilmiştir. Ancak yarım asır sonra bu siyasetin Yıldırım Bayezit'in torunlarından Fatih Sultan Mehmet tarafından gerçekleştirildiği vurgulanmıştır.

*Fatih Devri: Fatih ve Balkan Siyasetinin Menşeleri 2*¹⁸⁰ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin Fatih'e kadar izlemiş olduğu Balkan siyasetinin doksan yıllık bir süreyi kapsadığı ve bu sürenin Ankara Savaşı öncesi ve sonrası olmak üzere iki döneme ayrıldığı belirtilmiştir. Birinci dönem mecmuanın 7. sayısında aynı başlık altında ele alındığı için 9. sayıda daha çok Ankara Savaşı sonrası Balkan siyaseti ele alınmıştır. Makalede ikinci dönem Balkan siyasetinin Ankara Savaşı yenilgisinde sonra Osmanlı Devleti'nde yaşanan taht kavgaları nedeniyle bir buhran dönemi geçirdiği belirtilmiştir. Ancak bu buhran döneminin Yıldırım Bayezit Dönemi'nde kazanılan Niğbolu Zaferi ve Balkan coğrafyasında izlenen hoşgörü siyaseti sayesinde Osmanlıların Balkan hâkimiyetine zarar vermeden atlatıldığı vurgulanmıştır. Makalede I. Murat Dönemi'nde başlayan Balkan siyasetinin, Ankara Savaşı'ndan sonra Fatih'e kadar Osmanlı tahtına geçen Çelebi Mehmet ve II. Murat dönemlerinde de istikrarlı ve başarılı bir şekilde uygulanarak Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki hâkimiyetinin daha da güçlendirildiği belirtilmiştir.

---

¹⁷⁹ Tayyip Gökbilgin, "Fatih Devri: Fatih ve Balkan Siyasetinin Menşeleri 1", *Çınaraltı*, S. 7, 28 Nisan 1948, s. 7, 13.

¹⁸⁰ Tayyip Gökbilgin, "Fatih Devri: Fatih ve Balkan Siyasetinin Menşeleri 2", *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 6, 11.

*Türk Donanmasının Haliç'e İndirilmesi ve Hristiyan Gemileri Tarafından Yakılmak Teşebbüsü*¹⁸¹ başlıklı makalede, II. Mehmet'in İstanbul'u kuşattığı sırada Bizans'ın, Osmanlı gemilerinin Haliç'e geçişini engellemek amacıyla Haliç'in girişini zincirle kapattığı belirtilmiştir. Haliç'in girişinin zincirle kapatılması üzerine II. Mehmet'in, İstanbul'un alınmasında büyük bir etkiye sahip olan Türk donanmasını karadan Beyoğlu tepelerini aşarak 22 Nisan 1453 Pazar günü Beşiktaş'tan Haliç'e indirttiği belirtilmiştir. Osmanlı donanmasının karadan Haliç'e indirilmesi üzerine şaşkına dönen Hristiyanların ve Osmanlı donanması tarafından iki ateş arasında bırakılan Hristiyan donanmasının panik yaşadığı belirtilmiştir. Makalede şaşkınlığı geçen Hristiyanların Sent Mari Kilisesi'nde yapılan içtimada Haliç'teki Türk donanmasını yakmaya karar verdikleri ve kısa bir süre sonra da yakma teşebbüsünde buldukları belirtilmiştir. Ancak II. Mehmet'in çok sayıda askeri ve dört bataryayı karşılıklı olarak koya yerleşirmesi üzerine Hristiyanların Türk donanmasını yakma girişiminin başarısız olduğu vurgulanmıştır.

*İstanbul Muharasından Bir Safha: Son Hücum*¹⁸² başlıklı makalede, II. Mehmet tarafından elli üç gün kuşatma altında tutulan İstanbul'un Bizans'tan alınması amacıyla gerçekleştirilen Osmanlı ordusunun son taarruzu konu alınmıştır. Makalede surlara doğru yapılan bu son taarruzun her biri elli bin kişiden oluşan üç koldan gerçekleştiği, birinci kolun hafif silahlı askerlerden, ikinci kolun Anadolu'nun seçkin sipahilerinden, Fatih'in başında bulunduğu üçüncü kolun ise en seçkin askerlerden oluştuğu belirtilmiştir. Makalenin devamında 29 Mayıs 1453 Salı günü üç koldan gerçekleşen son taarruzda, Fatih komutasındaki Osmanlı askerlerinin büyük bir çarpışmanın sonunda İstanbul'un surlarına Türk bayrağını dikerek İstanbul'un fethini gerçekleştirme hikâyesi anlatılmıştır.

*Fatih Ayasofya'da*¹⁸³ başlıklı makalede, İstanbul'un Fethi'nin en dikkate değer olaylarından birinin, dokuz asırdan fazla Ortodoks Hristiyan dünyasının en büyük ibadet merkezi olan Ayasofya Kilisesi'nin Fatih Sultan Mehmet tarafından camiye çevrilmesi olduğu belirtilmiştir. Makalede Fatih Sultan Mehmet'in fetih

---

¹⁸¹ Şahabettin Tekindağ, "Donanmasının Haliç'e İndirilmesi ve Hristiyan Gemileri Tarafından Yakılmak Teşebbüsü", *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul'un Fethi Sayısı, s. 4, 5, 14.

¹⁸² Şahabettin Tekindağ, "İstanbul Muharasından Bir Safha: Son Hücum", *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 8, 11.

¹⁸³ Tayyip Gökbilgin, "Fatih Ayasofya'da", *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul'un Fethi Sayısı, s. 6.

günü olan 29 Mayıs 1453'te ilk namazı, üç gün sonrada Akşemsettin'in imameti ile ilk cuma namazını Ayasofya'da kıldığı, Ayasofya'nın camiye çevrildikten sonra, beş asır boyunca Müslümanların en önemli ibadet merkezlerinden biri olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Fatih Sultan Mehmet'in Ayasofya'yı camiye çevirdikten sonra caminin yanında büyük bir medrese inşa ettirerek İstanbul'u önemli bir ilim ve kültür merkezi haline getirdiği vurgulanmıştır.

*Namık Kemal Fatih'i ve Fethi Anlatıyor*¹⁸⁴ başlıklı makalede Namık Kemal'in Tercümanı Ahval'de yayımlanan *Fatih* adlı eseri üzerinden Namık Kemal'in Fatih Sultan Mehmet hakkındaki görüşleri aktarılmıştır. Makalede Fatih'in orta boylu, kalın kemikli, geniş omuzlu, siyah saçlı ve sakallı, zeki, merhametli, ahlaklı, savaş kabiliyeti yüksek bir insan olduğu belirtilerek Fatih'in, fiziksel özelliklerine, mizacına, yeteneklerine ve zekâsına yer verilmiştir. Makalenin devamında Fatih Sultan Mehmet'in tahta çıktıktan bir süre sonra hazırlıklarını tamamlayarak her defasında Osmanlı Devleti'ne sorun çıkaran Rum Devleti'ne son vermek amacıyla İstanbul'u kuşattığı belirtilmiştir. Kuşatmanın karadan ve denizden gerçekleştiği, karadan yapılan kuşatmada ilk başlarda atılan toplara rağmen surların yıkılamadığı, denizden kuşatmanın yapılacağı Haliç'in zincirle kapatılması üzerine gemilerin Galata tarafından karadan Haliç'e indirildiği belirtilmiştir. Makalenin devamında uzun süre kuşatma altında kalan şehrin en sonunda düştüğü ve Fatih'in İstanbul'a zafer alayı ile girdiği belirtilmiştir.

*Dört Yüz Doksanıncı Yıl Dönümü Dolayısıyla: İstanbul'un Zaptı'nın Dünya Tarihindeki Ehemmiyeti*¹⁸⁵ başlıklı makalede, İstanbul'un Fethi'nin yıldönümü nedeniyle, fethin dünya tarihi açısından bazı sonuçları ele alınmıştır. Makalede II. Murat'ın 1451 yılında ölümü üzerine, Osmanlı tahtına oğlu Fatih'in geçtiği, Fatih'in tahta geçtikten kısa bir süre sonra İstanbul'un alınması için hazırlıklara başladığı belirtilmiştir. Makalede İstanbul'un alınması için, Bizans'ın dışarıdan yardım almasını engellemek amacıyla, Gelibolu'ya donanma gönderildiği, Macaristan ile anlaşma yapıldığı, Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli Hisarı'nın yapıldığı belirtilmiştir. Makalede bütün hazırlıklardan sonra 6 Nisan 1453 yılında kuşatmanın başladığı belirtilerek, İstanbul'un elli dört günlük

---

¹⁸⁴ (...), "Namık Kemal Fatih'i ve Fethi Anlatıyor" *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul'un Fethi Sayısı, s. 2.

¹⁸⁵ Emin Ali Çavlı, "Dört Yüz Doksanıncı Yıl Dönümü Dolayısıyla: İstanbul'un Zaptı'nın Dünya Tarihindeki Ehemmiyeti", *Çınaraltı*, C. 4, S. 88, 29 Mayıs 1943, s. 6, 7.

kuşatmadan sonra 29 Mayıs 1453 günü fethinin gerçekleştiği ifade edilmiştir. İstanbul'un alınmasıyla doğu ticaret yollarının Osmanlı Devleti'nin kontrolüne girdiği, bu nedenle Avrupalıların yeni yollar bulmak amacıyla keşifler yaptığı ve bu keşiflerin dünya tarihinin seyrini değiştirdiği, yine İstanbul'un alınmasının Avrupa'da Rönesans hareketlerinin başlamasına etki ettiği belirtilmiştir.

*Trablusgarp ve Turgut Reis*¹⁸⁶ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde Kanuni Dönemi'nin en önemli denizcilerinden biri olan, Turgut Reis ele alınmıştır. Makalede Barbaros Hayrettin Paşa'nın ölümünden sonra Osmanlı donanmasının başına Turgut Reis'in geçmesi beklenirken, Sadrazam Rüstem Paşa'nın entrikaları sonucunda, Rüstem Paşa'nın kardeşinin getirildiği belirtilmiştir. Bunun üzerine Turgut Reis'in başkentten uzaklaşarak Akdeniz'e doğru açıldığı ifade edilmiştir. Makalede Şarlıken'in Trablusgarp'a saldırması üzerine Kanuni Sultan Süleyman'ın Turgut Reis'i İstanbul'a çağırarak Trablusgarp'ı alması karşılığında Trablusgarp Beylerbeyliği'ni kendisine vereceğini söyleyerek onu görevlendirdiği ifade edilmiştir. Makalenin devamında Turgut Reis'in Trablusgarp'ı alarak, on bir sene orada beylerbeyliği yaptığı ve doksan yaşında Malta şövalyeleriyle savaşırken şehit olduğu belirtilmiştir.

*Preveze Muharebesi 404. Yıl Dönümü Münasebetiyle*¹⁸⁷ başlıklı makalede, Preveze Deniz Zaferi'nin dört yüz dördüncü yıldönümü nedeniyle zaferin önemi ve kahramanı Barbaros Hayrettin Paşa konu alınmıştır. Makalede Osmanlı Devleti'nin 16. yüzyılda Kanuni Dönemi'nde denizlerin tek hâkimi olduğu, denizlerde bu hâkimiyeti getiren zaferler arasında en büyüğünün Preveze Deniz Zaferi olduğu belirtilmiştir. Osmanlı tarihinin en büyük deniz zaferi olan Preveze Deniz Zaferi'nin kazanılmasında Osmanlı Kaptan-ı Deryası Barbaros Hayrettin Paşa ve onun savaş taktiğinin etkili olduğu ifade edilmiştir. Barbaros Hayrettin Paşa'nın büyük bir denizci olarak yetişmesinde ağabeyi Baba Oruç'un etkili olduğu belirtilmiştir. Makalenin devamında Preveze Deniz Savaşı'nın öyküsü anlatılmıştır.

*İnebahtı Faciasında Sokullu'nun Mesuliyeti I*¹⁸⁸ başlıklı makalede, İnebahtı Deniz Savaşı'nın Akdeniz'de Türk hâkimiyetini sarsan ve Türk'ün

---

¹⁸⁶ Adnan Giz, "Trablusgarp ve Turgut Reis", *Çınaraltı*, C. 4, S. 92, 26 Haziran 1943, s. 6, 7, 15.

¹⁸⁷ Enver Behnan Şapolyo, "Preveze Muharebesi 404. Yıl Dönümü Münasebetiyle", *Çınaraltı*, C. 3, S. 55, 10 Birinci Teşrin 1942, s. 6, 7.

¹⁸⁸ İsmail Hami Danişment, "İnebahtı Faciasında Sokullu'nun Mesuliyeti I", *Çınaraltı*, S. 4, 7 Nisan 1948, s. 6, 7, 14.

Hıristiyan dünyası karşısında yenilmezliği anlayışını yaralayan ilk olay olduğu belirtilmiştir. Osmanlı Donanması'nın İnebahtı'nda büyük bir facia yaşamasında dönemin Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa'nın ihtirasının etkili olduğu belirtilmiştir. Sokullu Mehmet Paşa'nın yeni fethedilmiş olan Kıbrıs Adası'nın ganimetlerinden memnun olmadığı için Donanma Komutanı Piyale Paşa'yı görevinden azlederek yerine kara askeri ve ikinci vezir olan Pertev Paşa'yı atadığı belirtilmiştir. Sokullu Mehmet Paşa'nın sadrazamlık makamında kendisi için tehdit olarak gördüğü Pertev Paşa'yı, başarısız olacağını bilerek donanma komutanlığına atadığı ve bu şekilde onu gözden düşürmeyi planladığı belirtilmiştir.

*İnebahtı Faciasında Sokullu'nun Mesuliyeti 2*¹⁸⁹ başlıklı makalede, Sokullu Mehmet Paşa tarafından Osmanlı Donanması'nın başına getirilen Pertev Paşa ile Müezzinzade Ali Paşa'nın hataları sonucunda Hıristiyan donanması karşısında yaşanan deniz faciası konu alınmıştır. Makalede İnebahtı Faciasında Kaptan-ı Derya Ali Paşa başta olmak üzere çok sayıda Osmanlı askerinin şehit düştüğü ve birçok Osmanlı gemisinin Hıristiyanların eline geçtiği belirtilmiştir. İnebahtı yenilgisinin asırlardır Türklere yenilen Hıristiyan dünyasında ve özellikle Katolik mezhebinde büyük bir sevinçle karşılandığı ve bu facianın yaşandığı günün Venedik Cumhuriyeti'nde dini ve milli bayram günü ilan edildiği belirtilmiştir.

*Don-Volga Kanalı Neden Geri Kalmıştı?*¹⁹⁰ başlıklı makalede Sokullu Mehmet Paşa tarafından Karadeniz'in kuzeyinde açılmak istenen Don-Volga kanalının neden açılmadığı anlatılmaktadır. Sokullu Mehmet Paşa tarafından Karadeniz'in kuzeyindeki Don ve Volga nehirlerinin birleştirilmesi amacıyla kanal açılmasının planlandığı belirtilmektedir. Amaç Hazar Denizi'ne dökülen Volga Nehri ile Karadeniz'e dökülen Don Nehri'nin birleştirmek ve bu sayede Hazar Denizi ile Karadeniz arasında deniz ulaşımı sağlamaktır. Kanalın yapılması için binlerce kişinin görevlendirildiği ve kanalın yapımına başlandığı ancak bu sırada Rusların elinde bulunan Volga Nehri'nin Hazar Denizi'ne döküldüğü yerde bulunan Ejderhan şehrinin Rusların elinde bulunduğu belirtilmiştir. Ruslardan şehrin alınması için Osmanlı ordusunun sefere çıktığı ancak sefer sırasında Kırım

¹⁸⁹ İsmail Hami Danişment, "İnebahtı Faciasında Sokullu'nun Mesuliyeti 2", *Çınaraltı*, S. 5, 14 Nisan 1948, s. 6, 7, 14.

¹⁹⁰ Sedat Çetintaş, "Don-Volga Kanalı Neden Geri Kalmıştı?", *Çınaraltı*, C. 2, S. 52, 19 Eylül 1942, s. 6.

Hanı Devlet Giray Han'ın Ruslardan korktuğu için Osmanlı ordusuna yardım etmediği hatta Osmanlı ordusunu sefer esnasında yanlış yönlendirdiği için Osmanlı ordusunun Ejderhan şehrini alamadığı ve bu nedenle de Don-Volga Kanalı'nın açılmasından vazgeçmek zorunda kaldığı belirtilmiştir.

*Tarihi Hatalar: Viyana Bozgunu: Kara Mustafa Paşa'nın Başı*¹⁹¹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin 16. yüzyılda dünyanın en güçlü ve en modern ordusuna sahip olduğu ve bu sayede büyük bir cihan imparatorluğu kurduğu ifade edilmiştir. Ancak 17. yüzyıldan sonra Osmanlı ordusunun eski gücünü yitirdiği, bir daha o eski ihtişamlı günlerine dönemediği, sadece Köprülü Mehmet Paşa'nın sadrazamlığı döneminde, bir süre toparlandığı belirtilmiştir. Köprülü Mehmet Paşa başarılı olunca onun ölümünden sonra Köprülü ailesinden gelenlerin Osmanlı Devleti'nde sadrazamlık makamına getirildiği, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın da Köprülü Mehmet Paşa'nın damadı olduğu için 1676 yılında sadrazamlığa getirildiği ifade edilmiştir. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın, sadrazamlığı döneminde 1683 yılında II. Viyana Kuşatması'nı gerçekleştirdiği, ancak başarısız olduğu, yenilginin sorumlusu olarak görüldüğü için de padişah fermanyla kellesinin alındığı belirtilmiştir. Makalede tarihi hata olarak ifade edilen olay, Avrupalıların bugünkü Viyana Müzesi'nde bulunan kesik başın Kara Mustafa Paşa'ya ait olduğunu iddia etmeleridir. Makalede bunu doğru olmadığı Kara Mustafa Paşa'nın mezarının Belgrat'ta bulunduğu, kafasının da İstanbul'da olduğu ifade edilmiştir.

*Yıldırım'ın Oğulları I*¹⁹² başlıklı makalede, Osmanlı Padişahı Yıldırım Bayezit'in oğulları ve bu oğullar arasında Ankara Savaşı'ndan sonra yaşanan taht mücadelesi ele alınmıştır. Makalede Yıldırım Bayezit'in, Ertuğrul Bey, Süleyman Çelebi, İsa Bey, Musa Çelebi, Mustafa Çelebi, Mehmet Çelebi ve Kasım Çelebi olmak üzere yedi oğlu olduğu ifade edilmiştir. Makalede Yıldırım Bayezit'in oğullarından, Ertuğrul Bey'in Sivas valisi olduğu ancak erken yaşta hayatını kaybettiği, Süleyman Çelebi'nin savaşı sevmeyip, şaraba düşkün bir olduğu, İsa Bey'in cesur atılgan bir şehzade olduğu belirtilmiştir. Musa Çelebi'nin Yıldırım Bayezit'in has oğlu olduğu, Mustafa Çelebi'nin cesur iyi kılıç kullanan biri olduğu, Mehmet Çelebi'nin akıllı, kurnaz bir karaktere sahip olduğu, Kasım

¹⁹¹ Enver Behnan Şapolyo, "Tarihi Hatalar: Viyana Bozgunu: Kara Mustafa Paşa'nın Başı", *Çınaraltı*, C. 4, S. 87, 22 Mayıs 1943, s. 6, 7.

¹⁹² Adnan Giz, "Yıldırım'ın Oğulları I", *Çınaraltı*, C. 4, S. 90, Tarihsiz, s. 13, 14, 15.

Çelebi'nin de Yıldırım Bayezıt'ın en küçük oğlu olduğu belirtilmiştir. Makalenin devamında Ankara Savaşı'ndan sonra Yıldırım Bayezıt'ın oğulları arasında yaşanan taht mücadelesi ele alınmıştır.

*Yıldırım'ın Oğulları 2*¹⁹³ başlıklı makalede, Osmanlı padişahı Yıldırım Bayezıt'ın oğullar arasında Ankara Savaşı'ndan sonra yaşanan taht mücadelesi ele alınmıştır. Makalede Ankara Savaşı'ndan sonra başlayan taht mücadelesinde Musa Çelebi'nin mücadeleyi kazanarak 1410 yılında Edirne'de Osmanlı tahtına çıktığı ifade edilmiştir. Musa Çelebi'nin tahta çıktıktan sonra Ankara Savaşı'ndan sonra Bizans'ın eline geçen yerleri, Bizans'tan geri almak için mücadeleye başladığı, Musa Çelebi ile mücadele edemeyen Bizans'ın, Amasya'da bulunan Mehmet Çelebi'ye haber göndererek Osmanlı tahtına geçmek isterse kendisini destekleyeceğini bildirdiği ifade edilmiştir. Bizans'ın desteğini alan Mehmet Çelebi'nin kardeşi Musa Çelebi ile yeniden taht mücadelesine girdiği ve kardeşini yenerek Osmanlı tahtına (1413) çıktığı belirtilmiştir. Makalenin devamında Mehmet Çelebi Dönemi'nde Mustafa Çelebi ile yapılan taht mücadelesi ele alınmıştır.

*Fatih Divanı*¹⁹⁴ başlıklı makalede, Avni mahlasıyla şiirler yazan Fatih Sultan Mehmet'in yazdığı şiirlerinden oluşan 80 sayfalık Avni divanı ve divanın yeni Türk harflerine çevrilerek yayımlanması konu alınmıştır. Makalede Fatih Sultan Mehmet'in şiirlerini yazarken kendisinden önceki 14. yüzyıl şairlerinden etkilenmediği ve özgün şiirler yazdığı, ancak kendisinden sonraki Nedim ve Fuzuli gibi divan şairlerinin Fatih'in divanından ilham aldığı belirtilmiştir. Yine makalede 20. yüzyılın başına kadar Fatih'in şairliğinin birkaç gazel ve mısradan ibaret sanıldığı sonra Avni divanının bulunduğu ve 1944 yılında bu divanın Saffet Sıtkı tarafından günümüz harflerine çevrilerek yayımlandığı belirtilmiştir.

*Kostantiniye Fatih'i'nden Satırlar*¹⁹⁵ başlıklı makalede, ilk olarak Fatih'in secdesi bölümünde, II. Mehmet'in İstanbul'un alındığı gün Ayasofya Kilisesi'nin önünde atından yere inerek secde ettiği ve yerden bir avuç toprak alarak başına attığı, Allah'a dua ve şükrettiği belirtilmiştir. İkinci olarak makalede *Kostantiniye'yi kaç kişi fethetti?* sorusuna Hammer, Gibbone ve Ducas gibi

¹⁹³ Adnan Giz, "Yıldırım'ın Oğulları 2", *Çınaraltı*, C. 4, S. 91, 19 Haziran 1943, s. 6, 7, 15.

¹⁹⁴ Yusuf Ziya Ortaç, "Fatih Divanı", *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul'un Fethi Sayısı, s. 7.

¹⁹⁵ Mithat Cemal Kuntay, "Kostantiniye Fatih'i'nden Satırlar", *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul'un Fethi Sayısı, s. 9.

tarihçilerin verdiği asker sayıları üzerinden değerlendirme yapılarak bu sayıların önemli olmadığı, gönüllerde İstanbul'u fethedenin bir kişi (Fatih Sultan Mehmet) olduğu vurgulanmıştır.

*Yavuz'un İdeali*¹⁹⁶ başlıklı makalede, bazı Türk aydınları tarafından, Yavuz Sultan Selim'in hükümdarlığı döneminde Müslüman devletlerle uğraştığı, Hıristiyan devletlerle mücadele etmediği yönündeki eleştirilere cevap verilmiştir. Makalede Yavuz Sultan Selim'in Müslüman devletlerle mücadelesinin o dönemde yaşanan gelişmelere bağlı olarak mecburiyetten kaynaklandığı belirtilmiştir. Makalede Yavuz Sultan Selim'in, en büyük idealinin Avrupa'ya, Hıristiyanlar üzerine büyük bir sefere çıkmak olduğu, ancak erken öldüğü için bu ideali gerçekleştiremediği belirtilmiştir.

*Kanuni'nin Şahsiyetini Aydınlatacak Rakamlar*¹⁹⁷ başlıklı makalede, Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanatı süresince gerçekleştirdiği seferlerin sayısı, süresi, başlangıç ve bitiş tarihleri konu alınmıştır. Makalede Kanuni'nin toplam 13 sefere çıktığı bu seferlerden 12'sine atının sırtında, son seferine yaşlı ve hasta olduğu için arabayla giderek katıldığı belirtilmiştir. Kanuni'nin ilk seferi olan Belgrat Seferine 1521 yılında çıktığı ve seferin 5 ay 3 gün sürdüğü, ikinci seferi olan Rodos Seferi'ne 1522 yılında çıktığı ve seferin 7 ay 13 gün sürdüğü, üçüncü seferi olan Mohaç Seferi'ne 1526 yılında çıktığı ve seferin 6 ay 21 gün sürdüğü belirtilmiştir. Kanuni'nin son seferi olan Zigetvar Seferi'nin 1566 yılında başladığı ve seferin 4 ay 6 gün sürdüğü belirtilerek 13 seferin toplam 10 yıl 3 ay 5 gün sürdüğü belirtilmiştir. Makalede bu rakamların cepheden cepheye, zaferden zafere koşan Kanuni Sultan Süleyman'ın nasıl bir devlet adamı ve asker olduğunu göstermesi açısından önemli olduğu vurgulanmıştır.

*Sultan Süleyman'ın Büyüklüğü*¹⁹⁸ başlıklı makalede, Kanuni Sultan Süleyman'ın, yalnız Türklerin değil bütün dünyanın yetiştirdiği beş, on büyük hükümdardan biri olduğu, teşkilatçılığı, kanun yapıcılığı ve adaletiyle bütün dünyaya örnek olduğu belirtilmiştir. Kanuni'nin ne kadar adaletli bir hükümdar olduğunu gösteren bir olay anlatılmıştır. Mohaç Meydan Muharebesi'nde büyük başarılar elde eden Gazi Bali Bey'in bu başarılarının mükâfatı olarak Kanuni'den

---

¹⁹⁶ Hüseyin Namık Orkun, "Yavuz'un İdeali", *Çınaraltı*, C. 4, S. 86, 15 Mayıs 1943, s. 5, 6.

¹⁹⁷ İsmail Hakkı Danişment, "Kanuni'nin Şahsiyetini Aydınlatacak Rakamlar", *Çınaraltı*, S. 8, 5 Mayıs 1948, s. 6, 7, 14.

¹⁹⁸ Mükrimin Halil Yinanç, "Sultan Süleyman'ın Büyüklüğü", *Çınaraltı*, C. 3, S. 64, 12 Birinci Kanun 1942, s. 5.

ya beylerbeyliği ya da vezirlik istediği belirtilmiş, ancak Kanuni'nin devletin liyakat esasları bellidir, diyerek hayır, dediği ve adil yönetiminden hiçbir şekilde vazgeçmediği ifade edilmiştir.

*Osmanlı Padişahları: II. Abdülhamit*¹⁹⁹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin son dönem padişahları arasında yer alan, Sultan II. Abdülhamit Dönemi ele alınmıştır. Makalede önce Osmanlı Hanedanı'nın ilk on padişahının himmet sahibi büyük adamlar olduğu ifade edilerek, sonrakiler arasında iyiler olduğu gibi deli, sarhoş, müsrif olanların da olduğu belirtilmiştir. Makalede II. Abdülhamit'in çocukluğunda içine kapanık, küskün tabiatlı, kardeşlerinden uzak duran melankolik bir insan olduğu, ancak büyüdüğü zaman bu özelliklerinin değiştiği belirtilmiştir. Makalenin devamında II. Abdülhamit'in padişahlığı döneminde, fikir insanları başta olmak üzere, toplumun her kesimine uyguladığı baskıcı yönetimi ve II. Abdülhamit Dönemi'nin askeri ve siyasi gelişmeleri açıklanmıştır.

*Tarih Muhakemesinde Sultan Hamit*²⁰⁰ başlıklı makalede, Sami Karayel'in 1944 yılında *Sultan Hamit müstebit midir?* başlığı altında yayımlanan makalesinde, Sultan Abdülhamit'e övgüler düzmesi, Sultan Abdülhamit'i başarılı bir hükümdar gibi anlatması ve müdafaa etmesi eleştirilmiştir. Makalede Sultan Abdülhamit'in; korkak, hain, cahil, Osmanlı toplumunun değişmesini ve gelişmesini engelleyen, devleti ve milleti felakete sürükleyen biri olduğu belirtilerek Sultan Abdülhamit'in övünülecek ve savunulacak bir yanının olmadığı vurgulanmıştır.

*Lala Mehmet Paşa ve Kral Boçkay: Türk Macar Birliğinin Yarım Kalmış Hikâyesi*²⁰¹ başlıklı makalede, Macar milletinin asırlardır doğuda Osmanlı Devleti'ne batıda Germenlere karşı mücadele ederek, milli varlığını korumaya çalıştığı belirtilmiştir. Macarlar Hıristiyan oldukları için Türklerin istilası karşısında Avusturya ile birleşmek zorunda kaldığı, aslında Macarların Avusturya baskısından daima kaçındığı belirtilmiştir. Makalede 1600'lü yıllara gelindiğinde Osmanlı sadrazamı Lala Mehmet Paşa ile Macar Kralı Boçkay'ın, Osmanlı Macar mücadelesine son vererek Türk-Macar birliğini kurmak için mücadele ettiği ancak

---

¹⁹⁹ Nebi Buharalı, "Osmanlı Padişahları: II. Abdülhamit", *Çınaraltı*, C. 3, S. 63, 5 Birinci Kanun 1942, s. 10, 11.

²⁰⁰ Adnan Giz, "Tarih Muhakemesinde Sultan Hamit", *Çınaraltı*, C. 5, S. 127, 26 Şubat 1944, s. 10, 11, 12, 13.

²⁰¹ Adnan Giz, "Lala Mehmet Paşa ve Kral Boçkay: Türk Macar Birliğinin Yarım Kalmış Hikâyesi" *Çınaraltı*, C. 5, S. 126, 19 Şubat 1944, s. 9, 10, 11.

her iki devlet adamının öldürülmesiyle bu hayalin gerçekleşemediği vurgulanmıştır.

*Türk Medeniyet Tarihinde Veziriazam-Sadrazamlar*²⁰² başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde vezaret makamı ve vezir-i azamlar konu alınmıştır. Makalede, vezir-i azamlığın Osmanlı Devleti'nde idari teşkilatta en büyük rütbe, unvan olduğu, vezir-i azamın Osmanlı Devleti'nde padişahın vekili olduğu ifade edilmiştir. Osmanlı Devleti'nde daha sonraki dönemlerde vezir-i azamlara sadrazam denildiği, sadrazamların mülkiye, askeriye ve ilmiye sınıflarının en büyüğü olduğu belirtilmiştir. Makalenin devamında Osmanlı Devleti'nde görev yapmış sadrazamlar, sadrazamların özellikleri ve görevleri anlatılmıştır.

*Geçen Asrın İki Müthiş Veziri: Hakkı ve İzzet Paşalar*²⁰³ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde vezirlik dâhil olmak üzere birçok görevde bulunmuş iki önemli paşası, Hakkı Paşa ile Darendeli İzzet Mehmet Paşa konu alınmıştır. Makalede Hakkı Paşa'nın, Sopasalan Kamil Efendi'nin oğlu olduğu, Rikabı Hümayun Defterdarlığı, Sadaret Kethüdalığı ve Rumeli valiliği gibi görevlerde bulunduğu, Rumeli valiliği sırasında eşkıyalık edenlere karşı acımasız tutumuyla tanındığı belirtilmiştir. Yine makalede Darendeli İzzet Mehmet Paşa'nın, Darende eşrafından İbrahim Bey'in oğlu olduğu, donanma komutanlığı ve sadrazamlık görevlerinde bulunduğu, sadrazamlığı döneminde sert ve katı tutumuyla tanındığı ve Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasında etkili olan paşalar arasında yer aldığı belirtilmiştir.

*Sadrazamlar 1: Bir Sadrazam Nasıl Seçilirdi?*²⁰⁴ başlıklı makalede, padişahların en büyük yardımcısı olan sadrazamları hangi kriterlere göre belirlediği konu alınmıştır. Makalede Osmanlı padişahlarının gezerken, yemek yerken ve vezirini seçerken kendi nefsinin düşünerek davrandığı belirtilmiştir. Padişahların vezirini seçerken vezirde önce bir köpek sadakati aradığı, zekâ, bilgi, yetenek gibi özelliklerin seçilen vezirde bulunmasının tamamen tesadüfe bağlı olduğu belirtilmiştir.

---

²⁰² Enver Behnan Şapolyo, "Türk Medeniyet Tarihinde Veziriazam-Sadrazamlar", *Çınaraltı*, C. 3, S. 74, 20 Şubat 1943, s. 12, 13, 15.

²⁰³ Adnan Giz, "Geçen Asrın İki Müthiş Veziri: Hakkı ve İzzet Paşalar", *Çınaraltı*, C. 5, S. 122, 22 Son Kanun 1944, s. 6, 7, 12, 15.

²⁰⁴ Adnan Giz, "Sadrazamlar 1: Bir Sadrazam Nasıl Seçilirdi?", *Çınaraltı*, C. 6, S. 131, 25 Mart 1944, s. 8, 9, 10.

*Sadrazamlar 2: Sadrazamların Milliyeti*²⁰⁵ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde görev yapan sadrazamların etnik kökenleri konu alınmıştır. Makalede, Osmanlı Devleti'nde görev yapmış olan 204 sadrazamın, 106'sının Türk, 30'unun Arnavut, 11'inin Gürcü, 9'unun Boşnak, 8'inin Rum, 6'sının Abaza, 5'inin Çerkez, 5'inin Hırvat, 3'ünün Hersekli, 2'sinin Arap, 1'inin Rus, 1'inin İtalyan, 1'inin Bulgar asıllı olduğu, 16 sadrazamın ırkının belirlenemediği belirtilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nde yabancı ırka mensup ilk sadrazamın, 1454 yılında sadrazamlık makamına tayin edilen Hırvat Mahmut Paşa olduğu, bu tarihten sonra Viyana bozgununa kadar sadrazamlık makamına ağırlıklı olarak yabancı asıllı olanların atandığı, Viyana bozgunundan sonra yabancı asıllı sadrazamların sayısı azalarak yerlerine Türk asıllı sadrazamların atandığı belirtilmiştir.

*Sadrazamlar 3: Sadaret Rekoru*²⁰⁶ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde en uzun süre sadrazamlık görevinde bulunan devlet adamları konu alınmıştır. Makalede en uzun süre görev yapan sadrazamlar; 26 yıl Çandarlı Halil Paşa, 23 yıl Çandarlı Ali Paşa, 18 yıl Çandarlı Hayrettin Paşa, 15 yıl Çandarlı İbrahim Paşa, 15 yıl Sokullu Mehmet Paşa şeklinde sıralanmıştır. Makalede sadrazamlıkları 10 yıldan fazla süren devlet adamlarından beşinin eceliyle öldüğü, beşinin de katledildiği belirtilmiştir.

*Sadrazamlar 4: En Kısa Sadaretler*²⁰⁷ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde en kısa süre sadrazamlık görevinde bulunan devlet adamları konu alınmıştır. Makalede en kısa süre görev yapan sadrazamlar, 10 gün Lala Mehmet Paşa, 9 gün Benderli Ali Paşa, 7 gün Mütercim Rüştü Paşa, 3 gün Ahmet Vefik Paşa, 4 saat Zurnazen Mustafa Paşa şeklinde sıralanmıştır. Sadrazamlıkları çok kısa süren bu devlet adamlarından bir kısmının hastalıktan öldüğü, bir kısmının da ya padişah, ya da yeniçeriler tarafından katledildiği belirtilmiştir.

*Sadrazamlar 5: Sadaret Pirleri*²⁰⁸ başlıklı makalede, Osmanlı tarihinde bilginin, dirayetin ve idare sanatının en önemli sembolünün beyaz sakal olduğu belirtilerek Osmanlı Devleti'nde altmış yaşın altındaki insanlara cahil ve tecrübesiz gözüyle bakıldığı, sakalı uzun olmayan kimsenin sadrazamlık

²⁰⁵ Adnan Giz, "Sadrazamlar 2: Sadrazamların Milliyeti", *Çınaraltı*, C. 6, S. 132, 1 Nisan 1944, s. 6, 14, 15.

²⁰⁶ Adnan Giz, "Sadrazamlar 3: Sadaret Rekoru", *Çınaraltı*, C. 6, S. 133, 8 Nisan 1944, s. 6, 13, 14, 15.

²⁰⁷ Adnan Giz, "Sadrazamlar 4: En Kısa Sadaretler", *Çınaraltı*, C. 6, S. 134, 15 Nisan 1944, s. 12, 13.

²⁰⁸ Adnan Giz, "Sadrazamlar 5: Sadaret Pirleri", *Çınaraltı*, C. 6, S. 135, 22 Nisan 1944, s. 12, 13, 15.

makamına getirilmediği ifade edilmiştir. Makalede Osmanlı tarihinde sadaret pirleri olarak adlandırılan seksen, doksan yaşını aşmış, beyaz sakallı birçok sadrazam olduğu, ancak çok ileri yaşta olmalarına rağmen bu insanların büyük bir hırsla sahip oldukları vurgulanmıştır. Yine makalede sadaret pirleri olarak adlandırılan beyaz sakallı yaşlı sadrazamların makam ve mevki elde etmek için bin türlü rezilliğe katlandığı, amaçlarına ulaştıktan sonra da birçok devlet adamına büyük zulümler yaparak en adi cinayetleri tertip ettikleri belirtilmiştir. Makalenin devamında bu özelliklere sahip sadrazamlar arasında gösterilen Sofu Mehmet Paşa ve döneminde yaşanan olaylar anlatılmıştır.

*Sadrazamlar 6: İhtiyar Köprülü*²⁰⁹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin en ünlü sadrazamlarından, IV. Mehmet Dönemi'nde görev yapmış olan Köprülü Mehmet Paşa konu alınmıştır. Makalede Köprülü Mehmet Paşa'nın, sadrazamlık makamına bazı şartlar öne sürerek ve bu şartları IV. Mehmet'e kabul ettirerek geldiği, çok ileri bir yaşta sadrazamlık makamına gelmesine rağmen 6 yıllık sadrazamlığı döneminde yapmış olduğu hizmetlerle Osmanlı Devleti'ne büyük bir güç ve şeref kattığı belirtilmiştir. Makalede Köprülü Mehmet Paşa'nın birçok Osmanlı sadrazamında bulunmayan dürüstlüğe, azme sahip, erdemli bir devlet adamı olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede Köprülü Mehmet Paşa'nın kendisinden sonra sadrazamlık makamına oğlunun getirilmesini vasiyet ettiği ve Osmanlı padişahına, *Kadınların sözüne kulak asma, sadareti zengin adamlara verme, hazineyi dolu tut, askerle beraber daima savaşa hazır ol!* nasihatinde bulunduğu belirtilmiştir.

*Sadrazamlar 7: Hadım Sadrazamlar*²¹⁰ başlıklı makalede, saltanat haremlerinde hüküm süren cinselliğin, saraylarda hadımlar denilen bir sınıfın ortaya çıkmasına neden olduğu belirtilmiştir. Makalede haremde cariyelerini kadınlara dahi emanet edemeyen padişahların, cariyelerini emanet edebilmek için erkekleri kadınlaştırma yani hadım yöntemini tercih ettiği vurgulanmıştır. Osmanlı Devleti'nde hadım edilerek haremde emanet edildiği akağaların bazı dönemlerde sadrazamlık makamına kadar yükseldiği belirtilmiştir. İlk hadım sadrazamın II. Bayezıt Dönemi'nde iki defa sadrazamlık yapmış olan Hadım Ali Paşa olduğu, Ali Paşa'nın Fatih Devri'nde sarayda yetişmiş yüksek fikirlere sahip,

²⁰⁹ Adnan Giz, "Sadrazamlar 6: İhtiyar Köprülü", *Çınaraltı*, C. 6, S. 136, 29 Nisan 1944, s. 12, 13, 15.

²¹⁰ Adnan Giz, "Sadrazamlar 7: Hadım Sadrazamlar", *Çınaraltı*, C. 6, S. 137, 6 Mayıs 1944, s. 13, 14.

cesur ve gayretli bir devlet adamı ve Osmanlı tarihinde şehit olan ilk sadrazam olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede Osmanlı Devleti'nde Hadım Ali Paşa'dan sonra beş Akağa'nın farklı dönemlerde sadrazamlık makamına getirildiği ve hadım sadrazamların yüksek fikirleri ve yetenekleri sayesinde devlete önemli hizmetlerde bulunduğu belirtilmiştir.

*Sadaret Makamında Son Hadımlar 1*²¹¹ başlıklı makalede, Sadrazam Hadım Süleyman Paşa ve Sadrazam Hadım Hasan Paşa konu alınmıştır. Makalede Hadım Süleyman Paşa'nın liyakat sahibi bir devlet adamı olduğu için Kanuni Dönemi'nde önce Şam ve Mısır valiliğine atandığı, Mısır valiliği sırasında donanma inşa ettirerek Hint Seferine çıktığı ve Aden Kalesi'ni Osmanlı egemenliği altına aldığı belirtilmiştir. Hadım Süleyman Paşa'nın daha sonra Lütfi Paşa'nın emekliye ayrılmasıyla sadrazamlık makamına atandığı, ancak bir süre sonra sadrazam olmak isteyen Rüstem Paşa'nın oyununa gelen Hadım Süleyman Paşa'nın, Kanuni tarafından sadrazamlık görevinden alındığı belirtilmiştir. Yine makalede hadım sadrazamlardan beşincisi olan Hasan Paşa'nın, önce III. Murat'ın hazinedarlığını yaptığı ve daha sonra Mısır valiliğine atandığı, ancak Mısır valiliği sırasında meşru olmayan yollara başvurarak halkı soyduğu belirtilmiştir. Hadım Hasan Paşa'nın üç yıla yakın süren Mısır valiliğinden sonra İstanbul'a geldiği, ancak aldığı rüşvetler nedeniyle İstanbul'da bir süre zindanda tutulduğu belirtilmiştir. Ancak Hadım Hasan Paşa'nın zindanda kaldığı sırada, Valide Safiye Sultanla gizli bir şekilde anlaşarak sadrazamlık makamına atandığı belirtilmiştir.

*Sadaret Makamında Son Hadımlar 2*²¹² başlıklı makalede, Hadım Hasan Paşa'nın Sadrazamlık yaptığı süre içerisinde Osmanlı Devleti'nde rüşvet ve vurgun siyasetinin çok yaygınlaştığı belirtilmiştir. Makalede Şeyhülislam başta olmak üzere birçok devlet adamının Hasan Paşa'nın izlemiş olduğu siyasetten rahatsız olması ve Hasan Paşa'yı padişaha şikâyet etmesi nedeniyle, Hasan Paşa'nın tutuklandığı ve bir süre sonra da öldürüldüğü belirtilmiştir. Makalede Hasan Paşa'nın ölümünden sonra hadım sadrazamların sayısının giderek azaldığı belirtilerek son hadım sadrazamın 1622 yılında birkaç ay görev yapan Gürcü Mehmet Paşa olduğu ifade edilmiştir.

---

²¹¹ Adnan Giz, "Sadaret Makamında Son Hadımlar 1", *Çınaraltı*, C. 6, S. 140, 27 Mayıs 1944, s. 12, 13.

²¹² Adnan Giz, "Sadaret Makamında Son Hadımlar 2", *Çınaraltı*, C. 6, S. 141, 3 Haziran 1944, s. 12.

Okuma Bilmeyen Sadrazamlar 1 ²¹³ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde memur yetiştiren üç önemli eğitim ocağı bulunduğu, bunlardan ilkinin Hıristiyan çocukların eğitildiği Enderun Mektebi, ikincisinin medrese ve üçüncüsünün de ordu olduğu belirtilmiştir. Makalede Fatih Dönemi'ne kadar atanan sadrazamların medresede yetiştiği, Fatih'in Çandarlı Halil Paşa'yı katlettikten sonra ilk defa Enderun Mektebi'nde yetişen bir kişiyi (Mahmut Paşa) sadrazam olarak atadığı belirtilmiştir. Aynı zamanda Mahmut Paşa'nın sarayda yetişen ilk sadrazam, Abdülmecit Dönemi'nde atanan Damat Mehmet Ali Paşa'nın da sarayda yetişen son sadrazam olduğu, bu iki sadrazam arasında görev yapan sadrazamların, bir kısmının Enderun'da bir kısmının sarayda geri kalanların da orduda yetiştiği belirtilmiştir. Yine makalede Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde yetişen sadrazamların ilmi ve askeri yönlerinin çok iyi olduğu, ancak Kanuni'den sonra devlet adamı yetiştiren kurumlara gereken önem verilmediği için bilgisiz, beceriksiz, ilmi ve askeri yönleri zayıf sadrazamların göreve geldiği belirtilmiştir.

Okuma Bilmeyen Sadrazamlar 2 ²¹⁴ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde sadrazamlık makamına bazı dönemlerde okuma yazma bilmeyen devlet adamlarının da atandığı belirtilmiştir. Makalede okuma yazma bilmeyen sadrazamlar arasında, Damat Rüstem Paşa, Kemankeş Mustafa Paşa, İbşir Paşa gösterilmiştir. Ancak okuma yazma bilmediği halde çok iyi askeri eğitim alan Damat Rüstem Paşa'nın Kanuni Dönemi'nde, Kemankeş Mustafa Paşa'nın IV. Murat Dönemi'nde Osmanlı Devleti'ne büyük hizmetlerde bulunduğu belirtilmiştir.

Osmanlı Tarihinde Divan-ı Hümayun: Kubbealtı Vezirleri ²¹⁵ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümayun, devlet işlerinin görüşüldüğü yüksek bir meclis olarak nitelendirilmiştir. Osmanlı Devleti'nde vezirlerle ilk divan toplantısının Orhan Gazi Dönemi'nde yapıldığı, daha sonra toplantılara, nişancı, defterdar, kazasker gibi üst düzey devlet görevlilerinin de katıldığı belirtilmiştir. Fatih Dönemi'nde Topkapı Sarayı'nda divan toplantılarının yapılması için Kubbealtı denilen yerin inşa edildiği, Kubbealtı'nın, Topkapı

---

²¹³ Adnan Giz, "Okuma Bilmeyen Sadrazamlar 1", *Çınaraltı*, C. 6, S. 142, 17 Haziran 1944, s. 12.

²¹⁴ Adnan Giz, "Okuma Bilmeyen Sadrazamlar 2", *Çınaraltı*, C. 6, S. 143, 24 Haziran 1944, s. 12, 13.

²¹⁵ Enver Behnan Şapolyo, "Osmanlı Tarihinde Divan-ı Hümayun: Kubbealtı Vezirleri", *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28 İkinci Teşrin 1942, s. 10, 11.

Sarayı'nda orta kapı ile Babüssaade denilen üçüncü kapı arasındaki meydanın salonunda bulunduğu ifade edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin Kubbealtı'nda toplanan vezirler tarafından idare edildiği belirtilmiştir. Makalenin devamında Divan-ı Hümayun'un ve divan toplantılarının diğer özelliklerinden bahsedilmiştir.

*Osmanlı İmparatorluğu'nda Kuruculuk Divanı*²¹⁶ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde padişahın sefer esnasında yanında götürdüğü kuruculuk divanı ele alınmıştır. Osmanlı Devleti'nin tarihte birçok devlette ve imparatorlukta görülmeyen çok mükemmel bir teşkilat yapısına sahip olduğu, bu teşkilatlardan birinin de savaş sırasında oluşturulan Kuruculuk divanı olduğu belirtilmiştir. Makalede Kuruculuk divanının Osmanlı Devleti'ne üst düzey kademelerde hizmet etmiş beş yüz kadar ihtiyardan oluştuğu, bu ihtiyarların doğrudan savaşa katılmadığı ifade edilmiştir. Yine makalede kuruculuk divanının savaş sırasında yaşanan herhangi bir sorunla ilgili toplandığı ve toplantıya katılanların sorunun çözümüyle ilgili karar alarak padişaha ilettikleri belirtilmiştir.

*Saray Teşkilatından: Enderun ve Birun Ağaları*²¹⁷ başlıklı makalede, Osmanlı sarayı hümayun teşkilatının, çok geniş bir kadrosu olduğu, Osmanlı Devleti'nin o dönemde hiçbir devletin sarayında görülmeyen teşkilata sahip olduğu ifade edilmiştir. Saray teşkilatının Enderun (iç) ve Birun (dış) olmak üzere ikiye ayrıldığı belirtilmiştir. Saray teşkilatında enderun bölümünde, sarayı hümayunda harem dairesine hizmet eden görevliler ve bunların ağalarının yer aldığı belirtilmiştir. Birun bölümünde, yeniçeri ağalarının yer aldığı ve bunların sarayın dışında kaldığı belirtilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nde saray erkânına iç halk denildiği, saray hizmetinde bulunanların tamamının devşirmelerden alındığı belirtilmiştir.

*Türk Askeri Teşkilatında Devşirmeler*²¹⁸ başlıklı makalede, dünya tarihinde ilk askeri teşkilatın Türkler tarafından kurulduğu, Türklerin Göktürklerden başlayarak, Selçuklu ve Osmanlı döneminde çok güçlü ordulara sahip olduğu ifade edilmiştir. Makalede Türk askeri teşkilatının en yüksek mertebeye Osmanlılar zamanında çıktığı, bu teşkilat içerisinde Osmanlı daimi ordusunun oluşmasında etkili olan en önemli sistemin, devşirme sistemi olduğu, Osmanlı

---

²¹⁶ Enver Behnan Şapolyo, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Kuruculuk Divanı", *Çınaraltı*, C. 3, S. 68, 9 İkinci Kanun 1943, s. 10, 15.

²¹⁷ Enver Behnan Şapolyo, "Saray Teşkilatından: Enderun ve Birun Ağaları", *Çınaraltı*, C. 4, S. 103, Tarihsiz, s. 12, 13.

²¹⁸ Enver Behnan Şapolyo, "Türk Askeri Teşkilatında Devşirmeler", *Çınaraltı*, C. 4, S. 88, 29 Mayıs 1943, s. 10, 11.

Devleti'nde devşirme sisteminin I. Murat Dönemi'nden itibaren uygulanmaya başlandığı belirtilmiştir. Yine makalede Osmanlı Devleti'nde, savaşta esir edilen ve tebaadan alınan Hıristiyan çocukların asker olarak yetiştirilmek üzere toplanmasına devşirme sistemi denilmiştir. Devşirme sistemi sonucunda alınan çocukların, yetiştirildikten sonra bir kısmının asker, bir kısmının da devlet adamı olduğu belirtilmiştir. Makalenin devamında devşirme sisteminin nasıl uygulandığı, bu sistem sonucunda hangi askeri teşkilatın oluşturulduğu açıklanmıştır.

*Türk Askeri Teşkilatında: Pençik, Acemioğlan, Civelek*²¹⁹ başlıklı makalede, Osmanlı ordusunun kapıkulu askerleri ve eyalet askerleri olmak üzere ikiye ayrıldığı, kapıkulu askerlerinin önemli bir kısmının yeniçerilerden oluştuğu ve bunların temelini acemi oğlanlar ocağı olduğu belirtilmiştir. Makalede Acemi Oğlanlar Ocağı'nın asker ihtiyacının Hıristiyanlardan beşte bir oranında alınan çocuklardan karşılandığı, küçük yaşta alınan bu çocukların önce beş yıl Türk ve Müslüman bir ailenin yanında kalarak, Türkleşmesinin ve Müslümanlaşmasının sağlandığı belirtilmiştir. Makalede Acemi Oğlanlar Ocağı'nda eğitimini tamamlayan pençik oğlanlardan bir kısmının kapıya çıkma usulüne göre yedi yılda bir Yeniçeri Ocağı'na yükseldiği, acemi oğlanlara yeniçeri kışlalarına gidince delikanlı ve güzel oldukları için civelek denildiği ifade edilmiştir.

*Mehterhane: Eski Türk Ordularında Askeri Mızık*²²⁰ başlıklı makalede, savaş tarihinin en eski milleti olan Türklerin, en eski dönemlerden itibaren musikiye çok önem verdikleri için ordularında mızık takımı bulundurdukları, daha sonraki dönemde diğer Türk devletlerinde de bu anlayışın devam ettiği belirtilmiştir. Makalede mızık takımının Osmanlı Devleti'nde mehterhane takımı adını aldığı, takımın her biri dokuz adet olmak üzere, davul, zurna, zil, boru ve nakkâreden oluştuğu belirtilmiştir. Yine makalede Osmanlı Devleti'nde yeniçerilerin bandosu olan mehter takımının Yeniçeri Ocağı kaldırılana kadar varlığını sürdürdüğü ifade edilmiştir. Makalenin devamında mehter takımının diğer özelliklerine değinilmiştir.

---

²¹⁹ Enver Behnan Şapolyo, "Türk Askeri Teşkilatında: Pençik, Acemioğlan, Civelek", *Çınaraltı*, C. 4, S. 95, Tarihsiz, s. 11, 12.

²²⁰ Hasan Adnan Güz, "Mehterhane: Eski Türk Ordularında Askeri Mızık", *Çınaraltı*, C. 3, S. 80, 3 Nisan 1943, s. 6, 7, 14.

*Kalem ve Kılıç*²²¹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde devlet memurlarının ehliseyf ve ehlikalem olmak üzere iki sınıfa ayrıldığı, kalem sahiplerinin genellikle âlim, edip ancak korkak ve çekingen; kılıç sahiplerinin de cahil, ancak cesur ve atak olarak tanındığı belirtilmiştir. Osmanlı padişahlarının bu sınıflardan birine mensup bir sadrazamı azlettiği zaman yerine genellikle öteki sınıftan birini sadrazam olarak atadığı ve ondan sonra devlet kapısında hep o sınıfa ait kişilerin görev aldığı vurgulanmıştır. Makalede sadrazamlık makamının, ehlikaleminden alınarak ehliseyfe verilmesinde yeniçeri isyanlarının veya bir zorba isyanın etkili olduğu, padişahların asilere yaranmak ve onların gönlünü hoş tutmak amacıyla ordudan yetişmiş cahil fakat cesur birini sadrazamlık makamına getirdiği belirtilmiştir.

*Türk Medeniyet Tarihinden: Türklerde Ulema Sınıfı*²²² başlıklı makalede, Türklerin 10. yüzyılda Müslüman olduktan sonra bilim dünyasına çok büyük hizmetlerde bulunduğu, İslam âleminin en büyük filozofları arasında yer alan Farabi ve İbni Sina'nın Türk elinde yetiştiği belirtilmiştir. Yine makalede Türklerin, dünyanın en büyük ilim merkezlerinden biri olan Nizamiye medreselerini açarak İslam dünyasına ilmi açıdan büyük katkı sağladığı ifade edilmiştir. Makalenin büyük bir kısmı Osmanlı Devleti'ndeki ilmi çalışmalara ve gelişmelere ayrılmıştır. Osmanlı Devleti'nde ilmi çalışmaların ilmiye sınıfı adı altında bir teşkilata bağlanarak devlet tarafından desteklendiği belirtilmiştir. Osmanlı Devleti'nde en önemli ilim merkezlerinin Orhan Bey zamanından itibaren açılmaya başlanan medreseler olduğu, Fatih ve Kanuni dönemlerinde Sahn-ı Seman ve Süleymaniye gibi büyük medreseler açılarak ilim dünyasına büyük katkılar sağlandığı belirtilmiştir. Makalenin devamında Osmanlı medreselerinde okutulan dersler ve medreselerin diğer özellikleri ele alınmıştır.

*Türk Ticaret Tarihinde: Osmanlı İmparatorluğu'nda İaşe Teşkilatı (XVI-XIX. Asırlar)*²²³ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde halkın yiyecek ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuş olan iaşe örgütü ele alınmıştır. Makalede 16. ve 19. yüzyıllar arasında Osmanlı Devleti'nin çok güçlü bir iç ticaret teşkilatı olduğu ve bu teşkilatın Osmanlı Devleti'ne çok büyük faydalar sağladığı ifade edilmiştir.

---

²²¹ Adnan Giz, "Kalem ve Kılıç", *Çınaraltı*, C. 6, S. 145, 8 Temmuz 1944, s. 12, 13,

²²² Enver Behnan Şapolyo, "Türk Medeniyet Tarihinden: Türklerde Ulema Sınıfı", *Çınaraltı*, C. 3, S. 79, 27 Mart 1943, s. 13, 14.

²²³ Enver Behnan Şapolyo, "Türk Ticaret Tarihinde: Osmanlı İmparatorluğu'nda İaşe Teşkilatı (XVI-XIX. Asırlar)", *Çınaraltı*, C. 2, S. 49, 29 Ağustos 1942, s. 10, 11.

Makalede Osmanlı Devleti'nde ticaretin iç ve dış ticaret olmak üzere iki kısma ayrıldığı, Osmanlı Devleti'nin dış ticarete liberal, iç ticarete devletçi bir anlayış benimsediği belirtilmiştir. İç ticarete himayeci bir anlayış benimsediği ve zahireye narh uygulaması getirdiği ve bu sayede tüketiciyi korumaya çalıştığı ifade edilmiştir.

*Osmanlı İmparatorluğu'nda Dış Ticaret ve Ecnebilere Verilen İmtiyazlar*²²⁴ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin yabancılarla yaptığı ticaret ve yabancılara verdiği kapitülasyonlar ele alınmıştır. Makalede, önce Türklerin iktisadi, ticari, mali tarihiyle ilgili yeterli araştırmaların yapılmadığı ve bu alanda eser verilmediği eleştirisi yapılmıştır. Makalede Osmanlı ticari hayatının, iç ticaret ve dış ticaret şeklinde ikiye ayrıldığı belirtilmiştir. Daha önceki sayılarda iç ticarete değinildiği için bu sayıda dış ticaret ele alınmıştır. Makalede Osmanlı Devleti'nin iç ticareti Türklere ve Müslümanlara bırakmasına rağmen dış ticareti yabancılara bıraktığı belirtilmiştir. Osmanlı Devleti'nin elinde bulunan ticaret yollarının kıymetini bilmediği için yabancılara kapitülasyon vermek zorunda kaldığı, Osmanlı Devleti'nde ilk kapitülasyonun Yıldırım Bayezit Dönemi'nde Ragusa Cumhuriyeti'ne verildiği ifade edilmiştir.

*Osmanlı İmparatorluğu'nda Esnaf Teşkilatı: Esnaf Kâhyaları ve Lonca*²²⁵ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin bütün iş bölümlerini çok güçlü bir teşkilata bağladığı, bu teşkilatlar içerisinde esnaf teşkilatının da önemli bir yer tuttuğu belirtilmiştir. Makalede ilk zamanlarda Osmanlı esnaf teşkilatının yapıcı, satıcı ve komisyoncu olmak üzere üçe ayrıldığı, yine ilk zamanlarda esnaf kelimesi yerine herif kelimesinin kullanıldığı ifade edilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nde esnafın işlerinin düzgün gitmesi için esnaf kâhyaları tarafında takip edildiği ve yine esnaf dayanışma örgütü olan Lonca Teşkilatı tarafından denetlendiği ifade edilmektedir. Makalede Osmanlı esnaflarının halktan yüzde onun üzerinde kâr almadığı belirtilmiştir.

*Esnaf Çarşıları ve Kahveler*²²⁶ başlıklı makalede, İstanbul'un Osmanlı zamanında Lonca Teşkilatı bünyesinde çeşitli çarşılara ayrıldığı, her zanaat erbabının bir semtte toplanarak çarşı oluşturduğu, bu esnaf çarşılarının çoğunun

---

²²⁴ Enver Behnan Şapolyo, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Dış Ticaret ve Ecnebilere Verilen İmtiyazlar", *Çınaraltı*, C. 3, S. 53, 26 Eylül 1942, s. 10, 11.

²²⁵ Enver Behnan Şapolyo, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Esnaf Teşkilatı: Esnaf Kâhyaları ve Lonca", *Çınaraltı*, C. 3, S. 65, 19 Birinci Kanun 1942, s. 11, 12.

²²⁶ Enver Behnan Şapolyo, "Esnaf Çarşıları ve Kahveler", *Çınaraltı*, C. 6, S. 146, 15 Temmuz 1944, s. 10, 11,

Ahi Teşkilatı'ndan kalma olduğu, İstanbul esnafının Ahi reislerine Ahubaba dediği ve bütün esnafın Ahubaba'ya bağlı olduğu belirtilmiştir. Ahi Teşkilatı'na bağlı, İstanbul'un en ünlü esnaf çarşıları arasında Tiryaki Çarşısı'nın geldiği, Tiryaki Çarşısı'nda esnaf çarşıları dışında köle pazarının da yer aldığı belirtilmiştir. Tiryaki Çarşısı'nın olduğu yerde ayrıca tiryaki kahvehanelerinin bulunduğu, bu kahvehanelere daha çok iş göremeyecek hale gelmiş ihtiyar zanaatkarların ve işçilerin geldiği belirtilmiştir. Tiryaki kahvehanelerinde afyon, nargile, kahve içildiği ve kahvehanelerin rahat konforlu yerler olduğu belirtilmiştir. Makalede son olarak bu çarşı ve kahvehanelerin Meşrutiyet Dönemi'ne kadar önemi koruduğu, ancak Meşrutiyet'ten sonra Avrupa mallarının yoğun bir şekilde ülkeye girmesiyle önemin kaybettiği vurgulanmıştır.

*Eski Devirlerde Türk Maliyesinin Tarihçesi*²²⁷ başlıklı makalede Osmanlı maliyesi ele alınmıştır. Makalede önce maliyenin tanımı verilmiş daha sonra mali işlerden sorumlu kurumun devlet hazinesi olduğu belirtilmiştir. Osmanlı Devleti Müslüman olduğu için mali esasların dini kurallara göre belirlendiği ifade edilmiştir. Osmanlı hazinesinin en önemli geliri olan vergilerin, tekâlifi şeriye ve tekâlifi örfiye olmak üzere ikiye ayrıldığı belirtilmiştir. Makalenin devamında Osmanlı hazinesinin gelirleri, Osmanlı maliyesinin geçirdiği dönemler açıklanmıştır.

*Osmanlı Tarihinde Islahat Raporları*²²⁸ başlıklı makalede, III. Selim Dönemi'nde üst düzey devlet memurlarının devletin ve ordunun ıslah edilmesi konusunda verdiği raporlar ele alınmıştır. Makalede III. Selim Dönemi'nde, Sadrazam Gürcü Yusuf Paşa'nın, Reisülküttap Çavuşbaşı Reşit Efendi'nin, Defterdar Şerif Efendi'nin, Beylikçi Suni Efendi'nin devletin ve ordunun kötü gidişatıyla ilgili layihalar hazırladıkları belirtilmiştir. Hazırlanan layihaların neticesinde, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması istendiği ancak o dönemde Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak zor olduğu için Yeniçeri Ocağı'nın yanında, ordunun ıslah edilmesi amacıyla Nizam-ı Cedit ordusunun kurulmasının kararlaştırıldığından bahsedilmiştir.

---

²²⁷ Enver Behnan Şapolyo, "Eski Devirlerde Türk Maliyesinin Tarihçesi", *Çınaraltı*, C. 3, S. 75, 27 Şubat 1943, s. 10, 11.

²²⁸ Adnan Giz, "Osmanlı Tarihinde Islahat Raporları", *Çınaraltı*, C. 5, S. 112, 13 İkinci Teşrin 1943, s. 8, 9, 11, 15.

*Londra'da İlk Türk Elçisi*²²⁹ başlıklı makalede, III. Selim Dönemi'nde memleketin dış işlerini düzeltmek amacıyla Avrupa'ya ilk defa daimi elçi gönderilmeye karar verildiği, bunun içinde Osmanlı Devleti ile o döneme kadar savaşmamış olan İngiltere'nin tercih edildiği ifade edilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nin o dönem İngiltere'ye daimi elçi olarak Kâtip Yusuf Ağâh Efendi'yi gönderdiği ve Türk elçisinin İngiltere'de büyük bir sempatiyle karşılandığı ve Türk elçisine büyük bir alaka gösterildiği belirtilmiştir. Ağâh Yusuf Efendi'nin Londra'da elçi olarak kaldığı süre içerisinde Osmanlı Devleti ile İngiltere arasındaki dostluğun artmasına büyük katkı sağladığı ve bu dostluğun daha sonraki dönemlerde Osmanlı İngiliz ittifakının oluşmasında etkili olduğu ifade edilmiştir.

*Evliya Çelebi Viyana'da 1*²³⁰ başlıklı makalede, Viyana'ya elçi olarak gönderilen Kara Mehmet Paşa'nın heyetinde yer alan Evliya Çelebi'nin Viyana yolculuğu konu alınmıştır. Makalede yüksek bir zekâyâ, güçlü bir hafızaya, engin bir görüşe ve sınırsız bir öğrenme hevesine sahip olması nedeniyle, Evliya Çelebi'nin Sadrazam Köprülü Fazıl Ahmet Paşa tarafından elçilik heyetinde görevlendirildiği belirtilmiştir. Makalede, Evliya Çelebi'nin elçilik heyetine katılmak üzere İstanbul'dan Budin'e oradan elçilik heyetiyle beraber Viyana'ya kadar sürecek olan yolculuğu ve bu yolculuk esnasında aldığı notlar paylaşılmıştır.

*Evliya Çelebi Viyana'da 2*²³¹ başlıklı makalede, Viyana'ya elçi olarak gönderilen Kara Mehmet Paşa'nın heyetinde yer alan Evliya Çelebi'nin Viyana şehrinde yaşadıkları konu alınmıştır. Makalede Osmanlı elçilik heyetinin Viyana'ya ulaştıktan sonra, bir saat süren bir geçit töreninin ardından kalacakları konağa geçtiği, Avusturya İmparatoru Osmanlı elçilik heyetini bir hafta sonra kabul edeceği için Evliya Çelebi'nin de bir hafta boyunca Viyana'yı gezerek Viyana'yla ilgili notlar aldığı belirtilmiştir. Makalenin devamında Evliya Çelebi'nin Viyana seyahati gördükleri ve yaşadıkları, aldığı notlar üzerinden anlatılmıştır.

---

²²⁹ Adnan Giz, "Londra'da İlk Türk Elçisi", *Çınaraltı*, C. 5, S. 113, 20 İkinci Teşrin 1943, s. 8, 9, 13.

²³⁰ Adnan Giz, "Evliya Çelebi Viyana'da 1", *Çınaraltı*, C. 5, S. 128, 4 Mart 1944, s. 9, 10, 11.

²³¹ Adnan Giz, "Evliya Çelebi Viyana'da 2", *Çınaraltı*, C. 5, S. 129, 11 Mart 1944, s. 6, 7, 12, 13.

*Evliya Çelebi ve Avusturya İmparatoru*²³² başlıklı makalede, Viyana'ya elçi olarak gönderilen Kara Mehmet Paşa ve heyetinin Avusturya Kralı Leopold ile görüşmesi ve heyette bulunan Evliya Çelebi'nin, Leopold ile yaptığı sohbetler konu alınmıştır. Makalede Osmanlı heyetinin Avusturya sarayında büyük bir hürmetle karşılandığı ve bu görüşmelerin sonunda Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında yirmi yıllık bir barışın sağlandığı belirtilmiştir. Viyana'da kaldığı süre içinde Avusturya kralına kendini sevdirmeyi başaran Evliya Çelebi'nin, üç ay boyunca Avusturya kralı ile uzun sohbetler gerçekleştirdiği, kralın Evliya Çelebi'yi dinlemekten büyük keyif aldığı belirtilmiştir. Bu sohbetlerden birinde, Avusturya kralından izin alan Evliya Çelebi'nin emrine çok sayıda hizmetçi verilerek Avusturya ve Almanya'da birçok yeri gezdiği ve gezdiği yerlerle ilgili notlar aldığı belirtilmiştir.

*Avrupa'nın İlk Cumhuriyet İnkılâbı İstanbul'da Nasıl Karşılandı?*²³³ başlıklı makalede, 1789 yılında Fransa'da ortaya çıkan ihtilalin ve ihtilal sonucunda ortaya çıkan hürriyet, cumhuriyet gibi fikirlerin Osmanlı entelijensiyasında nasıl karşılandığı ele alınmıştır. Makalede Fransız İhtilali'nin yaşandığı dönemde Osmanlı Devleti'nde taht değişikliği yaşandığı ve I. Abdülhamit yerine III. Selim'in Osmanlı tahtına çıktığı belirtilmiştir. III. Selim'in tahta çıkışıyla Osmanlı devlet adamlarının makam ve mevkilerini korumak için birbirleriyle mücadele ettiği ve Fransa'daki gelişmelerden habersiz olduğu belirtilmiştir. Makalede ihtilal öncesinde Fransa'da yaşanan toplumsal ve ekonomik sorunların Osmanlı Devleti'nde de yaşandığı belirtilmiştir. Ancak hürriyet ve eşitlik fikirlerini Fransız halkına aşıl原因 ve ihtilalin ortaya çıkmasında önemli etkiye sahip duyarlı aydın insanların Osmanlı Devleti'nde olmadığı ve bu nedenle Osmanlı entelijensiyasının ilk zamanlarda Fransa'da ortaya çıkan ihtilale ve ihtilal sonucunda ortaya çıkan fikirlere tepkisiz kaldığı belirtilmiştir. Makalede bir süre sonra Osmanlı Devleti'nin, Fransa'daki cumhuriyet hükümetini tanıdığı, ihtilalin ortaya çıkardığı hürriyet, eşitlik, demokrasi gibi fikirlerin Osmanlı aydınları tarafından Osmanlı ülkesine de getirildiği belirtilmiştir.

²³² Adnan Giz, "Evliya Çelebi ve Avusturya İmparatorluğu", *Çınaraltı*, C. 5, S. 130, 18 Mart 1944, s. 9, 10.

²³³ Adnan Giz, "Avrupa'nın İlk Cumhuriyet İnkılâbı İstanbul'da Nasıl Karşılandı?", *Çınaraltı*, C. 5, S. 110, 30 Birinci Teşrin 1943, s. 6, 7, 14, 15.

*Türk Ulusuna Sürülen Bir Lekenin Temizlenmesi İçin...*²³⁴ başlıklı makalede Osmanlı tarihi müellifi olan Hammer'in Osmanlı Devleti'ne hizmet eden devşirmelerle ve Osmanlı Devleti'yle ilgi söylediği bir cümle yanı ve maksatlı bulunarak tenkit edilmiştir. Makalede belirtilen Hammer'in cümlesi: *Osmanlı Devleti'nin bu kadar milletleri (devşirmeleri kastederek) ayaklar altında çiğnemesinin sebebi, Osmanlıların tembel ve kaba tabiatlarında aranmalıdır.* şeklindedir. Bu sözün, Osmanlı Devleti'ni kuran, büyük bir devlet haline getiren, Türkleri yok saydığı belirtilmektedir. Hammer'in eseri üzerinden Türk milletinin karalanmaya çalışıldığı belirtilerek, diğer Osmanlı tarihçilerinin eserleri ve görüşleri üzerinden, Hammer'in Türkler hakkındaki görüşlerinin yanlışlığı ispatlanmaya çalışılmıştır.

*Tarihi Bir Casus Mektubu*²³⁵ başlıklı makalede, yaklaşık iki yüz sene önce Avusturya'nın bir casus aracılığı ile Osmanlı Devleti'nin uyanmasını, kalkınmasını yani kuvvetlenmesini engellemek amacıyla, Osmanlı topraklarında gerçekleştirdiği gizli faaliyetler ele alınmıştır. Makalede bu gizli faaliyetler aracılığı ile Avusturya'nın, Osmanlı ülkesinde fabrikaların kurulmasını, mühendislerin yetişmesini engellediği belirtilmiştir. Yine makalede aynı zihniyetin, iki yüz yıl sonra Türkiye'de Türklük duygusu uyanmasını diye gayret sarf ettiği belirtilerek, amacın hep aynı, Türklerin kalkınmasını engellemek olduğu vurgulanmıştır.

*Koynumuzda Beslediklerimiz! Bir Hıyanet ve Nankörlük Vesikası 1*²³⁶ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin son döneminde 1899 yılında yazılan, hıyanet ve nankörlük belgesi olarak nitelendirilen, *Arnavutluk Ne İdi, Nedir, Ne Olacak?* adlı eser ele alınmıştır. Makalede eserin aslının Arnavutça olarak yazıldığı, Şahin Kolonya tarafından tercüme edildiği, eserin içeriğinde Türk milletine hakaretler edildiği ifade edilmiştir. Eserin Osmanlı Devleti'nin yabancılar tarafından taksim edilmek istendiği, Makedonya topraklarında yoğun çatışmaların yaşandığı dönemde yazıldığı, basıldığı ve dağıtıldığı belirtilerek, Osmanlı Devleti'nin buna tepkisiz kaldığı ifade edilmiştir. Eserin birinci ve ikinci bölümünde Arnavutların ve Arnavut kelimesinin kökeni, üçüncü bölümünde

²³⁴ Mustafa Hakkı Akansel, "Türk Ulusuna Sürülen Bir Lekenin Temizlenmesi İçin...", *Çınaraltı*, C. 4, S. 91, 19 Haziran 1943, s. 4, 5.

²³⁵ Mustafa Hakkı Akansel, "Tarihi Bir Casus Mektubu", *Çınaraltı*, C. 4, S. 102, 4 Eylül 1943, s. 4, 5.

²³⁶ O. S. O., "Koynumuzda Beslediklerimiz! Bir Hıyanet ve Nankörlük Vesikası 1", *Çınaraltı*, C. 5, S. 106, Tarihsiz, s. 6, 7, 12.

Arnavutların Roma idaresine girmeleri, dördüncü bölümünde Arnavutluk'ta küçük prenslikler dönemi, beşinci bölümünde de Arnavutların Türk idaresine girmesi ve İskender Bey Dönemi'nin ele alındığı makalede ifade edilmiştir.

*Koynumuzda Beslediklerimiz! Bir Hıyanet ve Nankörlük Vesikası 2*²³⁷ başlıklı makalede, 1899 yılında yazılan, hıyanet ve nankörlük belgesi olarak nitelendirilen, *Arnavutluk Ne İdi, Nedir, Ne Olacak?* adlı eserden bölümler aktarılmıştır. Makalede bu eserle Arnavut halkının Türklere karşı milliyetçilik fikri kullanılarak kışkırtıldığı, bu eseri yazarların asıl amacının Arnavut halkının bağımsızlığı olmadığı, Türklere intikam almak olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Osmanlı Devleti'nde yaşanan bu olayların aslında tarihe karıştığı ancak bundan sonra da aynı ihanet ve nankörlük hadiselerinin yaşanabileceği belirtilerek Türk milletinin uyanık olması gerektiği vurgulanmıştır.

*Osmanlı Devleti'nin Üstünlüğü ve Düşkünlüğü 1*²³⁸ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin Avrupa'dan üstün olduğu dönem Fernand Grenard'ın eseri üzerinden ele alınmıştır. Makalede Grenard'ın eserinde Osmanlı Devleti'ni mümkün olduğu kadar tarafsız ele aldığı belirtilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nin batı yönünde fetihler gerçekleştirirken Türklere ve Türklere dışındaki farklı etnik unsurlardan da yardım aldığı, Türklerin İstanbul'un ve Rumeli'nin yolunu Bizans'a yardım ederek öğrendiği ifade edilmiştir. Yine makalede İstanbul'un Fethi sırasında Osmanlı ordusunda Bizans ordusundan daha çok Hıristiyan bulunduğu belirtilerek bunun nedeni olarak Osmanlı Devleti'nin Hıristiyanlara din serbestliği tanınması gösterilmiştir. Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da güçlü olmasının bir nedeninin de siyasi bakımdan dağınık olan Avrupa karşısında Osmanlı Devleti'nin izlemiş olduğu düzenli ve adaletli siyaset gösterilmiştir.

*Osmanlı Devleti'nin Üstünlüğü ve Düşkünlüğü 2*²³⁹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin Avrupa karşısında üstünlüğünü kaybetmesinin nedenleri yine Grenard'ın eseri üzerinden ele alınmıştır. Makalede Grenard'ın eserine göre Osmanlı Devleti'nin Avrupa karşısında üstünlüğünü kaybetmesinde iç ve dış nedenlerin etkili olduğu belirtilmiştir. Makaleye göre, İslam âleminin her

---

²³⁷ O. S. O., "Koynumuzda Beslediklerimiz! Bir Hıyanet ve Nankörlük Vesikası 2", *Çınaraltı*, C. 5, S. 107, 9 İkinci Teşrin 1943, s. 8, 9, 10.

²³⁸ Reşit Saffet Atabinen, "Osmanlı Devleti'nin Üstünlüğü ve Düşkünlüğü 1", *Çınaraltı*, C.1, S. 24, 17 İkinci Kanun 1942, s. 7, 8.

²³⁹ Reşit Saffet Atabinen, "Osmanlı Devleti'nin Üstünlüğü ve Düşkünlüğü 2", *Çınaraltı*, C.1, S. 25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 8, 9.

tarafında softa ve mutaassıp zihniyetin artması ve bunların milli ve şahsi hususiyetleri yok etmiş olması, Avrupa’da ortaya çıkan yeniliklerin Osmanlı Devleti’ne yıllar sonra gelmesi, Avrupa’nın dini reformu gerçekleştirmiş olması Osmanlı saltanatının düşüşünün nedenlerinden bazıları olarak gösterilmektedir.

*Osmanlı İmparatorluğu Tarihinde İlk Rüşvet*²⁴⁰ başlıklı makalede, Yıldırım Bayezıt’ın İstanbul’u kuşattığı esnada Vezir-i Azam Ali Paşa’nın Bizans’tan, kuşatmayı kaldırması için padişahı ikna etmesi karşılığında rüşvet alması konu edilmiştir. Makalede Yıldırım Bayezıt’ın Niğbolu Zaferi dönüşü İstanbul’u kuşatmak amacıyla askeri hazırlık yaptığı, Bizans imparatorundan şehrin teslim edilmesini istediği şehrin teslim edilmemesi üzerine İstanbul’un kuşatıldığı ifade edilmektedir. Ancak kuşatma esnasında Vezir-i Azam Ali Paşa’nın kuşatmanın kaldırması için padişahı ikna etmesi karşılığında Bizans’tan rüşvet aldığı ve rüşvetten sonra Ali Paşa’nın kuşatmanın kaldırılması için padişahı ikna ettiği belirtilmektedir.

*Altın Anahtar 1*²⁴¹ başlıklı makalede, altın anahtar olarak nitelendirilen rüşvet konusu, yabancı ülkeler ölçeğinde ele alınmıştır. Makalede birçok devletin tarihinde, her kapıyı açtığına inanıldığı için rüşvetin, altın anahtar olarak nitelendirildiği ifade edilmiştir. Yine makalede Bizans, Osmanlı, Prusya, Rusya, İtalya gibi devletlerin tarihinde dış rüşvet konusuna yer verilmiştir. Son olarak makalede geçmişte devletlerin birçok olayın üstesinden gelebilmek için dış rüşvet yoluna başvurduğu belirtilmiş, ancak millet ülküsünün peşinde koşan gerçek yurtseverlerin böyle bir yola başvurmadığı, bu nedenle de altın anahtarın her millet için geçerli olmadığı ifade edilmiştir.

*Altın Anahtar 2: Rüşvet*²⁴² başlıklı makalede, Hammer tarihi üzerinden Osmanlı Devleti’nde rüşvet konusu ele alınmıştır. Makalede, Osmanlı tarihinde önemli bir yer tutan rüşvetin, Osmanlı toplumu içerisinde daha çok Türk olmayan unsurlar arasında yaygın olduğu belirtilmiştir. Makalede Osmanlıda vezir-i azam olmak isteyen devlet adamlarının padişaha çok değerli hediyeler getirerek makam elde ettiği, üst kademedeki görev yapan devlet adamlarının halkın şikâyetleri karşısında makamlarını koruyabilmek için padişaha hediyeler gönderdiği ifade

---

²⁴⁰ Hüseyin Emir Erkilet, “Osmanlı İmparatorluğu Tarihinde İlk Rüşvet”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 4.

²⁴¹ Mustafa Hakkı Akansel, “Altın Anahtar 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 58, 31 Birinci Teşrin 1942, s. 5, 9.

²⁴² Mustafa Hakkı Akansel, “Altın Anahtar 2: Rüşvet”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 59, 7 İkinci Teşrin 1942, s. 6, 7, 15.

edilmektedir. Yine makalede devlet adamlarının makam mevki elde etmek için padişahların annelerine de hediyeler verdiği, yeniçeri ağalarının çıkar çatışmasına girdiği devlet adamları hakkında şeyhülislama hediyeler vererek o devlet adamlarının idamları için şeyhülislamdan fetva aldığı belirtilmektedir.

*Altın Anahtar 3: Rüşvet 2*²⁴³ başlıklı makalede, bir önceki sayıda ele alınmaya başlanan Osmanlı Devleti'ndeki rüşvet konusu işlenmeye devam etmiştir. Osmanlı Devleti'nde farklı dönemlerde devlet adamlarının ve askerlerin gerek sefer sırasında gerek barış zamanı makam ve menfaat elde etmek için hem rüşvet aldığı hem de rüşvet verdiği belirtilmekte, ancak bu rüşvetin daha çok devşirme asıllı devlet adamları arasında yaygın olduğu ifade edilmektedir. Makalede bazı devlet adamlarının özellikle de Türk asıllı devlet adamlarının, hediyeleşmenin önüne geçebilmek amacıyla tedbirler aldığı, hediyeleşmeyi yasakladığı, devlet adamlarının mal varlığını teftiş ettiği, ancak bunun çok etkili olmadığı vurgulanmıştır. Makalede rüşvetin önüne geçilememesinin nedeni olarak Osmanlı Devleti'nde toplumu oluşturan insanların farklı din, mezhep ve ırktan oluşması ve bu insanlar arasında, düşünüş, ideal, iman ve manevi kuvvet birliğinin olmayışı gösterilmiştir.

*Osmanlı Devleti'ni Batıran En Mühim Sebep: Osmanoğulları Sülalesinin Bozulması 1*²⁴⁴ başlıklı makalede, Türk ve yabancı müellif ve aydınların eserleri üzerinden Osmanlı Devleti'nin yıkılışında etkili olan nedenler ele alınmıştır. Makalede devletleri ilk kuranların fakir, azimli, ahlaklı ve yüksek karakterli insanlar olduğu belirtilmiştir. Makalede daha sonraki dönemde devleti yönetenler arasında zenginliğin, zevkin, sefanın yaygınlaştığı ve torunlarının devleti kuranlar kadar güçlü karaktere sahip olmadığı için nefislerine yenik düştükleri ve devletlerinin yıkılışına neden oldukları belirtilmiştir. Makalede uzun yıllar tarih sahnesinde kalan Osmanlı Devleti'nin eski gücünü kaybetmesinin en önemli nedeni olarak devleti yöneten padişahların şahsiyeti gösterilmiştir. Makalede şahsiyet olarak, akıllı, tedbirli, tecrübeli, kibir ve gururdan uzak padişahların olduğu dönemde Osmanlı Devleti'nin dünyanın en güçlü devletlerinden biri olduğu, ancak zayıf şahsiyete sahip kişilerin padişah olduğu dönemlerde Osmanlı Devleti'nin eski gücünü kaybetmeye başladığı belirtilmiştir.

²⁴³ Mustafa Hakkı Akansel, "Altın Anahtar 3: Rüşvet 2", *Çınaraltı*, C. 3, S. 60, 14 İkinci Teşrin 1942, s. 6, 7.

²⁴⁴ Mustafa Hakkı Akansel, "Osmanlı Devleti'ni Batıran En Mühim Sebep: Osmanoğulları Sülalesinin Bozulması 1", *Çınaraltı*, C. 4, S. 85, 8 Mayıs 1943, s. 4, 5, 13.

*Osmanlı Devleti'nin Batmasının Başlıca Sebepleri: Osmanoğulları Sülalesinin Bozulması 2*²⁴⁵ başlıklı makalede, Türk ve yabancı müellif ve aydınların eserleri üzerinden Osmanlı Devleti'nin yıkılışında etkili olan nedenler açıklanmaya devam edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin eski gücünü kaybetmesinde etkili olan en önemli nedenlerden birinin padişahların rahata, eğlenceye ve harem hayatına düşkün olmaları gösterilmiştir. III. Selim'in daha padişah olmadan önce hareme düşkün olduğu, III. Murat'ın padişah olduktan sonra haremdeki cariyelerin sayısının arttığı, III. Mehmet'in zamanının büyük bir kısmını haremde geçirdiği ifade edilerek Osmanlı padişahlarının zevke ve eğlenceye düşkünlüğü vurgulanmıştır.

*Osmanlı Devleti Niçin Battı? 1*²⁴⁶ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin eski gücünü kaybederek yıkılışa doğru sürüklenmesinde etkili olan nedenler ele alınmıştır. Makalede, Osmanlı Devleti'ni yıkılışa sürükleyen en önemli nedenlerden birinin, devlet adamlarının niteliği olduğu belirtilmiştir. Devletin iç ve dış memuriyetlerine getirilen devlet adamları iyi niyetli, ahlaklı, karakterli olsalar da, bu devlet adamlarının akılsız, bilgisiz, tecrübesiz ve tedbirsiz olmaları nedeniyle milleti büyük felaketlere sürükledikleri belirtilmiştir. Yine makalede Osmanlı Devleti başta olmak üzere büyük milletlerin tarihinde, büyük âlimlerin, büyük sanatkârların, büyük kumandanların çok olduğu, ancak büyük devlet adamlarının az bulunduğu belirtilmiştir.

*Osmanlı Devleti Niçin Battı? 2*²⁴⁷ başlıklı makalede, devletin iç ve dış memuriyetlerine getirilen devlet adamlarının akılsız, bilgisiz, tecrübesiz ve tedbirsiz davranmaları nedeniyle millete ve devlete yaşattığı sorunlara örnekler verilmiştir. Makalede vezirler divanında, Melek Ahmet Paşa'nın devlete gelir bulmak için, vezirlerin ve yeniçeri ağalarının maaşlarından bir miktar kesinti yapmak istediği, ancak bunun divanda kabul edilmeyerek şeyhlerin, dulların, yetimlerin maaşından kesinti yapılmasına karar verildiği belirtilerek, bu ve benzer olayların halkın defalarca mağdur olmasına neden olduğu vurgulanmıştır.

---

²⁴⁵ Mustafa Hakkı Akansel, "Osmanlı Devleti'nin Batmasının Başlıca Sebepleri: Osmanoğulları Sülalesinin Bozulması 2", *Çınaraltı*, C. 4, S. 86, 15 Mayıs 1943, s. 4, 5, 11.

²⁴⁶ Mustafa Hakkı Akansel, "Osmanlı Devleti Niçin Battı? 1", *Çınaraltı*, C. 6, S. 132, 1 Nisan 1944, s. 4, 5, 10.

²⁴⁷ Mustafa Hakkı Akansel, "Osmanlı Devleti Niçin Battı? 2", *Çınaraltı*, C. 6, S. 133, 8 Nisan 1944, s. 4, 5.

*Osmanlı Devleti'ni Batıran Sebeplerden: Doğruyu Gizlemek Siyaseti 1*²⁴⁸ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'ne geçilmeden önce, insanoğlunun gerçekleri saklamaya neden ihtiyaç duyduğu açıklanmıştır. Makalede insanoğlunun öznel bir varlık olduğu ve bu nedenle gerçeğin acımasızlığını, patavatsızlığı, alınganlığı duymak yerine kulağa hoş gelen yalanın güzelliğini tercih ettiği belirtilmiştir. Bütün bunlara rağmen gerçeğin, zekâyı geliştirmek, insanı olgunlaştırmak, insanı özgürleştirmek ve kurtuluşa erdirmek gibi faydaları olduğu ifade edilmiştir.

*Osmanlı Devleti'ni Batıran Sebeplerden: Doğruyu Gizlemek Siyaseti 2*²⁴⁹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde, doğruların gizlenmesi siyasetine geçilmeden önce, farklı milletlerin yalanla mücadelesi ele alınmıştır. Makalede Avrupalıların önceleri gerçek sandıkları, kilisenin, Engizisyon mahkemesinin ve Papalık kurumunun yalanlarıyla uzun süre mücadele ettikleri, yine Almanların vatanları için hayatları pahasına da olsa asla yalan söylemedikleri, Rus Çarı Büyük Petro'nun halktan ve yakınındakilerden her zaman doğruların söylenmesini istediği belirtilmiştir. Osmanlı Devleti'nde ise devlet adamlarının makam ve mevki elde etmek ya da makam ve mevkilerini korumak için gerçekleri padişahlardan gizledikleri belirtilmiştir.

*Osmanlı Devleti'ni Batıran Sebeplerden: Doğruyu Gizlemek Siyaseti 3*²⁵⁰ başlıklı makalede, Osmanlı idaresinde çöküş devrinin 1550'li yıllarda, doğruların padişahın saklanmasıyla başladığı belirtilmiştir. Osmanlı tarihinde, padişahlarından gerçeklerin gizlenmesi siyasetine Hammer tarihine dayanılarak örnekler verilmiştir. Anadolu'da meydana gelen sipahi isyanlarının gerçek nedenlerinin padişahın saklanması, Çanakkale Boğazı'nın Venedikliler tarafından kuşatılması üzerine padişahın kuşatmayı duymasın, diye sadrazamın İstanbul'da deniz haberlerinin yayılmasını yasakladığı, Kazaklar tarafından Osmanlı şehrinin yağmalanmasını, Nasuh Paşa'nın padişahın gizlediği belirtilmiştir. Yine makalede Osmanlı tarihçilerinin eserlerinde mağlubiyetlerden bahsetmeyerek padişahları kandırdıkları ifade edilerek, bu yalanların Osmanlı Devleti'nin yıkılışında önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.

---

²⁴⁸ Mustafa Hakkı Akansel, "Osmanlı Devleti'ni Batıran Sebeplerden: Doğruyu Gizlemek Siyaseti 1", *Çınaraltı*, C. 4, S. 98, 7 Ağustos 1943, s. 4, 5.

²⁴⁹ Mustafa Hakkı Akansel, "Osmanlı Devleti'ni Batıran Sebeplerden: Doğruyu Gizlemek Siyaseti 2", *Çınaraltı*, C. 4, S. 99, 14 Ağustos 1943, s. 4, 5.

²⁵⁰ Mustafa Hakkı Akansel, "Osmanlı Devleti'ni Batıran Sebeplerden: Doğruyu Gizlemek Siyaseti 3", *Çınaraltı*, C. 4, S. 100, 21 Ağustos 1943, s. 4, 5.

*Roma İmparatorluğu Niçin Battı? 1*²⁵¹ başlıklı makalede, Eski Roma İmparatorluğu ve Osmanlı Devleti arasında birçok açıdan büyük benzerlikler olduğu, bu iki devletin yükseliş ve çöküş nedenlerinin birbirine çok benzediği belirtilmiştir. Tarihçi H. Taine'in Roma İmparatorluğu'na ait tetkiki üzerinden Roma İmparatorluğunun batma sebepleri açıklanmıştır. Makalede önce Roma İmparatorluğunun tarih sahnesinde etkinliğinin artmasını sağlayan güçlü orduları ve bu orduların kazandığı zaferler anlatılmıştır. *Roma İmparatorluğu Niçin Battı? 2*²⁵² başlıklı makalede de, tarihçi H. Taine'e göre Roma İmparatorluğu'nun çöküş sebepleri açıklanmaya devam etmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nde olduğu gibi Roma İmparatorluğu'nun da çökmesinde etkili olan en önemli unsurun imparatorluğun kendi değerlerini yitirmesi gösterilmiştir. Yine Roma'yı büyük bir güç haline getiren ordunun, eski gücünü kaybetmesi, toplumsal çatışmalar ve imparatorların karakterinin de Roma İmparatorluğu'nun çökmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.

*Osmanlı Devleti'ni Batıran Sebeplerden: Devlet İşlerinde Ahabplık Zihniyeti İltimas*²⁵³ başlıklı makalede, ahabplığın gerçek dostluktan ayrı olduğu dostluğun; çıkarısız, samimi arkadaşlığa ahabplığın; tanıdık kayırma, suç ortağı olma gibi, çıkar ilişkisine dayandığı ifade edilmiştir. Makalede ahabplığın Osmanlı Devleti'nde birçok devlet adamını, dürüst, ciddi bir şekilde memleketin yüksek menfaatine hizmet etmekten alıkoyduğu vurgulanmıştır. Osmanlı Devleti'nin Yükselme Dönemi'nde, padişah dâhil bütün devlet adamlarının görevinin kölesi olduğu, ahabplığa ve iltimasa asla izin verilmediği, ahabplık ve iltimasın daha sonraki dönemlerde ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Makalede iltimas nedeniyle Osmanlı Devleti'ndeki makam ve mevkilerin liyakatli olana değil, devlet içerisinde ahabı olana verildiği ve bu anlayışın Osmanlı Devleti'nin çöküşüne neden olduğu belirtilmiştir.

*Osmanlı İmparatorluğu'nun Kötü Mirası*²⁵⁴ başlıklı makalede, adetlerin, geleneklerin insanlar üzerindeki etkisinin kanunlara ve nizamlara göre daha fazla olduğu, insanlar gibi devletlerin de adetlerini terk etmekten hoşlanmadığı

---

²⁵¹ Mustafa Hakkı Akansel, "Roma İmparatorluğu Niçin Battı? 1", *Çınaraltı*, C. 5, S. 108, 16 Birinci Teşrin 1943, s. 4, 5, 6, 15.

²⁵² Mustafa Hakkı Akansel, "Roma İmparatorluğu Niçin Battı? 2", *Çınaraltı*, C. 5, S. 109, 23 Birinci Teşrin 1943, s. 4, 5, 10.

²⁵³ Mustafa Hakkı Akansel, "Osmanlı Devleti'ni Batıran Sebeplerden: Devlet İşlerinde Ahabplık Zihniyeti İltimas", *Çınaraltı*, C. 5, S. 110, 30 Birinci Teşrin 1943, s. 4, 5.

²⁵⁴ Adnan Giz, "Osmanlı İmparatorluğu'nun Kötü Mirası", *Çınaraltı*, C. 5, S. 109, 23 Birinci Teşrin 1943, s. 6, 7, 12, 15.

belirtilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nin yıkılma sürecinin gerekenden çok sürdüğü ve bu sürecin Türk milletine sadece maddi açıdan değil manevi açıdan da büyük zarar verdiği belirtilmiştir. Devleti yıkan bütün kötü adetlerin yıkılma sürecinde toplumun bütün katmanlarını sardığı, Cumhuriyet inkılâplarıyla bu kötü adetlerin kökünden kazınmaya çalışıldığı ancak etkilerinin tam olarak silinemediği ifade edilmiştir. Makalede etkileri silinemeyen bu kötü adetlerin; yeniçeri ruhu, dalkavukluk, yapılan işle övünme alışkanlığı, budala iyimserlik ve yalancılık, kinsizlik ve vefasızlık olduğu belirtilmiştir.

Osmanlı Devleti'ne bakış başlığı altında seksen makalenin incelemesi yapılmıştır. Mecmuada Türk tarihiyle ilgili en çok Osmanlı Devleti hakkında makale yayımlanmıştır. Bunun en önemli nedenlerinden biri Osmanlı Devleti'nin yakın zamana kadar varlığını sürdürmesi ve Osmanlı Devleti hakkında Türk tarihinin diğer dönemlerine göre daha çok bilgi ve belgeye sahip olunmasıdır. Bunun diğer bir nedeni de Türkiye'de Türkoloji çalışmalarının henüz yeni olmasıdır.

Mecmuada Osmanlı Devleti'nin teşkilat yapısı içerisinde yer alan Yeniçeri Ocağı, Acemi Oğlanlar Ocağı, Pençik Oğlan Ocağı, Enderun, Birun, Harem, Divan-ı Hümayun, Kuruculuk Divanı, Lonca ve Ahi Teşkilatı gibi askeri, idari, ekonomik alanlarda hizmet veren kurumlar hakkında dipnota dayalı ansiklopedik bilgiler verilerek okuyucular bilgilendirilmeye çalışılmıştır.

Osmanlı Devleti hakkında yayımlanan makalelerde devletin başarılı olduğu dönemlerin sahiplenildiği, ilk dönem padişahlarının yaptıklarıyla övüldüğü, ancak II. Abdülhamit istibdatçı padişah olarak nitelendirilerek, devlet adamlarının makam ve mevkilerini kaybetmemek için gerçekleri padişahın gizlediği yalancı oldukları belirtilerek, başarısız dönemlerin, son dönem padişahlarının ve devlet adamlarının ağır ve abartılı bir şekilde eleştirildiği anlaşılmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin farklı din, mezhep ve ırktan oluşunun devletin egemenliği altında yaşayan insanlar arasında iman, ideal ve kuvvet birliğinin oluşmasını engellediği ifade edilerek Osmanlılık düşüncesine eleştiri getirilmiştir. Mecmuada zaman zaman Osmanlı Devleti'nin bir Türk devleti olduğu vurgulanarak Osmanlı Devleti hakkında olumsuz değerlendirmeler yapan Hammer gibi yabancı tarihçilerin açıklamaları düzeltilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Osmanlı Devleti'nde Türkler dışındaki milletlere, rüşvetin Türk olmayan unsurlar

arasında yaygın olduğu gibi ağır eleştiriler getirilmiştir. Bu yaklaşım Türklüğe leke sürmeme gayreti olarak görülebilir.

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yaşanan israfın cumhuriyetin fakirlik ve zorluk içerisinde kurulmasına yol açtığı, devletin yıkılma sürecinin gerekenden çok sürdüğü ve bu sürecin Türk milletine sadece maddi açıdan değil manevi açıdan da büyük zarar verdiği belirtilmiştir. Devleti yıkan bütün kötü adetlerin yıkılma sürecinde toplumun bütün katmanlarını sardığı, cumhuriyet inkılâplarıyla bu kötü adetlerin kökünden kazınmaya çalışıldığı belirtilerek cumhuriyet yönetimi meşru kılınmaya gayret edilmiştir.

1.6. CUMHURİYET TÜRKİYESİ'NE BAKIŞ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, devletin kuruluşuyla beraber meydana gelen gelişmeler ve sorunlar gibi konular Çınaraltı mecmuasında birçok sayıda farklı yazarlar tarafından ele alınmıştır. Reşit Saffet Atabinen, *Yeni Türk Devletinin Kuruluşundaki İctimai ve Tarihi Sebepler ve Neticeler*²⁵⁵ adlı makalesinde, Türklerin tarih boyunca birçok devlet kurduğunu kurdukları devletlerin zaman içerisinde yıkıldığını, Türklerin yıkılan devletlerin küllerinden yeni devletler kurduklarını ve bu devlet kurma anlayışının günümüze kadar devam ettiğini anlatmaktadır. Makalede, Türkiye Cumhuriyeti'nin, yıkılışı üç asır süren ve kusurlarının altında ezilen Osmanlı Devleti'nin yerine zamanın ve medeniyetin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde kurulduğu ifade edilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu iki sebebe dayandırılmıştır. Bunlardan birincisi, yakın sebepler olarak ifade edilen Osmanlı Devleti'nin artık hasta adam olarak sonunun gelmiş olması; ikincisi de asıl sebepler olarak ifade edilen eski devletin ıslah kabul etmeyen kusurları ile Türk milletinin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmasıdır. Ayrıca makalede asıl sebepler arasında Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupalı devletlerin Türklere karşı yaptıkları haksızlıklar ve zulümler de gösterilmektedir. Yeni Türk devletinin kuruluşu beraberinde çok önemli sonuçlar doğurmuştur. Bu sonuçlar kuruluşunda olduğu gibi iki unsura dayandırılmıştır. Bunlardan birincisi en yakın sonuç olarak ifade edilen Anadolu coğrafyasının yabancı işgalinden kurtarılması ve Türk milletinin tek kişinin yönetimine son vermesidir. İkinci sonuç olarak da Lozan Antlaşması'yla uluslararası alanda yeni

²⁵⁵ Reşit Saffet Atabinen, "Yeni Türk Devletinin Kuruluşundaki İctimai ve Tarihi Sebepler ve Neticeler", *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 8, 9.

Türk devletinin varlığının tanınmasıdır. Makalede bu sonuçlardan sonra yeni Türk devletinin Türk milletinin her alanda ihtiyaçlarını karşılamak için kendi öz kültürüne bağlı kalarak Batı medeniyetini örnek alarak sayısız devrim gerçekleştirdiği ifade edilmektedir.

*Türkiye Cumhuriyeti'ni Kuran İlk Büyük Millet Meclisi*²⁵⁶ başlıklı makalede, yeni Türkiye'nin bir inkılâbın ürünü olduğu, bu inkılâbı gerçekleştiren kurumun da Büyük Millet Meclisi olduğu belirtilmiştir. Makalede ilk Büyük Millet Meclisi'nde Atatürk ve İnönü'nün Anadolu'da hüküm süren hacı, hoca, şeyh, aşiret beyi gibi her türlü fikir erbabını milli bir amaç doğrultusunda birleştirdiği ve büyük bir başarı elde ettiği ifade edilmektedir. Yine makalenin diğer bölümlerinde yazar, Enver Behnan Şapolyo'nun *Yeni Seçim Dolayısıyla: Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşu* başlıklı makalesine atıfta bulunarak Büyük Millet Meclisi'nin açılış sürecini ele almıştır.

*Yeni Seçim Dolayısıyla: Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşu*²⁵⁷ başlıklı makalede, 1943 yılının Mart ayında TBMM seçimlerinin yenilenmesi nedeniyle ilk meclisin kuruluşu (23 Nisan 1920) ele alınmıştır. Makalede 1919 yılında Ankara'da İngiliz ve Fransız askerlerinin bulunduğu, İstanbul'un İtilaf devletleri tarafından işgal edilmesi üzerine İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Ankara'daki faaliyetlerine son verdiği belirtilmiştir. Makalede 1919 yılında işgallerin artması üzerine, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıktığı ve kongreleri gerçekleştirdiği, işgaller karşısında Türk milletinin Kuva-yı Milliye adı verilen teşkilatı kurduğu ifade edilmiştir. Yine makalede 1920 yılında İtilaf devletleri tarafından Osmanlı Meclisi Mebusanı'nın kapatılması üzerine Mustafa Kemal başta olmak üzere bazı milletvekillerinin Ankara'ya geldiği ve orada yaptıkları çalışmalar sonucunda 23 Nisan 1920 yılında Hacı Bayram Cami'nde kılınan namazdan sonra Türk milletinin gerçek temsil yeri olan TBMM'nin açıldığı belirtilmiştir. Son olarak makalede ilk meclisin 1923 yılına kadar görev yaptığı, aynı yıl seçimler yenilenerek ikinci meclisin açıldığı ve ikinci mecliste devletin adının Türkiye Cumhuriyeti olarak belirlendiği ifade edilmiştir.

---

²⁵⁶ Nebil Buharalı, "Türkiye Cumhuriyeti'ni Kuran İlk Büyük Millet Meclisi", *Çınaraltı*, C. 3, S. 76, 6 Mart 1943, s. 6, 7, 15.

²⁵⁷ Enver Behnan Şapolyo, "Yeni Seçim Dolayısıyla: Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşu", *Çınaraltı*, C. 3, S. 72, 6 Şubat 1943, s. 12, 13.

*25 Sene Evvel Bugün: Atatürk, Samsun'a Ayak Bastığı Gün İstanbul Ne Halde İdi?*²⁵⁸ başlıklı makalede, 19 Mayıs 1919 günü yani Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a çıktığı gün İstanbul içinde bulunduğu durum konu alınmıştır. Makalede o gün İstanbul halkının İzmir'in işgalinden dolayı üzgün ve kaygılı olduğu, İstanbul'da bulunan Sadrazam Damat Ferit'in istifa ettiği ancak kısa süre sonra yeniden sadrazamlık makamına geçtiği, İstanbul'un yabancılar tarafından yağma edildiği belirtilmiştir. Yine o günlerde kadınlar başta olmak üzere işgallere karşı olanların Fatih'e koşarak Sultan Ahmet mitingine katıldığı, ancak İstanbul'da toplanan bir kongrede kimilerinin Amerikan Başkanı Wilson'a telgraf çekerek Amerika'dan yardım isteğinde bulunduğu belirtilmiştir.

*23 Nisan Bayramı*²⁵⁹ başlıklı makalede, 23 Nisan Bayramı'nın, Milli Egemenlik Bayramı olduğu ve milli bayramların en büyüğü olması gerektiği ifade edilmiştir. Makalede 23 Nisan ile Türk vatanında Türk milletine, kayıtsız şartsız egemenlik hakkı tanındığı, 23 Nisan'ın, Türk milletinin kutlu ülküsünün başladığı gün olduğu ifade edilmiştir. Yine makalede Türk vatanında tam hâkimiyetin sağlanabilmesi için her yerde Türkçe konuşulması, milli sermayenin Türklerin kasasına girmesi gerektiği, yani ülkede maddi manevi her şeyin sahibinin Türkler olması gerektiği vurgulanmıştır.

*İkinci İnönü Zaferi*²⁶⁰ başlıklı yazıda, 2. İnönü Zaferi'nin yıldönümü nedeniyle İsmet Paşa'nın 2. İnönü Zaferi'ni Ankara'ya müjdeleyen telgrafına ve Mustafa Kemal'in zafer karşısında İsmet Paşa'ya gönderdiği tebrik telgrafına yer verilmiştir. İnönü Zaferi'nin 1. ve 2. İnönü olmak üzere iki temel taşı olduğu belirtilerek Türk Devleti'nin istikbalinin bu iki temel taş üzerine kurulduğu vurgulanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün İsmet Paşa'ya gönderdiği telgrafta *Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs talihini de yendiniz.* sözüyle 2. İnönü Zaferi'nin önemini vurguladığı görülmektedir.

Yeni Türk devletinin kuruluşunda ve Türk milletinin bağımsızlığını kazanmasında etkili olan 30 Ağustos ve devamında ortaya çıkan zafer bayramının önemi Orhan Seyfi Orhon tarafından kaleme alınan *30 Ağustos Zafer Bayramı*²⁶¹ adlı makalede ele alınmıştır. Makalede, 30 Ağustos inkılâp tarihinin en önemli

²⁵⁸ Adnan Giz, "25 Sene Evvel Bugün: Atatürk, Samsun'a Ayak Bastığı Gün İstanbul Ne Halde İdi?", *Çınaraltı*, C. 6, S. 139, 20 Mayıs 1944, s. 6, 7.

²⁵⁹ Orhan Seyfi Orhon, "23 Nisan Bayramı", *Çınaraltı*, C. 4, S. 83, 24 Nisan 1943, s. 3.

²⁶⁰ (...), "İkinci İnönü Zaferi", *Çınaraltı*, S. 3, 31 Mart 1948, s. 9.

²⁶¹ Orhan Seyfi Orhon, "30 Ağustos Zafer Bayramı", *Çınaraltı*, C.1, S.4, 30 Ağustos 1941, s.3.

zaferi olarak görülmüş, Türk milletinin Mondros'tan sonra bir liderin bir idealin etrafında bütün olumsuzluklara rağmen birleştiğini ve bunu 30 Ağustos 1922 yılında büyük bir zafere dönüştürdüğü ifade edilmektedir. Bir milletin bu zaferle manevi üstünlüğünü bütün milletlere gösterdiği, Türk milletinin cesaretiyle tüm dünyaya örnek olduğu için bu günün bayram olarak kutlandığı anlatılmaktadır.

*30 Ağustos'un Anlamı*²⁶² başlıklı makalede, 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın yaklaşması nedeniyle, 30 Ağustos'un Türk tarihinde hangi anlamlara geldiği açıklanmıştır. Makalede 30 Ağustos'un Türklerin için ikinci Ergenekon Destanı, Türk kahramanlığı, Türk milletinin özgürlüğü ve istiklali anlamlarına geldiği belirtilmiştir. Yine makalede 30 Ağustos'un, Türk milletinin zor zamanlarda kendisine bir önder, bir başbuğu seçmesi ve onun etrafında kenetlenmesi anlamına geldiği ifade edilmiştir.

*30 Ağustos Zafer Bayramı*²⁶³ başlıklı makalede 30 Ağustos 1922 yılında Adatepe'de yaşanan savaşın ve devamında gerçekleşen zaferin öyküsünü askeri açıdan ele almıştır. Makalede ayrıca Osmanlıcılık ve İslamcılık davasıyla yıllarca kimliğini kaybetmiş Türk insanın benliğine yeniden kavuştuğu milli vicdanına tekrar sahip olmaya başladığı bu nedenle 30 Ağustos Zafer Bayramı'nın yalnız Türkiye'nin değil bütün Türklerin milli zaferi milli kurtuluş ve milli kalkınma başlangıcı olduğu ifade edilmektedir.

*30 Ağustos*²⁶⁴ başlıklı makalede, 30 Ağustos Zaferi'nin yirminci yıldönümünde zaferin önemi ele alınmıştır. Makalede 30 Ağustos Osmanlı için bir devrin sonu, yeni Türk devleti için bir devrin başı olarak kabul edilmiştir. Makalede 30 Ağustos'un kendini düşmana teslim etmiş Osmanlı Devleti'nin değil istiklali için düşman ile mücadele eden Türk milletinin bayramı olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede 30 Ağustos'un esir milletlerin umut, mağlup milletlerin teselli günü olduğu belirtilmiştir.

*Cumhuriyet Bayramı*²⁶⁵ başlıklı makalede cumhuriyetin ilanının on sekizinci yıldönümü kutlama etkinlikleri ele alınmıştır. Makalede, Cumhuriyet Bayramı'nın meydanlarda coşkulu kalabalık tarafından fener alayları, bayraklar, ışıklar ve resmigeçit törenleri ile coşkulu bir şekilde kutlandığı, Türk gençliği başta olmak üzere Türk halkı üzerinde bayramın büyük bir heyecan yarattığı ifade

²⁶² Orhan Seyfi Orhon, "30 Ağustos'un Anlamı", *Çınaraltı*, C. 4, S. 101, 28 Ağustos 1943, s. 3.

²⁶³ Hüseyin Emir Erkilet, "30 Ağustos Zafer Bayramı", *Çınaraltı*, C.1, S.4, 30 Ağustos 1941, s.4.

²⁶⁴ Yusuf Ziya Ortaç, "30 Ağustos", *Çınaraltı*, C. 2, S. 49, 29 Ağustos 1942, s. 12.

²⁶⁵ Orhan Seyfi Orhon, "Cumhuriyet Bayramı", *Çınaraltı*, C.1, S.13, 1 İkinci Teşrin 1941, s.3.

edilmiştir. Makalede bu tarz bayramların Türk milletini birbirine daha çok yaklaştırdığı bu sayede Türk milletinde Türklük ülküsünün biraz daha köklendiği ve büyüdüğü ifade edilmiştir. Makalede cumhuriyet yönetim şeklinin çok eski zamanlardan beri bilinen bir yönetim şekli olduğu, Türk milletinin ise onu saltanat idaresinin acı tecrübelerinden sonra demokrat Türk ruhuna en uygun yönetim şekli olarak aldığı belirtilmiştir.

*Yirminci Yıl*²⁶⁶ başlıklı yazıda, Cumhuriyetin İlanı'nın yirminci yılına girdiği, bu sürede Türkiye'nin, cumhuriyetin gücü sayesinde hiçbir saldırıya uğramadığı, hükümeti idare edenlerin isabetli politikaları sayesinde maceraya atılmadığı belirtilmiştir. Yirmi yıllık sürenin barış içerisinde geçtiği ve Türk milletine yeni bir Lale Devri yaşattığı, ancak bu sürede Türk milletinin biraz fazla zevke, neşeye, eğlenceye düştüğü belirtilmiştir. Yazıda milletlerin gerçek mutluluğa ulaşabilmesi için, ilme, ahlaka ve gerçek ideale yönelmesi gerektiği, Türk milletinin de medeniyet alanında yerini alabilmesi için ilimden, ahlaktan ve Türklük idealinden vazgeçmeden zevki, sefayı ve eğlenceyi alışkanlık haline getirmeden ilerlemesi gerektiği ifade edilmiştir.

*Cumhuriyetin 20. Yılına Kutlarken 4 Asrın Mukayesesi: 1643-1743-1843-1943 Yıllarında Türkiye*²⁶⁷ başlıklı makalede, Türkiye'de cumhuriyet yönetimine geçişin yirminci yılı nedeniyle, Türkiye'de son dört yüz yıllık dönem karşılaştırılarak cumhuriyet inkılabının Türk milletine kazandırdıkları ve kaybettirdikleri konu alınmıştır. Makalede dört asırlık dönem, memleketin genel durumu, ilim ve kültür hayatı, dış siyaset başlıkları altında karşılaştırılmıştır. Makalede yapılan karşılaştırmada 1643, 1743, 1843 dönemlerinde memleketin kim tarafından yönetildiğinin belli olmadığı, baskıcı bir yönetim anlayışının benimsendiği, farklı milletlerden oluşan bir etnik yapının olduğu belirtilmiştir. 1943 yılına gelindiğinde egemenlik hakkının millete ait olduğu, devlet içerisinde yöneten ve yönetilenlerin Türklerden oluştuğu ve barış yanlısı bir siyaset izlendiği ifade edilmiştir.

*Milli Şef'i Dinlerken...*²⁶⁸ başlıklı yazıda 19 Mayıs 1942 yılında Gençlik ve Spor Bayramı'nda İsmet İnönü'nün Türk gençliğine yönelik yaptığı konuşma üzerinden Türk gençlerine telkinde bulunulmuştur. Makalede Türk gençliğinden

²⁶⁶ Orhan Seyfi Orhon, "Yirminci Yıl", *Çınaraltı*, C. 5, S. 110, 30 Birinci Teşrin 1943, s. 3.

²⁶⁷ Adnan Giz, "Cumhuriyetin 20. Yılına Kutlarken 4 Asrın Mukayesesi: 1643-1743-1843-1943 Yıllarında Türkiye", *Çınaraltı*, C. 5, S. 111, 6 İkinci Teşrin 1943, s. 8, 9, 10, 15.

²⁶⁸ Orhan Seyfi Orhon, "Milli Şef'i Dinlerken...", *Çınaraltı*, C. 2, S. 35, 23 Mayıs 1942, s. 3.

istenen en önemli özellik; ahlaklı, çalışkan, ümitli ve kuvvetli olmalarıdır. Türk milletini geleceğe ulaştıracak en doğru yolun bu olduğu vurgulanmıştır.

*19 Mayıs Nutku*²⁶⁹ başlıklı makalede İsmet İnönü'nün 19 Mayıs 1944 tarihli konuşması konu alınmıştır. Makalede Milli Şef İsmet İnönü'nün, 19 Mayıs münasebetiyle yaptığı 1944 tarihli konuşmasında, vatansever, diplomat, asker, komutan, devlet adamı ve fikir insanı kişiliği ile Türk milletine ve özellikle gençlere yol gösterdiği belirtilmiştir. Makalede İsmet İnönü'nün yaptığı konuşmayla Türk milleti için sınırları kesin olarak çizilmiş gerçekçi hedefler gösterdiği, Türk milliyetçiliğinin tam olarak neyi ifade ettiğini açıkladığı ve Türkçülük konusunda tartışmalara son verdiği vurgulanmıştır.

*Büyük Günler*²⁷⁰ başlıklı makalede, birlikte sevinip birlikte yas tutan insan topluluğu şeklinde milletin tarifi yapılarak birlikte sevinip birlikte ağlamanın insanları sıkı bağlarla birbirine bağladığı, millet için ortak sevinç ve hüznün günlerinin büyük zaferler ve büyük adamların ölüm yıldönümü olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle makalede Türk milleti tarafından, 30 Ağustos'un kutlandığı, 16 Mart'ın anıldığı, Namık Kemal ve Ziya Gökalp'in ölüm yıldönümlerinde anıldığı belirtilmiştir. Yine makalede bir milletin tarihinde büyük günler içerisinde en şanlı olanların en kanlı olanlar olduğu ifade edilmiştir.

*Hasan Tahsin*²⁷¹ başlıklı yazıda Hasan Tahsin'in birçok çevre tarafında bilinmemesi, Hasan Tahsin'i unutturmayacak şiir ve destan gibi edebî ve sanatsal çalışmaların yapılmaması eleştirilmiştir. Yine makalede Hasan Tahsin'in İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali sırasında Yunan askerine ateş ederek milli mücadelenin ilk silahını ateşleyen ve orada vatanı için ölen büyük bir kahraman olduğu vurgulanmıştır. Makalede Hasan Tahsin gibi kahramanların Türk milletinin geleceğine yön verecek Türk çocuklarına ve gençlerine milli şuur için öğretilmesi gerektiği belirtilmiştir.

*Beş Yüzüncü Yıl*²⁷² başlıklı yazıda, yaklaşmakta olan İstanbul'un Fethi'nin beş yüzüncü yıldönümüyle ilgili yapılacak çalışmalar anlatılmaktadır. Makalede beş yüzüncü yıldönümüne on bir yıl olmasına rağmen İstanbul'un Fethi'nin beş yüzüncü yıldönümünün gazeteler tarafından şimdiden kutlanmaya başlanmasının istendiği belirtilmiştir. Cumhuriyet Türkiye'sinde kutlama için, makalelerin

²⁶⁹ Orhan Seyfi Orhon, "19 Mayıs Nutku", *Çınaraltı*, C. 6, S. 140, 27 Mayıs 1944, s. 3.

²⁷⁰ Atsız (Hüseyin Nihal), "Büyük Günler", *Çınaraltı*, C.1, S.16, 22 İkinci Teşrin 1941, s. 3, 4.

²⁷¹ Yusuf Ziya Ortaç, "Hasan Tahsin", *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5 Eylül 1942, s. 3.

²⁷² Orhan Seyfi Orhon, "Beş Yüzüncü Yıl", *Çınaraltı*, C. 2, S. 40, 27 Haziran 1942, s. 3.

yazılması, mülakat ve anketlerin yapılması, Fatih Heykeli'nin dikilmesi, Fatih Meydanı'nın yapılması gibi etkinliklerin yapılmasının düşünüldüğü makalede ifade edilmektedir.

*Dışarıda ve İçeride Milli Ekonomi*²⁷³ başlıklı makalede, o dönemde Türk ekonomisinde serbest ve milli ekonomiyi savunanlar arasında tartışmaların yaşandığı belirtilmiştir. Makalede Avrupa'nın yaklaşık yüz yıl önce serbest ekonomiyi desteklediği, ancak serbest ekonominin sadece sanayileşmiş devletlerin işine yaradığı, serbest ekonomide sanayisi gelişmemiş toplumların sanayileşmiş devletlerin pazarı haline geldiği vurgulanmıştır. Yine makalede Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin milletin kalkınması, halk arasında çok zengin, çok fakir uçurumunun azalması ve ülkede yatırımların bölgeler arasında eşit yapılabilmesi için milli ekonomi anlayışının benimsenmesi gerektiği belirtilmiştir.

*Devletçilik ve Milli İktisat I*²⁷⁴ başlıklı makalede, devletçilik millet ve yurt adına ekonomik işlerin hükümet tarafından çekip çevrilmesi olarak ifade edilmiş ve devletin ekonomik işlere müdahalesinin nedenleri ele alınmıştır. Makalede devletçi iktisat anlayışının benimsenmesinin en önemli nedeni olarak milliyetçilik gösterilmiştir. Çünkü milliyetçiliğin; yalnız söz, saz, dil, edebiyat, tiyatro ve kültür alanlarında değil iktisadi, içtimai, siyasi ve hukuki alanlarda da etkili olması gerektiği vurgulanmıştır. Makalede Osmanlı Devleti'nin uzun yıllar devletçi iktisat anlayışını benimsediği bu yıllarda ticaretin büyük bir kısmının Türk ve Müslüman tüccarların elinde olduğu, Osmanlı Devleti'nin ihracatının ithalattan çok fazla olduğu ifade edilmiştir. Avrupa'da 18. yüzyılın sonunda, sanayi devriminin ortaya çıkmasıyla Osmanlı ekonomisinin eski gücünü kaybetmeye başladığı belirtilmiştir. Makalede sanayi devriminden bir süre sonra Osmanlı Devleti tarafından devletçi iktisat anlayışının terk edildiği, Osmanlı ülkesinin Avrupalı devletlerin yarı sömürgesi haline geldiği, milli servetimizin elimizden çıktığı, Türk milletinin aç, yoksul ve fakir kaldığı vurgulanarak yeni Türk devletinin bu nedenle milli iktisat anlayışını benimsediği makalede vurgulanmıştır.

---

²⁷³ Peyami Safa, "Dışarıda ve İçeride Milli Ekonomi", *Çınaraltı*, C. 3, S. 57, 24 Birinci Teşrin 1942, s. 5.

²⁷⁴ Nebil Buharalı, "Devletçilik ve Milli İktisat I", *Çınaraltı*, C.1, S.16, 22 İkinci Teşrin 1941, s. 8, 9, 10.

*Devletçilik ve Milli İktisat 2*²⁷⁵ başlıklı makalede, ilk önce devletçi iktisat anlayışının iki şekilde uygulandığı, bunlardan ilkinin sosyalizmde olduğu gibi bütün iktisadi teşebbüslerin tüm hak ve yetkilerinin devletin sıkı kontrolünde olduğu, ikincisi de devletin iktisadi hayatı sevk ve idare ettiği ancak mülkiyet hakkının korunduğu anlayıştır. Makalenin diğer bölümlerinde Türkiye Cumhuriyeti'nin neden devletçi iktisat anlayışını benimsediği ele alınmıştır. Makaleye göre devletçi iktisat anlayışının benimsenmesinde, iktisadi bağımsızlık için memleketin imarında yabancı sermaye yerine yerli sermayeyi kullanmak, Osmanlı Devleti'nden kalan yabancı şirketleri Türkleştirmek, sanayileşme alanında atılım yapabilmek için büyük sanayi tesisleri kurmak amaçlanmış ve halkın elinde yeterli sermaye olmadığı için bu işlerin devlet tarafından yürütülmesi etkili olmuştur.

*Cumhuriyet Yapıcılığı Milli Geleneklere Dayanmalıdır*²⁷⁶ başlıklı makalede, İslamiyet'ten önce gelişmeye başlayan Türk yapıcılık sanat hayatının, Asya'da Samanoğulları Devleti ile beraber yeni bir kültürün etkisine girdiği ve bu kültürün etkisiyle Türk İslam sanatının başladığı vurgulanmıştır. Gazneliler Dönemi'nde Orta ve Güney Asya'ya yayılan Türk İslam sanatının, Selçuklular tarafından Ön Asya'ya yani bugünkü Anadolu, Suriye ve Irak topraklarına yayıldığı, Osmanlılar zamanında da yüksek bir seviyeye ulaştığı belirtilmiştir. Makalede o dönemde düzenlenen Cumhuriyet Devri Yapı Kongresi'nde, yapıcılıkta zengin bir geçmişe sahip olan Türk milletinin milli geleneklerine dayalı bir yapı anlayışının benimsenmesi ve Cumhuriyet Devri yapıcılık alanında tarih şuuruyla hareket edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

*Her Tehlikeye Karşı...*²⁷⁷ başlıklı makalede, Türk inkılâbının Türk toplum hayatına çok önemli yenilikler ve kolaylıklar getirmesine rağmen özellikle gençler arasında birtakım fikir boşlukları yarattığı, bu fikir boşluklarının daha çok cumhuriyet, hürriyet, demokrasi gibi kavramların gençler arasında iyi anlaşılabilmesi üzerine ortaya çıktığı belirtilmiştir. Makalede gençler arasında inkılâpların daha çok yeni kazanç yolları, caz, sinema, dans, modern apartmanlar ve rahat bir hayat olarak algılandığı, bunun da Türk milletinin geleceğe korkusuz

---

²⁷⁵ Nebil Buharalı, "Devletçilik ve Milli İktisat 2", *Çınaraltı*, C.1, S.19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 8, 9, 10.

²⁷⁶ Sedat Çetintaş, "Cumhuriyet Yapıcılığı Milli Geleneklere Dayanmalıdır", *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul'un Fethi Sayısı, s. 10, 11.

²⁷⁷ Orhan Seyfi Orhon, "Her Tehlikeye Karşı...", *Çınaraltı*, C.1, S.18, 6 Birinci Kanun 1941, s. 1.

ve cesur bir şekilde bakmasını engellediği ifade edilmiştir. Yine makalede gençler arasında bu tarz olumsuz durumların Türk milletinin içine yabancı fikirlerin girmesine neden olduğu, bunlardan kurtulmak için Türk milletine güven verecek, ümit verecek, heyecan verecek ve milletin ruhunda büyük bir ateş yakacak Türkçülük inancına ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

*Taklit Devri*²⁷⁸ başlıklı makalede, Türk milletinin hayatında işlevini yitirmiş her şeyden kurtulmak için yaklaşık yüzyıldır Avrupa'yı örnek aldığı yani taklit ettiği belirtilmiştir. Ancak artık günümüzde Avrupa'yı taklit etmekten vazgeçerek sanatta, fikirde, teşkilatta kısacası her alanda milli kimliği yansıtan özgün bir döneme geçilmesi gerektiği belirtilmiştir. Makalede taklitten uzak, milli kimliği yansıtacak özgün bir döneme geçebilmek için günümüz değerlerinin eski milli değerlere bağlanması gerektiği vurgulanmıştır.

*Japonya ve Biz*²⁷⁹ başlıklı yazıda, Türkiye ile Japonya'nın benzer ve farklı yönleri ele alınmıştır. Makalede, kapitülasyonlar, tekniğin geri olması, öğrenilmesi güç alfabeye sahip ve ortaçağ karanlığı içinde olunması, Japonya ile Türkiye'nin benzer yönleri olarak gösterilmiştir. Yine makalede, Japonya'nın Batı medeniyetine girmek için hamlesini tamamlamış olması, Türkiye'nin Batı medeniyetine daha yakın ve eski bir medeniyet olması, farklılık olarak ifade edilmiştir. Makalede Japonya'nın seksen doksan senede kalkındığı Türkiye'nin ise iki yüz senedir emeklediği belirtilerek, bunun en önemli nedeni olarak Japon gençliğinin Türk gençliğine göre milli vazifesine daha bağlı olması gösterilmiştir.

Türk insanın istikbali için sağlıklı olması ve sağlıklı nesiller yetiştirmesi gerektiğini *İrkin Sıhhat Davası 1*²⁸⁰ makalesinde Kazım İsmail Gürkan ele almıştır. Makalede özellikle Avrupa'daki milletlerin nüfuslarını artırmak ve sağlıklı bireyler yetiştirmek amacıyla devlet politikaları geliştirdiği vurgulanmıştır. Yeni Türk devletinin de bu konuda planlamaya giderek hastalıklarla mücadele etmek ve sağlıklı bireyler yetiştirmek amacıyla hıfzıssıha merkezleri açtığı vurgulanmaktadır. Türk insanın kalabalık ve sağlıklı nüfusa sahip olmasının geleceğini planlaması ve medeniyet alanında söz sahibi olması açısından son derece önemli olduğu vurgulanmıştır.

²⁷⁸ Orhan Seyfi Orhon, "Taklit Devri", *Çınaraltı*, C. 6, S. 136, 29 Nisan 1944, s. 3.

²⁷⁹ Orhan Seyfi Orhon, "Japonya ve Biz", *Çınaraltı*, C. 3, S. 69, 16 İkinci Kanun 1943, s. 3.

²⁸⁰ Kazım İsmail Gürkan, "İrkin Sıhhat Davası 1", *Çınaraltı*, C. 1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 5.

İrkin Sıhhat Davası 2²⁸¹ başlıklı makalede, milletçe kuvvetli olabilmek için çoğalmak gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca bugün dünyada birçok milletin çoğalmanın ötesinde saf ve sağlıklı ırklar yaratma anlayışı içerisinde olduğu ve bunun için de ekonomik, sosyal, siyasi ve ilmi alanlarda çalışmalar yaptıkları ifade edilmektedir. Makalede, nüfusun çoğalmasına bağlı olarak ekonomik ihtiyaçların arttığından ve devletlerin artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için savaş yoluyla yeni topraklar elde etmeye çalıştığından ya da kalabalık nüfusa sahip toplumların nüfusu az olan yerlere göç ettiğinden bahsedilmektedir.

*Kuva-yı Milliyeciler Ruhu!*²⁸² başlıklı makalede, Türkiye Cumhuriyeti'nin her alanda planlı ve teşkilatçı olmasında İstiklal Savaşı yıllarındaki Kuva-yı Milliye ruhunun etkili olduğu belirtilmiştir. Çünkü dağınık ve çete halinde bulunan Kuva-yı Milliye İsmet İnönü'nün teşkilatçılığı sayesinde düzenli orduya dönüşmüştür. Bu teşkilatçı ruhun daha sonraki dönemde de devam ettiği, Türkiye Cumhuriyeti'nin her türlü tehlikenin ve zorluğun üstesinden bu teşkilatçılığı sayesinde geldiği makalede vurgulanmıştır.

*Milli Teşkilat*²⁸³ başlıklı makalede, millilik hareketinin Türklerde henüz tam olarak teşkilatlanmadığı, bu hareketin tam olarak teşkilatlı olabilmesi için Türk milletinin, iktisat, hukuk, eğitim, bilim, cemiyet hayatı, belediyeler gibi bütün alanlarda milli amaca hizmet etmek koşuluyla kurum ve kuruluşlara sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Makalede bazı alanlarda örnek teşkil edebilecek, Türk Tarih Kurumu, Türk Mühendisler Kurumu, Türk Coğrafya Kurumu gibi teşkilatların olduğu ve bu teşkilatların yaptığı çalışmalar ile Türk toplumunun kurtuluş ve yükselişinin müjdecisi olduğu vurgulanmıştır. Makalede Türk toplumunun maddi ve manevi her alanda daha iyi bir refah seviyesine sahip olabilmesi için örnekte verilen bilinçle, teşkilatlanmanın her alanda gerçekleşmesi gerektiği belirtilmiştir.

Halkevleri ²⁸⁴ başlıklı makalede onuncu kuruluş yıldönümü kutlanan Halkevleri anlatılmıştır. Makalede Halkevleri'nin Türk milletinin evi olduğu, onun her penceresinde öz benliğimizin bir parçasının bulunduğu belirtilmiştir. Yine makalede Tanzimat'tan beri Avrupa aşkı ile kendisinden uzaklaşan fikir ve sanat hayatının Halkevleri sayesinde milli söze, milli sese ve milli duyguya

²⁸¹ Kazım İsmail Gürkan, "İrkin Sıhhat Davası 2", *Çınaraltı*, C. 1, S. 6, 13 Eylül 1941, s. 6.

²⁸² Orhan Seyfi Orhon, "Kuva-yı Milliyeciler Ruhu!", *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 3.

²⁸³ Nebil Buharalı, "Milli Teşkilat", *Çınaraltı*, C. 2, S. 52, 19 Eylül 1942, s. 10, 11.

²⁸⁴ Orhan Seyfi Orhon, "Halkevleri", *Çınaraltı*, C. 2, S. 30, 28 Şubat 1942, s. 3.

kavuştuğu vurgulanmıştır. Makalede Halkevleri'nin Halk Partisi'nin mektepleri olduğu, Halkevleri'ne Türk olmayan hiçbir duygu ve düşüncenin giremeyeceği, milletin emrinde çalışacak gençlerin oradan yetişeceği belirtilmiştir.

*Köy Enstitüleri*²⁸⁵ başlıklı makalede, Köy Enstitüleri'nin açılması dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in yaptığı en güzel işlerden biri olarak değerlendirilmiştir. Köy Enstitüleri'nin burada eğitim gören öğrenciler aracılığı ile Türk milletinin zekâ ve kabiliyetini yansıttığı ve yarınki Türkiye için büyük umutlar beslenmesini sağladığı ifade edilmiştir. Yine makalede burada eğitim veren öğretmenlerin Avrupa'dan ya da Amerika'dan diploma almadığı ancak mesleğini seven idealist insanlar olduğu ve kısa zamanda köy çocuklarının aydınlanmasını ve olgunlaşmasını sağladıkları belirtilmiştir.

*Türk Rönesansı Ne Zaman Başladı?*²⁸⁶ başlıklı makalede, Türk Rönesansı'nın ne zaman başladığı sorusunun tarihte birçok defa sorulduğu belirtilmiştir. Makalede bu sorunun cevabının bulunabilmesi için araştırma yapılırken küçük bir zümrenin inkılâpları ile doğrudan doğruya tek başına Türk ulusunun yarattığı büyük Anadolu ihtilalinin ayrı ayrı incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nde yapılan yeniliklerin İstanbul sınırları içerisinde kaldığı, bu nedenle Anadolu halkının bu yeniliklerden habersiz bir şekilde ortaçağ hayatı yaşadığı belirtilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nde yapılan yeniliklerin Türk Rönesansı'nın başlangıcı sayılamayacağı, Türk inkılâbının nedenleri sayılabileceği ifade edilmiştir. Makalede Türk Rönesansı'nın, büyük bir halk hareketiyle gerçekleşen ve tüm Anadolu'ya yayılan, Cumhuriyet Dönemi inkılâplarıyla başladığı belirtilmiştir.

*Bizim Güzidelerimiz*²⁸⁷ başlıklı makalede, her milletin ruhi ve fikri gücünü temsil eden bir güzideler sınıfı olduğu, bu sınıfın, o milletin zekâ ve dehasına, medeniyet kabiliyetine ölçü olduğu belirtilmiştir. Yine makalede vatanın, güzideler sınıfını oluşturan insanların omuzlarında yükseleceği, milletin her türlü ahlaki ve kültürel değerlerinin bu sınıf sayesinde korunacağı belirtilerek vatanseverliğin bütün özelliklerinin bu sınıfta bulunduğu ifade edilmiştir. Türk milletinin gerçek güzidelerinin, Atatürk ve İnönü gibi Türkçü değerlere sahip, vatana hizmet etmekten büyük şeref duyan insanlar olduğu belirtilmiştir.

²⁸⁵ Orhan Seyfi Orhon, "Köy Enstitüleri", *Çınaraltı*, C. 5, S. 121, 15 Son Kanun 1944, s. 3.

²⁸⁶ Adnan Giz, "Türk Rönesansı Ne Zaman Başladı?", *Çınaraltı*, C. 4, S. 97, 31 Temmuz 1943, s. 6, 7.

²⁸⁷ İhsan Unaner, "Bizim Güzidelerimiz", *Çınaraltı*, C. 5, S. 122, 22 Son Kanun 1944, s. 11.

*Türk Aristokrasisi*²⁸⁸ başlıklı makalede, Türk milletinin geri kalmışlığının nedeni olarak, Osmanlı Dönemi'nde üst düzey devlet memurluklarına devşirmelerin getirilmesi ve Türk aristokrazi sınıfının oluşmasına izin verilmemesi gösterilmiştir. Makalede Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde, Çandarlı Kara Halil Paşa'nın idam edilmesiyle Türk aristokrazi sınıfının oluşmasının engellendiği belirtilmiştir. Türk aristokrazi sınıfının oluşması engellendiği için, Osmanlı Devleti'nin ilim, sanat, kültür, fikir alanlarında, gücünü asıl kaynağı olan Türklerden alamadığı ve bu nedenle Türk milletinin bu alanlarda geri kaldığı vurgulanmıştır.

*Türkiye Cumhuriyeti*²⁸⁹ başlıklı makalede, inkılâpçılık fikriyle de olsa Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin o dönemde hâlâ ihtilal hükümeti olarak adlandırılmasının doğru olmadığı belirtilmiştir. Makalede hükümetin inkılâpçı zümreye dayanmadığı yani milli bir hükümet olduğu, inkılâp diye sayılan unsurların artık Türk milletinin zaruri ihtiyaçları olduğu belirtilmiştir. Makalede artık inkılâp kadını yerine Türk kadını, inkılâp genci yerine Türk genci, inkılâp hükümeti yerine Türk hükümeti, yeni kültür, yeni kanun, yeni teşkilat yerine, milli kültür, milli kanun, milli teşkilat kavramlarının kullanılması gerektiği vurgulanmıştır.

*Türkiye'nin Üstünlüğü*²⁹⁰ başlıklı yazıda, gelecekte Türkiye Cumhuriyeti'ni üstün memleket yapacak unsurların, büyük fabrikalar, tarlalar, çiftlikler, bankalar, oteller, köprüler, limanlar olmayacağı, Türkiye Cumhuriyeti'nin bu alanlarda birçok Avrupalı devleti de geçebileceği belirtilmiş, ancak beklenen üstünlüğün bu olmadığı ifade edilmiştir. Makalede Türkiye'den beklenen üstünlüğün karakter, asalet, ahlak ve fazilet üstünlüğü olduğu belirtilmiştir.

*Güzel Türkiye*²⁹¹ başlıklı makalede, yabancı bir diplomatın güzel Türkiye sözünü, iddiasız, meselesiz, küçük, yumuşak ve uysal, herkese hoş görünen Türkiye olarak tanımlaması eleştirilmiştir. Makalede gerçekte güzel Türkiye'nin, İnkılâp Türkiye'si olduğu, İstiklal Savaşı'nın dik başlı Türkiye'si olduğu, Lozan'daki inatçı, titiz Türkiye olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede güzel

---

²⁸⁸ Orhan Seyfi Orhon, "Türk Aristokrasisi", *Çınaraltı*, C. 5, S. 124, 5 Şubat 1944, s. 3.

²⁸⁹ Orhan Seyfi Orhon, "Türkiye Cumhuriyeti", *Çınaraltı*, C. 3, S. 57, 24 Birinci Teşrin 1942, s. 3.

²⁹⁰ Orhan Seyfi Orhon, "Türkiye'nin Üstünlüğü", *Çınaraltı*, C. 3, S. 65, 19 Birinci Kanun 1942, s. 3.

²⁹¹ Orhan Seyfi Orhon, "Güzel Türkiye", *Çınaraltı*, C. 3, S. 81, 10 Nisan 1943, s. 3.

Türkiye'nin, kimseden lütuf beklemeyen, yalnız kendine güvenen Türkiye olduğu belirtilmiştir.

*Dini Reform*²⁹² başlıklı makalede Türkiye Cumhuriyeti'nin laikleşmesinden bahsedilmiştir. Makalede Türk milletinin manevi sıhhati için dini reforma ihtiyaç duyduğu, Avrupa'nın bu reformu 16. yüzyılda gerçekleştirdiği belirtilmiştir. Makalede Türkiye Cumhuriyeti'nin laikliği kabul ederek dini alanda büyük bir reform gerçekleştirdiği ve dini cehalete, menfaate ve şerre alet olmaktan kurtardığı vurgulanmıştır. Ancak makalede bunun yeterli olmadığı, doğru, güzel, medeni ve ahlaki telakki edilen hareketlerin dini vicdan arasındaki tezatlığı da ortadan kaldırması gerektiği belirtilmiştir.

*Soyadlarımız*²⁹³ başlıklı makalede, Soyadı Kanunu'nun uygulanması sırasında yaşanan sorunlar ve alınan soyadları ele alınmıştır. Makalede Soyadı Kanunu'nun tam olarak uygulanmadığına ve soyadlarının yanlış alındığına dair eleştirilerin yapıldığı belirtilmektedir. Mesela Soyadı Kanunu'nda, boy ve aşiret isimlerinin alınamayacağına dair madde olmasına rağmen, kanunu uygulayan memurların boy ve aşiret isimlerini bilmemeleri nedeniyle boy ve aşiret isimlerinin soyadı olarak alındığı görülmektedir. Yine makalede alınan soyadları beş sınıfa ayrılarak tenkit edilmiştir. İlki Türk tarihinden isim alanlar, ikincisi soyadı değil sıfat alanlar, üçüncüsü Türkçe olmayan soyadı alanlar, dördüncüsü Türkçe olan ve atalarından kendilerine intikal eden aile adlarını muhafaza edenler, beşincisi hayatında yaptığı işleri ve başarılarını göz önünde tutarak soyadı alanlar şeklinde tasnif edilmiştir.

*Yeni Yıl*²⁹⁴ başlıklı yazıda, Türk milletinin 1943 yılına milli birliği daha kuvvetli, milli bünyesi daha sağlam, ordusu her türlü saldırı karşısında yurdunu savunmaya hazır, yani umutla girdiği ifade edilmektedir. Yazıda Türk insanını milli yolunun Türklük ve Türkçülük olduğu, bu yolun büyük bir millet olma yolu olduğu vurgulanmıştır. Yine yazıda 1942-43 senesi İkinci Dünya Savaşı yılları olduğu için Türk milletinin en büyük dileğinin her milletin hürriyet ve istiklaline kavuşması olduğu, insanlığın mutluluğunun ve medeniyetin ilerlemesinin ancak bu yolla sağlanabileceği belirtilmiştir.

---

²⁹² Orhan Seyfi Orhon, "Dini Reform", *Çınaraltı*, C. 2, S. 41, 4 Temmuz 1942, s. 3.

²⁹³ Hüseyin Namık Orkun, "Soyadlarımız", *Çınaraltı*, C. 2, S. 51, 12 Eylül 1942, s. 4.

²⁹⁴ Orhan Seyfi Orhon, "Yeni Yıl", *Çınaraltı*, C. 3, S. 67, 2 İkinci Kanun 1943, s. 3.

*Türkiye'nin Durumu*²⁹⁵ başlıklı makalede, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'nin dış siyasetteki durumu ele alınmıştır. Makalede Türk-Rus ilişkileri ele alınarak Rusya'nın Türkiye'ye karşı izlemiş olduğu siyasetin temellerinin Büyük Petro zamanında atıldığı ve Büyük Petro'nun ölmeden önce bir vasiyet bırakarak kendisinden sonra Rusya'nın izlemesi gereken siyaseti belirlediği ifade edilmiştir. Büyük Petro'nun vasiyetinde belirtmiş olduğu, *İstanbul ve Hindistan'a imkân nispetinde yaklaşınız. Bu bölgelere kim hükmedecekse, dünyanın gerçek hâkimi olacaktır.* sözünün, Rus devlet adamları için dış siyasette belirleyici olduğu ve Rus devlet başkanlarının Türkiye'ye karşı bu amaca uygun tavır sergiledikleri belirtilmiştir.

Cumhuriyet Türkiyesi'ne bakış başlığı altında kırk bir makalenin incelemesi yapılmıştır. Makalelerde ilk dikkati çeken özellik, Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı Devleti'nin yerine zamanın ve medeniyetin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde kurulduğudur. Osmanlı Devleti'nin özellikle son dönemde Türk milletinin ihtiyaç ve beklentilerini karşılama konusunda yetersiz kaldığı ve bu olayın Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu hızlandırdığı ifade edilerek Osmanlı Devleti eleştirilmektedir. Yeni Türk devletinin kuruluşunda etkili olan 19 Mayıs, 23 Nisan, İnönü zaferleri, 30 Ağustos, 29 Ekim gibi önemli gün ve olayların Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra milletçe bir bayram olarak kutlandığı, bu önemli olayların Türk insanın vatanına ve milletine olan maneviyatını yükselttiği ve Türk insanını ileride büyük işler yapma konusunda cesaretlendirdiği vurgulanmaktadır. Bu önemli olaylar içerisinde özellikle 30 Ağustos'un mecmuada birçok defa ele alındığı görülmektedir. 30 Ağustos Zaferi sayesinde Başbuğ Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde Türk milletinin en büyük idealini yani bağımsızlığı gerçekleştirdiği vurgulanmaktadır. Bu açıklamalardan yola çıkarak yeni Türk devletinin Türklük vurgusunun ön planda olduğu yani milliyetçi temeller üzerine kurulduğu anlaşılmaktadır.

Mecmuada Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra Türk milletinin en büyük başbuğ olarak Milli Şef İsmet İnönü'yü gördüğü belirtilerek bu anlayış doğrultusunda 30 Ağustos başta olmak üzere Türk milletinin yakın tarihte kazandığı zaferlerin yıldönümünde mecmuada İsmet İnönü'nün konuşmalarına geniş yer verilmekte, İsmet İnönü'yü öven yazılar yazılmakta ve açıklamalar

---

²⁹⁵ Georges Rivoire, Çev. V. B., "Türkiye'nin Durumu", *Çınaraltı*, C. 5, S. 111, 6 İkinci Teşrin 1943, s. 12, 13.

yapılmaktadır. Çınaraltı mecmuasının bu kapsamda yayımlandığı süre içerisinde dönemin iktidarı ve siyaseti doğrultusunda hareket ettiği, iktidara yönelik olumsuz eleştirilere pek yer vermediği anlaşılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını kazanmasıyla beraber laiklik ve milliyetçilik anlayışı doğrultusunda Türk insanının her alanda ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde Batı'yı örnek alarak büyük inkılâplar gerçekleştirdiği ve bu inkılâpları halka anlatmak amacıyla Halkevlerinin ve Millet Mekteplerinin faaliyet gösterdiği belirtilmektedir. Ancak yapılan inkılâpların fikri yönünün daha sonraki dönemde özellikle gençler arasında tam olarak anlaşılmadığı Batının daha çok rahatının, konforunun örnek alındığı belirtilerek Türk gençliğine eleştiri getirilmektedir. Mecmuada bu olumsuz durumdan kurtulmak için hepimize güven verecek, ümit verecek, heyecan verecek ve ruhlarımızda büyük bir ateş yakacak Türkçülük inancına ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

Çınaraltı mecmuasında yeni Türk devletinde inkılâpların uygulanışı sırasında yaşanan bazı olumsuz durumlara eleştiriler getirilmiştir. Mesela Soyadı Kanunu'nda, boy ve aşiret isimlerinin alınamayacağına dair madde olmasına rağmen, kanunu uygulayan memurların boy ve aşiret isimlerini bilmemeleri nedeniyle boy ve aşiret isimlerinin soyadı olarak alındığı görülmektedir. Mecmuada eleştiri getirilen diğer bir durumda millilik hareketinin bizde henüz tam olarak teşkilatlanmadığıdır. Bu hareketin tam olarak teşkilatlı olabilmesi için Türk milletinin, iktisat, hukuk, eğitim, bilim, cemiyet hayatı, belediyeler gibi bütün alanlarda milli amaca hizmet etmek koşuluyla kurum ve kuruluşlara sahip olması gerekmektedir. Türk milleti bu teşkilatlanmayı gerçekleştirdiği zaman maddi ve manevi her alanda daha iyi bir refah seviyesine sahip olacaktır. Bütün bunların gerçekleşebilmesi için Türk insanının Türklük ve Türkçülük idealine sahip olması yani Türk milliyetçiliği etrafında birleşmesi gerekmektedir.

1.7. TÜRK DESTAN VE EFSANELERİ

Çınaraltı mecmuasında Türk tarihi, edebiyatı ve kültürü açısından önemli bir değere sahip olan Türk destan ve efsaneleri birçok sayı ve makalede farklı başlıklar altında ele alınmıştır. Bu konudaki makaleler, yapılan çalışmada Türk destan ve efsaneleri başlığı altında incelenmiştir.

*En Eski Zamana Ait Türk Destanı: Alp Er Tunga*²⁹⁶ başlıklı makalede, Sakaların en eski Türkler olduğu, Sakalara ait destanlarında eski Türk tarihinin izlerini taşıdığı anlatılmaktadır. Makalede Sakaların milattan önce 7. ve 4. yüzyılda Türkistan bölgesinde hâkimiyet kurduğu, Saka destanının bu dönemdeki olayları destansı bir şekilde anlattığı belirtilmektedir. Yine makalede Saka destanının iki parça olduğu, bunlardan ilk parçanın Alp Er Tunga, ikinci parçanın da Şu olduğu belirtilmiştir. Makalenin büyük bir kısmı Saka destanının ilk parçası olan Alp Er Tunga Destanı'na ayrılmış, Alp Er Tunga Destanı'nda Türklerin Alp Er Tunga veya Buku Han yahut Buka Han dedikleri hükümdarın İranlı Medyalılar ve Ahemenidlerle olan mücadelesi anlatılmıştır.

*Milli Türk Destanlarından: Zoya Tülek*²⁹⁷ başlıklı makalede, Türklerin çok zengin bir efsane ve destan kültürüne sahip olduğu bu destanlardan birinin de Başkırd Efsanesi olarak kabul edilen Zoya Tülek Destanı olduğu anlatılmaktadır. Makalede refah ve mutluluğunu yurdunun aşkı uğrunda feda eden Zoya Tülek'in öyküsü destansı bir şekilde anlatılmaktadır.

*Milli Efsanelerimizden: Dünyanın Yaradılışı*²⁹⁸, *Türk Esatirinden: Dokuz Oğuz Menkıbesi*²⁹⁹ başlıklı makalelerde doğrudan İslamiyet öncesi Türk tarihine ait iki önemli destandan önemli bölümler alıntı yapılmıştır.

*Bir Uygur Efsanesi*³⁰⁰ başlıklı makalede, Uygur Türklerinin Türeyiş efsanesi ele alınmıştır. Makalede, Uygurların yaşadığı Ordubalık şehrinde taş üzerine yazılmış yazıtların bulunduğu, yazıtların bütün uğraşlara rağmen okunamadığı en sonunda yazıtların okunması için Hatay'dan nom yazı dilini bilen insanların getirildiği belirtilmiştir. Makalede Hatay'dan gelen insanlar tarafından okunan yazıtlar üzerinde Uygur Devleti'nin nasıl ortaya çıktığı ve Uygurların Mani dinini nasıl kabul ettiği efsanesinin yani Türeyiş efsanesinin anlatıldığı belirtilmektedir. Makalede bu efsanenin İranlı tarihçi Cüveyni'nin *Tarih-i Cihanküşa* adlı eserinde anlatıldığı ifade edilmiştir.

---

²⁹⁶ Atsız (Hüseyin Nihal), "En Eski Zamana Ait Türk Destanı: Alp Er Tunga", *Çınaraltı*, C.1, S.19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 12, 14.

²⁹⁷ Hüseyin Namık Orkun, "Milli Türk Destanlarından: Zoya Tülek", *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 23 Ağustos 1941, s. 8, 9, 10, 11.

²⁹⁸ Hüseyin Namık Orkun, "Milli Efsanelerimizden: Dünyanın Yaradılışı", *Çınaraltı*, C. 1, S. 6, 13 Eylül 1941, s. 8, 9, 10.

²⁹⁹ Ziya Gökalp, "Türk Esatirinden: Dokuz Oğuz Menkıbesi", *Çınaraltı*, C. 1, S. 14, 8 İkinci Teşrin 1941, s. 11, 12.

³⁰⁰ Hüseyin Namık Orkun, "Bir Uygur Efsanesi", *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5 Eylül 1942, s. 10, 11.

*Eski Bir Türk Menkıbesi: Gök Bayrak*³⁰¹ başlıklı makalede, Göktürk Devleti hükümdarı Bumin Hakan'ın Cücenlere karşı başlatmış olduğu bağımsızlık mücadelesi ve babası Cücen hükümdarı, annesi Türk olan Bumin Hakan'ın sevdiği kız Asena'nın Cücen Sarayı'nda kaçırılış öyküsü destansı bir şekilde konu alınmıştır. Menkıbede anlatılanlara göre Asena'nın kaçırılmadan önce kafasının kesildiği, Bumin Hakan'ın bunun intikamını almak ve Türkleri esaretten kurtarmak amacıyla Cücenlere karşı saldırı gerçekleştirdiği ve saldırının sonunda büyük bir zafer kazandığı belirtilmiştir. Makalede bu zaferin ardından Orta Asya'da Türklerin yeniden bağımsız olduğu, Göktürk adıyla bir devlet kurduğu ifade edilmiştir.

*Ağrı Dağı Üzerine Türk Efsane ve İnanları*³⁰² başlıklı makalede, Ağrı Dağı'nın Ön Asya'nın en yüce dağlarından birisi ve Türkiye'nin en büyük dağı olduğu, yabancıların Ağrı Dağı'yla ilgili çok sayıda eser yazdığı, her bakımdan ulusal varlığa sinip katılan bu dağ hakkında bir tek milli eserin yazılmadığı belirtilmiştir. Makalede eskiden beri Ağrı Dağı'nın bulunduğu bölgede Türk ve Turan boylarının yaşadığı bu boyların Ağrı Dağı'yla ilgili anlatılarından, yine birçok gezginin notlarından, halk ağzında söylenenlerden yola çıkarak Ağrı Dağı'yla ilgili efsane ve inançların oluştuğu belirtilerek, bu efsane ve inançlara makalede örnekler verilmiştir.

*Kızılalma'nın Yerleri*³⁰³ başlıklı makalede, Ziya Gökalp'ın Kızılalma mefkûresi üzerinden Kızılalma'nın yeri ve nereden çıktığı açıklanmaya çalışılmıştır. Makalede Kızılalma'nın Anadolu ve İran'daki Türkleri için sefer ve akınların amacını gösteren ülkü olduğu, Osmanlı Türkleri için Kızılalma'nın kazanılan zafer olduğu, Türk dilinde saltanatlar yıktıktan, kralların taçlarını başlarına geçirdikten sonra erişilecek bir zafer noktasını ifade ettiği vurgulanmıştır. Yine makalede Kızılalma'nın Osmanlı Devleti'nden önce Turan'da var olduğu, eski devirlerden itibaren Türk'ün zafer gayesini ifade ettiği belirtilmektedir.

---

³⁰¹ Enver Behnan Şapolyo, "Eski Bir Türk Menkıbesi: Gök Bayrak", *Çınaraltı*, C. 3, S. 73, 13 Şubat 1943, s. 12, 13.

³⁰² M. Fahrettin Çelik, "Ağrı Dağı Üzerine Türk Efsane ve İnanları", *Çınaraltı*, C.1, S. 25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 10, 11.

³⁰³ M. Fahrettin Çelik, "Kızılalma'nın Yerleri", *Çınaraltı*, C. 2, S. 30, 28 Şubat 1942, s. 10, 11.

*Kızılelma'nın Öz Yeri yahut Kafkas (Dağıstan) Kızılalması*³⁰⁴ başlıklı makalede, Kızılelma'nın en eski dönemlerden itibaren Türklerde var olduğu ve Orta Asya'da hakanların oturduğu başkentte bulunduğu ifade edilmiştir. Yine makalede Kızılelma'nın öz yerinin Dağıstan bölgesi ve Kafdağı'nın ötesinde bulunan yer olduğu görüşü, eski kaynaklar ve o bölgede yaşayan halkın anlattıkları üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Dağıstan bölgesinde yaşayan bazı insanların anlattıklarına göre, Kızılelma'nın Altınalma demek olduğu bu almanın Kafdağı'nın ötesinde bulunduğu, Sünnilere göre Hz. Ömer, Şiilere göre Hz. Ali tarafından İslamiyet'in oraya yayılmasını ifade ettiği makalede anlatılmaktadır. Sonuç olarak makalede Kızılelma'nın yerinin, dönem ve coğrafyalara göre farklılık gösterdiği ancak varlığına çok eski dönemlerden itibaren inanıldığı ifade edilmiştir.

*Kızılalma'nın Türesini Yaşatan Şamkaların Soyu*³⁰⁵ başlıklı makalede, bugün Kızılelma'yı yaşatan Şamkaların, Oğuzların eski boylarından biri olan Kanklardan gelme olduğu, Kızılelma töresini Sabir ve Hazar Türklerinden öğrendiği ve Dağıstan'ın Komuk bölgesinde yaşadıkları ifade edilmiştir.

*Macaristan Kızılalmaları 1*³⁰⁶ başlıklı makalede, Osmanlı Türklerini en çok ilgilendiren Macaristan ve Roma'daki Kızılelma'nın yeri ve bunların nasıl tanındığı ele alınmıştır. Makalede Osmanlılar için Avrupa'da altı Kızılelma olduğu, bunlardan ilk dördünün bu makalede ele alındığı diğerlerinin bir sonraki sayıda ele alınacağı belirtilmiştir. Bu Kızılelmalardan ilkinin Engüris yani Budin Kızılelması, ikincisinin Estergon Kızılelması, üçüncüsünün Belgrat Kızılelması, dördüncüsünün küçük Macar yani Viyana Kızılelması olduğu makalede ifade edilmiştir.

*Macaristan Kızılalmaları 2*³⁰⁷ başlıklı makalede, bir önceki sayıda Osmanlı Devleti'nde Avrupa'daki Kızılelma'nın yerlerinden ilk dördü verilmişti. Bu sayıda Osmanlı Devleti'nde Kızılelma'nın son yeri belirtilmiştir. Makalede beşinci Kızılelma'nın yeri Macaristan'da bulunan Büyük Kalona Kızılelması olarak ifade edilmiştir.

---

³⁰⁴ M. Fahrettin Çelik, "Kızılelma'nın Öz Yeri yahut Kafkas (Dağıstan) Kızılalması", *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7 Mart 1942, s. 13, 14.

³⁰⁵ M. Fahrettin Çelik, "Kızılalma'nın Türesini Yaşatan Şamkaların Soyu", *Çınaraltı*, C. 2, S. 33, 21 Mart 1942, s. 11, 12, 15.

³⁰⁶ M. Fahrettin Çelik, "Macaristan Kızılalmaları 1", *Çınaraltı*, C. 2, S. 37, 6 Haziran 1942, s. 12.

³⁰⁷ M. Fahrettin Çelik, "Macaristan Kızılalmaları 2", *Çınaraltı*, C. 2, S. 38, 13 Haziran 1942, s. 6, 7.

*Roma Kızılalması*³⁰⁸ başlıklı makalede, 16. yüzyıldan itibaren Macaristan'ın Osmanlı egemenliği altına girmesiyle Avrupa'nın başkenti sayılan Roma'nın, Türkler için Kızılelma olarak kabul edildiği ve fethedilmeye çalışıldığı Kamusu Türkî ve Evliya Çelebi'nin eseri üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Son olarak makalede Kızılelma'nın çok eski bir Türk töresi olduğu ve bulunduğu yere göre değişmekle beraber hâkimiyet timsali olarak kabul edildiği belirtilmiştir.

*Serhat Hikâyeleri 1*³⁰⁹ başlıklı makalede, Adriyatik kıyılarından Macaristan'a, oradan Podolya arazisine ve Tuna Irmağı'na uzanan ve Azak Kalesi'nde son bulan Osmanlı sınırlarını yani serhatlarını koruyan komutanların ve askerlerin kahramanlık hikâyeleri konu alınmıştır. Makalede anlatılan hikâyeler arasında *Şehitlerin Defteri ve Top Arabasını Çeken Paşalar* adlı anlatılar mevcuttur. Şehitlerin Defteri hikâyesinde, 1594 yılında Avusturya seferi sırasında bir askerın gördüğü ve bir sonraki gün gerçekleşen rüya anlatılmıştır. Top Arabasını Çeken Paşalar adlı hikâyede, Budin kuşatması sırasında askerın yetersiz gelmesi üzerine top arabasını çekmek için boyunduruğun altına giren Kuyucu Murat Paşa, Anadolu Beylerbeyi Sinan Paşa, Halep Beylerbeyi Mahmut Paşa gibi, Osmanlı paşalarının kahramanlığı anlatılmıştır.

*Serhat Hikâyeleri 2: Başını Vermeyen Şehit*³¹⁰ başlıklı makalede, Osmanlı tarihçilerinin, serhat boylarını koruyan kahramanların hikâyelerini pek yazmadığı belirtilerek bunun tarihimiz için büyük eksiklik olduğu ifade edilmiştir. Makalenin devamında Kanuni Dönemi'nde Avusturya'nın Osmanlı topraklarına saldırması üzerine Osmanlı Devleti'nin Zigetvar'ı kuşattığı ancak ağır kış şartları nedeniyle kuşatmanın bir süre sonra kaldırıldığı ve askerlerin büyük bir kısmının İstanbul'a döndüğü belirtilmiştir. Makalede kuşatmanın kaldırılmasından bir süre sonra Zigetvar'a yakın bir yerde yüz on kişilik Osmanlı askerinin savunduğu Grişgal Kalesi'nin bini aşkın düşman kuvvetinin saldırısına uğradığı, bu saldırıda Deli Mehmet isimli bir dervişin şehit düştüğü ve şehidin başının düşman askerleri tarafından bedeninden koparıldığı anlatılmaktadır.

³⁰⁸ M. Fahrettin Çelik, "Roma Kızılalması", *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 12.

³⁰⁹ Adnan Giz, "Serhat Hikâyeleri 1", *Çınaraltı*, C. 5, S. 114, 27 İkinci Teşrin 1943, s. 9, 10, 13.

³¹⁰ Adnan Giz, "Serhat Hikâyeleri 2: Başını Vermeyen Şehit", *Çınaraltı*, C. 5, S. 116, 11 Birinci Kanun 1943, s. 7, 10, 15.

*Kanuni Devrinin Serhat Hikâyeleri*³¹¹ başlıklı makalede, Kanuni Dönemi'nde sınır bölgelerini ve sınır bölgesinde bulunan kaleleri büyük bir cesaretle koruyan serhat beyleri konu alınmıştır. Makalede Kanuni Dönemi'nde, Gazi Hüsrev Bey, Küçük Bali Bey gibi serhat beylerinin yüksek rütbeye sahip olmadığı halde, cesaretleri ve idealleri sayesinde, Osmanlı padişahları ve sadrazamları kadar, kaleler, ülkeler fethettiği ve zaferden zafere koştuğu ifade edilmiştir. Makalede Kanuni Dönemi'nde serhat beylerine büyük haslar verildiği, sebepsiz yere hiçbir serhat beyinin görevinden azledilmediği, serhat beylerine aldıkları esirlerin yarısını asker olarak kullanma hakkının tanındığı belirtilerek, serhat beylerinin Kanuni Dönemi'nde büyük itibara sahip olduğu vurgulanmıştır.

*İki Onbaşı*³¹² başlıklı yazıda 1917 yılında Galiçya Cephesi'nde, savaş sırasında güllenin açtığı çukura düşen yaralı iki onbaşının öyküsü anlatılmıştır. Makalede onbaşılardan birinin Anadolu'nun köylerinden gelmiş, şehitler neslinden bir Türk onbaşı, diğerinin Polonya'nın yeşil ovalarında büyümüş, Rus ordusunda hizmete mecbur olmuş Lehistan onbaşı olduğu belirtilmiştir. Makalede iki askerin birbirine düşman kuvvetler tarafında yer aldığı, ancak savaş sırasında atılan güllenin etkisiyle ikisinin de yaralanarak aynı çukura düştüğü ve çukurda ölene kadar birbirlerine yardımcı oldukları anlatılmaktadır. Makalede her iki askerin de ölmeden önce sevdiği kızların ismini sayıkladığı ifade edilmiştir.

Milli destanlarımız ve efsanelerimiz başlığı altında on yedi makalenin incelemesi yapılmıştır. Tarihin en eski milletlerinden biri olan Türk milleti tarih sahnesine çıktığı andan itibaren günümüze kadar istiklali ve istikbali için birçok mücadelenin ve savaşın içinde yer almıştır. Türk milleti girdiği bu mücadele ve savaşlardan çok defa büyük bir zaferle ayrılmıştır. Bu zaferlerin kazanılmasında etkili olan kişiler mücadele esnasında önemli kahramanlıklarda bulunmuşlardır. Bu insanların Türk milleti için gösterdiği mücadele ve kahramanlıklar destanlaşarak ve efsane haline dönüşerek günümüze kadar ulaşmıştır. Bu destan ve efsanelerin mecmuada birçok defa ele alınmasında, destan ve efsanelerde özellikle Türklük vurgusunun ön plana çıkarılmasında aşırı milliyetçi düşünce ve Türklük bilinci oluşturma anlayışı etkili olmuştur. Yine Kızılelma metaforunun mecmuada çok defa işlenmesi, Türk milletine ideal aşılama düşüncesinden

---

³¹¹ Adnan Giz, "Kanuni Devrinin Serhat Hikâyeleri", *Çınaraltı*, C. 5, S. 119, 1 Son Kanun 1944, s. 6, 7, 12, 13.

³¹² Atsız (Hüseyin Nihal), "İki Onbaşı", *Çınaraltı*, C. 3, S. 67, 2 İkinci Kanun 1943, s. 11, 13.

kaynaklanmaktadır. Çünkü milli esaslara göre kurulan yeni Türk devletindeki en büyük eksikliklerden biri olarak ideal eksikliği görülmektedir. Yapılan incelemede efsanelerin daha çok İslamiyet öncesi Türk tarihine, destanların da İslamiyet'in kabulünden sonraki Türk tarihine ait olduğu anlaşılmaktadır.

1.8. TARİHİ TÜRK KAHRAMANLARI VE KAHRAMANLIKLARI

Çınaraltı mecmuasında birçok makalede Türk tarihinde siyasi ve toplumsal açıdan önemli bir yere sahip olan ve yaşadıkları dönemde Türk milletine büyük hizmetlerde bulunmuş Türk kahramanlarına yer verilmiştir. Bu konudaki makaleler yapılan çalışmada tarihi Türk kahramanları başlığı altında incelenmiştir.

*İrkımızın Kahramanları 17: Alp Er Tunga*³¹³ başlıklı makalede, Türk'ün öz yurdu olan Türkistan yaşayan Saka Türklerinin, kahraman hükümdarı Alp Er Tunga ele alınmıştır. Makalede Alp Er Tunga'nın milattan önce 7. yüzyılda yaşadığı ve şanlı Türk tarihinin ilk bekçisi olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Alp Er Tunga'nın çok büyük bir savaşçı olduğu, Turan-İran savaşlarında Turanlı Türklerin başında bulunduğu ve İran'a karşı Türkülük için büyük bir zafer kazandığı vurgulanmıştır. Makalede düşmanların savaş meydanlarında yenemediği büyük savaşçı Alp Er Tunga'yı hile yoluyla öldürdükleri ifade edilmiştir.

*İrkımızın Kahramanları 12: Tomris*³¹⁴ başlıklı makalede, Türk tarihinin en önemli kadın kahramanlarından, Peçenek hükümdarı Tomris Hatun ele alınmıştır. Makalede asıl adı Demir olan Tomris'in günümüzden yaklaşık iki bin beş yüz yıl önce yaşadığı belirtilmektedir. Makalede Tomris'in İran hükümdarı Kirus ile yaptığı savaşta Türk düşmanı Kirus'u büyük bir yenilgiye uğratarak kahramanlaştığı belirtilmektedir.

*İrkımızın Kahramanları 6: Mete Yabgu*³¹⁵ başlıklı makalede, Türk tarihinin en büyük hükümdarlarından ve komutanlarından bir olan Mete Han ele alınmıştır. Makalede Mete Han'ın Türklüğü yücelten bozkurtlardan ilki olduğu, Türklerin milli ülküsü olan Türkleri tek bayrak altında toplama hedefine ulaşan ilk Türk hükümdar olduğu vurgulanmıştır. Makalede Mete Han'ın babası Tuman öldükten sonra tahta çıktığı, tahta çıktıktan hemen sonra Tun-gu hükümdarının Mete

³¹³ Nejdet Sançar, "İrkımızın Kahramanları 17: Alp Er Tunga", *Çınaraltı*, C. 3, S. 73, 13 Şubat 1943, s. 10.

³¹⁴ Nejdet Sançar, "İrkımızın Kahramanları 12: Tomris", *Çınaraltı*, C. 2, S. 51, 12 Eylül 1942, s. 7.

³¹⁵ Nejdet Sançar, "İrkımızın Kahramanları 6: Mete Yabgu", *Çınaraltı*, C. 2, S. 27, 7 Şubat 1942, s. 9, 10.

Han'ın tecrübesizliğinden faydalanmak amacıyla Mete Han'a elçi göndererek atını, karısını istediği ve Mete Han'ın onları gönderdiği ifade edilmiştir. Yine makalede Tun-gu hükümdarının bu isteklerden sonra Mete Han'dan toprak istediği ancak Mete Han'ın ilk ikisinin şahsına ait olduğunu ancak toprağın milletin namusu şerefi olduğunu söyleyerek bu isteği reddettiği ve Mete Han'ın Tung-hu'ların üzerine yürüdüğü ve onların topraklarını kendi egemenliği altına aldığı belirtilmiştir.

*Irkımızın Kahramanları 14: Çiçi Yabgu*³¹⁶ başlıklı makalede, milattan önce 1. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olan, az bilinen bir Türk kahramanı Çiçi konu alınmıştır. Makalede Çiçi'nin Hun Türklerinden olduğu, Hun tarihinin karışıklık içinde olduğu bir dönemde yaşadığı ve bu nedenle hayatının büyük bir kısmının savaşlar içinde geçtiği belirtilmiştir. Makalede Çiçi'nin büyük bir kahraman olarak anılmasında, kardeşi Huhanşa'nın hükümdarlığı döneminde Hun Türklerinin Çin'e boyun eğmesi üzerine, Hun birliğini yeniden sağlamak için Çin'e karşı başlattığı mücadelenin etkili olduğu belirtilmiştir. Makalede Çiçi'nin askerleriyle beraber Çin'e karşı verdiği mücadelede kanının son damlasına kadar savaşarak Türk'ün baş eğmezliğini ve kahramanlığını bir kez daha gösterdiği ifade edilmiştir.

*Irkımızın Kahramanları 5: Kürşat*³¹⁷ başlıklı makalede, Kürşat'ın Göktürk Hanedanı'na mensup olduğu ancak bir hükümdar veya komutan olmadığı halde Türk tarihinin gizli kalmış büyük kahramanlarından biri olduğu belirtilmiştir. Makalede Kürşat'ın otuz dokuz arkadaşıyla Çin'e karşı başlatmış olduğu istiklal mücadelesi ve kahramanlık öyküsü anlatılmaktadır.

*Irkımızın Kahramanları 4: İleriş Kutluk Kağan*³¹⁸ başlıklı makalede, Türkleri Çin esaretinden kurtaran Türk tarihinin en önemli kahramanlarından olan İleriş Kutluk Kağan ele alınmıştır. Orta Asya'da yaşayan Türklerin Çin siyaseti sonucunda 7. yüzyılda Çin'in egemenliği altına girdiği, Türk beylerinin bu esaret yıllarında kendi adlarını unutarak Çinli beylerin adlarını kullanmaya başladıkları, Çin baskısı altında ezilen Türk milletinin Türklüğünün ve yasasının Çin'in hakaretine uğradığı ifade edilmektedir. Türk milletinin geleceğinin kapkaranlık

---

³¹⁶ Nejdet Sancar, "Irkımızın Kahramanları 14: Çiçi Yabgu", *Çınaraltı*, C. 3, S. 57, 24 Birinci Teşrin 1942, s. 12.

³¹⁷ Nejdet Sançar, "Irkımızın Kahramanları 5: Kürşat", *Çınaraltı*, C. 1, S. 19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 3.

³¹⁸ Nejdet Sançar, "Irkımızın Kahramanları 4: İleriş Kutluk Kağan", *Çınaraltı*, C. 1, S. 18, 6 Birinci Kanun 1941, s. 13.

olduğu bir ortamda Göktürk Hanedanı'ndan İleriş Kutluk'un Türk milletini yok olmaktan kurtarmak amacıyla büyük bir istiklal mücadelesi başlattığı ve bu mücadelenin sonunda büyük bir zafer kazanarak Türkleri Çin esaretinden kurtardığı dağınık olan Türk boylarını bir araya toplayarak yeni bir devlet kurduğu makalede ele alınmıştır. Makalede Göktürklerin bu büyük çocuğu öldükten sonra milletine üç büyük armağan bıraktığı, bunlardan ilkinin istiklal, ikincisinin oğlu Kül Tigin ve üçüncüsünün Türklük duygusu olduğu ifade edilmiştir.

*İrkımızın Kahramanları 2: Kül Tigin*³¹⁹ makalesiyle Türk tarihinin önemli devlet adamlarından biri olan Kül Tigin ele alınmıştır. Makalede Kül Tigin ve Bilge Kağan'ın, Göktürk devletinin kurucusu İleriş Kağan'ın oğulları olduğu ve babaları İleriş Kağan öldüğünde küçük yaşta oldukları için devletin başına amcalarının geçtiği anlatılmaktadır. Amcaları öldükten sonra Kül Tigin ve Bilge Kağan'ın devletin başına geçmek için birbirleriyle mücadele etmediği hatta birbirlerini devletin başına geçirmek için ısrar ettikleri anlatılmaktadır. En sonunda Kül Tigin'in kendisinden bir yaş büyük olan ağabeyi Bilge Kağan'ın devletin başına geçmesini sağladığı, kendisinin de ordunun başına geçtiği ifade edilmiştir. Çünkü Kül Tigin'in amacının devletin başına geçmekten ziyade dağınık halde bulunan Türk topluluklarını bir araya getirmek, Türklerin düşmanı olan milletlerle mücadele etmek olduğu belirtilmiştir. Nitekim Kül Tigin otuz yıldan fazla ordu komutanı olarak görev yapmış bu süre içerisinde çok büyük zaferler kazanmıştır. Makalede Kül Tigin'in ordu komutanı olmadan önce amcasıyla beraber sefere gittiği dönemlerde elli bin kişilik Çin ordusunu yenilgiye uğrattığı ifade edilmektedir. Yine makalede, Kül Tigin ordu komutanı olduktan sonra daha yirmi bir yaşında savaş meydanında büyük kahramanlık örneği gösterdiği, üç atını kaybetmesine rağmen vurulan her attan sonra yenisine binerek savaşmaya devam ettiği, atlarına yüzden fazla ok isabet etmesine rağmen Kül Tigin'in bu savaşta yara almadığı anlatılmaktadır. Kül Tigin'in yirmi altı yaşında Kırgızlara ve Türgişlere karşı, otuz bir yaşında Karluklara karşı savaştığı ve büyük zaferler kazandığı bu zaferlerin daha sonraki yıllarda da devam ettiği ifade edilmektedir.

---

³¹⁹ Nejdet Sancar, "İrkımızın Kahramanları 2: Kül Tigin", *Çınaraltı*, C. 1, S. 8, 27 Eylül 1941, s. 5,6.

*Alp Arslan*³²⁰ başlıklı makalede, Selçuklu hükümdarı Alp Arslan'ın kişiliği, askeri ve siyasi kabiliyeti ele alınmıştır. Makalede Alp Arslan'ın Selçuklu sülalesinin ikinci hükümdarı olduğu, amcası Tuğrul Bey'in hükümdarlığında Horasan valiliği yaptığı ifade edilmektedir. Makalede Alp Arslan'ın zaferle biten birçok savaş yaptığı, usta ve yiğit bir kumandan olarak tanındığı, bu yiğitliği sayesinde amcasının ölümünden sonra Selçuklu tahtına geçtiği anlatılmaktadır. Yine makalede Alp Arslan'ın, hükümdarlığı döneminde ülke içinde ve dışında gerçekleştirdiği fetihler ele alınarak bunların en kıymetlisinin Malazgirt Zaferi olduğu ve Anadolu yolunu Türklere açtığı belirtilmiştir. Makalede Alp Arslan'ın Selçuklu idaresindeki devleti büyük ve güçlü kıldığı, gururuna kurban gidip erken yaşta ölmeseydi Türklüğü daha da yüceltebileceği, öldükten sonra milletine güçlü bir devlet ve Melikşah gibi bir oğul bıraktığı vurgulanmıştır.

*Alparslan*³²¹ başlıklı makalede, Selçuklu Hükümdarı Alparslan'ın hayatı konu alınmıştır. Makalede, Alparslan'ın Büyük Selçuklu hükümdarlarından olduğu, yalnız Türk tarihinin değil insanlık tarihinin de en büyük simalarından biri olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Alparslan'ın, mert, cömert, adil, barışsever gibi karakter özelliklerine sahip olduğu ve hayatının şanlı bir destan olduğu vurgulanmıştır. Makalenin devamında Malazgirt Zaferi başta olmak üzere Alparslan'ın kazandığı zaferler ve Türk tarihine yaptığı hizmetler anlatılmıştır.

*İrkımızın Kahramanları 1: Birinci Kılıç Arslan*³²² makalesinde, I. Kılıç Arslan'ın Türkiye Selçukluları Dönemi'nde yaşayan, adının tam eri olan, Türk ırkının bütün kabiliyetlerini kendinde toplayan bir kahraman olduğu ifade edilmiştir. I. Kılıç Arslan'ın Türkiye Selçuklularının başı olduğu ancak Horasan'daki büyük hükümdara bağlı olduğu, döneminde Anadolu coğrafyasını Haçlı akımlarına karşı savunarak Türklüğün ve İslam dünyasının koruyuculuğunu üstlenen büyük bir yiğit olduğuna değinilmiştir. Ayrıca makalede I. Kılıç Arslan'ın hayatının baştanbaca şan ve zaferlerle dolu bir destan olduğu ifade edilerek bu destana yer verilmiştir. Destanda özellikle I. Kılıç Arslan'ın 1. Haçlı Seferinde Hıristiyan dünyası ile mücadelesi ve kahramanlıkları anlatılmaktadır. Makalede I. Kılıç Arslan'ın haçlı mücadelesinden sonra Horasan'daki hükümdarı tanımadığı ve hükümdarlığını ilan ettiği ancak hükümdarlığının uzun sürmediği

³²⁰ Nejdet Sançar, "Alp Arslan", *Çınaraltı*, C.1, S. 26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 9.

³²¹ M. Şakir Ülkütaşır, "Alparslan", *Çınaraltı*, C. 3, S. 63, 5 Birinci Kanun 1942, s. 6, 7.

³²² Nejdet Sançar, "İrkımızın Kahramanları 1: Birinci Kılıç Arslan", *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 11, 12.

başka bir Türk hükümdarı Çavlı Bey ile mücadele ederken nehre düşerek boğulduğu anlatılmaktadır.

*Cengiz Han*³²³ makalesiyle Türk tarihinin en güçlü hükümdarlarında biri olan Moğol Devleti'nin kurucusu Cengiz Han ele alınmıştır. Makalede Cengiz Han'ın 1155 senesinde dünyaya geldiği, babasının Yesükey Bahadır olduğu, Cengiz Han'a babası tarafından Timuçin adının verildiği, babasının ölümünden sonra küçük yaşta Timuçin'in Moğolların başına geçtiği ifade edilmiştir. Makaleye göre, 1207 yılı Timuçin'i Cengiz Han olarak selamlayan yıldır. Çünkü Timuçin'in bu yılda Moğolistan'daki gücünü artırdığı kendisine düşman olan kabileleri bir bir yok ettiği ve sonra kurultayı toplayıp imparatorluğunu ilan ederek Cengiz Han adını aldığı ifade edilmiştir. Ayrıca Cengiz Han'ın dağılmış ve birliğini kaybetmiş olan Türkleri bir araya topladığı ve Türkleri tek bayrak altında birleştirdiği belirtilmiştir. Makalede Cengiz Han'ın bu kadar büyük işi güçlü ordusu ve hazırlamış olduğu yasaları sayesinde gerçekleştirdiği ifade edilmiştir.

*İrkımızın Kahramanları 16: Ket Buga*³²⁴ başlıklı makalede, savaşı, kahraman bir Türk komutanı olan Ket Buga ele alınmıştır. Makalede Ket Buga'nın İlhanlılar zamanında yaşadığı, gençliğinde, ihtiyarlığında, tutsaklık altındayken, çok sayıda zafer kazandığı ifade edilmiştir. Makalede Ket Buga'nın son zamanlarında Mısır Seferi sırasında yaşanan kahramanlığı anlatılmıştır. Makalede İlhanlı ordusunun başında bulunan Ket Buga'nın Cengiz Han'ın hâkimiyetini Mısır ve Suriye topraklarına götürmek amacıyla, Mısır Seferi'ne çıktığı ve bu seferin sonunda ihtiyar yaşına rağmen büyük bir kahramanlık göstererek zafer kazandığı belirtilmiştir.

*Büyük Türk Hükümdarı Baybars*³²⁵ başlıklı makalede, tarihte ilk defa Moğolları durdurmayı başaran, Türk tarihinin en büyük kahramanlarından biri olan Kölemen Hükümdarı Sultan Baybars konu alınmıştır. Makalede bir Kıpçak Türkü olan Baybars'ın Moğol istilasının yaşandığı bir dönemde, küçük yaşta kaçırılarak köle pazarında Mısır Ordusu Komutanı Emir Alâeddin Aytekin'e satıldığı ve oradan Mısır'a getirildiği belirtilmiştir. Mısır'da iyi bir askeri eğitim alan Baybars'ın yetenekleri sayesinde herkesin dikkatini çektiği ve kısa zamanda

---

³²³ Nejd det Sançar, "Cengiz Han", *Çınaraltı*, C. 1, S. 16, 22 İkinci Teşrin 1941, s. 12.

³²⁴ Nejd det Sançar, "İrkımızın Kahramanları 16: Ket Buga", *Çınaraltı*, C. 3, S. 69, 16 İkinci Kanun 1943, s. 13.

³²⁵ Adnan Giz, "Büyük Türk Hükümdarı Baybars", *Çınaraltı*, C. 5, S. 117, 18 Birinci Kanun 1943, s. 9, 10, 13.

Mısır ordusu içerisinde önemli bir mevkiye geldiği ifade edilmiştir. Makalede, Moğolların Mısır'a doğru istilaya başlaması üzerine, Baybars'ın Kölemen ordusunun başına getirilerek Aynicalut Savaşı'nda Moğolları ilk defa durdurmayı başardığı ve bu sayede bir süre sonra Kölemen Devleti'nin başına geçtiği belirtilmiştir. On sekiz yıl Kölemen Devleti'nin başında kalan Baybars'ın, saltanatı boyunca İslam dünyasını; Haçlı, Moğol ve Bâtını tehlikelerine karşı defalarca koruduğu belirtilmiştir.

*Aydinoğlu Umur Bey*³²⁶ başlıklı makalede, Aydınoğulları Beyliği'nin kahraman evladı Umur Bey anlatılmıştır. Makalede Umur Bey'in dedesinin Selçuklu Devleti'nin yıkılması üzerine Aydınoğulları Beyliği'ni kuran Aydın Bey olduğu belirtilmiştir. Makalede Umur Bey'in beylik yaptığı dönemde Haçlılar ile birçok defa mücadele ettiği ve Haçlılardan İzmir'i ve Ege'nin birçok kıyısını aldığı, Avrupa Hıristiyan dünyasının Umur Bey'in kahramanlıkları karşısında bir beylik üzerine Haçlı seferi düzenlemek zorunda kaldığı ifade edilmiştir.

*Üç Büyük Yıldönümü*³²⁷ başlıklı makalede, Aydınoğlu Umur Bey'in, Attila'nın ve Cengiz Han'ın ölüm yıldönümleri konu alınmıştır. Makalede milletlerin milli benliklerini duymalarında büyük günlerin yıldönümlerini kutlamanın önemli olduğu belirtilmiştir. Makalede zaferlerin ve felaketlerin yıldönümlerinde milletçe sevinmenin veya acı duymanın; milli kahramanları, sanatkârları ve âlimleri ölüm yıldönümlerinde anmanın, milli ruh açısından önemli olduğu vurgulanmıştır. Makalede bu önemli günlerden üçünün Aydınoğlu Umur Bey'in, Attila'nın ve Cengiz Han'ın ölüm yıldönümleri olduğu belirtilmiştir.

*İrkımızın Kahramanları 9: Aksak Temür*³²⁸ başlıklı makalede, Türkistan'ın Cengiz Han'dan sonra ikinci büyük ve yenilmez hükümdarı ve Türk tarihinin en büyük kahramanlarından biri Timur ele alınmıştır. Makalede Timur'un yıllarca Türkistan'daki Türklere önderlik yaptığı, ordularını zaferden zafere taşıdığı, son büyük zaferini de Türkiye hükümdarı Yıldırım Bayezıt'a karşı kazandığı vurgulanmıştır. Makalede Timur'un aksaklığının, gençliğinde savaş meydanında bacağından aldığı yaradan kaynaklandığı belirtilmiştir.

³²⁶ Nejdet Sancar, "Aydinoğlu Umur Bey", *Çınaraltı*, C. 2, S. 43, 18 Temmuz 1942, s. 8, 9.

³²⁷ Nejdet Sancar, "Üç Büyük Yıldönümü", *Çınaraltı*, C. 2, S. 48, 22 Ağustos 1942, s. 12.

³²⁸ Nejdet Sancar, "İrkımızın Kahramanları 9: Aksak Temür", *Çınaraltı*, C. 2, S. 35, 23 Mayıs 1942, s. 9, 10.

*İkinci Murat*³²⁹ başlıklı makalede, Çelebi Mehmet'in oğlu Osmanlı Padişahı II. Murat ve dönemindeki olaylar konu alınmıştır. Makalede II. Murat'ın Türk tarihinde, devlet adamlığı, kumandanlığı ve kahramanlığıyla örnek bir insan, Osmanlı soyunun ilk şair padişahı olduğu belirtilmiştir. Yine makalede II. Murat'ın padişahlığı süresince Anadolu Türklüğünün birliğini sağlamaya çalıştığı, Haçlıların saldırılarına karşı Türk ve Müslüman dünyasını koruduğu ifade edilmiştir. Son olarak makalede II. Murat'ın Türklüğe Fatih Sultan Mehmet gibi yiğit bir evlat armağan ettiği belirtilmiştir.

*Türk Kahramanlıkları I*³³⁰ başlıklı makalede, Türk tarihinde II. Murat ve Timur dönemlerinde gerçekleşmiş iki kahramanlık hikâyesi ele alınmıştır. Makalede II. Murat Dönemi'nde Selanik şehrinin kuşatılması esnasında bir Türk askerinin tek başına kalenin üstüne çıkarak kalede bulunan Venedikli askerle kahramanca savaştığı ve bir askerin kafasını keserek düşman tabyasının içine attığı belirtilmiştir. Bu olay üzerine düşman kuvvetlerinin, Türklerin bütün tabyayı ele geçirdiklerini sanarak kaçtıkları vurgulanmaktadır. Makalede diğer bir kahramanlık öyküsünün Timur'un Hindistan Seferi sırasında, Ganj Nehri'nde kırk sekiz gemiyle Türklere saldırmak için bekleyen Mecusilere karşı yapılan mücadeleyle ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Makalede Türk askerlerinin, Ganj Nehri'nde bekleyen, kendilerinden sayı bakımından üstün Mecusileri gördükten sonra nehre atlayarak önce oklarıyla daha sonra gemide kılıçlarıyla, Mecusileri etkisiz hale getirdikleri anlatılmaktadır.

*İrkımızın Kahramanları 15: Fatih*³³¹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin yedinci padişahı II. Mehmet konu edilmiştir. Makalede Fatih Sultan Mehmet'in Türklerin en güçlü hükümdarlarından biri olduğu, kahramanlığı, zekâsı, azmi ve gücü sayesinde Türk devletini dünyanın en güçlü devleti haline getirdiği belirtilmiştir. Yine makalede Fatih Sultan Mehmet'in otuz yıl iktidarda kaldığı, hükümdarlığı süresince birçok zafer kazandığı bu zaferlerden en büyüğünün İstanbul'un Fethi olduğu belirtilmiştir. Makalenin devamında Fatih Sultan Mehmet Dönemi'ndeki diğer önemli siyasi olaylar ve Fatih Sultan Mehmet'in kişisel özellikleri anlatılmıştır.

³²⁹ Nejdet Sançar, "İkinci Murat", *Çınaraltı*, C. 3, S. 77, 13 Mart 1943, s. 10, 11.

³³⁰ Nejdet Sançar, "Türk Kahramanlıkları I", *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28 İkinci Teşrin 1942, s. 6, 7.

³³¹ Nejdet Sançar, "İrkımızın Kahramanları 15: Fatih", *Çınaraltı*, C. 3, S. 58, 31 Birinci Teşrin 1942, s. 12.

*Birinci Mengli Giray Han*³³² başlıklı makalede Kırım Hanı Mengli Giray Han ele alınmıştır. Makalede Mengli Giray Han'ın Kırım hanlığını kuran Hacı Giray Han'ın oğlu olduğu ve babasının ölümü üzerine Kırım hanı olduğu belirtilmiştir. Makalede Mengli Giray Hanın Kırım hanı olduktan sonra kardeşlerinin ve amca çocuklarının entrikalarıyla karşılaştığı ve bunun üzerine Mengli Giray Han'ın yardım için Fatih Sultan Mehmet ile anlaştığı ve Kırım Hanlığı ile Osmanlı ilişkilerinin bu dönemde başladığı belirtilmiştir. Makalede Mengli Giray Han'ın daha sonraki dönemlerde Osmanlı Devleti'nin batı seferleri sırasında Osmanlı Devleti'ne askeri amaçlı destekte bulunduğu, Yavuz Sultan Selim'e kızını verdiği ve Osmanlı Devleti ile iyi ilişkiler kurduğu belirtilmiştir. Makalede Mengli Giray Han'ın, akıllı, cesur, âlim bir insan olduğu, Doğu ve Batı dillerini iyi bildiği ve şair olduğu ifade edilmiştir.

*Gedik Ahmet Paşa ve Otrant'ın Zaptı: Kızılelma Neresidir?*³³³ başlıklı makalede, Kızılelma'nın Türkler arasında dilden dile, gönülden gönüle yaşayan soyut bir ülkü olduğu, ancak Kızılelma ülküsünün tarihçiler tarafından bazı yer isimleri ortaya atılarak somutlaştırılmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Makalede Kızılelma ülküsünün önceleri doğuda daha sonra batıda ulaşılmak istenen bir hedef olduğu ifade edilmiştir. Yine makalede Fatih'in Akdeniz ticaretine hâkim olmak için, Kızılelma olarak nitelendirilen Roma İmparatorluğu'nu kuşatmaya karar verdiği belirtilmiştir. Makalede Fatih'in Roma Kızılelması'nı gerçekleştirmek için Gedik Ahmet Paşa'yı görevlendirdiği, Gedik Ahmet Paşa'nın sefere çıkarak Otrant'ı aldığı, ancak Fatih'in ölümü üzerine İtalya'ya girilemediği, daha sonra da Cem Sultan olayı nedeniyle Gedik Ahmet Paşa'nın İstanbul'a çağrıldığı ifade edilmiştir.

*İrkımızın Kahramanları 3: Burak Reis*³³⁴ başlıklı makalede, bir Osmanlı denizcisi ve kahramanı, ömrünün büyük kısmını denizlerde geçirmiş olan Burak Reis anlatılmaktadır. Makalede, Burak Reis'in II. Bayezıt Dönemi'nde Osmanlı donanmasında görev yapan bir denizci olduğu, Osmanlı Devleti'nin Akdeniz'de İtalyan hâkimiyetine son vermek amacıyla düzenlediği deniz seferine katıldığı ifade edilmektedir. Bu sefer esnasında Osmanlı donanmasının kendisinden sayı

³³² Abdullah Zihni Soysal, "Birinci Mengli Giray Han", *Çınaraltı*, C. 2, S. 46, 8 Ağustos 1942, s. 6.

³³³ Enver Behnan Şapolyo, "Gedik Ahmet Paşa ve Otrant'ın Zaptı: Kızılelma Neresidir?", *Çınaraltı*, C. 5, S. 106, Tarihsiz, s. 6, 7, 12.

³³⁴ Nejdet Sançar, "İrkımızın Kahramanları 3: Burak Reis", *Çınaraltı*, C. 1, S. 14, 8 İkinci Teşrin 1941, s. 7, 13.

bakımından çok üstün olan İtalyan donanmasıyla korkusuzca savaştığı, savaşan komutanlar arasında Burak Reis'in de bulunduğu ancak Burak Reis'in Akdeniz'de İtalyan donanmasıyla savaştığı esnada donanmasının dört bir taraftan sarıldığı anlatılmaktadır. Makalede bu durum karşısında Burak Reis'in donanmasını ve sancağını düşmanın eline geçmesin diye kendisi ve askerleriyle beraber denizin ortasında ateşe verdiği ve düşman donanmasının da yok olmasını sağladığı ifade edilmektedir.

*İrkımızın Kahramanları 10: Yavuz Selim*³³⁵ başlıklı makalede, Osmanlı padişahları arasında yer alan Yavuz Sultan Selim konu alınmıştır. Makalede Yavuz Sultan Selim'in ilk on Osmanlı padişahı arasında hanedanın en kahraman, en dahi askeri olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede Selim'in daha şehzadeligi yıllarında yavuz bir Türk olduğunu herkese gösterdiği, korku nedir bilmez bir kalbe, çelikten daha sert bir azme sahip olduğu belirtilmiştir. Yavuz Sultan Selim'in tahtı babasından zorla aldığı, saltanatı süresinde Çaldıran, Mercidabık, Ridaniye gibi büyük zaferler kazandığı ancak erken yaşta hayatını kaybettiği, buna rağmen Osmanlı sınırlarını kat kat artırdığı vurgulanmıştır.

*Türk Tarihinden: Yavuz Sultan Selim ve İbni Kemal*³³⁶ başlıklı makalede, Osmanlı padişahları içerisinde ahlaka, ilime büyük önem veren ve aynı zamanda şair olan Yavuz Sultan Selim ve dönemin ünlü âlimi İbni Kemal konu alınmıştır. Makalede Yavuz Sultan Selim'in şehzadeligi döneminden itibaren ilime büyük önem verdiği, padişah olduktan sonrada ilim adamlarına çok büyük değer verdiği ve bilim adamlarını yanından ayırmadığı belirtilmiştir. Yine makalede Mısır Seferi sırasında, dönemin büyük âlimi İbni Kemal'in atının sıçrattığı çamurun Yavuz Sultan Selim'in cübbesine yapıştığı, ancak Yavuz Sultan Selim'in bunu hoş görerek, bununla gurur duyduğu belirtilmiştir. Makalenin son kısmında Yavuz Sultan Selim'in büyük bir ideoloji sahibi ve Türkçü olduğu, bütün Türkleri bir bayrak altında toplama amacı taşıdığı, ancak ömrünün buna yetmediği ifade edilmiştir.

---

³³⁵ Nejdet Sancar, "İrkımızın Kahramanları 10: Yavuz Selim", *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 9.

³³⁶ Enver Behnan Şapolyo, "Türk Tarihinden: Yavuz Sultan Selim ve İbni Kemal", *Çınaraltı*, C. 3, S. 80, 3 Nisan 1943, s. 10, 11.

*İrkımızın Kahramanları 8: Barbaros Hayrettin*³³⁷ başlıklı makalede büyük Türk denizcisi Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa ve onun kahramanlıkları anlatılmıştır. Makalede Barbaros Hayrettin Paşa'nın 16. yüzyılda yaşadığı, önceleri Akdeniz'de korsanlık yaptığı, Hızır Reis olarak da bilindiği, Kanuni Dönemi'nde Akdeniz'de kazandığı zaferlerden sonra Osmanlı donanmasının başına kaptan-ı derya olarak atandığı ifade edilmiştir. Makalede Barbaros Hayrettin Paşa'nın kazandığı zaferlerle Osmanlı Devleti'nin Hıristiyanlara karşı karadaki üstünlüğünü denizlere de taşıdığı vurgulanmıştır. Barbaros Hayrettin Paşa'nın zaferleri içerisinde en büyüğünün Akdeniz'i Türk gölü haline getiren Preveze Deniz Zaferi olduğu, bu zaferde Barbaros'un Osmanlı donanmasından çok üstün olan Andrea Doria komutasındaki Hıristiyan donanmasını ağır yenilgiye uğrattığı belirtilmiştir.

*İrkımızın Kahramanları 11: Turgut Paşa*³³⁸ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nde Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde yetişmiş bir Türk denizcisi olan Turgut Reis ele alınmıştır. Makalede Turgut Reis'in Barbaros Hayrettin Paşa'nın çıraklarından olduğu, Akdeniz'deki Türk üstünlüğünü ve kahramanlığını Barbaros Hayrettin Paşa gibi temsil ettiği belirtilmiştir. Yine makalede Turgut Reis'in Kanuni Dönemi'nde Barbaros'tan sonra Osmanlı donanmasının başına geçmesi gereken en büyük denizci olduğu ancak devşirmeler tarafında bunun istenmediği ifade edilmiştir. Bütün bunlara rağmen Turgut Paşa'nın denizlerde Hıristiyanlara, özellikle de Akdeniz'de aman vermeyerek Türk denizciliğini zirveye taşıyan isimlerden biri olduğu vurgulanmıştır.

*Muhteşem Süleyman'ın Son Günleri*³³⁹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin onuncu padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın son seferi olan Zigetvar Seferi sırasındaki son günleri ele alınmıştır. Makalede Sultan Süleyman'ın saltanatının kırk altı yıl sürdüğü, bu süre içerisinde Sultan Süleyman'ın sayısız zafer kazandığı, son seferi olan Zigetvar Seferi'nde, zaferden kırk sekiz saat önce, yetmiş dört yaşında hayatını kaybettiği ifade edilmiştir. Makalede Sultan Süleyman'ın ölümünün sefer sırasında Vezir-i Azam Sokullu Mehmet Paşa

---

³³⁷ Nejdet Sancar, "İrkımızın Kahramanları 8: Barbaros Hayrettin", *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14 Mart 1942, s. 8, 9.

³³⁸ Nejdet Sancar, "İrkımızın Kahramanları 11: Turgut Paşa", *Çınaraltı*, C. 2, S. 41, 4 Temmuz 1942, s. 8, 9.

³³⁹ Adnan Giz, "Muhteşem Süleyman'ın Son Günleri", *Çınaraltı*, C. 4, S. 85, 8 Mayıs 1943, s. 6, 7, 15.

tarafından askerden gizlendiği, zaferden sonra büyük ordu ve cenaze alayı ile Sultan Süleyman'ın cenazesinin Belgrat'a getirildiği belirtilmiştir.

*Kanuni Devrinin En Meşhur Serhat Beyi: Bosna Kahramanı Gazi Hüsrev Bey*³⁴⁰ başlıklı makalede, Gazi Hüsrev Bey Kanuni Dönemi'nin, devlete en çok yarar sağlayan serhat beyi olarak nitelendirilmiştir. Kanuni Dönemi'nde batıda gerçekleşen Belgrat'ın kuşatılması, Mohaç Meydan Muharebesi, Macar kalelerinin kuşatılması ve alınması gibi önemli olaylarda en önde Gazi Hüsrev ve süvarilerinin yer aldığı ifade edilmiştir. Makalede Bosna Sancak Beyliği'nden serhat beyliğine kadar, askeri ve siyasi alanda yaklaşık otuz devlete hizmet eden ve zaferden zafere koşan Gazi Hüsrev Bey'in, Yavuz Sultan Selim'in yeğeni olduğu, Gazi Hüsrev Bey'in cesaretini, askeri dehasını dayısından almış olabileceği ifade edilmiştir.

*Unutulmuş Kahramanlar!*³⁴¹ başlıklı makalede, Peçevi tarihinden yararlanılarak Osmanlı zamanında yaşamış bazı kahramanlara ait menkıbeler anlatılmıştır. Makalede menkıbesi anlatılan kahramanlar arasında; Hersek Serhat Beyi Bektaş Voyvoda, Helke Adası ve Kalesi Fatihi Mahmut Reis, Mohaç Meydan Muharebesi kumandanlarından Adil Toca yer almıştır. Yine makalenin devamında, Bosna Kilis Kalesi Fatihi Gazi Murat'ın, Belgrat Kalesi'nin alınmasında etkili olan Kirez İlyas'ın, Kanuni'nin Tuna boyu seferlerinde büyük hizmetlerde bulunmuş Amiral Zehrimar Mehmet Bey'in ve Budin Valisi Arslan Paşa'nın menkıbesi anlatılmıştır.

*Türk Kahramanlığından Örnekler*³⁴² başlıklı makalede, bugün damarlarında dolaşan kanın büyüklüğünü duymuş olan Türk milletinin, dünyanın en kahraman milleti olduğu, bunun boş bir övünme olmadığı; Türk tarihinin kahramanlarla ve kahramanlıklarla dolu olduğu ifade edilmiş ve örnekler verilerek konu açıklanmaya çalışılmıştır. Makalede Türk kahramanları, Timur Devleti Hükümdarı Aksak Timur ve Hindistan Seferi sırasında Hintlilere karşı kazandığı zaferler, Osmanlı Devleti Padişahı III. Mehmet ve Avusturya Seferi sonunda kazandığı büyük zafer Haçova Meydan Muharebesi, Moğol Devleti Hükümdarı

---

³⁴⁰ Adnan Giz, "Kanuni Devrinin En Meşhur Serhat Beyi: Bosna Kahramanı Gazi Hüsrev Bey", *Çınaraltı*, C. 5, S. 120, 8 Son Kanun 1944, s. 6, 7, 10, 11, 14.

³⁴¹ Reşat Ekrem Koçu, "Unutulmuş Kahramanlar!", *Çınaraltı*, S. 2, 24 Mart 1948, s. 6, 14.

³⁴² Nejdet Sançar, "Türk Kahramanlığından Örnekler", *Çınaraltı*, C. 1, S. 13, 1 İkinci Teşrin 1941, s. 7, 8.

Cengiz Han ve onun Moğolistan hâkimiyeti için Neymanlara karşı kazandığı zaferler ele alınmıştır.

*Türk Kahramanlıkları 2*³⁴³ başlıklı makalede, Timur'un Hindistan Seferi ve Osmanlı Devleti'nin Girit Savaşı sırasında yaşanmış üç kahramanlık hikâyesi konu alınmıştır. Bunlarda ilki Timur'un Hindistan Seferi sırasında Delhi'de şehrin Türkler tarafından kuşatıldığı esnada binlerce Hintli kuvvetin şehirden çıkış denemesi yapmak için saldırıya geçtiği sırada üç yüz kişilik Türk kuvvetin bu güruhu durdurma öyküsüdür. İkincisi Venedik'le yapılan Girit Savaşı sırasında on yedi Türk askeriyle iki bin Venedik askeri arasında dokuz saat süren mücadelenin öyküsüdür. Üçüncüsü yine Venedik'le yapılan Girit Savaşı sırasında Venediklilerin Osmanlı gemisini ele geçirmesi üzerine gemide bulunana Kara Mehmet adlı bir Türk askerinin gemide saklanıp bir süre sonra gemideki cephaneliği ateşe verip kendisiyle beraber gemiyi ve Venedik askerlerini yakma öyküsüdür.

*Hacı Selim Giray Han*³⁴⁴ başlıklı makalede 17. yüzyılda dört sefer Kırım hanlığı yapmış olan Selim Giray Han Dönemi ele alınmıştır. Makalede Hacı Selim Giray Han'ın, Rezmi Bahadır Giray Han'ın oğlu olduğu, babası öldüğü zaman henüz çocuk yaşta olduğu için uzun bir süre sonra Kırım hanı olduğu ifade edilmiştir. Makalede Hacı Selim Giray Han'ın, Kırım hanlığı döneminde Kırım'a saldıran Rusları üç günde perişan ettiği, Osmanlı Avusturya savaşları esnasında Osmanlı Devleti'ne yardım ederek Avusturya ordusunu yenilgiye uğrattığı, Hacı Selim Giray Han'ın yardımcıları sayesinde Osmanlı Devleti'nin büyük bir yenilgiden kurtulduğu belirtilmiştir. Makalede Hacı Selim Giray Han'ın ilime büyük önem verdiği, sarayına doğudan ve batıdan büyük âlimleri davet ettiği belirtilmiştir.

*İrkımızın Kahramanları 13: Küçük Mehmet Beğ*³⁴⁵ başlıklı makalede, Girit adasının Osmanlı Devleti tarafından kuşatıldığı dönemde Alaiye Sancak Beyi Küçük Mehmet Bey'in Venedik donanmasının elinden Osmanlı gemisini kurtarma olayı ele alınmıştır. Makalede Girit kuşatmasının yirmi dört yıl sürdüğü, bu kuşatma esnasında Osmanlı Devleti'nin Venedik ile defalarca savaştığı, bu savaşlardan birinde Venedikliler tarafından Osmanlı'ya ait bir geminin kaçırıldığı

³⁴³ Nejdet Sançar, "Türk Kahramanlıkları 2", *Çınaraltı*, C. 3, S. 66, 26 Birinci Kanun 1942, s. 5.

³⁴⁴ Abdullah Zihni Soysal, "Hacı Selim Giray Han", *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5 Eylül 1942, s. 13.

³⁴⁵ Nejdet Sançar, "İrkımızın Kahramanları 13: Küçük Mehmet Beğ", *Çınaraltı*, C. 3, S. 56, 17 Birinci Teşrin 1942, s. 6.

belirtilmiştir. Makalede geminin kaçırıldığını gören Küçük Mehmet Bey'in elli kişilik birliği ile yüz elli kişilik Venedik kuvvetlerinin elinden büyük bir çarpışmanın sonunda Osmanlı gemisini kurtardığı ifade edilmiştir. Son olarak bu olayın belki büyük bir olay gibi görünmediği, ancak Küçük Mehmet Bey'in gösterdiği cesaret ve kahramanlığın Türk tarihinde büyük bir önemi olduğu vurgulanmıştır.

*İrkımızın Kahramanları 7: Topal Osman*³⁴⁶ başlıklı makalede, 18. yüzyılda yaşamış, Osmanlı Devleti'nde sadrazamlık makamına kadar yükselmiş önemli bir devlet adamı ve komutan Topal Osman'ın İran ordusuna ve İran hükümdarı Nadir Şah'a karşı kahramanlığı konu alınmıştır. Makalede Topal Osman'ın kahramanlık öyküsünün yetmiş yaşında atandığı Trabzon valiliğinden sonra İran ile yapılan mücadele esnasında başladığı ifade edilmektedir. Makaleye göre, Topal Osman Trabzon valisi olduktan sonra Osmanlı Devleti tarafından İran ile yapılacak olan mücadelenin başına getirilmiştir. Yetmiş yaşındaki tecrübeli devlet adamının İran ile birkaç kez çarpıştığı ve bu çarpışmalar esnasında bazen yendiği bazen de yenildiği, ancak son çarpışmada atının sırtından inerek doğrudan savaş meydanına atıldığı, savaş meydanında uzun süre çarpıştığı ve mücadelenin sonunda kafasına kurşun isabet ederek şehit olduğu ifade edilmiştir.

*Afşarlı Nadir*³⁴⁷ başlıklı makalede İran'a hükümdarlık yapmış olan bir Türk kahraman Nadir Şah ele alınmıştır. Makalede Nadir Şah'ın 18. yüzyılın ilk yarısında İran coğrafyasını Safevilerden alarak kurduğu Afşar Hanedanlığı ile İran'da Türk hâkimiyetini devam ettirdiği belirtilmiştir. Nadir Şah'ın gençliğinde çobanlık ve eşkıyalık yaptığı, bu yıllar içerisinde yığıtlığı ve zekâsıyla tanındığı ve bu sayede etrafında büyük bir ordu toplandığı ve daha hükümdar olmadan önce İran'ı ele geçirdiği makalede ifade edilmiştir. Makalede Nadir Şah'ın hükümdarlığı döneminde Hindistan'ı ve Orta Asya'yı kuşattığı, Osmanlı Devleti ile savaşarak Topal Osman Paşa gibi kahramanı yenilgiye uğrattığı bu nedenle Türk tarihinde büyük bir kahraman olarak anıldığı belirtilmiştir.

*Gazi Osman Paşa*³⁴⁸ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yaşamış, Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa'nın hayatı konu alınmıştır. Makalede Gazi Osman Paşa'nın Tokatlı olduğu, Harp okulunu

---

³⁴⁶ Nejdet Sançar, "İrkımızın Kahramanları 7: Topal Osman", *Çınaraltı*, C. 2, S. 28, 14 Şubat 1942, s. 5.

³⁴⁷ Nejdet Sançar, "Nadir Şah", *Çınaraltı*, C. 2, S. 37, 6 Haziran 1942, s. 8, 9.

³⁴⁸ Nejdet Sançar, "Gazi Osman Paşa", *Çınaraltı*, C. 3, S. 61, 21 İkinci Teşrin 1942, s. 12, 13.

üçüncülükle bitirip kurmaylığa ayrılmasından başlayarak hayatının sonuna kadar ordunun içerisinde yer aldığı ve milletine hizmet ettiği belirtilmektedir. Yine makalede Gazi Osman Paşa'yı Türklük için birinci derecede kahraman yapan olayın 1877-78 Çarlık Rusya-Osmanlı Savaşı yani 93 Harbi sırasında yaptığı Plevne Müdafaası olduğu ifade edilmiştir. Makalenin devamında Plevne Müdafaası anlatılarak, tarihte düşmanına yenildiği halde zafer ve şan kazanan komutanın az olduğu belirtilmiş ve bunlardan birinin de Gazi Osman Paşa olduğu vurgulanmıştır.

Tarihi Türk kahramanları başlığı altında otuz altı makalenin incelemesi yapılmıştır. Türk tarihinin her dönemine ait, Türklük idealine hizmet etmiş kahramanlara ve onların kahramanlıklarına yer verilmiştir. Böyle bir anlayışın benimsenmesi mecmuanın Türk tarihine hiçbir ayırım yapmadan bütüncül bir yaklaşım içerisinde baktığını göstermektedir. Bu anlayışa en güzel örneklerden biri Anadolu Türklerini büyük bir yenilgiye uğratmasına rağmen mecmuada Timur'a ve onun kahramanlıklarına da yer verilmesidir.

Osmanlı dünyasında öteki gibi algılanan Cengiz Han'ın, II. Meşrutiyet Dönemi'nde, Türkçüler tarafından gündeme taşınması çeşitli tartışmaların çıkmasına yol açmıştır. Mecmuanın Türkçü yazarları hanedan, devlet, coğrafya, din, mezhep gibi herhangi bir değişkenden hareketle Türk tarihi üzerinde parçalayıcı ve dışlayıcı bir işlemin yapılmasına karşıdır. Bu bağlamda, Osmanlı Türklerinin kolektif hafızasında olumsuz çağrışımları olan Cengiz Han'ı da bir Türk hakanı sıfatıyla sahiplenerek Türk tarihinin kadrosuna dâhil etmek istemişlerdir. Fakat bu durum çeşitli itirazlara sebebiyet vermiş, İslâmcı ve Osmanlıcı çevreler kolektif hafızadaki olumsuz Cengiz Han tasavvurunu yeniden üreterek, Türkçülerin inşa etmek istediği Pantürkist Cengiz Han tasavvurunun karşısına İslâm medeniyetini yıkıma sürüklemiş zalim Cengiz Han tasavvurunu koymuşlardır.³⁴⁹ Türk tarihçileri arasında Türklüğü tartışılan Cengiz Han'a ve onun kahramanlıklarına mecmuada yer verilmesi Moğol Devleti'nin Türk olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Türk kahramanları ve onların kahramanlık hikâyeleri anlatılırken tarihi şahsiyetlere Yavuz Sultan Selim'in Türkçü olması gibi günümüze uygun ideolojiler algılar yüklenmiştir. Bu anlayış mecmuanın temel ilkelerinden biri olan

---

³⁴⁹ Mehmet Kaan Çalen , “II. Meşrutiyet Dönemi'nde İki Farklı Cengiz Han Tasavvuru”, *Modern Türkçülük Araştırmaları Dergisi*, C. 13, S. 4, Aralık 2016, s. 227.

Türkçülük ilkesine uygun hareket etme gayreti içerisinde olduğunu ve ayrıca farklı dönemlerde yaşasalar da Türk dünyasına kim hizmet etmişse onları Türk insanın en büyük ideali olarak görülen Türkçülük etrafında birleştirmek istediğini göstermektedir. Son olarak bu kahramanların kazandığı zaferlerin yıldönümlerini kutlamak bu yıldönümlerinde milletçe sevinmek; milli kahramanları, sanatkârları ve âlimleri ölüm yıldönümlerinde anmak, milli ruhun güçlenmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle gelecek nesillere bu kahramanları ve onların büyük zaferlerini öğretmekte Türkçülük idealine yapılabilecek en büyük hizmetler arasında yer almaktadır.

1.9. TÜRK LÜK VE TÜRKÇÜLÜK İDEALİNE HİZMET EDENLER

Çınaraltı mecmuasında Türk tarihinin ilk dönemlerinden itibaren günümüze kadar Türklük ve Türkçülük idealine hizmet eden birçok devlet adamı ve komutan ele alınmıştır. Çalışmamızın bu başlığı altında bu kişilerin Türklük ve Türkçülük idealine yaptığı hizmetler makaleler üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

*Türk İdealine Hizmet Edenler 1: Bagatur Tanhu*³⁵⁰ başlıklı makalede, Maotun Tanhu'nun Türk idealine yaptığı hizmetler anlatılmıştır. Makalede Maotun isminin bazı kaynaklarda Bagatur olarak geçtiği ve bugün ders kitaplarında en çok bilinen ismiyle Mete Han'ı ifade ettiği belirtilmiştir. Makalede Bagatur Tanhu'nun Türk tarihinde ilk defa Türk birliğini sağlayan hükümdar olduğu, doğuda Japon Denizi'nden batıda Aral Gölü'ne kadar Asya'da bütün milletlerin bu kahramana itaat ettiği vurgulanmıştır.

*Attila*³⁵¹ başlıklı makalede, Avrupa'da büyük bir Türk devleti kuran Türk tarihinin en güçlü hükümdarlarından biri olan Attila ele alınmıştır. Makalede Attila'nın Avrupa'da Türk birliğini kuran ilk hükümdar olduğu ve bu yönüyle Türklüğe büyük hizmette bulunduğu vurgulanmıştır. Attila'nın hükümdarlığı döneminde Doğu Roma İmparatorluğu'nu vergiye bağlayarak itaat altına aldığı, daha sonra da Batı Roma İmparatorluğu'nu itaat altına almak amacıyla Batı Roma üzerine sefere çıktığı ancak papanın af dilemesi üzerine geri döndüğü belirtilmiştir.

³⁵⁰ Hüseyin Namık Orkun, "Türk İdealine Hizmet Edenler 1: Bagatur Tanhu", *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 5.

³⁵¹ Hüseyin Namık Orkun, "Attila", *Çınaraltı*, C. 2, S. 40, 27 Haziran 1942, s. 7.

*Türk İdealine Hizmet Edenler 2: Yolıĝ Teĝin*³⁵² başlıklı makalede, Orhun Kitabeleri'nin yazarı Yolıĝ Teggin anlatılmıştır. Makalede gerçek Türk olan kişinin her dönemde milliyetperver olduğu, milletin istiklali ve istikbali için mücadele ettiği belirtilmiştir. Makalede Türk tarihinin en büyük milliyetperverlerinden birinin de Orhun Kitabeleri'ni yazan Yolıĝ Teggin olduğu, ancak Yolıĝ Teggin hakkında pek malumat bulunmadığı, teggin ünvanını kullandığı için hanedan üyesi prens olduğu ifade edilmiştir. Yine makalede Yolıĝ Teggin'in milliyetperver olduğunu gösteren Orhun Kitabeleri'ndeki şu bölüm aktarılmıştır: *Türk Oĝuz beyleri, millet işidin: Üsteki gök başımıza çökmediği, alttaki yer delinmediği takdirde Türk milleti senin ülkeni ve kudretini kim mahvedebilir?*

*Türk İdealine Hizmet Edenler 3: Alparslan*³⁵³ başlıklı makalede, Alparslan'ın Türklük için yaptıkları ve yapmak istedikleri ele alınmıştır. Makalede Alparslan'ın Selçuklu Devleti'nin başına geçtikten sonra Türklük için bütün Asya'daki Türkleri birleştirme ideali taşıdığı ancak yaşanan gelişmelerin buna müsaade etmediği, bu nedenle doğuyla uğraşacağı yerde batıyla uğraşmak zorunda kaldığı belirtilmiştir. Yine makalede Alparslan'ın, Batıdaki mücadelenin sonunda Anadolu'nun kapılarını Türklere açarak Türklere yeni bir yurt sağladığı ve Türklüğün başka bölgelere yayılmasında etkili olduğu belirtilmiştir.

*Türk İdealine Hizmet Edenler 4: Babur*³⁵⁴ başlıklı makalede, Timur'un soyundan gelen, Türklüğü Hindistan coğrafyasına götüren ve orada yüzyıllarca yaşatan Babur Şah anlatılmıştır. Makalede Babur'un Hindistan hâkimiyeti için Rana Sanka ile mücadele ettiği esnasında *Bu dünyaya her gelen sonra göçecektir. Bunun için fena adla yaşamaktansa iyi adla ölmek daha iyidir.* sözünün onun nasıl kahraman bir Türk olduğunu göstermesi açısından önemli olduğu belirtilmiştir. Makalede Babur'un bu mücadeleden, Osmanlı savaş yöntemini uygulayarak zaferle ayrıldığı ve Hindistan'da tam hâkimiyet sağladığı vurgulanmıştır.

---

³⁵² Hüseyin Namık Orkun, "Türk İdealine Hizmet Edenler 2: Yolıĝ Teĝin", *Çınaraltı*, C. 2, S. 41, 4 Temmuz 1942, s. 9.

³⁵³ Hüseyin Namık Orkun, "Türk İdealine Hizmet Edenler 3: Alparslan", *Çınaraltı*, C. 2, S. 42, 11 Temmuz 1942, s. 8.

³⁵⁴ Hüseyin Namık Orkun, "Türk İdealine Hizmet Edenler 4: Babur", *Çınaraltı*, C. 2, S. 43, 18 Temmuz 1942, s. 7.

*Türk İdealine Hizmet Edenler 5: Ebulgazi Bahadır Han*³⁵⁵ başlıklı makalede, milli Türk tarihini yazan ilk müverrihlerden birisi olan Ebulgazi Bahadır Han'ın eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Makalede Ebulgazi Bahadır Han'ın 1605 yılında Özbekistan'ın Ürgenç kentinde doğduğu ve ağabeyinin ölümü üzerine Ürgenç'te han olduğu belirtilmiştir. Makalede Ebulgazi Bahadır Han'ın Türk tarihine iki büyük eser bırakarak büyük hizmette bulunduğu, bu eserlerden ilkinin *Şecere-i Türki*, ikincisinin de *Şecere-i Terakime* olduğu ifade edilmiştir. Bu eserlerin Türk soyu ve Türk tarihi üzerine Türkçe olarak yazılan, Türklere milli benliğini öğreten eserler olduğu belirtilmiştir.

*Türk İdealine Hizmet Edenler 6: Kaşgarlı Mahmut*³⁵⁶ başlıklı makalede, *Divan-ı Lügat-it Türk* gibi Türk dili ve kültürü bakımından büyük bir eser ortaya koyarak Türklüğe büyük hizmette bulunan Kaşgarlı Mahmut ve eseri ele alınmıştır. Makalede Kaşgarlı Mahmut'un eserinde Türk sözünü olgunluk çağı olarak açıkladığı belirtilmiştir. Yine makalede Kaşgarlı Mahmut'un eserinde Türk'ün sabat, edep, terbiye, büyüklere hürmet, ahde vefa gibi özelliklere sahip olduğunu ifade ettiği belirtilmiştir. Makalede Kaşgarlı Mahmut'un eserinde, Arap çöllerinde ismi dahi unutulmuş Türk kavimleri hakkında bilgi verdiği belirtilmiştir.

*Türk İdealine Hizmet Edenler 7: Ali Şir Nevai*³⁵⁷ başlıklı makalede, 15. yüzyılda Timurlular zamanında yaşamış Türk dilini savunmuş büyük bir ilim insanı Ali Şir Nevai ve meşhur eseri *Muhakemet-ül Lügateyn* ele alınmıştır. Makalede Ali Şir Nevai'nin 1441 yılında Afganistan'ın Herat kentinde doğduğu ve çok iyi bir ilim tahsil ettiği, sarayda değişik görevlerde bulunduğu belirtilmiştir. Makalede Ali Şir Nevai'nin eserlerini, Farsçanın üstün olduğu bir dönemde Türkçe yazarak Türk dilinin edebi ve ilmi yönden gelişmesine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Ali Şir Nevai'nin Türkçenin Farsçadan üstün ve zengin bir dil olduğunu ve Türk ilim çevresine Türk'ün vazifesinin anadilde yazmak olduğunu göstermek amacıyla meşhur eserini yazdığı vurgulanmıştır.

---

³⁵⁵ Hüseyin Namık Orkun, "Türk İdealine Hizmet Edenler 5: Ebulgazi Bahadır Han", *Çınaraltı*, C. 2, S. 44, 25 Temmuz 1942, s. 9.

³⁵⁶ Hüseyin Namık Orkun, "Türk İdealine Hizmet Edenler 6: Kaşgarlı Mahmut", *Çınaraltı*, C. 2, S. 46, 8 Ağustos 1942, s. 9.

³⁵⁷ Hüseyin Namık Orkun, "Türk İdealine Hizmet Edenler 7: Ali Şir Nevai", *Çınaraltı*, C. 2, S. 47, 15 Ağustos 1942, s. 11.

*Türk İdealine Hizmet Edenler 8: Şahabettin Mercani*³⁵⁸ başlıklı makalede, 19. yüzyılda yaşamış ve Türk tarihine *Gulalet-üz Zaman fi Tarihi Bulgar ve Kazan, Müstefad-ül Ahbar fi Ahval-i Kazan ve Bulgar* adlı iki önemli eser bırakmış olan Şahabettin Mercani ve eserleri konu edilmiştir. Makalede Şahabettin Mercani'nin dini eserlerin yoğun olarak yazıldığı bir dönemde tarih alanında çalışma yaparak Türk tarihine önemli hizmette bulunduğu ifade edilmiştir. Makalede Şahabettin Mercani'nin, *Müstefad-ül Ahbar fi Ahval-i Kazan ve Bulgar* adlı eserinin, Kazan Türklerinin milli benliğini ortaya koyması ve Kazan Türklerine milli tarihini öğretmesi açısından Türk tarihinde önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmıştır.

*Abdülkayyum Nasırı*³⁵⁹ başlıklı makalede, Kazan Türklerinden olan, dil alanında önemli çalışmalar yapan ve yaptığı çalışmaları *Lehçe-i Tatar* adı verilen eserde toplayan Abdülkayyum Nasırı ve yaptığı çalışmalar konu alınmıştır. Makalede Abdülkayyum Nasırı'nın dil, folklor alanında yaptığı çalışmalarla Kazan Türkleri arasında milli şuurun uyanmasında etkili olduğu için Türkçülüğe önemli hizmetlerde bulunduğu belirtilmiştir.

*Ziya Gökalp*³⁶⁰ başlıklı makalede, çok yönlü kişiliği ile fikir insanı Ziya Gökalp anlatılmıştır. Makalede Ziya Gökalp'ın şimdiki ilim insanlarımız tarafından, ne filozof, ne sosyolog, ne müverrih, ne şair, ne diplomat, ne de âlim olarak görüldüğü, yanlışlarının bulunup çıkarıldığı ifade edilerek bu anlayışın doğru olmadığı belirtilmiştir. Ziya Gökalp'ın toplumu ilgilendiren bütün konularda toplumu aydınlattığı, topluma yol gösteren büyük bir aydın olduğu ifade edilmiştir. Ziya Gökalp'ın Türkçülük, Turancılık, kadın hakları, köylü hakları, dil, Türk tarihi, milli ekonomi, Türkçe hutbe gibi birçok konuda önemli eserler ve yazılar kaleme alarak fikir beyan ettiği ve bu fikirlerin çok kıymetli olduğu aktarılmıştır. Yine makalede Gökalp'ın kişisel özelliklerine de değinilerek, gösterişi sevmeyen, yeni fikirlere her zaman açık, yalandan hoşlanmayan, sahte ve yabancı şeylerin onun vicdanında yer bulmadığı bir karaktere sahip olduğu ifade edilmiştir.

---

³⁵⁸ Hüseyin Namık Orkun, "Türk İdealine Hizmet Edenler 8: Şahabettin Mercani", *Çınaraltı*, C. 2, S. 48, 22 Ağustos 1942, s. 7.

³⁵⁹ Hüseyin Namık Orkun, "Abdülkayyum Nasırı", *Çınaraltı*, C. 3, S. 53, 26 Eylül 1942, s. 5.

³⁶⁰ Orhan Seyfi Orhon, "Ziya Gökalp", *Çınaraltı*, C. 1, S. 12, 25 Birinci Teşrin 1941 Ziya Gökalp Nüshası, s. 3.

*Büyük Türk Milliyetçisi ve Vatansever Namık Kemal*³⁶¹ başlıklı makalede, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde milliyetçi söylemleriyle dikkat çeken ve vatan şairi olarak da adlandırılan Namık Kemal, fikri, ilmi ve şahsi yönleriyle ele alınmıştır. Makalede Namık Kemal'in doğduğu günün Türk milleti açısından kutlu bir gün olduğu ve öyle de kalması gerektiği ifade edilmiştir. Çünkü Namık Kemal'in hayatı boyunca yaptığı çalışmalarla Türk milletinde yüksek ve temiz heyecanlar uyandırdığı belirtilmiştir. Namık Kemal Türk milletine vatan, millet, hürriyet sevgisi aşıl原因, hamaset ve kahramanlık duygusu veren, Türk milletinin hafızasında unutulmayacak izler bırakan şair ve fikir insanı olarak görülmüştür.

*Dünya Tarihinde Türklük*³⁶² başlıklı makalede, Macar Prof. L. Rasonyi'nin *Dünya Tarihinde Türklük* adlı eseri tanıtılarak Türklüğe yaptığı hizmetin önemi açıklanmıştır. Makaleye göre eserde Anadolu Türk tarihinin büyük Türk tarihinin küçük bir bölümü olduğu, Türklerin farklı boy ve topluluklar halinde dünyanın birçok coğrafyasında bulunduğu ifade edilmiştir. Yine makaleye göre Rasonyi'nin eserinde bütün Türk dünyasında birliğe ihtiyaç olduğu fikrini savunduğu ifade edilerek bu birliğin Turancılık hayali olarak görüldüğü için gerçekte Türklük üzerinden sağlanabileceği açıklanmıştır. Makalede Rasonyi'nin eserinde sadece Türk tarihini, coğrafyasını ve kültürünü değil Türk dilini de tetkik ettiği ve çok önemli sonuçlar ortaya koyduğu vurgulanmıştır.

*General Pertev Demirhan ve Eserleri*³⁶³ başlıklı makalede, General Pertev Demirhan'ın, Türk gençlerine yurt sevgisini, ahlakı, fazileti, çalışkanlığı, ciddiyeti ve namusu aşıl原因 amacıyla, *Türk Milleti'nin İstikbali*, *Türk Çocuğuna Öğütlerim*, *Japonların Asıl Kuvveti* adlı eserleri yazdığı, belirtilmiştir. Yine makalede Pertev Demirhan'ın *Türk Milleti'nin İstikbali* adlı son eserinin tahlili yapılmıştır. Makalede son olarak General Pertev Demirhan'ın yaptığı çalışmalarla Türk milletinin yükselmesi için, zekâsını, bilgisini, tecrübesini ve kalbini Türk milletine adadığı belirtilmiştir.

*Hürriyet Dostu Büyük Tarihçi: Jakop Philipp Fallmerayer*³⁶⁴ başlıklı makalede, Türk tarihi ve kültürü hakkında araştırma yapan Batılı tarihçiler

---

³⁶¹ Hüseyin Emir Erkilet, "Büyük Türk Milliyetçisi ve Vatansever Namık Kemal", *Çınaraltı*, C.1, S. 21, 27 Birinci Kanun 1941, s. 4, 5.

³⁶² Hüseyin Emir Erkilet, "Dünya Tarihinde Türklük", *Çınaraltı*, C. 2, S. 45, 1 Ağustos 1942, s. 4

³⁶³ Mustafa Hakkı Akansel, "General Pertev Demirhan ve Eserleri", *Çınaraltı*, C. 4, S. 101, 28 Ağustos 1943, s. 4, 5.

³⁶⁴ Ahmet Cevat Eren, "Hürriyet Dostu Büyük Tarihçi: Jakop Philipp Fallmerayer", *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 9, 10.

arasında yer alan Avusturyalı Jakob Philipp Fallmerayer ve yaptığı araştırmalar konu alınmıştır. 10 Aralık 1790 yılında Avusturya’da dünyaya gelen Philipp Fallmerayer’in 29 yaşında, Danimarka Kraliyet Akademisi tarafından düzenlenen *Doğu Karadeniz Memleketlerinin Eski ve Orta Çağ Tarihini Keşif* adlı yarışmada, Trabzon Rum İmparatorluğu adlı eseriyle katılarak birinci olduğu belirtilmiştir. Makalede Tanzimat Dönemi’nde yaşamış olan Philipp Fallmerayer’in yaptığı araştırmalar sonucunda Türk tarihi ve kültürü hakkında Avrupalı tarihçilerin yaptığı haksız saldırıların yavaş yavaş ortadan kalkmasında, Türklere ve Türk tarihine karşı Avrupalıların bakış açısının değişmesinde etkili olduğu belirtilmiştir. Philipp Fallmerayer’in 1830 yılında doğuya doğru yaptığı bir seyahatte Türkiye’ye uğradığı ve bir süre İstanbul’da kalarak Türkçesini geliştirdiği ve Türkçeyi en sevdiği dil olarak nitelendirdiği belirtilmiştir. Yine makalede Philipp Fallmerayer’in Türk tarihi ve kültür hakkında yaptığı çalışmalar sonucunda *Türk Nişanı İftihar Madalyası* aldığı belirtilmiştir.

Çınaraltı mecmuasında *İki Mühim Eser*³⁶⁵bařlıklı makalede, o dönemde neşredilen iki önemli eser ve onları kaleme alan Türk bilim insanları ele alınmıştır. Makalede bu iki büyük eserden birinin Besim Atalay tarafından neşredilen *Divan-ı Lügat-it Türk Tercümesi* olduğu, ikinci büyük eserin de İsmail Hakkı Uzunçarşılı tarafından neşredilen, *Osmanlı Teşkilatına Medhal* olduğu, bu eserlerin alanlarında çok önemli bir yere sahip olduğu ifade edilmiştir. Makalede bu eserlerden ilkinin kaleme alan Besim Atalay’ın *Maraş Tarihi ve Coğrafiyası, Türk Büyükleri ve Adları* gibi eserlerinin de olduğu ancak onun ilim dünyasında *Divan-ı Lügat-it Türk Tercümesi* adlı eseriyle anılacağı belirtilmiştir. Yine makalede ikinci eseri neşreden İsmail Hakkı Uzunçarşılı’nın yıllardan beri Anadolu tarihi ile uğraşan değerli bir bilim adamı olduğu, özellikle kitabeler ve Anadolu şehirlerinin tarihleri üzerine yazdığı eserlerle tanındığı belirtilmiştir. Son olarak makalede her iki eseri neşreden bilim insanlarının su katılmamış Türk olduğu vurgulanarak onlarla gurur duyulmuştur.

*Türk Tarihinin Şeref Galerisi*³⁶⁶bařlıklı makalede, yazar, Türk tarihinin büyükleri için bir şeref galerisi oluşturulması gerektiğini ifade etmektedir. Makalede şeref galerisine girecekler için, Türk soyundan olmak, Türk ahlakının

---

³⁶⁵ Atsız (Hüseyin Nihal), “İki Mühim Eser”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 17, 29 İkinci Teşrin 1941, s. 11, 12.

³⁶⁶ Adnan Giz, “Türk Tarihinin Şeref Galerisi”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 83, 24 Nisan 1943, s. 8, 10, 15.

üstün niteliklerini taşımak, Türk milletine büyük bir hizmette bulunmak, şartlarının aranacağı belirtilmiştir. Yine şeref galerisi oluşturulurken Türkler için kutsal kabul edilen 9 sayısına bağlı kalarak, 9 büyük asker ve komutan, 9 devlet adamı, 9 âlim ve mütefekkir, 9 edip ve sanatkâr belirleneceği ifade edilmiştir. Şeref galerisinin, Türk büyüklerinin adlarını anmak, Türk büyüklerini Türk gençliğine tanıtmak amacıyla oluşturulmak istendiği ifade edilmiştir. Şeref galerisini oluşturabilmesi için, Türk aydınlarının Çınaraltı mecmuasına kendi oluşturdukları şeref listelerini göndermesi istenmiştir.

*Türk Tarihinin Şeref Galerisi*³⁶⁷ başlıklı yazıda, Adnan Giz'in 83. sayıda oluşturulmasını önerdiği şeref galerisine Atsız (Hüseyin Nihal), şeref galerisinde bulunmasını istediği isimlerin listesini sunmuştur. Atsız'ın listesinde, kumandan ve kahramanlar bölümünde, Kürşat, Alparslan, Çağrı Bey, Afşin Bey, Kılıç Arslan, Cengiz Han, Umur Bey, Timur ve Yıldırım yer almıştır. Makalede, devlet adamları, âlimler, sanatkârlar için dokuzar kişilik liste sunulmuştur.

*Türk Soyundan Gelmeyen Türk Büyükleri İçin Ne Düşünebiliriz*³⁶⁸ başlıklı makalede, Türk tarihinin meşhurları arasında, yabancı bir millete mensup oldukları halde, yürekte çalışarak Türk milletine büyük hizmetlerde bulunmuş, hatta bu yolda hayatını kaybetmiş çok sayıda Türk büyüğünün olduğu belirtilmiştir. Makalede bu büyükler arasında İranlı Nizamülmülk, Bosnalı Sokullu Mehmet Paşa, Arnavut asıllı Ayas, Sinan ve Ferhat Paşalar gibi çok sayıda ismin yer aldığı belirtilmiştir. Makalede bu isimlerin ve bu isimlerden başka çok sayıda kişinin Türklüğe ve Türklük idealine hizmet ettiği için diğer Türk büyüklerinden ayrı tutulmaması gerektiği belirtilmiştir.

Türklük idealine hizmet edenler başlığı altında on dokuz makalenin incelemesi yapılmıştır. Yapılan incelemede Türk tarihinin en eski dönemlerinden başlayarak yakın tarihe kadar askeri, siyasi, sosyal, kültürel gibi birçok alanda Türklüğe hizmet eden Türk ya da yabancı asıllı insanlar ve bu insanların yaptıkları hizmetler konu edilmiştir.

İncelemesi yapılan makalelerden en dikkat çekici olan Türklüğe hizmet edenler arasında yabancı asıllı devlet adamlarının İranlı Nizamülmülk, Bosnalı Sokullu Mehmet Paşa gibi şahsiyetlerin varlığıdır. Mecmuada yabancı asıllı devlet

³⁶⁷ Atsız (Hüseyin Nihal), "Türk Tarihinin Şeref Galerisi", *Çınaraltı*, C. 4, S. 85, 8 Mayıs 1943, s. 8.

³⁶⁸ Adnan Giz, "Türk Soyundan Gelmeyen Türk Büyükleri İçin Ne Düşünebiliriz", *Çınaraltı*, C. 4, S. 93, 3 Temmuz 1943, s. 4, 5, 14.

büyüklerinin, Türk büyüklerinden ayrı tutulmaması gerektiği belirtilmiştir. Ancak buna rağmen mecmuada, bazı makalelerde Türk ve yabancı ayrımının yapıldığı, hatta bu ayrımın bazen ırkçılık boyutuna ulaştığı görülmektedir. Anadolu ve Türk tarihi hakkında araştırma yapan çok önemli eserler ortaya koyan, Besim Atalay ve İsmail Hakkı Uzunçarşılı gibi değerli bilim insanlarının su katılmamış Türk olduğu vurgulanmıştır. Bu şekilde ırkçı söylemlerin ortaya çıkmasında o dönemde dünyada aşırı milliyetçi politikaların yaygın olduğu ve mecmuanın kendini tanımladığı Türkçü özelliklere uygun hareket etme düşüncesiyle aşırıya kaçmış olduğu düşünülebilir.

Mecmuada bazı makalelerde, milliyetçilik kavramının henüz ortaya çıkmadığı dönemlerde yaşamış olan ve Türk tarihine hizmette bulunan devlet adamlarının yakıştırmalar yapılarak milliyetçilikle ilişkilendirilmesi, Türk milliyetçiliği noktasında milliyetçi Atilla gibi bazı zorlamaların, yakıştırmaların üretilmesine sebep olmuştur. Mecmuada milliyetçilik tartışmalarının zaman zaman Turancılık ve Türklük üzerinden yapıldığı, Turancılığın daha çok bir hayal ürünü olduğu, asıl Türk birliğinin Türklük mefhumu üzerinde sağlanabileceği belirtilerek daha çok kültür birliği üzerine vurgu yapılmıştır.

1.10. TÜRK DÜNYASI

Çınaraltı mecmuası birçok sayıda Türk dünyası ile ilgili farklı konuları ve sorunları ele almıştır. Besim Atalay *Doğu İllerinde Yükselen Kardeş Sesi*³⁶⁹ adlı makalesinde Türk dünyasında milli duygunun en önemli belirtisi olarak dili görmektedir. Makalede Türk dünyasında farklı coğrafyalarda yaşayan Türk toplulukları arasında dildeki söyleyiş farkı ne kadar çabuk ortadan kalkarsa Türk topluluklarının birleşmesinin de o kadar kolay ve hızlı olabileceğinden bahsedilmektedir. Osmanlı Devleti'nin uzun yıllar doğu Türk dünyasıyla ilgisini kesmiş olmasının Türklüğün doğu ve batı kolları arasında bağlantısının kopmasına neden olduğu belirtilmiştir. Batı Türk dünyasının bugün dahi doğu Türk dünyasına kayıtsız kalmasına karşın doğu Türk dünyasının bütün engelleri ortan kaldırmak için çaba sarfettiği ileri sürülmektedir. Doğu Türk dünyasının TDK'nın Türkçe konusunda yapmış olduğu çalışmalar sonucunda ortaya çıkardığı

---

³⁶⁹ Besim Atalay, "Doğu İllerinde Yükselen Kardeş Sesi", *Çınaraltı*, C. 1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 9.

Türkçe kelimeleri batı Türk dünyasına göre daha çabuk ve kolay kabul ettiği ve batı Türk dünyasıyla bağlarını yeniden güçlendirmek istediği belirtilmektedir.

*Devlet, Ümmet ve Millet*³⁷⁰ makalesiyle, bazı Türk düşünürlerin devletin oluşumunu ırkta, ümmetin oluşumun dinde, milletin oluşumunu da kültürde gördükleri ifade edilmiştir. Ayrıca bir milletin oluşumu kan bağına ve kültüre, kültür içerisinde dil ve din ortaklığına dayandırılmıştır. Makalede bu görüşlerin pek doğru olmadığı vurgulanmaya çalışılmıştır. Çünkü bir milletin oluşumunu kan bağına dayandırmanın artık geçerli olmadığı toplumların etkileşim içerisinde olduğu ve saf ırkın mümkün olmayacağı ifade edilmiştir. Yine milleti sadece dil ve din ortaklığına dayandırmanın doğru olmadığı vurgulanmıştır. Çünkü bugün Türkçe bilmedikleri halde Türk olan çok sayıda Müslüman topluluk bulunmakta, örneğin Lehistan ve Kırım'da yaşayan Türkler dillerini unutmuş ancak Müslümandır denilmektedir. Yine Türkçe konuştukları halde Müslüman olmayan Türk toplulukları mevcuttur. Örneğin Besarabya bölgesinde yaşayan Gagavuz Türklerinin Türkçe konuştuğu Türkçe ibadet ettiği ancak bunların Hıristiyan olduğu ifade edilir. Sonuç olarak makalede insanları bir millet halinde birleştiren dil ve dinden daha başka bir takım manevi ve ahlaki bağlar ve şuurlar olduğu, bunların müşterek ırk, müşterek anane, müşterek kan, müşterek tarih, müşterek ahlak gibi unsurlar olduğu ifade edilmiştir. Bundan yola çıkarak makalede Türk milleti tanımı şöyle yapılmıştır: Türkiye devletini teşkil eden her Türk vatandaşı bir Türk millettaşı olmayacağı gibi Türk milletini vücuda getiren fertlerinde kesinlikle Türk ırk ve kanından olmaları şart ve zaruri değildir.

*Coğrafi Türk Birliği*³⁷¹ başlıklı makalede, Türkistan bölgesinin tam olarak neresi olduğu yani sınırlarının nerede başlayıp nerede bittiği, bu sınırların kesin olarak belirlenip belirlenemeyeceği konusu ele alınmıştır. Makalede Türkistan bölgesinin doğu ve batı şeklinde ikiye ayrıldığı, doğusunun Çin idaresinde olduğu için Çin Türkistan'ı, batısının Rus idaresinde olduğu için Rus Türkistan'ı şeklinde adlandırıldığı ancak bu ayrımın coğrafi yani doğal bir ayrım olmadığı siyasi bir ayrım olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca Türkistan bölgesinin sınırlarından daha önemli olarak Türk ilinin sınırlarının biliniyor teyit edilmesinin önemli olduğu belirtilmiştir. Bunun da Türk kabile ve topluluklarının coğrafi olarak nereye ait

³⁷⁰ Hüseyin Emir Erkilet, "Devlet, Ümmet ve Millet", *Çınaraltı*, C.1, S.8, 27 Eylül 1941, s. 4.

³⁷¹ Hüseyin Emir Erkilet, "Coğrafi Türk Birliği", *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14 Mart 1942, s. 4, 5.

olduğu ile değil büyük Türk ve Türkçülük duygusuyla ifade edilebileceği vurgulanmıştır.

*Hüseyinzade Ali Bey: Kafkasya'da Türkçülük Hareketine Bir Bakış*³⁷² başlıklı makalede 20. yüzyılın başlarında Azerbaycan toprakları başta olmak üzere Kafkasya bölgesindeki Türkçülük hareketi konu alınmıştır. Makaleye göre Kafkasya bölgesindeki Türkçülük hareketi iki döneme ayrılmıştır. Birinci dönem 1905 Rus-Japon savaşı öncesi veya Hüseyinzade Ali Bey öncesi, ikinci dönem 1905 Rus-Japon savaşı sonrası veya Hüseyinzade Ali Bey ile başlayan dönemdir. Makalede Kafkasya bölgesindeki Türkçülük hareketinin gerçek anlamda Hüseyinzade Ali Bey ile başladığı belirtilmiştir. Makalede Hüseyinzade Ali Bey'in, unutturulmaya çalışılan Türklük hareketini yeniden canlandırmak amacıyla birçok alanda yaptığı çalışmalara yer verilmiştir.

*Kırım Tarihine Bir Bakış*³⁷³ başlıklı makalede uzun yıllar Türk hâkimiyetinde kalan ve günümüzde de bazı Türk topluluklarının yaşadığı Kırım ele alınmıştır. Makalede o dönemde savaş nedeniyle Kırım'ın ve orada yaşayan Türklerin yeniden gündeme geldiği belirtilmiştir. Makalede İkinci Dünya Savaşı Dönemi'nde Almanların bölgede yaşayan Türkler ile karşı karşıya geldiği ve bu nedenle Kırım coğrafyasında tarihsel süreçte ilk Türk German münasebetinin ne zaman ve nasıl başladığı ele alınmaktadır. Makalenin ilerleyen bölümlerinde geçmişte Kırım'da hâkimiyet kuran Türk topluluk ve devletleri hakkında bilgi verilmiştir.

*Şimal ve Kırım Türkleri Tatar mıdır?*³⁷⁴ başlıklı makalede, Karadeniz'in kuzeyinde yaşayan Türklerin Tatar olup olmadığı konusu ele alınmıştır. Makalede İdil (Volga) Ural boylarıyla Kırım Türk bölgesinde yaşayan ve oradan gelen Türklerle Tatar demenin bir adet olduğu, Avrupalıların da onlara Tatar adını verdikleri vurgulanmıştır. Ancak tarihte Tatar adını taşıyan kavmin Tunguz ırkından Tung-Hu'ların neslinden yani Muhu'lardan geldiği bu nedenle Hiyungnu'lardan türeyen Türklerle Tatar demenin yanlış olduğu ifade edilmiştir. Tatarların Cengiz Han ortaya çıkana kadar Buyur Navur gölü civarında yaşadığı belirtilmiştir. Bu nedenle Tunguzlarla hiçbir ırk yakınlığı olmayan Kazan ve

---

³⁷² Dündar Akunal, "Hüseyinzade Ali Bey: Kafkasya'da Türkçülük Hareketine Bir Bakış", *Çınaraltı*, C. 2, S. 28, 14 Şubat 1942, s. 12, 13, 14.

³⁷³ Zeki Velidi Togan, "Kırım Tarihine Bir Bakış", *Çınaraltı*, C.1, S. 20, 20 Birinci Kanun 1941, s. 15.

³⁷⁴ Hüseyin Emir Erkilet, "Şimal ve Kırım Türkleri Tatar mıdır?", *Çınaraltı*, C.1, S.25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 4.

civarındaki Türkler ile Kırım Türklerine Tatar adının verilmesinin Türk birliği için yıkıcı ve büyük bir hata olduğu makalede vurgulanmıştır.

*İran Türkleri*³⁷⁵ başlıklı makalede, İran'da on milyonluk nüfusun yarısını Türklerin oluşturduğu ancak buna rağmen İran'da yaşayan Türklerle orada yaşayan Arap ve Ermeniler kadar siyasi ve kültürel hakların tanınmadığı bilinçli olarak İran'da Türk olup olmadığı tartışmalarının çıkarıldığı, Türklerin yok sayılmaya çalışıldığı ifade edilmektedir. Makalede İran'da Türk varlığının uzun zamana dayandığına dair bazı bilimsel gerçekler üzerinden açıklamalar yapılmıştır. İran hükümdarı Dara'nın günümüzden yaklaşık iki bin beş yüz yıl önce batı seferine çıkarken Türk halkıyla karşılaştığını yazıtlarında ifade etmesi buna kanıt olarak gösterilmiştir.

*Ahıska'da Musevi Türkler*³⁷⁶ başlıklı makalede, Ahıska bölgesinin neresi olduğu, bu bölgede yaşayan ve Museviliği kabul eden Türk topluluğu ele alınmıştır. Makalede Ahıska bölgesinin Anadolu'nun kuzeydoğusunda yer alan Azgur'dan Bayburt'a, Acara'dan Gürcistan'a uzanan Çıldır eyaleti olduğu ve geçmişte bu bölgede Kıpçaklar olarak bilinen ve Musevilik inancını benimsemiş Türk topluluğunun yaşadığı ifade edilmiştir. Yine Ahıska bölgesinde Kıpçaklar dışında başka Türk topluluklarının da yaşadığı ancak bunlardan bazılarının zamanla Müslümanlığı kabul ettiği belirtilmiştir.

*Kıpçak Türkleri 1*³⁷⁷ başlıklı makalede, Kıpçak Türklerinin fiziksel özellikleri, yaşadıkları bölgeler ve dilleri ele alınmıştır. Makalede Kıpçak Türklerinin mavi gözlü, uzun boylu, sarışın, endamlı ve dünyanın en güzel insanları olduğu ifade edilmiştir. Kıpçak Türklerinin Orta Asya'dan Yenisey ve Obi ırmaklarının kıyılarından gelerek güney Rusya'ya yani bugünkü Ukrayna topraklarına yerleştikleri ve orada devlet kurdukları makalede belirtilmiştir. Yine makalede Kıpçak Türklerinin dillerinin şive itibarıyla Batı Türk lehçeleri grubunda yer aldığı ifade edilmiştir.

*Kıpçak Türkleri 2*³⁷⁸ başlıklı makalede, Kıpçak Türklerinin tarihi açıklanmaya çalışılmıştır. Makalede Kıpçak Türklerinin tarihinin tam olarak aydınlatılmadığı bunun en önemli nedeni olarak da yabancı milletlerin

---

³⁷⁵ S. A., "İran Türkleri", *Çınaraltı*, C.1, S. 25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 5.

³⁷⁶ M. Fahrettin Çelik, "Ahıska'da Musevi Türkler", *Çınaraltı*, C.1, S. 26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 5, 6, 7.

³⁷⁷ Mehmet Sadık Aran, "Kıpçak Türkler 1", *Çınaraltı*, C. 2, S. 29, 21 Şubat 1942, s. 7.

³⁷⁸ Mehmet Sadık Aran, "Kıpçak Türkler 2", *Çınaraltı*, C. 2, S. 30, 28 Şubat 1942, s. 12.

kaynaklarında bu Türk boyunun farklı isimlerle anılması gösterilmiştir. Örneğin Rus kaynaklarında Polovets, Ermeni kaynaklarında Hardeş, Alman kaynaklarında Falan, Arap kaynaklarında Kıpçak, Bizans kaynaklarında Kuman, Macar kaynaklarında Hün olarak ifade edildiği makalede vurgulanmıştır. Makalenin devamında Kıpçak Türkleriyle ilgili yabancı bilim insanlarının yaptığı araştırmalardan bahsedilmiştir.

*Anadolu Seyahatleri Notlarından: Kars Vilayeti 1*³⁷⁹ başlıklı makalede doğu ili olan Kars ili ele alınmıştır. Makalede, Kars ilinin bulunduğu coğrafyanın doğu sınırında olması nedeniyle Kars'ın Kafkas ve İran Azerbaycanları, diğer taraftan da Ermenistan'la ve Gürcistan'daki Türk boy ve aşiretlerine gerçek anlamda yatak rolü gördüğü ifade edilmiştir. Makalede geçmişte birçok aşiret ve boylara yatak rolü oynayan bugünkü Kars ilinde yerli halk dışında farklı zamanlarda bölgeye gelip yerleşen çok sayıda boyun bulunduğu belirtilmiştir. Kars ilinde bulunan boyların, Terekeme kabilesi, Çarıhçı kabilesi, Avşarlar, Karakoyunlular, Ayrımlar, Bayatlar, Kaçarlar, Mugan Türkleri ve Türkmenler olduğu belirtilmiştir. Bunlar dışında Bolşevik istilasından kaçan Azerbaycan Türk kitlelerinin de Kars iline göç etmek zorunda kaldığı ifade edilmiştir. Bu boylar arasında dil açısından ağız farklılıklarının olduğu, boylar arasında, Kazahlı, Gümrülü, Karabağlı, Erivanlı, Borçalı, Makulu, Nahçıvanlı ağızlarının konuşulduğu ifade edilmiştir.

*Anadolu Seyahatleri Notlarından: Kars Vilayeti 2: Afşar Aşireti*³⁸⁰ başlıklı makalede, Oğuz boylarından olan Afşarların yaşadıkları bölgeler ele alınmıştır. Makalede Afşarların bugün İran'da, Kafkasya Azerbaycanı'nda yaşadıkları bir kısmının ise Anadolu'da Kars ili sınırları içerisinde Daşburun nahiyesine bağlı küçük bir köyde yaşadıkları belirtilmiştir. Makalede Kars ilinde yaşayan yerli halka göre Afşarların Şii mezhebine mensup oldukları için Türk olmadığını iddia edildiği belirtilmektedir.

*Kafkasya'ya Dair Bir Yazı*³⁸¹ başlıklı makalede, coğrafi olarak Kafkasya'nın neresi olduğu, bu coğrafyada hangi toplulukların yaşadığı açıklanmıştır. Makalede, Kafkasya'nın Bakü'den, Taman Yarımadası'na yani

³⁷⁹ Ahmet Caferoğlu, "Anadolu Seyahatleri Notlarından: Kars Vilayeti 1", *Çınaraltı*, C. 1, S. 15, 15 İkinci Teşrin 1941, s. 8, 9, 10.

³⁸⁰ A. Caferoğlu, "Anadolu Seyahatleri Notlarından: Kars Vilayeti 2: Afşar Aşiret", *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 8.

³⁸¹ Hüseyin Emir Erkilet, "Kafkasya'ya Dair Bir Yazı", *Çınaraltı*, C. 3, S. 56, 17 Birinci Teşrin 1942, s. 4, 15.

Azak Denizi'ne doğru, kuzeybatı ve güneydoğu istikametinde uzanan yer olduğu, Kuzey ve Güney Kafkasya olarak ikiye ayrıldığı belirtilmiştir. Makalede Kafkasya bölgesinde, Çerkezler, Çeçenler, Ossetler, Türk Balkarlar, Karaçaylar, Nogaylar, Kumükler gibi toplulukların yaşadığı ifade edilmiştir. Yine makalenin devamında Kuzey Kafkasya'da üç yüz yirmi sekiz bin, Güney Kafkasya'da yani Azerbaycan'da üç milyon iki yüz bin civarında Türk yaşadığı belirtilmiştir.

*Şarki Türkistan: Çin Eli*³⁸² başlıklı makalede, Doğu Türkistan bölgesi coğrafi ve tarihi yönleriyle ele alınmıştır. Makalede Doğu Türkistan'ın, doğuda Kansu ve Moğolistan, güneyde Tibet, Hindistan ve Afganistan, batıda Özbekistan, Kırgızistan ve Kazakistan ile komşu olduğu, kuzeyinde de Altay Dağları'nın bulunduğu belirtilmiştir. Makalede Doğu Türkistan'ın eski, parlak bir Türk medeniyetinin merkezi olduğu, burada oturan Türklere eski dönemlerden beri Uygur denildiği ifade edilmiştir. Makalenin devamında Doğu Türkistan'ın tarihi verilmeye devam etmiş ve son olarak Doğu Türkistan'ın bir kısmının o dönemde Rusların elinde olduğu belirtilmiştir.

*Rusya'daki Türklere Dair İki Mühim Tetkik*³⁸³ başlıklı makalede, Rusya'da Bolşevik rejimi kurulduktan sonra Rusya sınırlarını diğer devletlere kapattığı için Rusya'da yaşayan Türkler hakkında araştırma yapmanın zorlaştığı ifade edilmiştir. Makalede bütün zorluklara rağmen Almanya'da Gerhard von Mende, G. Jaschke tarafından Rusya'da yaşayan Türkler hakkında iki önemli eserin neşredildiği belirtilmiştir. Makalede Mende'nin eserinde Gaspıralı İsmail'in şahsiyeti ve faaliyetleri üzerinde durduğu, Duma zamanında Rusya Türklerinin milli ve siyasi taleplerini belirttiği, Sovyetler Birliği zamanında Rusya Türklerinin milli mücadelelerini anlattığı ifade edilmektedir. Makalede G. Jaschke'nin *Azerbaycan Cumhuriyeti Tarih Takvimi* adlı eserinde Sovyet Rusya egemenliği altındaki Azerbaycan halkının kurtuluş mücadelesinin anlatıldığı belirtilmektedir. Makalede her iki eserinde son derece önemli olduğu belirtilerek bir an önce Türkçeye tercüme edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

---

³⁸² M. K. Koday, "Şarki Türkistan: Çin Eli", *Çınaraltı*, C. 3, S. 56, 17 Birinci Teşrin 1942, s. 10, 12, 15.

³⁸³ A. N. K., "Rusya'daki Türklere Dair İki Mühim Tetkik", *Çınaraltı*, C. 3, S. 64, 12 Birinci Kanun 1942, s. 13.

*Dünya Tarihinde Türkler 1*³⁸⁴ başlıklı makalede, Hungaroloji Profesörü Rasonyi Nagy Laszlo'nun *Dünya Tarihinde Türkler* adlı eseri tahlil edilmiştir. Makalede eserin amacının, Türk'ün tarihi rolleri hakkında bilgi vermek olduğu açıklanmıştır. Makalede Rasonyi Nagy Laszlo'nun eserinde, Türk tarihinin geçmişi olduğu sahaları, Türklerin ırk yapısını, Türk dilini, Türklerin karakter ve kültürel özelliklerini, totemistik kaynaklarını anlattığı ifade edilmektedir. *Dünya Tarihinde Türkler 2*³⁸⁵ makalesiyle Rasonyi Nagy Laszlo'nun, *Dünya Tarihinde Türkler* adlı eserinin tanıtımının yapılmasına devam edilmiştir. Makalede Rasonyi Nagy Laszlo'nun eserinde, ilk önce Hun Türklerinin tarihinden, daha sonra Avarların Türk tarihindeki rollerinden bahsettiği ifade edilmektedir. Makalede eserin devamında Onogur Türklerinden, Göktürklerden, Uygurlardan, Hazarlardan Peçeneklerden, Uzlardan ve Kumanlardan bahsedildiği ve eserin son bölümünde de bugünkü Türk dünyasının ele alındığı belirtilmiştir.

*Şarki Avrupa Türklerinin Irki Hususiyetleri*³⁸⁶ başlıklı makalede, Doğu Avrupa'da yaşayan Türklerin ırk özellikleri ele alınmıştır. Makalede Doğu Avrupa'daki Türkler iki döneme ayrılmaktadır. İlk dönem Moğol istilasından önceki dönem, bu dönemde Doğu Avrupa'da yaşayan Kumanların Kazan Türklerinin ve Gagavuzların Turan ırkı özellikleri taşıdığı ifade edilmektedir. İkinci dönem Moğol istilasını takip eden dönem, bu dönemde Doğu Avrupa'ya yerleşen Nogaylar ve Kalmuklar Türklerin Tatar tipi özellikleri taşıdığı belirtilmiştir.

*Ön Asya Türklerinin Irkiyatı Hakkında Düşünceler*³⁸⁷ başlıklı makalede, Ön Asya olarak nitelendirilen, İran, Kafkasya ve Anadolu coğrafyasında yaşayan Türklerin ırk özellikleri konu alınmıştır. Makalede Ön Asya'da bulunan Türklerin bu coğrafyaya büyük Oğuz göçünden sonra yerleştiği ifade edilmiştir. Yine makalede Ön Asya Türklerinin Türk dünyası içerisinde Turan ırk veya tarihi Türk ırkı karakterlerini çok güzel korudukları belirtilmiştir. Makalede, bazı çevreler tarafında ortaya atılan, Ön Asya Türkleri içerisinde Anadolu Türklerinin eski Anadolu kavimleriyle, İran Türklerinin Farslarla, Azerbaycan Türklerinin Kafkas

---

³⁸⁴ Hüseyin Namık Orkun, "Dünya Tarihinde Türkler 1", *Çınaraltı*, C. 3, S. 69, 16 İkinci Kanun 1943, s. 10, 11.

³⁸⁵ Hüseyin Namık Orkun, "Dünya Tarihinde Türkler 2", *Çınaraltı*, C. 3, S. 70, 23 İkinci Kanun 1943, s. 10.

³⁸⁶ Nurettin Ardiçoğlu, "Şarki Avrupa Türklerinin Irki Hususiyetleri", *Çınaraltı*, C. 3, S. 76, 6 Mart 1943, s. 10.

³⁸⁷ Nurettin Ardiçoğlu, "Ön Asya Türklerinin Irkiyatı Hakkında Düşünceler", *Çınaraltı*, C. 3, S. 77, 13 Mart 1943, s. 12.

kavimleriyle karıştığı iddialarının gerçeği yansıtmadığı Ön Asya Türklerinin her zaman bir bütünlük arz ettiği ifade edilmiştir.

*Dış Memleketlerde Türklerin Acınacak Hallerine Dair*³⁸⁸ başlıklı makalede, Birinci Dünya Savaşı yıllarında Balkan coğrafyasında yani Sırbistan’da yaşayan Türklerin yaşadığı olumsuzluklar ele alınmıştır. Makalede Sırbistan’daki bir Türk mahallesinin sefalet içerisinde olduğu, orada yaşayanların Türklüklerinin ancak başlarındaki festen ve konuştukları Türkçeden ibaret olduğu, buradaki Türklerin Kosova Zaferi’ni kazanan, Viyana’yı kuşatan askerlerin torunları olduğu ve sefalet içerisinde yaşamayı hak etmediği belirtilmiştir.

Türk dünyası başlığı altında yirmi makalenin incelemesi yapılmıştır. Birçok makalede Türk dünyasında birliğin yeniden sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak bu birliktelik siyasi bir birliktelik değil kültür ve ülkü birlikteliğidir. Türk dünyasında kültürel birlikteliğin sağlanabilmesi için söyleyiş farkının ortadan kalktığı ortak bir Türkçe kullanılması gerekmektedir. Ülkü birlikteliğinin sağlanabilmesi için de hangi coğrafya da olursa olsun Türk dünyasının aynı amaç etrafında bir araya gelmesi gerekmektedir. Makalelerde kültür ve ülkü birlikteliğinin savunulması mecmuanın çıkış parolası olan dilde, fikirde işte birlik sloganı doğrultusunda hareket edildiğini göstermektedir.

Birçok makalede Türk topluluklarının bugün hangi coğrafyada ve ne şartlarda yaşadığı açıklanarak yaşanan mağduriyetler karşısında o bölgelere Türk dünyasının ilgisi çekilmeye çalışılmıştır.

1.11. KADİM TÜRK ŞEHİRLERİ

Türk tarihi açısından büyük öneme sahip bazı Anadolu ve Rumeli şehirleri birçok özelliği dikkate alınarak mecmuada ele alınmıştır. Sedat Çetintaş *Bursa*³⁸⁹ adlı makalesinde Bursa şehrinin doğal ve tarihi güzelliklerinden bahsetmektedir. Bursa’nın yeşil ile maviyi buluşturan bir doğaya sahip olduğu Bursa’da muazzam su kaynaklarının bulunduğu anlatılmaktadır. Makalede Bursa’da Ulucami, Yıldırım Cami, II. Murat’ın türbesi gibi önemli tarihi eserlerin bulunduğu, Bursa şehrinin Orhan Bey Dönemi’nde Osmanlı Devleti için merkez olduğu anlatılmaktadır.

³⁸⁸ Hüseyin Emir Erkilet, “Dış Memleketlerde Türklerin Acınacak Hallerine Dair”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 30, 28 Şubat 1942, s. 4, 7.

³⁸⁹ Sedat Çetintaş, “Bursa”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 23 Ağustos 1941, s. 11.

Mecmuada ikinci olarak *Edirne*³⁹⁰ makalesiyle Rumeli şehri olan Edirne ele alınmıştır. Makalede Edirne şehrinin altı asır önce Türkler tarafından Lala Şahin Paşa komutasında nasıl ele geçirildiği ve ele geçirildikten sonra Edirne şehrinde Yıldırım Köprüsü, Edirne Sarayı, Selimiye Cami, Hazerda Han gibi çok önemli mimari eserlerin yapıldığı anlatılmaktadır. Bütün bu eserlerden yola çıkarak Edirne şehrinin tam bir Türk şehri olduğu ve Türklerin Avrupa yönündeki fetihleri Edirne üzerinden gerçekleştirdiği ifade edilmektedir.

Sedat Çetintaş, *Konya*³⁹¹ adlı makalesiyle bir Anadolu şehri olan Konya şehrini ele almıştır. Makalede Konya şehrinin çok eski zamanlardan itibaren birçok uygarlık, devlet ve millet tarafından ele geçirildiği ancak şehrin gerçek anlamda hak ettiği değere Anadolu'nun Türklerin eline geçmesiyle kavuştuğu ifade edilmektedir. Ayrıca Konya şehrinin uzun yıllar Selçuklu Devleti'ne merkez olduğu, Selçuklu Devleti'nde Konya'nın en önemli ilim merkezlerinden biri haline geldiği, Selçuklulardan sonra Konya'nın Karamanoğullarına başkentlik yaptığı, Karamanoğullarından sonra Konya'nın Osmanlı hâkimiyetine girdiği anlatılmaktadır. Makalenin devamında Konya şehrinde Selçuklulara ait önemli cami, saray, medrese gibi önemli tarihi yapılardan bahsedilmektedir.

*Sivas*³⁹² makalesiyle bir Anadolu şehri olan ve Milli Mücadele açısından da büyük önem taşıyan Sivas şehri ele alınmıştır. Makalede önce Sivas şehrinin tarihi ele alınmıştır. Sivas'ın önceleri uzun yıllar Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altında olduğu, Malazgirt Zaferi'nden sonra Türklerin egemenliği altına girdiği ifade edilmiştir. Sivas şehrinin ilk defa Ahmet Danişmend Gazi tarafından imar edilmeye başlandığı ve bu doğrultuda Sivas Ulu Caminin inşa edildiği anlatılmaktadır. Ayrıca makalede Sivas şehrinin Danişmentlilerden sonra Selçuklu hâkimiyetine girdiği bu dönemde de şehirde önemli imar çalışmalarının yapıldığı ancak bu eserlerden bazılarının Timur istilasından dolayı günümüze ulaşamadığına değinilmiştir. Makalede Sivas şehrinin Osmanlı Devleti'nde ihmal edilerek önemli eserlerin bakımsız bırakıldığı ve yıkılmaya terk edildiği, ancak Sivas şehrinin milli mücadele yıllarında Sivas Kongresi'nin düzenlenmesiyle hak ettiği değere kavuştuğu ve yeni Türk devleti için çok özel bir anlam ifade ettiği anlatılmaktadır.

---

³⁹⁰ Sedat Çetintaş, "Edirne", *Çınaraltı*, C. 1, S. 4, 30 Ağustos 1941, s. 5, 6.

³⁹¹ Sedat Çetintaş, "Konya", *Çınaraltı*, C. 1, S. 5, 6 Eylül 1941, s. 4, 5.

³⁹² Sedat Çetintaş, "Sivas", *Çınaraltı*, C.1, S.7, 20 Eylül 1941, s. 12,13.

Mecmuada *Gelibolu*³⁹³ makalesiyle yakın tarihin en büyük kahramanlık destanlarından birinin yazıldığı yarımada ele alınmıştır. Makalede Gelibolu'nun tarihinden bahsedilerek, önceleri Yunan egemenliği altında olduğu daha sonra Osmanlı zamanında Türklerin egemenliği altına girdiği ifade edilmiştir. Gelibolu'nun Gazi Süleyman Paşa tarafından fethedildiği, bu nedenle Gazi Süleyman Paşa'nın türbesinin burada bulunduğu ve bu türbenin orada ilk Türk hâkimiyetini sembolize ettiği anlatılmaktadır. Yine makalede yakın tarihin büyük zaferlerinden biri olan Çanakkale Zaferi'nin de Gelibolu Yarımadası'nda kazanıldığı ve bu toprakların yiğitliğin harman olduğu topraklar olduğu ifade edilmiştir. Bu özelliklerinden dolayı Gelibolu deyince Türk çocuğu ayrı bir heyecan ve gurur duymakta denilmektedir.

*İznik'te Kırgızlar, Özbekler, Selçuklular*³⁹⁴ başlıklı makalede önemli bir Osmanlı şehri olan İznik'in tarihi ele alınmıştır. Makalede İznik'in Bursa iline bağlı küçük ancak kıymetli bir yer olduğu, Grek, Helenistik, Bizans, Arap, İran, Türk dönemlerine ait tarihi eserleri barındırdığı ve eski bir şehir olduğu belirtilmiştir. Makalede İznik şehrinin Nilüfer İmaret, Rumeli Fatih Süleyman Paşa Medresesi ve Koca Çandarlı Türbesi gibi ilk Osmanlı eserlerini barındırması açısından önemli bir yer olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede Osman Bey ve Orhan Bey'e batı yönündeki fetihlerde yardımcı olan Türk boylarına, Kırgızlara Selçuklulara ait önemli tarihi eserlerinde İznik'te bulunduğu belirtilmiştir.

*Diyarbakır ve Dicle*³⁹⁵ başlıklı makalede, Diyarbakır ve çevresinin tarihi ele alınmıştır. Makalede Diyarbakır'ın çok eski bir tarihe sahip olduğu, Diyarbakır'da bulunan ve Sümerlere bile mabetlik yaptığına inanılan Diyarbakır Ulu Cami'nin bir kitabeler müzesi olduğu vurgulanmıştır. Makalede Diyarbakır'ın eski adının *Amed* olduğu, şehrin etrafında eski dönemlerden kalma kale ve surların bulunduğu, bu kale ve surların birçok defa tamir edildiği belirtilmiştir. Yine makalede turistlerin ilgisini çeken Diyarbakır'daki kalenin beş tane kapısı olduğu, bu kapılardan dördünün daima, diğerinin sadece savaş zamanı açık olduğu belirtilmiştir. Son olarak makalede Dicle Nehri'nin, hem tarih, hem arkeoloji, hem jeoloji hem de büyük bir edebiyat konusu içerisinde yüzüp giden bir su olduğu ifade edilmiştir.

³⁹³ Sedat Çetintaş, "Gelibolu", *Çınaraltı*, C.1, S.8, 27 Eylül 1941, s. 6,7.

³⁹⁴ Rıza Yalgın, "İznik'te Kırgızlar, Özbekler, Selçuklular", *Çınaraltı*, C. 2, S. 45, 1 Ağustos 1942, s. 9.

³⁹⁵ Rıza Yalgın, "Diyarbakır ve Dicle", *Çınaraltı*, C. 2, S. 49, 29 Ağustos 1942, s. 6, 7.

*Gaziantep*³⁹⁶ başlıklı makalede, istiklal şehri olan Gaziantep ele alınmıştır. Makalede Türkler arasında kutsal kabul edilen vatan, kahraman ve gazi gibi kavramların o topraklar üzerinde yaşayan yurttaşların karakteriyle kazanılan bir unvan olduğu belirtilmiştir. Makalede Gaziantep'in asırlardan beri, Arapların, Ermenilerin, İtalyan Katoliklerinin ve Amerikalı Ortodoksların saldırısına maruz kaldığı ancak milli varlığından en küçük taviz vermediği ifade edilmiştir. Yine makalede Osmanlı tarafından yabancılara bırakılan Gaziantep'in çetin savaşlar vererek milli benliğini koruduğu ve asil Türk ırkının öz evladı olduğunu ortaya koyduğu ve bunun sonunda *gazilik* unvanı aldığı belirtilmiştir.

*Eski ve Yeni Malatya*³⁹⁷ başlıklı makalede, Milli Şef İsmet İnönü'nün memleketi, bir Anadolu şehri Malatya konu alınmıştır. Makalede Malatya'nın Tokma Çayı üzerinde kurulduğu, çok eski bir tarihe sahip olduğu, Romalılar zamanında adının *Melitene* olduğu, Arslantepe Höyüğü gibi tarihi mekânlara sahip olduğu belirtilmiştir. Makalede Malatya'nın Danişmendliler zamanında Türk hâkimiyetine girdiği, daha sonra Selçuklu ve Osmanlı hâkimiyetinde kaldığı ifade edilmiştir. Son olarak makalede İsmet İnönü'nün Malatya'dan milletvekili olmasıyla Malatya'nın imar ve bayındırlık alanında çok geliştiği belirtilmiştir.

*Çok Güzel ve Mamur Bir Şehir: Nevşehir*³⁹⁸ başlıklı makalede tarihi ve doğal güzellikleriyle ünlü bir Anadolu şehri olan Nevşehir konu alınmıştır. Makalede Nevşehir'in, doğusunda Ürgüp, batısında Aksaray, kuzeyinde Avanos ve güneyinde Arapsun ile çevrili olduğu belirtilmiştir. Makalede Nevşehir ve çevresinin tarihin ilk dönemlerinde *Kapadokya* olarak ifade edildiği, bu bölgenin Türklerin hâkimiyetine girmesiyle Nevşehir ve Ürgüp'ün Türk oymakları tarafından yaylak ve kışlak olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Nevşehir'in, Türklerin hâkimiyetine girdikten sonra *Muşkara* adını taşıyan küçük bir köy olduğu, Nevşehirli olan Damat İbrahim Paşa'nın sadrazam olmasıyla Nevşehir'e çeşme, cami, imaret, hamam ve medrese gibi toplumun ihtiyacını karşılayan mimari eserler inşa ettirerek Nevşehir'in gelişmesine ve imarına büyük katkı sağladığı vurgulanmıştır.

Kadim Türk şehirleri başlığı altında on makalenin incelemesi yapılmıştır. İncelemesi yapılan şehirler; Bursa, Edirne, Konya, Sivas, Gelibolu, İznik,

³⁹⁶ Rıza Yalçın, "Gaziantep", *Çınaraltı*, C. 3, S. 68, 9 İkinci Kanun 1943, s. 13.

³⁹⁷ Rıza Yalçın, "Eski ve Yeni Malatya", *Çınaraltı*, C. 3, S. 75, 27 Şubat 1943, s. 6, 7.

³⁹⁸ Rıza Yalçın, "Çok Güzel ve Mamur Bir Şehir: Nevşehir", *Çınaraltı*, C. 6, S. 134, 15 Nisan 1944, s. 6, 7.

Diyarbakır, Gaziantep, Malatya ve Nevşehir'dir. Makalelerde şehirlerin daha çok Türk tarihinin farklı dönemlerine ait önemine ve etnik yapılarına değinilerek milliyetçi söylem içerisinde her yönüyle bu şehirlerin tam bir Türk şehri olduğu vurgusu yapılmıştır. Mecmuada Sivas gibi bazı Anadolu şehirlerine Osmanlı zamanında gereken önemin verilmediği belirtilerek Osmanlıların bu politikasına eleştiri getirilmiştir. Ayrıca Anadolu'da birçok şehrin İstiklal Savaşı yıllarında memleketin kurtuluşuna büyük katkı sağlaması nedeniyle Cumhuriyet Dönemi'nde bu şehirlere verilen önemin artmasını sağlamıştır. Mecmuada Malatya şehrinden bahsedilirken Milli Şef İsmet İnönü'nün şehri diye başlanması birçok konuda olduğu gibi burada da mecmuanın mevcut otoritenin ilgi ve takdirini kazanmaya çalıştığı izlenimi uyandırmaktadır.

1.12. MAGAZİNSEL TARİH ANLATISI

Çınaraltı mecmuasında okuyucunun tarihe karşı merakını artırabilmek için popüler tarih konularına da yer verilmiştir. Zeki Velidi Togan, *Temur'un Mezarı*³⁹⁹ başlıklı makalesinde, Türk tarihinin en önemli hükümdarlarından bir olan Timur'un mezarının Semerkant'ta olduğundan ve bu mezarın Sovyet arkeologlar tarafından açıldığından bahsedilmektedir. Timur'un mezarı açıldıktan sonra Timur'un cesedinin ağaç tabut içerisinde olduğu, ağaç tabutun altın sırmalarla işlendiği ve ipekli kumaşlarla örtülü olduğu anlatılmaktadır. Timur'un tarihi kaynaklarda belirtildiği gibi uzun boylu olduğu ve bir ayağının savaşta kırıldığı ve tedavi edilmesine rağmen kısa kaldığı ifade edilmektedir. Makalede Timur'un mezarının açılmasının arkeologlar ve ilim dünyası açısından önemli olduğu kadar Orta Asya Türkleri açısından önemli olduğu belirtilmektedir. Çünkü Timur'un Orta Asya Türkleri açısından mukaddes kabul edildiği, onun cesedine dokunmanın büyük bir lütuf olarak görüldüğü ifade edilmiştir. Ancak mezar açıldıktan kısa bir süre sonra Almanların, Sovyetlere savaş ilan ettiği, bu savaş ilanının o dönemde Timur'un mezarının açılmasıyla ilişkilendirildiği *Mezarın açılması uğursuzluk mu getiriyor?* diye düşünüldüğü belirtilmiştir. Çünkü Orta Asya Türkleri arasında bir inanışa göre hanların kemiğinin uğursuzluk getirdiğine inanıldığı, bu nedenle hanların cesedine dokunulmadığı, hanların mezarlarının bile kimse nerede olduğunu bilmesin diye belirsiz bir yere bırakıldığı ve mezarın üzerinin dümdüz edildiği vurgulanmıştır.

³⁹⁹ Zeki Velidi Togan, "Temur'un Mezarı", *Çınaraltı*, C. 1, S.2, 16 Ağustos 1941, s.10.

*Mucize Yaratan İnsandan İki Örnek: Hasan Sabbah'ın Fedaileri ve Mormonlar*⁴⁰⁰ başlıklı makalede, 11. yüzyılda İran'ın kuzeyinde Alamut Kalesi'ni ele geçirerek Haşhaşilik yani Bâtınilik mezhebini kuran ve bu mezhebe bağlı fedailer yetiştiren Hasan Sabbah ve ona her koşulda itaat eden fedaileri ele alınmıştır. Makalede Hasan Sabbah'ın, fedaileri ve taraftarları sayesinde kısa zamanda güçlenerek devlet adamları üzerinde büyük bir güce ve etkiye sahip olduğu ifade edilmiştir. Makalede Hasan Sabbah'ın dönemine göre muhalif bir görüşe sahip olmasına rağmen, savunmuş olduğu görüşe büyük bir iman gücüyle inandığı için başarılı olduğu belirtilmiştir. Yine makalede Bâtınilik gibi muhalif bir görüşün Joseph Smith tarafında 19. yüzyılda Mormonlar adıyla Amerika'da ortaya atıldığı belirtilmiştir. Makalede Mormonlar'ın sosyalistlik ve insancılık üzerine kurulu Hıristiyanlık içerisinde yeni bir mezhep olarak ortaya çıktığı, bu mezhebin ilk zamanlarda büyük bir baskı ve tepkiyle karşılandığı, ancak daha sonra Amerika'da ve Avrupa'da büyük sempati topladığı belirtilmiştir.

*Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler 1*⁴⁰¹ başlıklı makalede, Türk ahlâkına katılan yabancı âdetler ve bu âdetlerin Türk milleti üzerinde yarattığı etkiler ele alınmıştır. Makalede bir ülkede yabancı tesirinin eskiden önce sarayda âlimler, devlet adamları arasında başladığı, oradan sinsice halkın arasına yayıldığı belirtilmiştir. Makalede Türkler üzerinde yabancı tesirinin, İslamiyet'in kabulünden sonra Samanoğulları ve Gazneliler ile başladığı ifade edilmiştir. Samanoğulları ve Gazneliler'in, İran yani Sasani usullerine heves ederek, İran Edebiyatı'nın sarayda yayılmasına müsaade ettiği ve Türk ahlakına uymayan, dalkavukluk, yalancılık gibi niteliklerin İran Edebiyatı aracılığıyla Türkler arasında yayıldığı makalede belirtilmiştir. Daha sonra kurulan Türk devletlerinde de bu etkinin artarak devam ettiği, hükümdar, saray ve çevresinin bu etkiyle, halktan uzaklaştığı, eğlence ve gösteriş içerisinde, halka zulmederek yaşadığı ve bunun da devletlerinin yıkılışına neden olduğu belirtilmiştir.

*Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler 2: İhtişam Merakı Saltanat Kavgası*⁴⁰² başlıklı makalede, Türk ruhundaki sadelik ve birlik duygusu ile bu duygulara yapılan yabancı saldırılar ele alınmıştır. Makalede Türklerin

---

⁴⁰⁰ Mustafa Hakkı Akansel, "Mucize Yaratan İnsandan İki Örnek: Hasan Sabbah'ın Fedaileri ve Mormonlar", *Çınaraltı*, C. 4, S. 89, Tarihsiz, s. 4, 5.

⁴⁰¹ Adnan Giz, "Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler 1" *Çınaraltı*, C. 4, S. 84, 1 Mayıs 1943, s. 11, 12, 15.

⁴⁰² Adnan Giz, "Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler 2: İhtişam Merakı ve Saltanat Kavgası" *Çınaraltı*, C. 4, S. 87, 22 Mayıs 1943, s. 12, 13.

hangi makam ve mevkide olursa olsun sade ve mütevazı bir karaktere sahip olduğu, hiçbir zaman ihtişamı, gösterişi, şatafatı, fani kıymetlerle övünmeyi sevmediği ifade edilmiştir. Makalede Alparslan'ın yerini Keykavuslar, Keykubatlar, Yavuz'un yerini, II. Selim, III. Murat gibi padişahlar alınca, eski Türk ruhunun unutulup yerini ihtişam merakının aldığı ifade edilmiştir. Türklerde ihtişam merakının başlamasında önce Sasanilerin daha sonra Bizans'ın etkili olduğu vurgulanmıştır. Makalede bu ihtişam merakının Türk hükümdarların yabancı kadınlarla evlenmesiyle daha da arttığı, bu yabancı kadınların sarayda ikilik yaratarak saltanat kavgalarının çıkmasına neden olduğu belirtilmiştir.

*Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler 3: Kanlı Taç*⁴⁰³ başlıklı makalede, Türk devletlerinin yıkılışında etkili olan Türk hükümdar aileleri arasındaki saltanat kavgalarının çoğunun, yabancı devletlerden bulaşan, kötü adetlerin ve tahriklerin etkisiyle meydana geldiği belirtilmiştir. Türk devletlerinde görülen bu kötü adet ve tahriklerin Türklere, Sasani ve Bizans'ın etkisiyle bulaştığı ifade edilmiştir. Makalede saltanat kavgalarının en yoğun yaşandığı Türk devletlerinden biri olan Osmanlı Devleti'nde, ilk dönemlerde aile bağının çok güçlü olduğu, ancak daha sonra Bizans'ın etkisiyle aile içine nifak girdiği ve bunun sonucunda babanın evladını, evladın babasını boğazladığı belirtilmiştir. Makalede Bizans'ın etkisiyle ilk saltanat kavgasının Savcı Bey tarafından babası I. Murat'a karşı çıkarıldığı, I. Murat'ın bu isyan sonucunda oğlu Savcı Bey'i öldürterek bu isyanı bastırdığı ve bundan sonraki süreçte bu tarz olayların Osmanlı Devleti'nde nifak ve tahrikler sonucunda çok yaşandığı belirtilmiştir.

*İbrahim Paşa'nın Düğünü*⁴⁰⁴ başlıklı makalede Kanuni Sultan Süleyman'ın baş veziri olan İbrahim Paşa ile Kanuni Sultan Süleyman'ın kız kardeşi olan Hatice Sultan'ın düğününü ele almıştır. Makalede günlerce devam eden düğünün İstanbul'un At Meydanı'nda yapıldığından ve düğünde eğlence amaçlı spor karşılaşmaları düzenlendiğinden, konuklara sayısız ikramlarda bulunulduğundan bahsedilmektedir. Makalede Düğünün en önemli konuğunun tartışmasız dönemin padişahı Kanuni Sultan Süleyman olduğu, Kanuni Sultan Süleyman düğüne dokuzuncu günde büyük bir geçit töreniyle katıldığı, geçit töreni esnasında cadde ve sokakların halılarıyla döşendiği, cadde ve sokaklar

⁴⁰³ Adnan Giz, "Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler 3: Kanlı Taç" *Çınaraltı*, C. 4, S. 88, 29 Mayıs 1943, s. 14, 15.

⁴⁰⁴ Sedat Çetintaş, "İbrahim Paşa'nın Düğünü", *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 12,13.

üzerindeki evlerin duvarlarının altın sırmalı ve ipekli kumaşlarla bezendiği belirtilmiştir. İbrahim Paşa ile Hatice Sultan'ın düğünün peri masallarındaki düğünler gibi olduğundan ayrıca dönemin ihtişamını ve devletin büyüklüğünü yansıttığından bahsedilmiştir.

Popüler tarih konuları arasında yer alan mecmuadaki diğer bir makalede *Şehzadelerin Sünnet Düğünü 1*⁴⁰⁵ makalesidir. Makalede, Kanuni Sultan Süleyman'ın üç oğlu Selim, Mustafa ve Mehmet için yapılan sünnet düğünü anlatılmaktadır. Osmanlı padişahlarının evlilik merasiminden ziyade sünnet merasimlerine büyük önem verdikleri onlara resmi bir özellik kazandırdıkları, yabancı devlet hükümdarlarını bu merasimlere davet ettikleri, sünnet merasimlerini devletin şan ve şerefi ile ilişkilendirdikleri anlatılmaktadır. Bu nedenle sünnet merasimlerinin üç hafta devam ettiği, merasimlerde büyük ziyafetlerin verildiği, çeşitli oyun ve yarışmaların yapıldığı, Kanuni Sultan Süleyman için çok ihtişamlı bir geçit töreninin düzenlendiği belirtilmiştir. Makalede Sünnet merasimlerinin devletin bütün gücünü ve ihtişamını gösterdiği için Binbir Gece Masalları'nı aratmayacak düğünler olarak tasvir edilmiştir.

*Şehzadelerin Sünnet Düğünü 2*⁴⁰⁶ makalesinde, Kanuni Sultan Süleyman'ın oğullarının sünnet düğünün ikinci ve üçüncü haftası anlatılmaktadır. Makalede en çok dikkat çeken kısmın dönemin Vezir-i Azamı İbrahim Paşa ile Kanuni Sultan Süleyman arasında geçen konuşma olduğu belirtilmiştir. Kanuni'nin, İbrahim Paşa'ya: *Senin düğünün mü iyi oldu yoksa benim oğullarıma yaptığım düğün mü?* diye sorduğu ve İbrahim Paşa'nın: *Benim düğünümün şeref ve azametinden üstün ne düğün yapıldı ne de yapılabilecektir.* şeklinde cevap verdiği, Kanuni'nin küstahça verilen bu cevaba sinirlendiği ve neden böyle bir cevap verdiğini İbrahim Paşa'ya sorduğu, İbrahim Paşa'nın zeki ve kurnaz bir şekilde: *Benim düğünümde Mekke ve Medine'nin ve İslam'ın seddi olan Budin'in, Mısır'ın Şam'ın padişahı ve zamanın Süleyman'ı olan Halife davetli olarak bulunuyordu sizin düğününüzde bu kadar büyük davetli yoktur.* cevabını verdiği ve bu sözden sonra siniri geçen Kanuni'nin, İbrahim Paşa'ya verdiği cevabı beğendiğini söylediği ifade edilmiştir.

⁴⁰⁵ Sedat Çetintaş, "Şehzadelerin Sünnet Düğünü 1", *Çınaraltı*, C.1, S.3, 23 Ağustos 1941, s.12,13.

⁴⁰⁶ Sedat Çetintaş, "Şehzadelerin Sünnet Düğünü 2", *Çınaraltı*, C.1, S.6, 13 Eylül 1941, s.12,13.

*İbrahim Paşa Sarayındaki Düğünlerden 1: Mihrimah'ın Evlenişi Cihangir ve Bayezit'in Sünnet Düğünü*⁴⁰⁷ makalesinde, Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan'ın, Rüstem Paşa ile evlenmesi ve Kanuni Sultan Süleyman'ın Hürrem Sultan'dan doğan oğulları Cihangir ve Bayezit sünnet düğünleri ele alınmıştır. Cihangir'in ve Bayezit'in 28 Eylül 1539'da İstanbul'da At Meydanı'nda başlayan ve on beş gün devam eden ve diğer şehzadelerin sünnet düğünlerini aratmayan ihtişamda sünnet düğünlerinin yapıldığı ifade edilmiştir. Yine makalede Cihangir'in ve Bayezit'in sünnet düğünü ile beraber Hürrem Sultan'ın sarayda çıkarlarına ters düşen Veziri-i Azam İbrahim Paşa'yı öldürttüktan sonra Rüstem Paşa'yı vezir-i azam yapabilmek için Mihrimah Sultan ile evlendirmesi de ele alınmıştır.

*İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 2: 3. Murat'ın Şehzadesi İçin Yaptırdığı Sünnet Düğünü*⁴⁰⁸ makalesinde, II. Selim'den sonra Osmanlı tahtına çıkan III. Murat'ın, oğlu Mehmet için yaptırdığı sünnet düğününden bahsedilmektedir. Makalede Şehzade Mehmet'in sünnet düğününün Osmanlı tarihinin en uzun süren ve en maliyetli düğünü olduğu, sadece hazırlığının bir yıl sürdüğü ifade edilmiştir. Yine makalede bu düğünlerin yalnız bir düğün olmadığı o dönemde Osmanlı Devleti'nin ekonomik durumunu, kültürel özelliklerini, toplumsal yapısını gösteren olaylar olduğu da anlatılmaktadır. Makalede Şehzade Mehmet'in sünnet düğünü için düğünü idare etmesi amacıyla bir memur komitesi hazırlandığı, düğünün yapıldığı İbrahim Paşa Sarayı'nda tadilat ve saraya ilavelerin yapıldığı, At Meydanı'nda düğüne gelecek misafirlerin düğünü izleyebilmesi için seyir yerlerinin yapıldığı, meydanın fenerler asılarak aydınlatıldığı anlatılmaktadır.

*İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 3: Şehzade Mehmet'in Düğünündeki Hediyeler*⁴⁰⁹ adlı makalede, vezirlerin, Kırım hanının ve ecnebi hükümdarların Şehzade Mehmet'in sünnet düğününde taktığı hediyeler ele alınmıştır. Makalede sünnet düğününe dışarıdan Asya, Avrupa ve Afrika'daki hükümdarların, içeride de beylerin, valilerin, diğer yüksek dereceli devlet memurlarının hususi elçiler ile davet edildikleri ifade edilmektedir. Makalede

⁴⁰⁷ Sedat Çetintaş, "İbrahim Paşa Sarayındaki Düğünlerden 1: Mihrimah'ın Evlenişi Cihangir ve Bayezit'in Sünnet Düğünü", *Çınaraltı*, C.1, S.9, 4 Birinci Teşrin 1941, s.8, 9.

⁴⁰⁸ Sedat Çetintaş, "İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 2: 3. Murat'ın Şehzadesi İçin Yaptırdığı Sünnet Düğünü", *Çınaraltı*, C.1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 10, 11.

⁴⁰⁹ Sedat Çetintaş, "İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 3: Şehzade Mehmet'in Düğünündeki Hediyeler", *Çınaraltı*, C.1, S. 11, 18 Birinci Teşrin 1941, s. 12, 13.

düğünde takılan hediyelerden bir kısmı şöyle ifade edilmiştir: Vezir-i Azam Sinan Paşa'nın, kırk bin altın değerinde atlar ve kıyafetler, ikinci vezir Siyavüş Paşa'nın yirmi bin altın değerinde atlar ve kumaşlar, üçüncü vezir Hadım Mesih Paşa'nın atlar ve otuz bin altın değerinde elbise hediye ettiği belirtilmiştir. Ecnebi hükümdarlardan, Lehistan elçisinin, altı bin altın değerinde köpek ve altı yük samur, Venedik elçisinin sekiz bin düka değerinde mücevher ve elbise, Almanya imparatoru elçisinin, kırk bin krom değerinde üç gerdanlık ile beş parça elmas iki madalyon hediye ettiği ifade edilmiştir.

*İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 4: Şehzade Mehmet'in Sünnet Düğünü*⁴¹⁰ başlıklı makalede, Şehzade Mehmet'in sünnet düğününe yabancı ve Türk devlet adamlarının dışında Müslüman, Hıristiyan halkın da katıldığı anlatılmaktadır. Makalede düğün süresince halka her gün pilav ve etten oluşan yemek ikram edildiği, her gün yaklaşık bin kişinin yemek yediği, halka ikram edilen yemekler için günlük on altı ile yirmi arasında sığır kesildiği, her sabah düğün alanının esirlerden oluşan iki yüz süpürgeci tarafından temizlendiği ifade edilmektedir. Makalede düğünün At Meydanı'nda gerçekleşmesine rağmen bütün şehre yayıldığı, düğün süresince geçit törenlerinin düzenlendiği, savaş ve vuruşma oyunlarının yapıldığı, atıcılık ve binicilik yarışlarının düzenlendiği, halkı eğlendirmek amacıyla kukla, karagöz ve hokkabaz gösterilerinin yapıldığı anlatılmaktadır. Yine makalede Şehzade Mehmet'in Temmuz ayının yedinci günü Cerrah Mehmet Paşa tarafından sünnet edildiği, cerrahın sünnetten kopan deri parçasını altın tepside şehzadenin annesi Safiye Sultan'a, kanlı usturayı da padişahın annesi Nurbanu Sultan'a vererek çok sayıda altın ve kıyafetler aldığı ifade edilmektedir.

*İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 5: Şehzade Mehmet'in Sünnet Düğününde Esnafın ve Sanat Erbabının Geçit Resmi*⁴¹¹ başlıklı makalede, Şehzade Mehmet'in sünnet düğünü esnasında 11 Haziran 1582 yılında muhtelif esnaf cemiyetlerinin ve sanat erbabı gruplarının resmigeçit töreninin başladığı, bu geçitlerin tam yirmi gün sürdüğü belirtilmektedir. Makalede resmigeçit esnasında, her grup ve alayın padişahın önünden geçerken ömrüne, saadetine dua ettikleri,

---

⁴¹⁰ Sedat Çetintaş, "İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 4: Şehzade Mehmet'in Sünnet Düğünü", *Çınaraltı*, C.1, S. 13, 1 İkinci Teşrin 1941, s. 14, 15.

⁴¹¹ Sedat Çetintaş, "İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 5: Şehzade Mehmet'in Sünnet Düğününde Esnafın ve Sanat Erbabının Geçit Resmi", *Çınaraltı*, C.1, S. 14, 8 İkinci Teşrin 1941, s. 12, 13.

sanatlarını veya ticaretlerini gösteren numunelerden padişaha hediye sundukları, padişahın da bundan memnun olarak kendi adına basılmış yeni ve çil paralardan esnaf ve sanat erbabına dağıttığı ifade edilmektedir. Makalede, bu resmigeçit töreninde yirmi gün boyunca, kadınlar için ayakkabı ve baş kisvesi yapan sanatkârların, pamuk ipliği bükücülerin, haffafların ve saraçların, kaftancıların, ipek ibrişim ve kaytan yapan esnafın, yemişçiler, peştamalcılar gibi farklı iş, meslek ve sanat kollarına mensup insanları geçtiği anlatılmaktadır.

*İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 6: Kanije Fatihi İbrahim Paşa'nın Düğünü*⁴¹² başlıklı makalede, Osmanlı Padişahı III. Murat'ın kızı olan Ayşe Sultan'ın Kanije Fatihi olarak bilinen İbrahim Paşa ile evliliği ele alınmıştır. Makalede İbrahim Paşa'nın Bosnalı olduğu, silahtarlıktan yeniçeri ağalığına yükseldiği oradan da Rumeli Beylerbeyliği'ne atandığı ve daha sonra kendisine vezirlik verildiği belirtilmiştir. İbrahim Paşa'nın vezirlikten bir yıl sonra Mısır valisi olduğu, Mısır valiliği dönüşünde Ayşe Sultan ile evlendiği belirtilmiştir. Makalede düğünün diğer hanedan düğünleri gibi At Meydanı'nda gerçekleştiği ve günlerce devam ettiği belirtilerek, nikâh ile zifafın mihir miktarının artırılmasından aynı gün gerçekleşmediği ifade edilmiştir.

*Cem Sultan'ın Kızı*⁴¹³ başlıklı makalede, Cem Sultan'ın saltanat mücadelesi ve ailesinin hayatı konu alınmıştır. Makalede Cem Sultan'ın, Oğuz ve Murat adında iki oğlu bir de kızı olduğu belirtilmiştir. Cem Sultan'ın, babası Fatih'in ölümünden sonra abisi Bayezıt ile girdiği taht mücadelesini kaybedince, büyük oğlu Oğuz amcası Bayezıt tarafından İstanbul'da öldürüldüğü için küçük oğlu Murat'ı, kızını, annesini ve karısını alarak Mısır'a sığındığı belirtilmiştir. Makalede Cem Sultan'ın bir süre sonra ailesiyle vedalaşarak Mısır'dan ayrıldığı ve ailesinin Mısır'da kaldığı, bir süre sonra kızının da Mısır hükümdarı Nasreddin Mehmet'le evlendiği belirtilmiştir. Ancak Cem Sultan'ın kızınının, Nasreddin Mehmet kadınlara düşkün olduğu için bir süre sonra Nasreddin Mehmet'ten ayrıldığı ve amcası II. Bayezıt tarafından İstanbul'a getirilerek başka biriyle evlendirildiği ifade edilmiştir.

⁴¹² Sedat Çetintaş, "İbrahim Paşa Sarayı'ndaki Düğünlerden 6: Kanije Fatihi İbrahim Paşa'nın Düğünü", *Çınaraltı*, C.1, S. 16, 22 İkinci Teşrin 1941, s. 4, 5.

⁴¹³ Adnan Giz, "Cem Sultan'ın Kızı", *Çınaraltı*, C. 5, S. 124, 5 Şubat 1944, s. 6, 7, 11, 15.

*Alemdar'ı Teshir Eden Kadın*⁴¹⁴ başlıklı makalede, Tuna boylarında yetişen Türk yiğitlerinden olan Osmanlı sadrazamlarından Alemdar Mustafa Paşa'nın hayatı konu alınmıştır. Makalede Osmanlı Devleti'nde Rusçuk ayanlığı yapan Alemdar'ın, hiçbir zaman silahsız gezmediği cesareti ve kahramanlığı ile düşmanlarına büyük bir korku saldığı belirtilmiştir. Alemdar Mustafa Paşa'nın III. Selim'in tahtan inişine ve ölümüne sebep olan Kabakçı Mustafa İsyanı'ndan sonra askerleriyle birlikte İstanbul'a geldiği ve isyanda rolü olan kim varsa hepsini öldürdüğü ifade edilmiştir. Makalede isyandan sonra İstanbul'da kalan ve Sultan II. Mahmut'a biat eden Alemdar'ın kısa bir sürede olsa Osmanlı sadrazamlığı yaptığı belirtilmiştir. Makalede Alemdar'ın bir süre sonra nefesine yenik düşerek İstanbul'un zevk ve sefasına daldığı ve Kamertabın adı verilen Gürcü bir kıza gönlünü kaptırdığı belirtilmiştir. Kamertabın adındaki Gürcü kızın tatlı bir mücadeleden sonra Alemdar'ı zevk ve şehvet tuzağına düşürdüğü ve silahını cülus töreninde dahi belinden çıkarmayan Alemdar'ın artık silahsız dolaşmaya başladığı ifade edilmiştir.

*Türk Saraylarında Cariyelerin Hayatı: Haremi Hümayun Adetleri*⁴¹⁵ başlıklı makalede Osmanlı Devleti'nin Fatih Devri'nden itibaren büyük ve güçlü bir devlet haline geldiği, bununla birlikte sarayda tören ve teşrifat işlerinin kendine özgü kurallarıyla büyük bir önem arz etmeye başladığı ifade edilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nde saray içerisinde harem hayatının her dönemde gizemini koruduğu belirtilerek tarihin gizli kalmış bu safhasını aydınlatmak için harem hayatı tetkik edilmiştir. Makalede sarayı hümayunda padişah annelerine valide sultan denildiği, valide sultanlığın sarayda, padişahlıktan sonra gelen önemli bir mevki olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle erkek evlat doğurmanın büyük önem arz ettiği, cariyelere valide sultan olma şansı tanıdığı ifade edilmiştir.. Yine makalede bir dönem Osmanlı Devleti'nde padişahların iktidarsızlığı nedeniyle Osmanlı sarayında kadınlar saltanatının yaşandığı belirtilmiştir. Osmanlı Devleti'nde padişahların erkek çocuklarına, paşa, çelebi, efendi gibi unvanlar verildiği; kız çocuklarına, sultan denildiği; padişah çocukları kaç anneden doğarsa doğsun, bütün çocukların bir dairede beraber yaşadıkları ifade edilmiştir.

---

⁴¹⁴ Adnan Giz, "Alemdar'ı Teshir Eden Kadın", *Çınaraltı*, C. 5, S. 123, 29 Son Kanun 1943, s. 6, 7.

⁴¹⁵ Enver Behnan Şapolyo, "Türk Saraylarında Cariyelerin Hayatı: Haremi Hümayun Adetleri", *Çınaraltı*, C. 5, S. 110, 30 Birinci Teşrin 1943, s. 10, 11.

Makalenin devamında padişaha eş olmaya aday olan cariyelerin haremdeki hayatıyla ilgili bilgiler aktarılmıştır.

*Osmanlı Saray Teşkilatından Babüssaade ve Darüssaade Ağaları*⁴¹⁶ başlıklı makalede Osmanlı sarayında harem dairesinin hizmetine bakan görevlilerin harem ağları olduğu, bunların ak ağalardan ve kara ağalardan seçildiği belirtilmiştir. Makalede ak ağaların, anadan doğma erkekliklerinin olmadığı, ince sesli ve köse oldukları, kara yani zenci ağaların ise Afrika'dan köle pazarlarından alındığı ve daha sonra hadım edildiği belirtilmiştir. Makalede bu harem ağalarından ak ağaların reislerine kızlar ağası, saray teşkilatında da bunlara babüssaade ağası, kara ağaların reislerine de darüssaade ağası denildiği belirtilmiştir. Makalede padişahın gözünde, devletin ve şeriatın idaresinden sonra en önemli işin saray kadınlarını idare etmek olduğu, bu nedenle sarayda kızlar ağasına, büyük ağa da denildiği ifade edilmiştir.

*Büyük Türk Denizcisi Cezayirli Hasan Paşa Bir Suikasta mı Kurban Gitti?*⁴¹⁷ başlıklı makalede aslen Tekirdağlı olan, Cezayir Garp Ocakları'nda yetiştiği için Cezayirli Hasan Paşa olarak anılan Osmanlı Devleti'nde Kaptanı Deryalık ve Sadrazamlık makamlarına kadar yükselmiş olan Hasan Paşa konu alınmıştır. Makalede Hasan Paşa'nın gençlik yıllarından beri denizlerde olduğu ve çok sayıda zafer kazandığı, bu başarılarından sonra III. Mustafa zamanında Osmanlı hizmetine alındığı belirtilmiştir. Makalede Hasan Paşa'nın Osmanlı hizmetinde bulunduğu süre içerisinde elde ettiği başarılarla sadrazamlık makamına kadar yükseldiği ve III. Selim'in sadrazamlığını yaptığı belirtilmiştir. Yine makalede Hasan Paşa'nın Sadrazamlığı döneminde yaptığı icraatlarla hep ön planda olduğu, çıkarları çatışan devlet adamlarına göz açtırmadığı ve sonunda bir gün odasında ölü bulunduğu belirtilmiştir. Makalenin devamında Hasan Paşa'nın, suikast sonucu mu öldürüldüğü, kim ya da kimler tarafından öldürüldüğü, bazı rivayetler üzerinden ele alınmıştır.

*Milli Tarihimize Fenerbahçe Mesiresi*⁴¹⁸ başlıklı makalede, İstanbul'un Anadolu tarafında yer alan Fenerbahçe Mesiresi'nin, Bizans Dönemi'nde imparatorların siyasi mücadeleden uzaklaşmak ve dinlenmek amacıyla geldiği,

---

⁴¹⁶ Enver Behnan Şapolyo, "Osmanlı Saray Teşkilatından Babüssaade ve Darüssaade Ağaları", *Çınaraltı*, C. 4, S. 98, 7 Ağustos 1943, s. 11, 12.

⁴¹⁷ Hasan Adnan Giz, "Büyük Türk Denizcisi Cezayirli Hasan Paşa Bir Suikasta mı Kurban Gitti?", *Çınaraltı*, C. 3, S. 81, 10 Nisan 1943, s. 6, 7.

⁴¹⁸ Ali Canip Yöntem, "Milli Tarihimize Fenerbahçe Mesiresi", *Çınaraltı*, C. 4, S. 90, Tarihsiz, s. 8, 9, 10.

vakit geçirdiği yer olduğu belirtilmiştir. Makalede İstanbul Osmanlı egemenliği altına girdikten sonra Osmanlı padişahlarının buraya ayrı bir önem vererek, buranın imar çalışmalarıyla ilgilendiği, orayı tanzim etmek amacıyla Mimar Sinan'ı görevlendirdikleri belirtilmiştir. Makalede Fenerbahçe Mesiresi'nde Osmanlı padişahlarına ait bağ ve bahçelerin bulunduğu, padişahların buraya fırsat bulduğu zamanlarda dinlenmek amacıyla geldiği belirtilmiştir.

*Kızkulesi: Osmanlılar Devrinde Üsküdar Sahilleri*⁴¹⁹ başlıklı makalede, Mavi Marmara ile cennet Boğaz'ın bekçiliğini yapan Kızkulesi ve Kızkulesi'nin önünde yer alan Üsküdar sahilleri konu alınmıştır. Makalede Kızkulesi'nin tarihiyle ilgili bazı efsanelere yer verilerek kulenin Bizans Dönemi'nde yapıldığı ifade edilmiştir. İstanbul'un fethinden sonra Kızkulesi'nin olduğu yerde Türkler tarafından bir kule inşa edildiği, kuleye leventlerin ve bostancıların yerleştirildiği belirtilmiştir. Kuleye yerleştirilen askerlerin padişahlar boğazda kayıkla gezintiye çıktıkları zaman top atışları yaptığı ifade edilmiştir. Makalede Osmanlı Dönemi'nde, Kızkulesi'nin önünde bulunan Üsküdar sahillerine küçük saraylar, yalılar, han ve kervansaraylar yapıldığı belirtilerek, Üsküdar sahillerinin o dönemde önemli bir ticaret ve yerleşim merkezi olduğu vurgulanmıştır.

*Türk Tarihinden Sahnemize Konular 1: Sultan Osman'ın Aşkı ve Rüyası*⁴²⁰ başlıklı makalede, 1940'lı yıllarda tiyatro sahnelerinde daha çok yabancı dillerden tercüme edilen oyunların gösterildiği ve Türk gençlerinin aşk, kahramanlık, yiğitlik, fazilet gibi erdemleri yabancı kahramanlardan öğrendiği belirtilmiştir. Makalede Türk gençliğine yiğitlik, aşk, fazilet gibi erdemlerin tiyatro sahnelerinde gösterilen yabancı eserlerden ve kahramanlardan değil de Türk tarihinde yaşanmış olayların tiyatro sahnelerine aktararak öğretilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bunun için makalede Türk tiyatro sahnelerinde gösterilmesi amacıyla Türk tarihinde yaşanmış aşk ve kahramanlık konulu hikâyeler tavsiye edilmiştir. Sahnede oynanması için ilk tavsiye edilen konu Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey'in, Şeyh Edebalı'nın kızı Malhatun'a duyduğu büyük aşk hikâyesidir. Makalenin devamında da bu aşk hikâyesine yer verilmiştir.

⁴¹⁹ Enver Behnan Şapolyo, "Kızkulesi: Osmanlılar Devrinde Üsküdar Sahilleri", *Çınaraltı*, C. 5, S. 120, 8 Son Kanun 1944, s. 8, 9, 10, 14.

⁴²⁰ Sedat Çetintaş, "Türk Tarihinden Sahnemize Konular 1: Sultan Osman'ın Aşkı ve Rüyası", *Çınaraltı*, S. 1, 17 Mart 1948, s. 5, 6.

*Türk Tarihinden Sahnemize Konular 2: Nilüfer'in Düğünü*⁴²¹ başlıklı makalede, Türk tiyatro sahnelerinde oynanması amacıyla Nilüfer Hatun'un, Bilecik'ten Söğüt'e, Orhan Bey'e eş olarak götürülmesi konu alınmıştır. Makalede Osman Bey ile Malhatun'un evliliklerinde Alâeddin ve Orhan adında iki erkek çocuğu olduğu, Orhan Bey'in küçük yaştan itibaren babasıyla beraber savaflara katıldığı ve yiğit bir şehzade olduğu belirtilmiştir. Makalede Osman Bey'in, Yarhisar Beyi'nin kızı Nenofar ile Bilecik Rum Beyi'nin düğününe davet edildiği ve Bilecik Rum Beyi'nin düğünde Osman Bey'i öldürmeyi planladığı belirtilmiştir. Makalede bu olayı öğrenen Osman Bey'in büyük bir plan hazırlayarak düğün alayının önünü kestiği, Rum beyi başta olmak üzere çok sayıda Rum'u kılıçtan geçirdiği ve ganimet olarak da Nenofar'ı alarak Söğüt'e götürdüğü ve ismini Nilüfer koyarak on iki yaşındaki oğlu Orhan Bey ile evlendirdiği belirtilmiştir.

*Türk Tarihinden Sahnemize Konular 3: Damızlık*⁴²² başlıklı makalede, Türk tiyatro sahnelerinde oynanması amacıyla IV. Murat'ın ölümünden sonra Osmanlı saltanatının tek varisi olan Sultan İbrahim'in harem hayatı konu alınmıştır. Makalede Osmanlı padişahlarının saltanatın selametini korumak amacıyla çok sayıda şehzadeyi idam ettirdiği için IV. Murat öldüğünde Osmanlı soyunu devam ettirebilecek tek erkek üye olarak Sultan İbrahim'in kaldığı belirtilmiştir. Ancak Sultan İbrahim'in yıllarca bir oda da her an idamı bekleyerek yaşadığı için cinsellik ve üreme konusunda isteksiz olduğu vurgulanmıştır. Annesi Kösem Sultan'ın Sultan İbrahim'in cinsel isteğini artırmak ve Osmanlı soyunun devamını sağlamak amacıyla haremi çok sayıda genç ve güzel cariyelerle doldurduğu, Sultan İbrahim'in de bir süre sonra harem cariyelerinden Turhan Sultan'dan Mehmet adında bir oğlu olduğu belirtilmiştir. Makalenin devamında Şehzade Mehmet'in doğumundan sonra farklı cariyelerden olmak üzere çok sayıda çocuğu olan Sultan İbrahim'in kadınlara düşkünlüğü ve harem hayatı konu alınmıştır.

---

⁴²¹ Sedat Çetintaş, "Türk Tarihinden Sahnemize Konular 2: Nilüfer'in Düğünü", *Çınaraltı*, S. 2, 24 Mart 1948, s. 10, 14.

⁴²² Sedat Çetintaş, "Türk Tarihinden Sahnemize Konular 3: Damızlık", *Çınaraltı*, S. 6, 21 Nisan 1948, s. 10, 11, 13.

*Türk Kadını! Kocanın Bir Zevk Oyunağı Değil Hayat, İş ve İdeal Arkadaşısın!*⁴²³ başlıklı makalede Türk kadınının her yönüyle diğer milletlerin kadınlarından farklı olduğu belirtilerek, bu farklılıklar ele alınmıştır. Makalede Türk kadınlarınının diğer milletlerin kadınları gibi kocasına sorun çıkararak değil, destek olan bir niteliğe sahip olduğu ifade edilmiştir. Makalede eski Türklere, Türk kadınının devlet yönetiminde etkili olduğu, hakanla beraber elçileri kabul ettiği, emirnamelerde ikisinin de sözünün geçtiği, hangi makamda olursa olsun yaşantısıyla alçakgönüllü bir karaktere sahip olduğu belirtilmiştir. Yine makalede evin ve çocukların karı koca arasında müşterek olduğu, yani ev ve çocuklar üzerinde en az baba kadar annenin de hakkının olduğu vurgulanmıştır.

*Beyoğlu Ülküsü*⁴²⁴ başlıklı makalede İstanbul'un Beyoğlu Sementi'nin yaşantısı ve Türk ülküsü üzerine etkisi ele alınmıştır. Makalede Beyoğlu ülküsünün, içkiyi, süsü, şehveti, materyalist ve kozmopolit felsefeyi temsil ettiği belirtilmiştir. Makalede geçmişte bu felsefeyi benimseyenlerin, büyük bir imparatorluğun sonunu getirdiği, bu nedenle bugün Beyoğlu ülküsünü benimseyenlerin, Türk vatanının yükselmesi için gerekli olan ideallere düşman olduğu belirtilmiştir.

*Mezarsız İmparatorluk*⁴²⁵ başlıklı makalede üç kıtaya hâkim olmuş olan Osmanlı Devleti'nin bazı önemli Türk şahsiyetlere bir mezarı çok gördüğü belirtilerek, Şinasi, Naili gibi önemli kişilerin mezarlarının nerede olduğunun bilinmediği, Şair Nedim'in mezarının ancak yıllar sonra bulunduğu ifade edilmiştir. Makalede Osmanlı Devleti'nin, devlete büyük hizmette bulunmuş kişilere gereken özeni göstermediği, özellikle ölümünden sonra bu insanları mezarsızlığa mahkûm ederek onları unuttuğu belirtilmiştir.

Magazinsel tarih anlatısı başlığı altında yirmi yedi makalenin incelemesi yapılmıştır. Çınaraltı mecmuası Türk insanında tarih merakı uyandırmak amacıyla Osmanlı tarihi ağırlıklı olmak üzere Türk tarihinin ele alınmamış ya da çok az değinilmiş ancak insanların büyük ilgisini çeken magazinsel tarih konularına birçok sayısında yer vermiştir. Bu amaç doğrultusunda birçok makalede önce Osmanlı saraylarında yapılan düğünler ele alınmıştır. Düğünlerin ülke içinde ve dışında Osmanlı Hanedanı'nın itibarını artıran en önemli olaylardan biri olduğu

⁴²³ O. S. O., "Türk Kadını! Kocanın Bir Zevk Oyunağı Değil Hayat, İş ve İdeal Arkadaşısın!", *Çınaraltı*, C. 3, S. 77, 13 Mart 1943, s. 9.

⁴²⁴ Mustafa Hakkı Akansel, "Beyoğlu Ülküsü", *Çınaraltı*, C. 4, S. 92, 26 Haziran 1943, s. 4, 5.

⁴²⁵ Mithat Cemal Kuntay, "Mezarsız İmparatorluk", *Çınaraltı*, C. 4, S. 86, 15 Mayıs 1943, s. 3.

belirtilerek düğünlerin büyük bir şan, şöhret göstergesi olduğu vurgulanmıştır. Ancak zaman zaman bu düğünlerde Osmanlı Hanedanı'nın gösteriş ve israfı kaçtığı da eleştirilmektedir.

Mecmuada magazinsel tarih konuları arasında ele alınan diğer bir konuda Osmanlı harem hayatıdır. Harem hayatı Osmanlı tarihi hakkında insanların en çok merak ettiği konular arasında yer almaktadır. Çınaraltı mecmuasında harem hayatı anlatılırken orada yaşananlar aleniyete dökülmeden bütün yönleriyle cesurca anlatılmıştır. Yine mecmuada Osmanlı padişahlarının şahsi özelliklerine değinilerek Türk gençliğine yiğitlik, aşk, fazilet gibi erdemleri tiyatro sahnelerinde gösterilen yabancı eserlerden ve kahramanlardan değil, Türk tarihinde yaşanmış olayların tiyatro sahnelerine aktararak öğretilmesi gerektiği vurgulanarak sanat alanında da milliyetçi vurguların ön plana çıktığı tarihsel bir anlatı benimsenmiştir.

Mecmuada Osmanlı padişahlarının sosyal ve eğlence hayatı içerisinde büyük öneme sahip mekânlar ele alınmış bu mekânlar arasında Üsküdar sahillerine, Kızkulesi'ne ve mesire alanlarına değinilerek İstanbul'un tarihi ve doğal güzellikleri tasvir edilmiştir. Ancak İstanbul'un önemli semtlerinden biri olan Beyoğlu Senti Türk ahlakıyla bağdaşmayan yaşantısı alkol, şaşa, şehvet, materyalist ve kozmopolit felsefeyi temsil ettiği için eleştirilmiştir.

Mecmuada Türk toplumunun ahlaki ve insani değerler açısından İslamiyet'in kabulünden önce tüm insanlığa örnek teşkil edebilecek niteliklere sahip olduğu belirtilerek İslamiyet'in kabulünden sonra Sasani etkisiyle Türkler arasında Türk ahlakına uygun olmayan dalkavukluk, yalancılık ve rüşvet gibi gayri ahlaki özelliklerin görülmeye başlandığı belirtilmiştir. Ayrıca zevke, sefaya, eğlenceye ve gösterişe düşkünlüğünde İran'ın ve Bizans'ın etkisiyle Türk saraylarında da görülmeye başlandığı ifade edilmiştir. Yine Türk devletlerinde hanedan içerisinde yaşanan saltanat kavgaları da yabancı tesirine dayandırılmıştır. Yabancı devletlerin tahriklerinin hanedan içerisinde aile bağlarının zayıflamasına ve taht kavgalarına neden olduğu vurgulanmıştır. Bu açıklamalar Türklüğe hiçbir zaman en küçük bir olumsuz niteliğin dahi yakıştırılmadığını göstermektedir. Bu da gösteriyor ki Türkler ahlaki ve insani yönden yüceltmeye çalışılırken diğer milletler aşağılanarak Türk tarihi üzerinden yüksek kültürlü bir millet inşası yapılmaktadır.

1.13. KÜLTÜR VE MEDENİYET

Çınaraltı mecmuası birçok sayısında kültürün ve medeniyetin milletler için ne kadar önemli olduğunu farklı bakış açılarıyla okuyucularına aktarmaya çalışmıştır. *Medeniyet ve Hars*⁴²⁶ başlıklı makalede, medeniyet ve kültürün ne anlama geldiği, medenileşirken kültürün neden önemli olduğu ele alınmıştır. Makalede Batı medeniyetine girmenin ve Türk kültürünü güçlendirmenin yaratıcı bir fikir olan Türkçülüğün ikiz çocukları olduğu ifade edilerek birbirinden ayrılamayacağı vurgulanmıştır. Makalede Batı medeniyetinin, tekniğinin, bilgisinin, usulünün ve konforunun alınacağı ve bunlar alınırken de sağlam bir milli yapının inşa edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yine makalede medeniyet alanında yükselirken Türk kültürünün de yükseltilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

*Hristiyan Medeniyeti*⁴²⁷ başlıklı makalede, bazı çevreler tarafından ifade edilen Hıristiyan medeniyeti anlayışının olup olmadığı açıklanmıştır. Makalede Avrupa'nın şimdiki maddi, teknik, müspet ilimler üzerine kurulmuş olan medeniyetinin saf ve gerçek Hıristiyan medeniyeti olmadığı ifade edilmiştir. Makalede saf Hıristiyanlığı Orta Çağ'ın temsil ettiği, şimdiki Avrupa medeniyetinin Orta Çağ Hıristiyanlık anlayışına isyan ederek ve başka toplumlardan etkilenecek ortaya çıktığı ifade edilerek Hıristiyan medeniyeti diye bir anlayışın olmadığı vurgulanmıştır.

*Var Olan Milletler*⁴²⁸ başlıklı makalede, kültürün milletler ve devletler üzerindeki etkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Makalede yeryüzünde en çok varlık gösteren milletlerin zengin kültüre sahip olan milletler olduğu, vatan sevgisine, bilgiye, karaktere ve ahlaka sahip olan milletlerin de çok zengin bir kültüre sahip olduğu belirtilmiştir. Makalede kültürlü milletlerin tehlikeli dönemlerde hemen birleştiği, yurttaşların memleketin yüksek menfaatlerini kavradığı, her konuda hükümetine yardımcı olduğu, son derece yurtsever davrandığı ve vatani için hiçbir fedakârlıktan kaçınmadığı belirtilmiştir. Kültürsüz milletlerin ise şuursuz, manevi varlıktan yoksun, maddiyatçı, vatanın yüksek menfaatlerini düşünmeyen bencil bir toplum olduğu vurgulanmıştır.

⁴²⁶ Orhan Seyfi Orhon, "Medeniyet ve Hars", *Çınaraltı*, C.1, S. 25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 3.

⁴²⁷ Mustafa Hakkı Akansel, "Hıristiyan Medeniyeti", *Çınaraltı*, C. 3, S. 55, 10 Birinci Teşrin 1942, s. 5.

⁴²⁸ Mustafa Hakkı Akansel, "Var Olan Milletler", *Çınaraltı*, C. 6, S. 138, 13 Mayıs 1944, s. 4.

*Bir Devletin Temeli Nedir?*⁴²⁹ başlıklı makalede bir devlet için en temel unsur olan maneviyat ele alınmıştır. Makalede bir devletin en gerçekçi gücünün maddiyatında değil maneviyatında olduğu, bazı milletlerin servete değer verdiği ve bunun çok yanlış bir düşünce olduğu vurgulanmıştır. Makalede milletlerin hep fakirlikle yükseldiği, refah ve bollukla battığı bu nedenle bir milletin asıl gücünün zenginliğinde değil ruhunun, ahlakının, zekâsının ve bilgisinin yüksekliğinde olduğu ifade edilmiştir.

*Kültürü Zayıf Millet ve Kültürü Kuvvetli Millet*⁴³⁰ makalesiyle Nebi Buharalı, bir devletin güçlü ve devamlı olmasını, devleti oluşturan milletin güçlü olmasına, milletin güçlü olmasını da güçlü bir kültüre sahip olmasına dayandırmıştır. Makalede kültürü oluşturan unsurların başında dil ve edebiyatın geldiği, ondan sonra da milletin karakteri, iyi ahlakı, vicdanı, dini, tarihi gibi unsurların geldiği ifade edilmektedir. Bu unsurlar bir millette ne kadar güçlü olursa devlet ve milletin de o kadar güçlü ve sağlam olacağı belirtilmiştir. Kültürü güçlü olan milletlerin güçlü olduğu, güçlü milletlerin de güçlü devletlere sahip olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca makalede güçlü kültüre sahip olan milletlerin zayıf kültüre sahip olan milletleri zaman içerisinde kendilerine benzettikleri ve kültürü zayıf milletlerin zaman içerisinde milli benliklerini unuttuklarına değinilmiştir. Buna örnek olarak da Orta Asya'da kültürü zayıf olan Türk topluluklarının zaman içerisinde Çin kültürünün etkisinde kaldıkları, yine Avrupa'ya göç eden zayıf kültüre sahip Türk topluluklarının Slavlaştıkları gösterilmiştir. Sonuç olarak; makalede bir milletin öncelikle dilini millileştirip, taklitçilikten uzak durması gerektiği vurgulanmış, bunları gerçekleştiremeyen milletlerin zaman içerisinde yok olacağına değinilmiştir. Ayrıca Türk milletine de başkalarını taklit etmenin yakışmadığı Türk milletinin *Türk hep önde, Türk hep ileri* ülküsünü benimsemesi gerektiği ifade edilmiştir.

Kültür ve medeniyet başlığı altında beş makalenin incelemesi yapılmıştır. Yapılan incelemede Türk toplumu başta olmak üzere diğer toplumlar için kültürün yani manevi değerlerin toplumların devletleşmesinde ve güçlü bir devlet olarak varlığını sürdürmesinde son derece önemli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca medeniyet alanında gelişmek isteyen toplumların başka toplumlarla etkileşime

⁴²⁹ Mustafa Hakkı Akansel, "Bir Devletin Temeli Nedir?", *Çınaraltı*, C. 2, S. 29, 21 Şubat 1942, s. 5, 6, 7.

⁴³⁰ Nebil Buharalı, "Kültürü Zayıf Millet ve Kültürü Kuvvetli Millet", *Çınaraltı*, C.1, S.5, 6 Eylül 1941, s. 6.

girerken varlığını sürdürmek için kültürel değerlerine bağlı kalması ve onu koruması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu yazılarda Türk kültürünü geliştirmenin en önemli yolu olarak Batılılaşmak gösterilmiş fakat Türk kültürünün güçlendirilmesi gerektiğinin de altı çizilmiştir. Batı'yı Hıristiyan olarak algılamının yanlış olacağına dile getirilmesi ise Batılılaşma hedefine gelebilecek eleştirilerin önünü alma çabası olarak algılanabilir. Bu bağlamda dönemin resmi anlayışıyla mecmuanın çizgisinin paralellik gösterdiği söylenebilir.

1.14. ÇINARALTI MECMUASINDA ATATÜRK

Çınaraltı mecmuasında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Atatürk hakkında çok sayıda makale yazılarak ve özel bir sayı çıkarılarak Atatürk'ün birçok yönü ele alınmış ve onunla ilgili bazı konulardaki eleştirilere cevaplar verilmiştir.

*Atatürk ve Anadolu Savaşı*⁴³¹ başlıklı makalede, Atatürk'ün, Türklerde Anadolu'nun kurtarılması ülküsünün canlı bir sembolü olduğu ve onun bu özelliğinin Türkler üzerinde ülkenin kurtarılması yönünde büyük bir manevi etki yarattığı belirtilmiştir. Atatürk'ün, Anadolu İstiklal Savaşı'nda, Türk milletinin gerçek ifadesini yansıttığı belirtilmiştir. Yine makalede Atatürk'ün, Türkleri belirli bir amaç uğrunda bir araya getirdiği, kendinde bulduğu güç ile Türk milletinin de gücünü artırarak Anadolu İstiklal Savaşı'nda hayati ve çok üstün bir rol oynadığı vurgulanmıştır.

*Atatürk Adıyla, Sanıyla ve Türklü İnkılâplarıyla En Büyük Türkçüdür*⁴³² başlıklı makalede, Atatürk'ün Türkçülüğe ve Türk milletine yaptığı hizmetlerin saymakla bitmeyecek kadar çok ve tükenmeyecek kadar büyük olduğu belirtilmiştir. Makalede Atatürk'ün fesi kaldırarak şapkayı benimsemesindeki amacının Avrupa medeniyetinin sembolünü başımıza takmak olmadığı, şapka ile Atatürk'ün Türk milletinin yürüyeceği ve yükseleceği istikameti belirlediği vurgulanmıştır. Yine makalede Atatürk'ün Latin harflerini kabul ederek Türk milletinin kendi dilini daha kolay yazma ve öğrenme imkânı bulduğu, yeni Türk harflerinin Türkler arasında kültür birliğinin oluşmasına büyük hizmet edeceği

⁴³¹ Mustafa Hakkı Akansel, "Atatürk ve Anadolu Savaşı", *Çınaraltı*, C. 6, S. 131, 25 Mart 1944, s. 4, 5.

⁴³² Hüseyin Emir Erkilet, "Atatürk Adıyla, Sanıyla ve Türklü İnkılâplarıyla En Büyük Türkçüdür", *Çınaraltı*, C.1, S. 18, 6 Birinci Kanun 1941, s. 2.

ifade edilmiştir. Makalede Atatürk'ün inkılâpları gerçekleştirirken Türkçü ve milliyetçi karakteriyle hareket ettiği bütün inkılâplarından anlaşılacağı gibi, bunun en büyük ispatının da kendi adı olan Atatürk adı olduğu, bu nedenle Atatürk'ün Türk'ün atası olduğu vurgulanmıştır.

*Atatürk*⁴³³ başlıklı yazıda, fikir insanı olanları ölümün yok etmeyeceği, hatta bu insanların asıl hayatının ölümle birlikte başladığı, Atatürk'ün de bu insanlardan biri olduğu belirtilmiştir. Makalede Atatürk'ün fikirlerinin Türk milletinin hayatına karıştığı ve bu nedenle Türk milletinin Atatürk'ü her zaman içinde hissettiği ifade edilmiştir. Yine makalede Türk milletinin Atatürk'ü kendi varlığında hissettiği ve bu nedenle Atatürk'e daha yakın olduğu belirtilmiştir. Makalede Atatürk'ün Türk milletine Türkiye Cumhuriyeti'ni yaşatmak, büyütme ve güzelleştirmek gibi görevler verdiği, bu nedenle Türk milletinin bu amaçlara ulaşana kadar çalışacağı ifade edilmiştir.

*Atatürk Diktatör Değildi*⁴³⁴ başlıklı makalede, büyük devlet adamları için en büyük unvanın kendi isimleri olduğu, Atatürk'e de bütün unvanlarından daha çok Atatürk adının yakıştığı, küçük adamların şahsiyetini rütbelerinin, büyük adamların rütbesini de şahsiyetlerinin belirlediği ifade edilmiştir. Makalede Atatürk Dönemi'nde Avrupa'da milletlerin değil liderlerin iradesinin etkili olduğu yani diktatör liderlerin var olduğu belirtilmiştir. Bu dönemde dünyada diktatör liderlerin yumruğunda yalnız kendi iradesinin, Atatürk gibi liderlerin yumruğunda ise millet iradesinin var olduğu, bu nedenle Atatürk'ün yapılan inkılâpları ve alınan kararları Türk milletinin iradesine dayandırdığı ve diktatör bir lider olmadığı vurgulanmıştır.

*Atatürk ve Bayrak*⁴³⁵ başlıklı makalede, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı münasebetiyle Türk gençlerinin Samsun'dan Ankara'ya doğru taşıdığı Türk Bayrağı'nın, 19 Mayıs'ın en güzel sembolü olduğu belirtilmiştir. Bu bayrak sayesinde Atatürk'ün ruhunun yurdumuzu dolaştığı ve Atatürk'ün bu bayrakla birlikte yaşadığı vurgulanmıştır. Makalede Samsun'dan Ankara'ya taşınan Türk bayrağında Atatürk'e ait; enerji, şan, şeref, ideal gibi bütün özelliklerin bulunduğu, Atatürk'ün zaten birleştirici ve yol gösterici gücüyle Türk milletine bir bayrak olduğu belirtilmiştir.

⁴³³ Orhan Seyfi Orhon, "Atatürk", *Çınaraltı*, C. 3, S. 59, 7 İkinci Teşrin 1942, s. 3.

⁴³⁴ Peyami Safa, "Atatürk Diktatör Değildi", *Çınaraltı*, C.1, S. 14, 8 İkinci Teşrin 1941, Atatürk Nüshası, s. 4.

⁴³⁵ Orhan Seyfi Orhon, "Atatürk ve Bayrak", *Çınaraltı*, C. 6, S. 139, 20 Mayıs 1944, s. 3.

*Atatürk Sevgisi*⁴³⁶ başlık makalede, Türk milletinde Atatürk sevgisinin çok büyük ve hiçbir sevgi ile karşılaştırılmayacak derecede güçlü olduğu, bu sevginin hiçbir zaman değişmeyeceği ifade edilmiştir. Makalede Türk milletinin Atatürk'e bu kadar büyük sevgi duymasında Atatürk'ün Türk milletinin gücüne ve kabiliyetine inanarak büyük işler başarmış olmasının ve bunu bütün dünyaya göstermiş olmasının etkili olduğu ifade edilmektedir. Yine makalede Atatürk'ün Türk milletine hedeflerini göstermiş olduğu ve Türk milletinin de bu hedefler doğrultusunda yolundan hiç sapmadan daima ileriye doğru gitmeye çalıştığı belirtilmiştir.

Çınaraltı mecmuasında Atatürk başlığı altında altı makalenin incelemesi yapılmıştır. Yapılan incelemede Türk milleti için Atatürk'ün neden önemli olduğunun Türkçülük ve Türk milliyetçiliği üzerinden açıklanmaya çalışıldığı görülmektedir. Mecmuada Atatürk tarafından gerçekleştirilen inkılapların savunulması ve bu inkılapların Türklüğe yapılan büyük bir hizmet olarak nitelendirilmesi saltanattan cumhuriyete dönüşümde yaşanan sürecin Türkçü bir dönem olarak kabullenildiğini göstermektedir.

1.15. ÇINARALTI ANSİKLOPEDİSİ

Çınaraltı mecmuası İkinci Dünya Savaşı'nın çıkmasında etkili olan bazı konuları Çınaraltı Ansiklopedisi *Harp Ansiklopedisi* başlığı altında açıklamaya çalışmıştır. Bu konulardan ilki *Petrol Meselesi*⁴³⁷ dir. Bu makalede petrolün 20. yüzyılın en önemli ihtiyaçlarından biri olduğu ve İkinci Dünya Savaşı'nı ortaya çıkaran en önemli neden olduğundan bahsedilmektedir. Bu nedenle İkinci Dünya Savaşı'nın petrol savaşı olarak da adlandırılabilceği ifade edilmektedir. Ayrıca makalede petrolün nasıl bir madde olduğundan, petrolden hangi ürünlerin üretildiğinden, dünyadaki petrol kaynaklarının o dönemde hangi ülkeler tarafından işletildiğinden, 1913 ile 1939 yılları arasında hangi ülkelerin ne kadar petrol çıkardığından bahsedilmektedir. Son olarak makalede Türkiye'de Maden Tetkik Arama Enstitüsü tarafından petrol kaynakları arandığı ve Raman Dağı'nda zengin petrol kaynağı bulunduğu ifade edilmektedir.

---

⁴³⁶ Orhan Seyfi Orhon, "Atatürk Sevgisi", *Çınaraltı*, C.1, S.14, 8 İkinci Teşrin 1941 Atatürk Nüshası, s. 3.

⁴³⁷ Hüseyin Emir Erkilet, "Çınaraltı Ansiklopedisi: Petrol Meselesi", *Çınaraltı*, C. 1, S. 4, 30 Ağustos 1941, s. 12, 13.

Çınaraltı Ansiklopedisi: İran ⁴³⁸ başlıklı makalede İran'ın beşeri, ekonomik, siyasi ve kültürel özelliklerine değinilmiş, daha sonra İran'ın coğrafi konumundan dolayı 20. yüzyılın başlarında İngiltere ve Rusya arasında rekabet alanı olduğu ifade edilmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nda birlikte hareket eden İngiltere ve Rusya'nın İran coğrafyasında Almanya'ya karşı askeri işbirliği yaptığı, savaşın sonunda İngiltere'nin, Rusya'da ihtilal çıktığı için İran coğrafyasına tek başına hâkim olduğu belirtilmiştir. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere'nin bir süre İran'da hâkimiyet kurduğu, İkinci Dünya Savaşı ihtimali karşısında bölgeden çekilmek zorunda kaldığı ifade edilmiştir. Makalede İkinci Dünya Savaşı başladıktan sonra İran coğrafyasında büyük devletlerin İran'ın coğrafi özellikleri ve yer altı kaynakları nedeniyle hâkimiyet kurmak amacıyla rekabet ettikleri anlatılmaktadır. Bu rekabetin daha çok İngiltere ile Almanya arasında yaşandığı, rekabete İngiltere'nin yanında müttefik olarak Rusya'nın da dâhil olduğu belirtilmiştir. İran'ın sahip olduğu topraklarda egemenliğini korumak amacıyla İngiltere, Rusya, Almanya gibi Batılı devletlere karşı mücadele ettiği ve mücadelenin sonunda bağımsızlığını yeniden kazandığı vurgulanmıştır.

Çınaraltı Ansiklopedisi: Ukrayna ⁴³⁹ adlı makalede Sovyet Rusya egemenliğinde bulunan Ukrayna'nın coğrafi, beşeri, ekonomik, tarihi ve kültürel özellikleri ele alınmıştır. Makalede, Ukrayna'nın Sovyet Rusya'ya bağlı en büyük cumhuriyetlerden biri olduğu, otuz iki milyon nüfusa sahip olduğu, Slav ırkından oldukları, Ukrince konuştukları, ekonomik açıdan Sovyet Rusya'nın sanayisi en gelişmiş eyaleti olduğu ifade edilmektedir.

Çınaraltı Ansiklopedisi: Kırım ⁴⁴⁰ başlıklı makalede, Karadeniz'in kuzeyinde bulunan Kırım'ın, coğrafi, tarihi, ekonomik ve siyasi yönü ele alınmıştır. Kırım'ın Karadeniz'in kuzeyinde bulunan bir yarımada olduğu, önemli limanlara ve uçak sahalarına sahip olduğu bu nedenle askeri bir önem arz ettiği ve bu özelliklerinden dolayı İkinci Dünya Savaşı'nda önce Almanlar daha sonra da Ruslar tarafından işgal edildiği ifade edilmiştir. Makalede Kırım'ın doğal güzelliklerine, coğrafi önemine, demir yataklarına sahip olduğu için ekonomik

---

⁴³⁸ Hüseyin Emir Erkilet, "Çınaraltı Ansiklopedisi: İran", *Çınaraltı*, C.1, S.5, 6 Eylül 1941, s.12,13.

⁴³⁹ Hüseyin Emir Erkilet, "Çınaraltı Ansiklopedisi: Ukrayna", *Çınaraltı*, C.1, S.8, 27 Eylül 1941, s.13.

⁴⁴⁰ Sabri Arıkan, "Çınaraltı Ansiklopedisi: Kırım", *Çınaraltı*, C.1, S. 24, 17 İkinci Kanun 1942, s. 2.

değerine de değinilmiştir. Yine makalede Kırım'ın tarihi de ele alınarak çok eski bir yerleşim alanı olduğu, uzun bir süre farklı dönemlerde Türk devlet ve topluluklarının da himayesinde kaldığı, bir dönem Rusların egemenliği altına girdiği ve en son Almanlar tarafından işgal edildiği ifade edilmiştir.

*Çınaraltı Ansiklopedisi: Yahudiler*⁴⁴¹ başlıklı makalede Yahudi milletinin iki bin yıldan beri bir millet olmak ve bir devlet kurmak gibi vasıfların çoğundan yoksun olduğu ve Yahudi milletinin doğu, Ön Asya, Hami, siyah ırk ve Avrupalı ırkların karışımından meydana gelen karmaşık bir ırk yapısına sahip olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca Yahudilerin Roma İmparatorluğu başta olmak üzere geçmişten günümüze farklı devlet ve toplulukların egemenliği altında yaşayan şehirli ve ticaretle uğraşan, Musevilik inancını benimseyen bir millet olduğu ifade edilmiştir. Mecmuada Yahudi milletinin geçmişte ve günümüzde yaşadıkları coğrafyalarda hep sorun teşkil eden bir millet olduğu, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Avrupa'da, Almanya'da sorun teşkil ettiği ve Alman hükümetinin Yahudilere karşı tedbir amaçlı bir takım kanunlar çıkardığı anlatılmaktadır.

Çınaraltı Ansiklopedisi başlığı altında beş makalenin incelemesi yapılmıştır. Mecmuanın yayımlandığı yıllar daha çok İkinci Dünya Savaşı yıllarıdır. Bu nedenle mecmuanın bazı sayılarında İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasında ve yayılmasında etkili olan nedenler Çınaraltı Ansiklopedisi başlığı altında irdelenmiştir. Mecmuanın bu türdeki uluslararası konuları ele alması ve ayrı başlık altında okuyucusuna aktarması, Türk toplumunun savaş ortamında aydınlatılması açısından da bir görev üstlendiğini göstermektedir. Çünkü o dönemde savaş yılları nedeniyle toplumun haber almasını ve iletişim kurmasını sağlayan kaynaklar sınırlıdır.

Yapılan incelemede günümüzde devletlerarası anlaşmazlıkların en önemli nedenlerden bir olan enerji kaynağını sorununun 20. yüzyılın başlarında petrolün kullanılmasıyla beraber başladığı anlaşılmaktadır. Devletlerin petrolü bulması ve kullanması, petrolün bol miktarda çıkarıldığı yerlere hâkim olma politikasını gündeme getirmiş ve bu politika aynı yüzyılda iki dünya savaşını ortaya çıkarmıştır.

---

⁴⁴¹ Hüseyin Emir Erkilet, "Çınaraltı Ansiklopedisi: Yahudiler", *Çınaraltı*, C.1, S.6, 13 Eylül 1941, s.11.

1.16. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI

Çınaraltı mecmuasının yayın hayatına başladığı yıllar İkinci Dünya Savaşı'na denk geldiği için mecmuada savaşla ilgili birçok farklı konuya yer verilmiştir.

*Şimdiki Dünya Harbinin Asıl Sebebi 1*⁴⁴² başlıklı makalede, İkinci Dünya Savaşı'nın nedenleri üzerinde durulmuştur. Makalede İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkışında İngiltere, Almanya, Fransa gibi işgalci milletlerin etkili olduğu belirtilmiştir. Bu devletlerin topraklarının, nüfuslarına yetmediği ve bu nedenle bu devletlerin tedafüi milletlerin topraklarına saldırdıkları, bunun da savaşa neden olduğu belirtilmiştir.

*Şimdiki Dünya Harbinin Asıl Sebebi 2*⁴⁴³ başlıklı makalede, İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkmasında etkili olan işgalci milletler içerisinde Japonya ve Japonya'nın nüfusunun ihtiyacını karşılayabilmek için yayıldığı alanlar ve Japonya'nın yayılma politikasına karşı topraklarını savunan Çin gibi tedafüi milletlerin mücadelesi ele alınmıştır.

*Harbin Sebebi Milliyetçilik midir?*⁴⁴⁴ başlıklı makalede, İkinci Dünya Savaşı'nın nedeninin milliyetçilik olup olmadığı sorgulanmıştır. Makalede milliyetçiliğe karşı olanların savaşın nedeni olarak milliyetçiliği gördükleri ifade edilmektedir. Ancak makalede bu düşüncenin gerçeği yansıtmadığı, milletler arasındaki anlaşmazlıkların nedeninin milliyetçilik fikri değil, milliyetçilik fikrinin ortaya çıkışında milletler arasındaki anlaşmazlıkların etkili olduğu belirtilmiştir. Yine makalede iktisadi, sosyal, coğrafi nedenlere bağlı olarak savaşların ortaya çıktığı, dinlerin, dillerin, milliyet şuurunun savaşların nedeni değil sonucu olduğu vurgulanmıştır.

Çınaraltı mecmuasında *1942 Yılına Girerken...*⁴⁴⁵ başlıklı makalede, Polonya'da başlayan İkinci Dünya Savaşı'nın Kuzey ve Batı Avrupa'ya, Atlas Okyanusu'na, Balkanlara, Ege ve Akdeniz'e, Afrika, İran, Suriye ve Karadeniz'in kuzeyine kadar yayıldığı belirtilerek, savaşın hemen Türk milletinin yakınında gerçekleştiği, ancak basireti ve dirayeti kendine kılavuz edinen Milli Şef ve devlet

---

⁴⁴² Mustafa Hakkı Akansel, "Şimdiki Dünya Harbinin Asıl Sebebi 1", *Çınaraltı*, C. 3, S. 74, 20 Şubat 1943, s. 4, 5.

⁴⁴³ Mustafa Hakkı Akansel, "Şimdiki Dünya Harbinin Asıl Sebebi 2", *Çınaraltı*, C. 3, S. 75, 27 Şubat 1943, s. 4.

⁴⁴⁴ Peyami Safa, "Harbin Sebebi Milliyetçilik midir?", *Çınaraltı*, C. 3, S. 53, 26 Eylül 1942, s. 4.

⁴⁴⁵ Hüseyin Emir Erkilet, "1942 Yılına Girerken...", *Çınaraltı*, C.1, S. 22, 3 İkinci Kanun 1942, s. 4.

adamlarının memleketi savaşa sokmadan barış içerisinde yaşattığı vurgulanmıştır. Bundan dolayı bu insanlara minnet duyulması ve bu insanlarla gurur duyulması gerektiği ifade edilmiştir. Makalede 1942 yılına girerken Türk milletinin de diğer milletler gibi geleceğinin ne olacağı bilinmediği; ancak bu tehlikeden Türk milletini milli şuurun yani büyük ve güçlü millet olma ülküsünün kurtaracağı belirtilmiştir.

*Fransa Neden Yenilmiş?*⁴⁴⁶ başlıklı makalede İkinci Dünya Savaşı'nın başında Almanlar karşısında Fransızların yenilgisinin nedeni ele alınmıştır. Makalede Fransa'nın eskiden beri birçok defa içeriden ya da dışarıdan parçalanmalara maruz kaldığı, İkinci Dünya Savaşı'nda da benzer durumu yaşadığı belirtilmiştir. Makalede Fransa'nın bu durumları yaşamasının en önemli nedeni olarak, Fransız halkında milli içgüdünün eksik olması gösterilmiştir. Yani Fransız halkının milli menfaat yerine şahsi menfaat ve sıkıntıları düşünmesi yenilginin önemli bir nedeni olarak gösterilmiştir. Yine yenilginin bir nedeni olarak, Fransız halkını milli bir mücadelenin etrafında toplayacak liderin olmayışı gösterilmiştir.

*Avrupa Medeniyeti Yıkılıyor mu?*⁴⁴⁷ başlıklı makalede, *İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda Avrupa medeniyetleri yıkılıyor mu?* sorusu ve bu sorunun ortaya çıkma nedenleri ele alınmıştır. Makalede önce Avrupa'nın neresi olduğu, Avrupa medeniyetinin ne anlama geldiği sorularına cevaplar verilmiştir. Avrupa, Avrupalılara göre Avrupa kafasıyla düşünen ve inanan yer, Avrupa medeniyeti, içinde Akdeniz kültürünü, Hıristiyanlığı ve Germenliği barındıran değerler toplamı olarak ifade edilmiştir. Daha sonra makalede savaşın sonunda neden Avrupa medeniyetinin yıkılma endişesi taşıdığı açıklanmıştır. Makalede bu endişenin iki nedene bağlı olarak ortaya çıktığı belirtilmiştir. İlk neden Avrupa'yı köprü ve rıhtımlardan sananlar için savaşta bunların yıkılması, ikinci neden ise Avrupa medeniyetini oluşturan unsurlar arasında savaşta üstünlük mücadelesi yaşanmasıdır.

*Devletler Arası Hukuku*⁴⁴⁸ başlıklı makalede, İkinci Dünya Savaşı'nın, insanlığın en önemli cephelerinden bir olan devletler arası hukuka büyük zarar verdiği belirtilmiştir. Makalede devletlerarası hukukun, kalıcı barışın, milletler

---

⁴⁴⁶ Mustafa Hakkı Akansel, "Fransa Neden Yenilmiş?", *Çınaraltı*, C. 4, S. 90, Tarihsiz, s. 6, 7.

⁴⁴⁷ Peyami Safa, "Avrupa Medeniyeti Yıkılıyor mu?", *Çınaraltı*, C. 2, S. 45, 1 Ağustos 1942, s. 5.

⁴⁴⁸ Orhan Seyfi Orhon, "Devletler Arası Hukuku", *Çınaraltı*, C. 4, S. 99, 14 Ağustos 1943, s. 3.

arasında oluşacak kardeşliğin sağlanmasında büyük bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir. Ancak İkinci Dünya Savaşı'nda çocukların, kadınların öldürülmesinin, esirlerin kurşuna dizilmesinin, sivillerin katledilmesinin, tarafsız devletlerin saldırıya uğramasının bu hukuka büyük bir zarar verdiği ifade edilmiştir. İkinci Dünya Savaşı yıllarında devletler arası hukuka uygun davranan tek devletin Türkiye olduğu belirtilmiştir.

*Biz Küçük Bir Millet Değiliz*⁴⁴⁹ başlıklı makalede, İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı ekonomik, siyasi ve sosyal yıkım Türkiye üzerinden ele alınarak değerlendirilmiştir. Makalede İkinci Dünya Savaşı sırasında çok büyük israfların ve yıkıntıların olduğu, her gün batan vapurlar, harap olan binalar, yollar, köprüler, su gibi harcanan petrol, yok olan hammaddeler, savaş sonrası yaşanması muhtemel görülen ekonomik krizlerin habercisi olarak değerlendirilmiştir. Türkiye'nin bu savaşa girmeyerek savaşın etkilerini azalttığı, yaşanması muhtemel ekonomik sıkıntıların kısmen de olsa önüne geçtiği vurgulanmıştır. Yine makalede savaşın sonunda dünyada çok önemli siyasi gelişmelerin yaşanacağı, Türkiye'nin yaşadığı tecrübeler ve büyük millet olmanın verdiği güç ile bu siyasi gelişmelerin üstesinden geleceği ve savaştan daha güçlü ve diri bir devlet olarak çıkacağı belirtilmiştir.

*Harpten Dipdiri ve Kuvvetli Bir Millet Olarak Çıkacağız!*⁴⁵⁰ başlıklı makalede, 17 Mart 1942 yılında Milli Şef İnönü'nün İzmir'de yaptığı konuşma değerlendirilmiştir. Makalede Türk çocuğunun, şuurlu, vatansever, ahlaklı iyi bir eğitim alması gerektiği, bu konuda anne babalara ve öğretmenlere büyük iş düştüğü, bunun Türk milletinin içinde bulunduğu zor şartlardan güçlenerek çıkması açısından önemli olduğu, İsmet İnönü'nün konuşmasına dayanılarak vurgulanmıştır. Makalede Türk milletinin İkinci Dünya Savaşı'nı başlatan ya da sebep olan devletler arasında yer almadığı, barış yanlısı olduğu ancak mecbur kalırsa savaşa girmekten de çekinmeyeceği, her ne şekilde olursa olsun Türk milletinin bu savaş ortamından güçlenerek çıkacağı belirtilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı başlığı altında dokuz makalenin incelemesi yapılmıştır. Yapılan incelemede İkinci Dünya Savaşı'nın Avrupa'da başlamasına rağmen kısa zaman içerisinde birçok kıtaya yayıldığı ve savaşa girmeyen çok

⁴⁴⁹ Hüseyin Emir Erkilet, "Biz Küçük Bir Millet Değiliz", *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5 Eylül 1942, s. 4.

⁴⁵⁰ Hüseyin Emir Erkilet, "Harpten Dipdiri ve Kuvvetli Bir Millet Olarak Çıkacağız!", *Çınaraltı*, C. 2, S. 34, 28 Mart 1942, s. 4.

sayıda devleti tehdit ettiği anlatılmaktadır. Savaşın tehdit ettiği ülkelerin başında Türkiye Cumhuriyeti gelmektedir. Ancak mecmuada, Milli Şef İsmet İnönü'nün izlediği başarılı dış politika sayesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin savaşın dışında tutulduğu belirtilerek, İnönü ve onun politikaları mecmua tarafından desteklenmiştir.

Yine mecmuanın birçok sayısında İkinci Dünya Savaşı yıllarında İnönü'nün yurt gezilerinde yaptığı konuşmalara yer verilmesi, dönemin siyasi iktidarının ve politikalarının mecmua tarafından desteklendiğinin bir başka göstergesidir.

İngiltere, Almanya, Fransa, Japonya gibi devletlerin kendi çıkarları için devletler arası hukuku yok sayarak saldırgan tutum içine girmelerinin toplumlar arası barışı ortadan kaldırdığı ve İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasına neden olduğu görülmektedir. Böyle bir ortamda Türkiye Cumhuriyeti, devletler arası hukuka saygı duyarak tarafsız kalmış, hiçbir şekilde başka bir devletin topraklarında menfaat gözetmemiş, Atatürk'ün *Yurtta Sulh Cihanda Sulh* ilkesi doğrultusunda hareket ederek barış yanlısı olduğunu tüm dünyaya göstermiştir. Mecmuada dikkat çekici yorumlardan biri de İkinci Dünya Savaşı'nda Fransızların yenilmesinin Fransızlarda başbuğ ve milli içgüdü eksikliğine bağlanmasıdır. Türk milletinin her dönemde bir lider etrafında toplanarak milli menfaatleri doğrultusunda hareket ederek zorlukların üstesinden geldiği vurgulanmıştır. Milliyetçilik savaşın nedeni olarak görülmemiştir. Bu da gösteriyor ki mecmua diğer konularda olduğu gibi bu konuda da milliyetçi çizgisini sürdürmüştür.

1.17. SOL DÜŞÜNCEYE YÖNELİK ELEŞTİRİLER

*Bolşevizm, Troçkizm ve Anarşist Komünizm*⁴⁵¹ başlıklı makalede, Sovyet Rusya'da komünist ihtilalden bir süre sonra Sovyet liderlerin inkılâpçı niteliklerini kaybederek kişisel çıkarlarına göre davranmaya başladıkları için Marksist düşüncenin önemini kaybettiği, bölünme ve parçalanma içerisine girdiği belirtilmiştir. Makalede oportünistlere tepki olarak ortaya çıkan Troçkistlerin gerçek hedefinin, üretim araçlarının ortak mülkiyetini sağlayarak burjuvaziye ve kapitalist toplum yapısını yıkmak ve sosyalist toplum yapısına geçerek proletarya

---

⁴⁵¹ Peyami Safa, "Bolşevizm, Troçkizm ve Anarşist Komünizm", *Çınaraltı*, S. 6, 21Nisan 1948, s. 5.

egemenliğini kurmak olduğu vurgulanmıştır. Yine makalede anarşist komünizmi savunanların, bireyin hiç kimseye itaat etmeden, devlet otoritesini ortadan kaldırarak sınırsız hürriyeti amaçladığı ve tüm kararların toplumun tamamının katılımıyla alınması gerektiğini savundukları belirtilmiştir. Sonuç olarak, Troçkizmin ferdin hürriyet ve mülkiyetini toptan inkâr ettiği ve kolektivizmi savunduğu, anarşist komünizmin ferdin mutlak hürriyetini istediği ancak ferdi mülkiyeti reddettiği, Rus Bolşevizmi'nin ise ferdin hürriyetini ve mülkiyetini devlet kapitalizmi altında soysuzlaştırdığı belirtilerek bu akımların birbirine zıt prensiplere sahip olduğu vurgulanmıştır.

*Bolşevik Emperyalizmi*⁴⁵² başlıklı makalede, Batı dünyası tarafından yarı barbar olarak nitelendirilen Sovyet rejiminin, 1928 yılında çıkarmış olduğu bir kanunla Sovyet Cumhuriyeti'ne ait olan toprakları, Rus Devleti'nin mülkü haline getirerek bir merkezden idare etmeye başladığı belirtilmiştir. Bu şekilde Sovyetler Birliğini oluşturan cumhuriyetlerin Bolşevikler tarafından topraklarından mahrum bırakıldığı ve bu milletlere karşı emperyalist bir siyaset izlendiği vurgulanmıştır. Makalede Bolşevik rejimi tarafından yapılan bu uygulamaların gizli silah olarak kullanılan Marksizmin, *Beşeriyetten vatan meşhumunu kaldırmak* anlayışıyla gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Gerçekte bunun böyle olmadığını anlayan ve vatanları ellerinden giden milletlerde milliyetçilik hareketi başladığı zaman, Bolşeviklerin bu milletlere karşı zorla Rus hâkimiyetini kabul ettiren emperyalist bir siyaset izlediği belirtilmiştir.

*1 ve 2 Numaralı Düşman!*⁴⁵³ başlıklı makalede, dünya için bir numaralı düşmanın Bolşevizm olduğu ancak devletlerin İkinci Dünya Savaşı'nda bir numaralı düşman olarak faşizmi gördüğu ve onunla mücadele ettiği için komünizmin dünyanın her tarafına yayıldığı belirtilmiştir. Makalede bir numaralı düşman olarak gösterilen Bolşevizm'in faşizmden, liberal kapitalizmden daha emperyalist ve daha tehlikeli olduğu; tarih, gelenek, din, aile ve mülkiyet gibi kavramları yok saydığı vurgulanmıştır. Makalede dünyanın, İkinci Dünya Savaşı sonrası asıl düşman olan komünizmin daha çok tehdidi altına girdiği ve dünyayı yeni bir savaşa sürüklediği belirtilerek dünyanın komünizmle mücadele edebilmesi için daha önce bir numaralı düşman olarak gördüğu faşizmi diriltmesi gerektiği belirtilmiştir.

⁴⁵² Ahmet Cevat Eren, "Bolşevik Emperyalizmi", *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 7.

⁴⁵³ Peyami Safa, "1 ve 2 Numaralı Düşman!", *Çınaraltı*, S. 7, 28 Nisan 1948, s. 5.

*Sosyalizm ve Milliyetçilik*⁴⁵⁴ başlıklı makalede, kısaca cemiyetçilik olarak ifade edilen sosyalizm menfaat çatışmalarını engelleyen ve cemiyet içerisinde sosyal adaleti sağlayan bir anlayış olduğu belirtilmiştir. Makalede uluslararası anlamda sosyalizmin, milli özelliklerin hesaba katılmadığı insan gruplarının oluşturduğu cemiyet olarak ifade edildiği belirtilmiştir. Ancak makalede uluslararası anlamda cemiyeti oluşturan milletlerin; dil, tarih, gelenek ve adetler gibi milli özelliklerinden yoksun olmasının ya da o değerlerin hesaba katılmamasının mümkün olmadığı, bu nedenle sosyalizmin hangi şekil ve derecede olursa olsun uluslararası olduğu kadar ulusal özelliklere de sahip olması gerektiği belirtilmiştir.

*Komünizm Dünyaya Yayılmaya Nasıl Çalışıyor?*⁴⁵⁵ başlıklı makalede, Rusya'nın komünizmi dünyaya yaymak için Avrupa'da ve Asya'da gençlik kuruluşları içerisinde, kültürel alanda, eğitim ve basın alanında yoğun ve gizli faaliyetler gösterdiği yani kaleyi içten fethetme politikası izlediği vurgulanmıştır. Yine makalede Rusya'nın Avrupa'da komünizmin yayılması esnasında büyük bir tepkiyle karşılaşsa, komünizmin yayılma alanını Uzakdoğu'ya kaydırmayı ve Asya'da Asya Kominformu'nu oluşturmayı planladığı belirtilmiştir.

*Komünistlik Dünyaya Yayılmaya Nasıl Çalışıyor?*⁴⁵⁶ başlıklı makalede, tarihin hiçbir döneminde komünizm kadar dünyayı topyekün tehdit eden istilacı bir gücün görülmediği belirtilmiştir. Makalede İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa'da etkili olan açlık ve yoksulluğun komünizmin yayılmasında büyük bir etkiye sahip olduğu, komünizmin Moskova'dan sonra kendisine merkez olarak Berlin'i seçerek Avrupa'da etkisini daha da artırmak istediği belirtilmiştir. Makalede komünizmin Fransa'da sendikalar ve komiteler aracılığıyla, İsviçre'de mahkemelere komünist hâkimler atayarak, Avusturya'ya tehditler savurarak Avrupa'da etki alanını genişletmeye çalıştığı belirtilmiştir. Yine makalede komünizmin Avrupa'dan sonra Yakın ve Uzak Doğuda da yayılmaya çalıştığı belirtilerek komünizmin yayılmasının ancak savaş ya da ekonomik refahın sağlanması yoluyla durdurulabileceği, bu nedenle Marshall yardımlarının komünizmin durdurulması açısından büyük bir öneme sahip olduğu belirtilmiştir.

---

⁴⁵⁴ Peyami Safa, "Sosyalizm ve Milliyetçilik", *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 5.

⁴⁵⁵ Hamdi Varoğlu, "Komünizm Dünyaya Yayılmaya Nasıl Çalışıyor?", *Çınaraltı*, S. 5, 14 Nisan 1948, s. 4.

⁴⁵⁶ (...), "Komünistlik Dünyaya Yayılmaya Nasıl Çalışıyor?", *Çınaraltı*, S. 8, 5 Mayıs 1948, s. 7.

*Komünizm ve Dünya Mücadelesi*⁴⁵⁷ başlıklı makalede, komünizmin dünyaya yayılması, dünyanın komünizme karşı verdiği mücadele ve komünizmin dünya basınındaki yankıları konu alınmıştır. Makalede Çekoslovakya ve Finlandiya başta olmak üzere Avrupa'nın birçok bölgesine yayılan komünizmin İtalya, Fransa ve Türkiye'yi de tehdit etmeye başladığı vurgulanmıştır. Avrupa'da yayılma alanını genişleten komünizmin, doğuya doğru yayılma siyaseti izlediği belirtilmiştir. Makalede komünizmin dünyada bu şekilde yayılmaya devam etmesinin ve Rusya'nın büyük bir askeri kuvveti silâh altında bulundurmasının dünya barışını tehdit ettiği ve bunun bir süre sonra savaş sebebi olabileceği belirtilmiştir. Makalede komünizm tehlikesi ve Rus tehdidi karşısında en büyük mücadeleyi Amerika'nın verdiği, Avrupa'nın bu tehlike ve tehdit karşısında gereken tepkiyi göstermediği belirtilmiştir.

*Sınıf ve Millet*⁴⁵⁸ başlıklı makalede, Marksistlerin sınıf gerçeğini ve mücadelesini millet gerçeğinin üstünde gördükleri için her zaman milliyetçilerle tartışma içerisinde oldukları belirtilmiştir. Makalede sınıf mücadelesinin millet realitesi gibi bir gerçeğe dayanmadığı belirtilerek milletlerin ortak bir dili olduğu ancak sınıfların proletaryaca ve burjuvaca gibi ortak bir dili olmadığı belirtilmiştir. Makalede dünyanın her tarafında aynı sınıf tarafından aynı dilin konuşulmasının mümkün olmadığı bu nedenle kendine özgü dili ve vatani olmayan bir sınıfın bağımsızlık iddiasında bulunamayacağı vurgulanmıştır.

*Anket: Kızıl Tehlike*⁴⁵⁹ başlıklı makalede, komünizmin dünyayı tehdit ettiği bir dönemde, Türkiye'de komünizme karşı fikir alanında ne gibi tedbirler alındığını öğrenmek için yapılan anket sonuçları aktarılmıştır. Ankette Profesörler; Mükrimin Halil Yinanç'a, Şekip Tunç'a, Mazhar Şevket İbşir'e ve Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü Burhan Toprak'a; "komünizmin Türkiye ve dünya üzerindeki seyri nedir ve komünizme karşı müdafaa ve mücadele tedbirlerimiz yeterli midir, komünizme karşı daha ne gibi tedbirlerin alınması gerekmektedir?" soruları yöneltilmiştir. Makalenin devamında ankete katılan kişilerin anket sorularına verdiği cevaplar aktarılmıştır.

---

⁴⁵⁷ Hamdi Varoğlu, "Komünizm ve Dünya Mücadelesi", *Çınaraltı*, S. 6, 21 Nisan 1948, s. 9.

⁴⁵⁸ Peyami Safa, "Sınıf ve Millet", *Çınaraltı*, S. 3, 31 Mart 1948, s. 5.

⁴⁵⁹ Ümit Deniz, "Anket: Kızıl Tehlike", *Çınaraltı*, S. 4, 7 Nisan 1948, s. 8, 9.

*Amerika'da İhtilal*⁴⁶⁰ başlıklı makalede, Amerika'nın Columbia şehrinde ortaya çıkan komünist ayaklanma ve Türkiye'de etkili olmaya çalışan komünist propaganda konu alınmıştır. Makalede Amerika'nın, Rusya'dan çok uzakta yer almasına ve özgürlükler ülkesi olmasına rağmen Columbia'da ortaya çıkan ayaklanma sonucunda komünizmin tehdidi altında olduğu belirtilerek Türkiye'nin bu tehlike karşısında çok daha dikkatli olması ve milliyetçilik etrafında birleşmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yine makalede kızıl propagandanın; bir gün piyes, bir gün tablo, bir gün şiir kitabı olarak Türk milletinin karşısına çıktığı ve gizli bir şekilde Türkiye'de yayılmaya çalıştığı belirtilerek komünizmin Türkiye'deki etkisinin ortadan kaldırılması için kızıl propagandayla resmi ve şuurlu bir mücadele gerektiği vurgulanmıştır.

*Toyluk Devrimiz*⁴⁶¹ başlıklı makalede, Türkiye'de Marksist düşüncenin Almanya ve İngiltere'ye göre çok daha geç savunulmaya başlandığı ve daha çok Nazım Hikmet'in şiirleriyle ortaya çıktığı ve hayal ürünü olarak varlığını sürdürdüğü belirtilmiştir. Yine makalede Türkiye'de, Marks'ın inkılâp için şart koştuğu ciddi bir işçi sınıfı şuurunun ve olgunluğunun olmadığı vurgulanmıştır. Türkiye'de hürriyet fikrinin de Marksist düşünceye benzer şekilde Namık Kemal'in şiirleriyle ortaya çıktığı ve bir kitle hareketine dönüşmediği belirtilmiştir. Makalede Türkiye'de hem bir ilim hem de kitle hareketine dönüşen ve zafere ulaşan düşüncenin milliyetçilik fikri olduğu ve bu fikrin ilmi yönünün Ziya Gökalp tarafından, inkılâpçı yönünün de Atatürk tarafından yürütüldüğü vurgulanmıştır.

*Solculuk Komünistleri*⁴⁶² başlıklı makalede, bazı aydınların komünizme sol adı takarak Türkiye'de sağ-sol davası çıkarmak istedikleri belirtilmiştir. Makalede komünistlerin sağdan değil gerçek soldan korkması gerektiği belirtilerek Türkiye'de bütün inkılâpların sağ düşünceye rağmen sol düşüncede olanlar tarafında yapıldığı vurgulanmıştır. Yine makalede devletin temel özellikleri arasında yer alan altı oktan birinin devletçilik olduğu belirtilmiştir. Devletçilik doğrultusunda çıkarılan kanunların, nüfusunun büyük bir kısmı çiftçi olan Türk milletinin refah ve mutluluğunu artırarak, Türk milletini komünizmden uzaklaştırdığı ve bu politikanın genel adının da sol politika olduğu vurgulanmıştır.

⁴⁶⁰ Yusuf Ziya Ortaç, "Amerika'da İhtilal", *Çınaraltı*, S. 6, 21 Nisan 1948, s. 3.

⁴⁶¹ Peyami Safa, "Toyluk Devrimiz", *Çınaraltı*, S. 4, 7 Nisan 1948, s. 5.

⁴⁶² Yusuf Ziya Ortaç, "Solculuk Komünistleri", *Çınaraltı*, S. 2, 24 Mart 1948, s. 9.

Sonuç olarak makalede komünizmle solun birbirinden tamamen farklı düşünceler olduğu, sol düşüncenin Türk devletinde uzun zamandır var olan bir anlayış olduğu, ancak komünist düşüncenin hiçbir şekilde Türk milletinin karakterine ve geleneğine uymadığı belirtilmiştir.

*İşin İç Yüzü 1*⁴⁶³ başlıklı makalede, Türkiye’de bazı çevreler tarafında savunulan ve umut bağlanan Rusya’daki komünist düşünce eleştirilmiştir. Makalede komünizmin milli gerçeklere uymayan birtakım ekonomik ve sosyal vaatlerle toplumda milli ruhu yok etmeye çalıştığı belirtilmiştir. Yine makalede komünist düşüncenin Türkiye’deki milliyet duygusunu yok etmesine rağmen bazı çevreler tarafından savunulmaya devam ettiği belirtilmiştir. Makalede 1930’lara kadar Rusya’da komünizm düşüncesinin savunulduğu, ancak bu tarihten sonra Rusya’da bile dünyada yaşanan gelişmelerden Almanların saldırma ihtimali gibi endişelerden dolayı vatanın istikbali için Ruslara koyu milliyetçiliği aşılacak amacıyla komünizmden vazgeçilerek milliyetçiliğe dönüldüğü ifade edilmiştir.

*İşin İç Yüzü 2*⁴⁶⁴ başlıklı makalede, Rusya’daki komünist rejim eleştirilmeye devam edilmiştir. Makalede komünist rejimin insanlara ebedi sulh, zenginlik gibi gerçek hayatta gerçekleşmesi mümkün olmayan vaatlerde bulunarak, insanları milli gerçeklerden uzaklaştırdığı belirtilmiştir. Yine makalede komünist rejim gibi ideolojik rejimlerin bir milleti ayakta tutan milli ve tarihi değerleri yok ettiği vurgulanmıştır. Makalede eleştirilen diğer bir konuda komünist rejimi uygulayan Rusya gibi ülkelerin, komünizm propagandası yaptıkları halde komünist rejimin gerçeklerine göre değil, milli devlet anlayışına göre yaşamalarıdır.

*Bileğe Baş*⁴⁶⁵ başlıklı makalede, hangi rejim olursa olsun, millete kendi bağrından yetiştirmiş, onu yönetecek bir baş, seçkin bir insan gerektiği vurgulanmıştır. Makalede komünistlerin, Türkiye dâhil olmak üzere her memlekette idareyi ayak takımının eline vererek, o memleketleri içeriden yıkmayı amaçladıkları belirtilerek ayakların baş olmak istediği memleketlerin sonunun çabuk geldiği vurgulanmıştır. Bu nedenle komünist tehditler karşısında Türk milletinin, tecrübeli ve tedbirli olan Milli Şef İnönü’nün etrafında disiplinli bir şekilde birleşmesi gerektiği belirtilmiştir.

⁴⁶³ Mustafa Hakkı Akansel, “İşin İç Yüzü 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 72, 6 Şubat 1943, s. 4, 5.

⁴⁶⁴ Mustafa Hakkı Akansel, “İşin İç Yüzü 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 73, 13 Şubat 1943, s. 4, 5, 15.

⁴⁶⁵ Mustafa Hakkı Akansel, “Bileğe Baş”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 125, 12 Şubat 1944, s. 4, 5.

*Onlarla Beraber ve Onlardan Ayrı Olduğumuz Esaslar*⁴⁶⁶ başlıklı makalede, Marksist düşüncenin olumlu ve olumsuz yanları konu alınmıştır. Makalede Marksist düşüncenin sosyal adaletsizliğe, insanın insanı sömürmesine, paranın gücüyle fakir ve çalışan sınıfın ezilmesine karşı çıkması, herkesin ortak düşüncesi olarak kabul edilmiş ve olumlu bulunmuştur. Ancak Marksist düşüncenin, ferdi mülkiyeti ortadan kaldırması, milli realiteyi inkâr etmesi yani vatan ve millet kavramlarını yok sayması, işçi sınıfının üstünlüğünü esas alan bir anlayışa sahip olması yanlış bulunarak eleştirilmiştir.

*Rusçuluk ve Türkçülük*⁴⁶⁷ başlıklı makalede, Rusya'nın ihtilalden sonra komünist ve Marksist düşüncüyü savunmasına rağmen izlemiş olduğu politikayla gerçekte komünizme ve Marksist düşünceye hizmet etmediği, Rusçuluk düşüncesine ve Panslavist düşünceye hizmet ettiği belirtilerek Rusların milliyetçi politika doğrultusunda hareket ettiği vurgulanmıştır. Yine makalede Türkiye'de gerçek anlamda Marksist düşüncüyü savunan tek bir kişi olmadığı, Türkiye'de Marksist düşüncüyü savunanların solculuk maskesi altında Rus ajanlığı yaptığı belirtilmiştir. Bütün bu gerçekler karşısında Türk'ün de Marksizmin ve Rusçuluğun peşine düşmek yerine Türkçülüğü savunması gerektiği vurgulanmıştır.

Yapılan çalışmada sol düşünceye yönelik eleştiriler başlığı altında on yedi makalenin incelemesi yapılmıştır. Makalelerin büyük bir kısmında, mecmuanın yayımlandığı dönemde (1942-1948) Rusya'dan dünyaya yayılan ve büyük bir tehlike olarak görülen ve Türkiye'yi de tehdit eden, komünizme ve Marksizm'e olumsuz eleştiriler getirildiği anlaşılmaktadır. Mecmuada özellikle 1945 ve sonrasında yayımlanan makalelerde komünizm ve Marksizm yoğun ve ağır bir şekilde eleştirilmektedir. Bunun en büyük nedeni hiç kuşkusuz İkinci Dünya Savaşı sonrasında Soğuk Savaş döneminde Sovyet Rusya'nın Doğu Avrupa'dan başlayarak dünyada komünizmi yaymaya çalışmasıdır. Sovyet Rusya'nın komünizmi yayma konusunda tehdit ettiği ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Bu tehlike ve tehdit karşısında o dönem Türkiye'yi yönetenlerin en büyük argümanları Türk milliyetçiliğini savunmak olmuştur. Yine Türkiye bu dönemde komünizmin yayılma tehdidine karşı ekonomik kalkınmayı yani Marshall

---

⁴⁶⁶ Peyami Safa, "Onlarla Beraber ve Onlardan Ayrı Olduğumuz Esaslar", *Çınaraltı*, S. 2, 24 Mart 1948, s. 5.

⁴⁶⁷ Peyami Safa, "Rusçuluk ve Türkçülük", *Çınaraltı*, S. 5, 14 Nisan 1948, s. 5.

yardımlarını savunarak Batı cenahında yer tutma ve komünizme karşı olan ülkelerle ittifak yapmak gayreti içinde olmuştur. Çınaraltı mecmuası da bu ortamda Türk milliyetçiliğini savunan ve Sovyet Rusya'daki rejimi olumsuz eleştiren yazılar yayımlayarak iktidar yanlısı yani Milli Şef İnönü'nün etrafında disiplinli bir şekilde birleşmeyi amaçlayan bir politika izlemiştir.

Mecmuada, komünizm ve Marksizmin milli gerçeklere uymayan bir takım ekonomik ve sosyal vaatlerle toplumda milli ruhu yok etmeye çalıştığı belirtilmektedir. Mecmuada eleştiri getirilen konulardan biri de Türkiye'de komünizmi savunan çevrelerin azımsanmayacak kadar çok olduğu ve bu çevrelerin toplumda ideolojik bir çatışma ortamı yaratmaya çalışmasıdır. Komünizm ve Marksizm birçok makalede ağır bir şekilde eleştirilirken zaman zaman bu eleştirilerin toplumsal anlamda bazı tepkilere neden olacak boyuta ulaştığı da görülmektedir. Özellikle işçi sınıfının siyasi haklar elde ederek iktidarda yer almasının büyük sorun doğuracağı ifade edilmiştir.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Tarih, bir bilim dalı olarak 19. yüzyılın sonlarında 20. yüzyılın başlarında kurumsallaşmış ve profesyonel bir disipline dönüşmüştür. Bilimsel olmanın getirdiği yeni kriterlere bağlı olarak tarihçi için artık ele alınması ve edebi üslupla yazılması imkânsız konular popüler tarih anlatımlarında kendine yer bulmaya başlamış ve popüler tarihin daha da yaygınlaşmasına imkân sağlamıştır. Popüler tarih modern tarih yazımı sürecinde kendini akademik tarih yazımının dışında konumlandırmış, postmodern süreçte ise akademik tarihçiliğin iktidarını sarsacak kadar yaygınlık kazanmıştır.

Popüler tarih; akademik tarihçiliğin hiç değinmediği büyük aşkları, ihanetleri, saray entrikalarını, küçük cinayetleri, fahişeleri, cellatları, delileri kısaca insanla ilgili olan her konuyu kendi sınırları içerisinde ele almaktadır. Bunların yanı sıra akademik tarihin ilgilendiği her konuyla da kendi üslubunca ilgilenmeyi ihmal etmez.

Çınaraltı mecmuası faaliyet gösterdiği yıllarda popüler tarih anlayışı çerçevesinde Osmanlı dönemi başta olmak üzere Türk tarihinin farklı dönemlerine ait birçok konuyu ele almıştır. Mecmua akademik tarihçiliğin daha önce değinmediği ya da çok az değindiği saray düğünleri, saray entrikaları, suikastlar, harem hayatı, padişahların özel yaşamları gibi esasında gündelik hayatın içine nüfuz ederken, Türk insanın özellikleri ve meziyetleri, kadim Türk şehirleri, Türk kahramanları, Türk efsaneleri gibi konulara da değinerek toplumsal hafızayı canlı tutmaya çalışmıştır. Çınaraltı mecmuası ele aldığı popüler konuları herkesin anlayabileceği dil ve anlatım ile halk için tarih anlayışı doğrultusunda Türk toplumuna aktarmaya çalışmıştır.

Yapılan çalışmada Çınaraltı mecmuasındaki tarih temalı popüler nitelikli makaleler on yedi başlık altında incelenmiş ve değerlendirilmiştir. İlk olarak Türkçülük ve milliyetçilik başlığı altında incelemesi ve değerlendirmesi yapılan makalelerde Türkçülük kavramı bazen dil bazen de tarih üzerinden açıklanmıştır. Türkçülük kavramını dil üzerinden açıklayanlar, Türk dünyasında ortak bir dilin konuşulması gerektiğini belirterek kültür milliyetçiliğine vurgu yapmışlar ve yayılmacı bir amaç gütmemişlerdir. Türkçülük kavramını tarih üzerinden

açıklayanlar, Türk milletinin tarihinin Osmanlı Devleti'yle başlatılmasına karşı çıkararak yeni Türk devletinin tarih politikasını destekler nitelikte açıklamalar yapmışlardır. Ancak bu yapılırken Türk Tarih Tezi'nin abartılı yanlarına da olumsuz eleştiriler getirilmiştir. Sonuç olarak Çınaraltı mecmuasında Türkçülük ya da diğer bir deyişle milliyetçilik daha bilimsel ve somut temeller üzerine oturtulmaya çalışılmıştır.

Türk ırkının özellikleri ve meziyetleri başlığı altında incelemesi yapılan makalelerde daha çok Türklerin karakter özelliklerine ve uygarlığa yaptığı katkılara değinilmiştir. Çınaraltı mecmuası bu anlayış doğrultusunda milli esaslar üzerine kurulmuş yeni Türk devletinin yurttaşları arasında toplum mühendisliği yaparak Türk milletinin moral ve motivasyonunu artırma çabası içerisinde olmuştur. Ayrıca makalelerde Türk milletinin özgüven bunalımından çıkması ve tarihi ile gurur duyması için birçok yönüyle diğer milletlerden üstün olduğu yönünde bir söylem kullanmaktan çekinilmemiştir.

Çınaraltı mecmuasında köksüz bir milletin olamayacağı düşüncesinden hareketle tarih anlatısına büyük önem verilmiştir. Bu konudaki makaleler tez içerisinde Türk tarihine bakış başlığı altında incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Makalelerde daha çok geçmişten günümüze Türk tarihinin nasıl araştırılıp incelendiği, milliyetçi ve bilimsel tarih anlayışı doğrultusunda Türk tarihinin nasıl araştırılması ve öğretilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Mecmuada Türk tarihinin bütüncül bir yaklaşım içerisinde tarafsız bir şekilde incelenmesi gerektiği dile getirilmiştir. Bu bağlamda Türk Tarih Tezi'nin Türk tarihini bir bütün halinde ele alması mecmua tarafından desteklenmiştir. Ayrıca Batılı tarihçilerin Türkler ve Türk tarihi hakkındaki bilimsel dayanağı olmayan asılsız iddialarına ve taraflı görüşlerine karşı çıkılmış, Türk tarihi ile ilgili araştırmalarda Batı merkezli tarih anlayışı reddedilerek savunmacı bir tarih kaygısıyla hareket edilmiştir.

Çınaraltı mecmuasında Türk tarihiyle ilgili en çok Osmanlı Devleti hakkında makale yayımlanmıştır. Bunun en önemli nedenlerinden biri Osmanlı Devleti'nin yakın zamana kadar varlığını sürdürmesi ve Osmanlı Devleti hakkında Türk tarihinin diğer dönemlerine göre daha çok bilgi ve belgeye sahip olunmasıdır. Bunun diğer bir nedeni de dönem itibariyle Türkiye'de Türkoloji çalışmalarının henüz yeni olmasıdır.

Mecmuada Osmanlı Devleti'nin teşkilat yapısı içerisinde yer alan askeri, idari, ekonomik alanlarda hizmet veren kurumlar hakkında dipnota dayalı ansiklopedik bilgiler verilerek okuyucular bilgilendirilmeye çalışılmıştır.

Osmanlı Devleti hakkında yayımlanan makalelerde devletin başarılı olduğu dönemler sahiplenilmiş, ilk dönem padişahlarının yaptıklarıyla övülmüş, ancak son dönem padişahları ve devlet adamları ağır ve abartılı bir şekilde eleştirilmiştir. Çınaraltı mecmuasında Osmanlı Devleti'ni yıkan bütün kötü adetlerin yıkılma sürecinde toplumun bütün katmanlarını sardığı, cumhuriyet inkılablarıyla bu kötü adetlerin kökünden kazınmaya çalışıldığı belirtilerek cumhuriyet yönetimi meşru kılınmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyet Türkiye'sine bakış ve Çınaraltı mecmuasında Atatürk başlıkları altında incelemesi yapılan makalelerde ilk dikkat çeken özellik, Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı Devleti'nin yerine zamanın ve medeniyetin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde kurulduğudur. Osmanlı Devleti'nin özellikle son dönemde Türk milletinin ihtiyaç ve beklentilerini karşılama konusunda yetersiz kaldığı ve bu olayın Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu hızlandırdığı ifade edilerek Osmanlı Devleti eleştirilmektedir.

Yeni Türk devletinin meşruiyet sağlama yolunda kullandığı 19 Mayıs, 23 Nisan, İnönü zaferleri, 30 Ağustos, 29 Ekim gibi önemli günler de mecmuada ele alınan konular arasındadır. Bu önemli olaylar içerisinde özellikle 30 Ağustos'un mecmuada birçok defa ele alındığı görülmektedir. 30 Ağustos Zaferi sayesinde Başbuğ Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde Türk milleti en büyük idealini yani bağımsızlığı gerçekleştirmiştir. Çınaraltı mecmuasında bu özel günler hakkında yazılan makaleler ile yeni devletin meşruiyetine destek verilmek istenmiştir.

Atatürk tarafından gerçekleştirilen inkılapların Çınaraltı mecmuasında savunulması ve bu inkılapların Türklüğe yapılan büyük bir hizmet olarak nitelendirilmesi saltanattan cumhuriyete dönüşümde yaşanan sürecin Türkçü bir dönem olarak kabullenildiğini göstermektedir. Mecmuada Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra Türk milletinin en büyük başbuğ olarak Milli Şef İsmet İnönü'yü gördüğü belirtilerek 30 Ağustos başta olmak üzere Türk milletinin yakın tarihte kazandığı zaferlerin yıldönümünde İnönü'nün konuşmalarına geniş yer verilmiş, İnönü'yü öven yazılar yayımlanmıştır.

Türk destan ve efsaneleri başlığı altında hem İslamiyet öncesi hem de İslamiyet'in kabulünden sonra Türk tarihine ait birçok destan ve efsanenin inceleme ve değerlendirmesi yapılmıştır. Bu destan ve efsanelerin mecmuada birçok defa ele alınmasında Türklük vurgusunu ön plana çıkarma ve toplumda Türklük bilinci oluşturma amacı etkili olmuştur. Ayrıca destan ve efsaneler sayesinde Türk toplumunun Türk tarihine olan ilgi ve merakı artırılmaya çalışılmıştır.

Tarihi Türk kahramanları ve kahramanlıkları ile Türklük ve Türkçülük idealine hizmet edenler başlıkları altında inceleme ve değerlendirmesi yapılan makalelerde Türk tarihinin her dönemine ait, Türklük idealine hizmet etmiş kahramanlara ve onların kahramanlıklarına yer verilmiştir. Bu durum Çınaraltı mecmuasının Türk tarihine hiçbir ayırım yapmadan bütüncül bir yaklaşım içerisinde baktığını göstermektedir. Ayrıca tarihi şahsiyetlere Türkçü Yavuz, milliyetçi Atilla gibi günümüze uygun ideolojiler algılar yüklenmiştir. Bu anlayış mecmuanın temel ilkelerinden biri olan Türkçülük ilkesine uygun hareket etme gayreti içerisinde olduğunu ve ayrıca farklı dönemlerde yaşasalar da Türk dünyasına kim hizmet etmişse onları Türk insanın en büyük ideali olarak görülen Türkçülük etrafında birleştirmek istediğini göstermektedir.

Mecmuada Türk tarihinin en eski dönemlerinden başlayarak yakın tarihe kadar birçok alanda Türklüğe hizmet eden yabancı asıllı devlet adamları ve onların yaptıkları hizmetlere de değinilmesi, Çınaraltı mecmuasının ırkî bir yaklaşım içerisinde olmadığını göstermektedir.

Türk dünyası başlığı altında incelemesi yapılan makalelerde Türk dünyasında birliğin yeniden sağlanması gerektiği dile getirilmiştir. Ancak bu birliktelik siyasi bir birliktelik değil kültür ve ülkü birlikteliğidir. Türk dünyasında kültürel birlikteliğin sağlanabilmesi için söyleyiş farkının ortadan kalktığı ortak bir Türkçe kullanılması gerekmektedir. Ülkü birlikteliğinin sağlanabilmesi için de hangi coğrafya da olursa olsun Türk dünyasının aynı amaç etrafında bir araya gelmesi gerektiği dile getirilmiştir. Mecmuanın çıkış parolası olan dilde, fikirde işte birlik sloganı kültür ve ülkü birlikteliği doğrultusunda izlenecek olan yolu göstermektedir.

Çınaraltı mecmuasında medeniyet kurucu Türklerin Anadolu'da Bursa, Edirne, Konya, Sivas, Gelibolu, İznik, Diyarbakır, Gaziantep, Malatya ve Nevşehir gibi şehirleri imar ederek insanların hizmetine sunduğu belirtilmiştir. Yine makalelerde şehirlerin daha çok Türk tarihinin farklı dönemlerine ait önemine ve etnik yapılarına değinilerek milliyetçi söylem içerisinde her yönüyle bu şehirlerin tam bir Türk şehri olduğu vurgusu yapılmıştır.

Magazinsel tarih anlatısı başlığı altında incelemesi yapılan makalelerde Çınaraltı mecmuası Türk insanında tarih merakı uyandırmak amacıyla Osmanlı tarihi ağırlıklı olmak üzere Türk tarihinin; harem hayatı, hükümdarların özellikleri, şehzadelerin düğünleri gibi ele alınmamış ya da çok az değinilmiş ancak insanların büyük ilgisini çeken popüler tarih konularına geniş yer vermiştir.

Çınaraltı mecmuasında Osmanlı padişahlarının şahsi özelliklerine değinilerek Türk gençliğine yiğitlik, aşk, fazilet gibi erdemleri tiyatro sahnelerinde gösterilen yabancı eserlerden ve kahramanlardan değil, Türk tarihinde yaşanmış olayların tiyatro sahnelerine aktararak öğretilmesi gerektiği vurgulanarak sanat alanında da milliyetçi vurguların ön plana çıktığı tarihsel bir anlatımın gerekliliğinin altı çizilmiştir.

Çınaraltı ansiklopedisi ve İkinci Dünya Savaşı başlıkları altında incelemesi yapılan makalelerde mecmuanın yayımlandığı yıllar daha çok İkinci Dünya Savaşı yıllarına denk geldiği için İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasında ve yayılmasında etkili olan nedenler irdelenmiştir. Mecmuanın bu türdeki uluslararası konuları ele alması ve ayrı başlık altında okuyucusuna aktarması, Türk toplumunun savaş ortamında aydınlatılması açısından da bir görev üstlendiğini göstermektedir. Çınaraltı mecmuasının birçok sayısında İkinci Dünya Savaşı yıllarında İnönü'nün yurt gezilerinde yaptığı konuşmalara yer vermesi, dönemin siyasi iktidarının ve politikalarının mecmua tarafından desteklendiğini göstermektedir.

Sol düşünceye yönelik eleştiriler başlığı altında incelemesi yapılan makalelerin büyük bir kısmında, mecmuanın yayımlandığı dönemde Rusya'dan dünyaya yayılan ve büyük bir tehlike olarak görülen ve Türkiye'yi de tehdit eden, komünizme ve Marksizm'e olumsuz eleştiriler getirildiği anlaşılmaktadır. Mecmuada özellikle 1945 ve sonrasında yayımlanan makalelerde komünizm ve

Marksizm yoğun ve ağır bir şekilde eleştirilmektedir. Sovyet Rusya'nın komünizmi yayma konusunda tehdit ettiği ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Bu tehlike ve tehdit karşısında o dönem Türkiye'yi yönetenlerin en büyük argümanları Türk milliyetçiliğini savunmak olmuştur. Çınaraltı mecmuası bu ortamda Türk milliyetçiliğini savunan ve Sovyet Rusya'daki rejimi olumsuz eleştiren yazılar yayımlayarak iktidar yanlısı yani Milli Şef İnönü'nün etrafında disiplinli bir şekilde birleşmeyi amaçlayan bir politika izlemiştir.

Sonuç olarak; Çınaraltı mecmuası yayımlandığı dönemde Türk tarihine karşı göstermiş olduğu hassasiyet ile Türk milletinde tarih bilinci ve Türklük ideali oluşmasına büyük katkı sağlamıştır. Ayrıca dönemin tarihine ve siyasetine çok yakından tanıklık ederek dönemin nabzını tutmuş ve Türk toplumunu bu konularda aydınlatmaya çalışmıştır. Mecmua Türk milletine yönelik tehlike ve tehditler karşısında da Türk milletini uyarıcı, bir ideal etrafında birleştirici yazılar yazmıştır. Çınaraltı mecmuası toplum içerisinde tarih bilinci oluşturmak için yadsınamayacak bir mevki işgal etmiş ve mecmuanın Tarih anlatısındaki söylemleri bugüne kadar geçerliliğini devam ettirmiştir.

Çınaraltı mecmuasında yazıları ve makaleleri yayımlanan aydınlar o dönem alanında otorite sahibi olan kişilerdir. Bu nedenle bu aydınların yazmış olduğu ve tanıtımı yapılan makaleler bir dönemin geçmiş kurgusunun ne üzerine, nasıl inşa edildiğinin aydınlatılması açısından büyük bir önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- A., S., “İran Türkleri”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 5.
- Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi,
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II, ATAM Yayınları, Ankara.
- Akansel, Mustafa Hakkı, “Altın Anahtar 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 58, 31 Birinci Teşrin 1942, s. 5, 9.
- , “Altın Anahtar 2: Rüşvet”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 59, 7 İkinci Teşrin 1942, s. 6, 7, 15.
- , “Altın Anahtar 3: Rüşvet 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 60, 14 İkinci Teşrin 1942, s. 6, 7.
- , “Atatürk ve Anadolu Savaşı”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 131, 25 Mart 1944, s. 4, 5.
- , “Beyoğlu Ülküsü”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 92, 26 Haziran 1943, s. 4, 5.
- , “Bileğe Baş”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 125, 12 Şubat 1944, s. 4, 5.
- , “Bir Devletin Temeli Nedir?”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 29, 21 Şubat 1942, s. 5, 6, 7.
- , “Fransa Neden Yenilmiş?”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 90, Tarihsiz, s. 6, 7.
- , “General Pertev Demirhan ve Eserleri”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 101, 28 Ağustos 1943, s. 4, 5.
- , “Hıristiyan Medeniyeti”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 55, 10 Birinci Teşrin 1942, s. 5.
- , “İçli Millet”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 63, 5 Birinci Kanun 1942, s. 4.
- , “İngiliz Milleti Niçin Yükseldi? 1”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 96, 24 Temmuz 1943, s. 4, 5.
- , “İngiliz Milleti Niçin Yükseldi? 2”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 97, 31 Temmuz 1943, s. 4, 5.
- , “İşin İç Yüzü 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 72, 6 Şubat 1943, s. 4, 5.

- , “İşin İç Yüzü 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 73, 13 Şubat 1943, s. 4, 5, 15.
- , “Kendini Bilen Şuurlu Türkçülük”, *Çınaraltı*, C.1, S.26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 10, 11.
- , “Kendini Geçmek”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 64, 12 Birinci Kanun 1942, s. 4.
- , “Korkunç Hakikat”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 126, 19 Şubat 1944, s. 4, 5.
- , “Milli Bir Ülkünün Hayati Ehemmiyeti”, *Çınaraltı*, C. 1, S, 21, 27 Birinci Kanun 1941, s. 12, 13, 14.
- , “Milli Tarihimizin Kıymetini Bilelim”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 82, 17 Nisan 1943, s. 4.
- , “Milliyet Duygusu yahut Süleyman Ağa”, *Çınaraltı*, C. 1, S, 9, 4 Birinci Teşrin 1941, s. 10, 11, 12.
- , “Mucize Yaratan İnsandan İki Örnek: Hasan Sabbah’ın Fedailer ve Mormonlar”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 89, Tarihsiz, s. 4, 5.
- , “Osmanlı Devleti Niçin Battı? 1”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 132, 1 Nisan 1944, s. 4, 5, 10.
- , “Osmanlı Devleti Niçin Battı? 2”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 133, 8 Nisan 1944, s. 4, 5.
- , “Osmanlı Devleti’ni Batıran En Mühim Sebep: Osmanoğulları Sülalesinin Bozulması 1”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 85, 8 Mayıs 1943, s. 4, 5, 13.
- , “Osmanlı Devleti’ni Batıran Sebeplerden: Doğruyu Gizlemek Siyaseti 1”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 98, 7 Ağustos 1943, s. 4, 5.
- , “Osmanlı Devleti’ni Batıran Sebeplerden: Doğruyu Gizlemek Siyaseti 2”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 99, 14 Ağustos 1943, s. 4, 5.
- , “Osmanlı Devleti’ni Batıran Sebeplerden: Doğruyu Gizlemek Siyaseti 3”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 100, 21 Ağustos 1943, s. 4, 5.

- , “Osmanlı Devleti’ni Batıran Sebeplerden: Devlet İşlerinde Ahbaplık Zihniyeti İltimas”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 110, 30 Birinci Teşrin 1943, s. 4, 5.
- , “Osmanlı Devleti’nin Batmasının Başlıca Sebepleri: Osmanoğulları Sülalesinin Bozulması 2”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 86, 15 Mayıs 1943, s. 4, 5, 11.
- , “Roma İmparatorluğu Niçin Battı? 1”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 108, 16 Birinci Teşrin 1943, s. 4, 5, 6, 15.
- , “Roma İmparatorluğu Niçin Battı? 2”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 109, 23 Birinci Teşrin 1943, s. 4, 5, 10.
- , “Şeref ve Haysiyet”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 70, 23 İkinci Kanun 1943, s. 4, 13.
- , “Şimdiki Dünya Harbinin Asıl Sebebi 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 74, 20 Şubat 1943, s. 4, 5.
- , “Şimdiki Dünya Harbinin Asıl Sebebi 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 75, 27 Şubat 1943, s. 4.
- , “Tarih Felsefesi”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 33, 21 Mart 1942, s. 8, 9.
- , “Tarihi Bir Casus Mektubu”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 102, 4 Eylül 1943, s. 4, 5.
- , “Türk Irkının Devleti”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14 Mart 1942, s. 6, 7.
- , “Türk Rönesansı: Bir Millet Nasıl Gençleşir”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 81, 10 Nisan 1943, s. 4, 5.
- , “Türk Ruhu”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 71, 30 İkinci Kanun 1943, s. 4,5.
- , “Türk Ulusuna Sürülen Bir Lekenin Temizlenmesi İçin...”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 91, 19 Haziran 1943, s. 4, 5.
- , “Var Olan Milletler”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 138, 13 Mayıs 1944, s. 4.

- , “Yabancı Gözüyle Medeniyetimiz: Türkler Matbaacılığın Müjdecileridir”, *Çınaraltı*, S. 7, 28 Nisan 1948, s. 9.
- , “Yurt Heyecanı”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 83, 24 Nisan 1943, s. 4, 5.
- , “Türk Ruhu”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 80, 3 Nisan 1943, s. 4.
- Akünel, Dünder, “Hüseyinzade Ali Bey: Kafkasya’da Türkçülük Hareketine Bir Bakış”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 28, 14 Şubat 1942, s. 12, 13, 14.
- Alpaut, Aziz, “Bozkurt Bayramı”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 79, 27 Mart 1943, s. 6.
- Aran, Mehmet Sadık, “Kıpçak Türkler 1”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 29, 21 Şubat 1942, s. 7.
- , “Kıpçak Türkler 2”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 30, 28 Şubat 1942, s. 12.
- Ardıçoğlu, Nurettin, “Ön Asya Türklerinin Irkiyatı Hakkında Düşünceler”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 77, 13 Mart 1943, s. 12.
- , “Şarki Avrupa Türklerinin Irki Hususiyetleri”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 76, 6 Mart 1943, s. 10.
- , “Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28 İkinci Teşrin 1942, s. 6,7.
- , “Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 66, 26 Birinci Kanun 1942, s. 11.
- Arık, Remzi Oğuz, “Tarih Görüşü”, *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 4.
- Arıkan, Sabri, “Çınaraltı Ansiklopedisi: Kırım”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 24, 17 İkinci Kanun 1942, s. 2.
- Atabinen, Reşit Saffet, “Osmanlı Devleti’nin Üstünlüğü ve Düşkünlüğü 1”, *Çınaraltı*, C.1, S. 24, 17 İkinci Kanun 1942, s. 7, 8.
- , “Osmanlı Devleti’nin Üstünlüğü ve Düşkünlüğü 2”, *Çınaraltı*, C.1, S. 25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 8, 9.
- , “Yeni Türk Devletinin Kuruluşundaki İçtimai ve Tarihi Sebepler ve Neticeler”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 8, 9.

Atalay, Besim, “Doğu İllerinde Yükselen Kardeş Sesi”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 9.

Atsız, (Hüseyin Nihal), “10 İlk Teşrin 1444 Varna Meydan Savaşı”, *Çınaraltı*, C.1, S.15, 15 İkinci Teşrin 1941, s. 5, 6, 7.

-----, “Büyük Günler”, *Çınaraltı*, C. 1, S.16, 22 İkinci Teşrin 1941, s. 3, 4.

-----, “En Eski Zamana Ait Türk Destanı: Alp Er Tunga”, *Çınaraltı*, C.1, S.19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 12, 14.

-----, “İki Mühim Eser”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 17, 29 İkinci Teşrin 1941, s. 11, 12.

-----, “İki Onbaşı”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 67, 2 İkinci Kanun 1943, s. 11, 13.

-----, “Türk Ahlakı”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 7.

-----, “Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 6, 7.

-----, “Türk Tarihinin Şeref Galerisi”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 85, 8 Mayıs 1943, s. 8.

-----, “Yeni Bir Selçukname”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 58, 31 Birinci Teşrin 1942, s. 6,7.

Barkın Rebi, “Türk Milli Bütünlüğü: İki Bin Yıllık Tarih Boyunca Görülen Bir Hakikat”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 83, 24 Nisan 1943, s. 5, 6, 7, 15.

Barkın, “Anadolu’daki Hristiyan Türklere Ait Araştırmalar 1”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 6, 7.

-----, “Anadolu’daki Hristiyan Türklere Ait Araştırmalar 2”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 20, 20 Birinci Kanun 1941, s. 7, 8.

-----, “Anadolu’daki Hristiyan Türklere Ait Araştırmalar 3”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 22, 3 İkinci Kanun 1942, s. 7.

-----, “Biz Avrupalı Değiliz”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 61, 21 İkinci Teşrin 1942, s. 4 5.

- Bozkurt, Mahmut Esat, “Türkçülük Davası”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 95, Tarihsiz, s. 15.
- Buharalı, Nebil, “Türkçülük ve Bir Hakikat”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 103, Tarihsiz, s. 6, 7.
- , “Devletçilik ve Milli İktisat 1”, *Çınaraltı*, C. 1, S.16, 22 İkinci Teşrin 1941, s. 8, 9, 10.
- , “Devletçilik ve Milli İktisat 2”, *Çınaraltı*, C. 1, S.19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 8, 9, 10.
- , “Kültürü Zayıf Millet ve Kültürü Kuvvetli Millet”, *Çınaraltı*, C.1, S.5, 6 Eylül 1941, s. 6.
- , “Milli Teşkilat”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 52, 19 Eylül 1942, s. 10, 11.
- , “Osmanlı Padişahları: II. Abdülhamit”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 63, 5 Birinci Kanun 1942, s. 10, 11.
- , “Türkiye Cumhuriyeti’ni Kuran İlk Büyük Millet Meclisi”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 76, 6 Mart 1943, s. 6, 7, 15.
- Caferoğlu, Ahmet, “Anadolu Seyahatleri Notlarından: Kars Vilayeti 1”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 15, 15 İkinci Teşrin 1941, s. 8, 9, 10.
- , “Anadolu Seyahatleri Notlarından: Kars Vilayeti 2: Afşar Aşiret”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 8.
- Çalen, Mehmet Kaan Çalen, “II. Meşrutiyet Döneminde İki Farklı Cengiz Han Tasavvuru”, *Modern Türkçülük Araştırmaları Dergisi*, C. 13, S. 4, Aralık 2016, s. 227.
- Çavlı, Emin Ali, “Bizde Zaman Ölçüsü”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 42, 11 Temmuz 1942, s. 10, 11, 14.
- , “Dört Yüz Doksanıncı Yıl Dönümü Dolayısıyla: İstanbul’un Zaptı’nın Dünya Tarihindeki Ehemmiyeti”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 88, 29 Mayıs 1943, s. 6, 7.
- Çelik, M. Fahrettin, “Ağrı Dağı Üzerine Türk Efsane ve İnanları”, *Çınaraltı*, C.1, S. 25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 10, 11.

- , “Ahıska’da Musevi Türkler”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 5, 6, 7.
- , “Kızılalma’nın Türesini Yaşatan Şamkaların Soyu”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 33, 21 Mart 1942, s. 11, 12, 15.
- , “Kızılalma’nın Yerleri ”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 30, 28 Şubat 1942, s. 10, 11.
- , “Kızılelma’nın Öz Yeri yahut Kafkas (Dağıstan) Kızılalması”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7 Mart 1942, s. 13, 14.
- , “Macaristan Kızılalmaları 1”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 37, 6 Haziran 1942, s. 12.
- , “Macaristan Kızılalmaları 2”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 38, 13 Haziran 1942, s. 6, 7.
- , “Roma Kızılalması”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 12.
- Çetintaş, Sedat, “Bursa”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 23 Ağustos 1941, s. 11.
- , “Cumhuriyet Yapıcılığı Milli Geleneklere Dayanmalıdır”, *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul’un Fethi Sayısı, s. 10, 11.
- , “Çınar Altında Düşündüklerim”, *Çınaraltı*, C.1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 4.
- , “Don-Volga Kanalı Neden Geri Kalmıştı?”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 52, 19 Eylül 1942, s. 6.
- , “Edirne”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 4, 30 Ağustos 1941, s. 5, 6.
- , “Gelibolu”, *Çınaraltı*, C.1, S.8, 27 Eylül 1941, s. 6,7.
- , “İbrahim Paşa’nın Düğünü”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 12,13.
- , “İbrahim Paşa Sarayındaki Düğünlerden 1: Mihrimah’ın Evlenişi Cihangir ve Bayezit’in Sünnet Düğünü”, *Çınaraltı*, C. 1, S.9, 4 Birinci Teşrin 1941, s.8, 9.

- , “İbrahim Paşa Sarayı’ndaki Düğünlerden 2: III. Murat’ın Şehzadesi İçin Yaptırdığı Sünnet Düğünü”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 10, 11.
- , “İbrahim Paşa Sarayı’ndaki Düğünlerden 3: Şehzade Mehmet’in Düğünündeki Hediyeler”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 11, 18 Birinci Teşrin 1941, s. 12, 13.
- , “İbrahim Paşa Sarayı’ndaki Düğünlerden 4: Şehzade Mehmet’in Sünnet Düğünü”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 13, 1 İkinci Teşrin 1941, s. 14, 15.
- , “İbrahim Paşa Sarayı’ndaki Düğünlerden 5: Şehzade Mehmet’in Sünnet Düğününde Esnafın ve Sanat Erbabının Geçit Resmi”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 14, 8 İkinci Teşrin 1941, s. 12, 13.
- , “İbrahim Paşa Sarayı’ndaki Düğünlerden 6: Kaniye Fatihi İbrahim Paşa’nın Düğünü”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 16, 22 İkinci Teşrin 1941, s. 4, 5.
- , “Konya”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 5, 6 Eylül 1941, s. 4, 5.
- , “Sivas”, *Çınaraltı*, C.1, S.7, 20 Eylül 1941, s. 12,13.
- , “Şehzadelerin Sünnet Düğünü 1”, *Çınaraltı*, C. 1, S.3, 23 Ağustos 1941, s.12,13.
- , “Şehzadelerin Sünnet Düğünü 2”, *Çınaraltı*, C. 1, S.6, 13 Eylül 1941, s.12,13.
- , “Türk Tarihinden Sahnemize Konular 1: Sultan Osman’ın Aşkı ve Rüyası”, *Çınaraltı*, S. 1, 17 Mart 1948, s. 5, 6.
- , “Türk Tarihinden Sahnemize Konular 2: Nilüfer’in Düğünü”, *Çınaraltı*, S. 2, 24 Mart 1948, s. 10, 14.
- , “Türk Tarihinden Sahnemize Konular 3: Damızlık”, *Çınaraltı*, S. 6, 21 Nisan 1948, s. 10, 11, 13.
- Çolak, Filiz, “Türkiye’de Çok Partili Hayata Geçiş Ve Demokrat Parti (1945-1950)”, *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2014.

Danişment, İsmail Hami, “İnebahtı Faciasında Sokullu'nun Mesuliyeti 1”, *Çınaraltı*, S. 4, 7 Nisan 1948, s. 6, 7, 14.

-----, “İnebahtı Faciasında Sokullu'nun Mesuliyeti 2”, *Çınaraltı*, S. 5, 14 Nisan 1948, s. 6, 7, 14.

-----, “Kanuni'nin Şahsiyetini Aydınlatacak Rakamlar” , *Çınaraltı*, S. 8, 5 Mayıs 1948, s. 6, 7, 14.

Deniz, Ümit, “Anket: Kızıl Tehlike”, *Çınaraltı*, S. 4, 7 Nisan 1948, s. 8, 9.

Döğür, C., *Çınaraltı Dergisinin Sistemik Analizi Ve Türk Edebiyatındaki Yeri/Önemi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Ekinci, Necdet, “İnönü Dönemi Ve II. Dünya Savaşı Yılları”, *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2014.

Eren, Ahmet Cevat, “Bolşevik Emperyalizmi”, *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 7.

-----, “Hürriyet Dostu Büyük Tarihçi: Jakop Philipp Fallmerayer”, *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 9, 10.

Erkilet, H. E., “Harpten Dipdiri ve Kuvvetli Bir Millet Olarak Çıkacağız!”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 34, 28 Mart 1942, s. 4.

-----, ““Ben, Milliyetperver Değilim!” Diyen Bir Öğretmen”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 54, 3 Birinci Teşrin 1942, s. 4.

-----, “1942 Yılına Girerken...”, *Çınaraltı*, C.1, S. 22, 3 İkinci Kanun 1942, s. 4.

-----, “30 Ağustos Zafer Bayramı”, *Çınaraltı*, C.1, S.4, 30 Ağustos 1941, s.4.

-----, “Atatürk Adıyla, Sanıyla ve Türlü İnkılâplarıyla En Büyük Türkçüdür”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 18, 6 Birinci Kanun 1941, s. 2.

-----, “Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru 1”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 42, 11 Temmuz 1942, s. 4.

- , “Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru 2”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 43, 18 Temmuz 1942, s. 4.
- , “Bir Medeniyetin Sonu veya İnsanlara Dünyada Cennet Vadeden Ebedi Yeni Medeniyete Doğru 3”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 44, 25 Temmuz 1942, s. 4, 5, 14.
- , “Bir Millet Dağılıp Yok Olmadan Nasıl Korunabilir?”, *Çınaraltı*, C.1, S.6, 13 Eylül 1941, s. 4, 5.
- , “Biz Küçük Bir Millet Değiliz”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5 Eylül 1942, s. 4.
- , “Büyük Türk Milliyetçisi ve Vatansever Namık Kemal”, *Çınaraltı*, C.1, S. 21, 27 Birinci Kanun 1941, s. 4, 5.
- , “Coğrafi Türk Birliği”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14 Mart 1942, s. 4, 5.
- , “Çınaraltı Ansiklopedisi: İran”, *Çınaraltı*, C.1, S.5, 6 Eylül 1941, s.12,13.
- , “Çınaraltı Ansiklopedisi: Petrol Meselesi”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 4, 30 Ağustos 1941, s. 12, 13.
- , “Çınaraltı Ansiklopedisi: Ukrayna”, *Çınaraltı*, C. 1, S.8, 27 Eylül 1941, s.13.
- , “Çınaraltı Ansiklopedisi: Yahudiler”, *Çınaraltı*, C.1, S.6, 13 Eylül 1941, s.11.
- , “Çocuklarımızın Terbiyesi”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 4.
- , “Devlet, Ümmet ve Millet”, *Çınaraltı*, C. 1, S.8, 27 Eylül 1941, s. 4.
- , “Dış Memleketlerde Türklerin Acınacak Hallerine Dair”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 30, 28 Şubat 1942, s. 4, 7.
- , “Dünya Tarihinde Türklük”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 45, 1 Ağustos 1942, s. 4.

- , "İdeale Doğru", *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 4.
- , "Kafkasya'ya Dair Bir Yazı", *Çınaraltı*, C. 3, S. 56, 17 Birinci Teşrin 1942, s. 4, 15.
- , "Milletleri Yıkan İki Büyük Tehlike: Gaflet ve Tefrika", *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 4.
- , "Milli Tarihimizi Tetkik Ederken...", *Çınaraltı*, C. 2, S. 40, 27 Haziran 1942, s.4.
- , "Milliyetçiliğe Kimler Ve Niçin Muhalefet Ederler?", *Çınaraltı*, C. 1, S.7, 20 Eylül 1941, s. 4.
- , "Milliyetçilik Neden Lazımdır?", *Çınaraltı*, C. 1, S. 24, 17 İkinci Kanun 1942, s. 4.
- , "Osmanlı İmparatorluğu Tarihinde İlk Rüşvet", *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 4.
- , "Şimal ve Kırım Türkleri Tatar mıdır?", *Çınaraltı*, C. 1, S.25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 4.
- , "Taze Türk Kanının Telkih Kudreti", *Çınaraltı*, C. 2, S. 41, 4 Temmuz 1942, s. 4.
- , "Türkçülük Programı 1", *Çınaraltı*, C. 1, S. 26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 4.
- , "Türkçülük Programı 2", *Çınaraltı*, C. 2, S. 27, 7 Şubat 1942, s. 4.
- , "Türkçülük Programında Dil Meselesi", *Çınaraltı*, C. 2, S. 28, 14 Şubat 1942, s. 4, 5.
- , "Türkçülük ve Milliyetçilik", *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 23 Ağustos 1941, s. 4.
- , "Türkçülük, Milliyetçilik", *Çınaraltı*, C. 1, S.23, 10 İkinci Kanun 1942, s. 4.
- , "Vazife Aşkı", *Çınaraltı*, C. 1, S. 11, 18 Birinci Teşrin 1941, s. 4.

- , “Ziya Gökalp’ta Türkçülük Temayülleri Nasıl Doğdu?”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 12, 25 Birinci Teşrin 1941 Ziya Gökalp Nüshası, s. 4.
- G., S., “Kitapçılarla Konuştuk”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 95, Tarihsiz, s. 8, 10.
- Genelkurmay Askeri Tarih Ve Stratejik Etüt Başkanlığı, *Türk Asker Büyükleri Ve Zaferleri Serisi No: 15 İsmet İnönü*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1987.
- , “Ne Diyorlar? Türkçülüğe Dair Anketimiz”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 94, 10 Temmuz 1943, s. 8, 9, 10.
- , “Türkçülüğe Dair Anketimiz”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 94, 10 Temmuz, 1943, s. 8, 10.
- Giz, Adnan, “25 Sene Evvel Bugün: Atatürk, Samsun’a Ayak Bastığı Gün İstanbul Ne Halde İdi?”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 139, 20 Mayıs 1944, s. 6, 7.
- , “Alemdar’ı Teshir Eden Kadı”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 123, 29 Son Kanun 1943, s. 6, 7.
- , “Avrupa’nın İlk Cumhuriyet İnkılâbı İstanbul’da Nasıl Karşılandı?”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 110, 30 Birinci Teşrin 1943, s. 6, 7, 14, 15.
- , “Büyük Türk Hükümdarı Baybars”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 117, 18 Birinci Kanun 1943, s. 9, 10, 13.
- , “Cem Sultan’ın Kızı”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 124, 5 Şubat 1944, s. 6, 7, 11, 15.
- , “Cumhuriyetin 20. Yılına Kutlarken 4 Asrın Mukayesesi: 1643-1743-1843-1943 Yıllarında Türkiye”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 111, 6 İkinci Teşrin 1943, s. 8, 9, 10, 15.
- , “Evliya Çelebi ve Avusturya İmparatorluğu”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 130, 18 Mart 1944, s. 9, 10.
- , “Evliya Çelebi Viyana’da 1”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 128, 4 Mart 1944, s. 9, 10, 11.
- , “Evliya Çelebi Viyana’da 2”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 129, 11 Mart 1944, s. 6, 7, 12, 13.
- , “Geçen Asrın İki Müthiş Veziri: Hakkı ve İzzet Paşalar”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 122, 22 Son Kanun 1944, s. 6, 7, 12, 15.

- , “Kalem ve Kılıç”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 145, 8 Temmuz 1944, s. 12, 13.
- , “Kanuni Devrinin En Meşhur Serhat Beyi: Bosna Kahramanı Gazi Hüsrev Bey”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 120, 8 Son Kanun 1944, s. 6, 7, 10, 11, 14.
- , “Kanuni Devrinin Serhat Hikâyeleri”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 119, 1 Son Kanun 1944, s. 6, 7, 12, 13.
- , “Lala Mehmet Paşa ve Kral Boçkay: Türk Macar Birliğinin Yarım Kalmış Hikâyesi” *Çınaraltı*, C. 5, S. 126, 19 Şubat 1944, s. 9, 10, 11.
- , “Londra’da İlk Türk Elçisi”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 113, 20 İkinci Teşrin 1943, s. 8, 9, 13.
- , “Muhteşem Süleyman’ın Son Günleri”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 85, 8 Mayıs 1943, s. 6, 7, 15.
- , “Okuma Bilmeyen Sadrazamlar 1”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 142, 17 Haziran 1944, s. 12.
- , “Okuma Bilmeyen Sadrazamlar 2”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 143, 24 Haziran 1944, s. 12, 13.
- , “Ortaçağ ve Türkler”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 98, 7 Ağustos 1943, s. 6, 7, 15.
- , “Osmanlı İmparatorluğu’nun Kötü Mirası”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 109, 23 Birinci Teşrin 1943, s. 6, 7, 12, 15.
- , “Osmanlı Tarihinde Islahat Raporları”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 112, 13 İkinci Teşrin 1943, s. 8, 9, 11, 15.
- , “Sadaret Makamında Son Hadımlar 1”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 140, 27 Mayıs 1944, s. 12, 13.
- , “Sadaret Makamında Son Hadımlar 2”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 141, 3 Haziran 1944, s. 12.
- , “Sadrazamlar 1: Bir Sadrazam Nasıl Seçilirdi?”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 131, 25 Mart 1944, s. 8, 9, 10.

- , “Sadrazamlar 2: Sadrazamların Milliyeti”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 132, 1 Nisan 1944, s. 6, 14, 15.
- , “Sadrazamlar 3: Sadaret Rekoru”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 133, 8 Nisan 1944, s. 6, 13, 14, 15.
- , “Sadrazamlar 4: En Kısa Sadaretler”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 134, 15 Nisan 1944, s. 12, 13.
- , “Sadrazamlar 5: Sadaret Pirleri”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 135, 22 Nisan 1944, s. 12, 13, 15.
- , “Sadrazamlar 6: İhtiyar Köprülü”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 136, 29 Nisan 1944, s. 12, 13, 15.
- , “Sadrazamlar 7: Hadım Sadrazamlar”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 137, 6 Mayıs 1944, s. 13, 14.
- , “Serhat Hikâyeleri 1”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 114, 27 İkinci Teşrin 1943, s. 9, 10, 13.
- , “Serhat Hikâyeleri 2: Başını Vermeyen Şehit”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 116, 11 Birinci Kanun 1943, s. 7, 10, 15.
- , “Tarih Muhakemesinde Sultan Hamit”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 127, 26 Şubat 1944, s. 10, 11, 12, 13.
- , “Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler 1” *Çınaraltı*, C. 4, S. 84, 1 Mayıs 1943, s. 11, 12, 15.
- , “Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler 2: İhtişam Merakı ve Saltanat Kavgası” *Çınaraltı*, C. 4, S. 87, 22 Mayıs 1943, s. 12, 13.
- , “Tarihte Türk Ahlakına Yapılan Yabancı Tesirler 3: Kanlı Taç” *Çınaraltı*, C. 4, S. 88, 29 Mayıs 1943, s. 14, 15.
- , “Tarihte Türk Tipi”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 108, 16 Birinci Teşrin 1943, s. 7, 10, 11.
- , “Trablusgarp ve Turgut Reis”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 92, 26 Haziran 1943, s. 6, 7, 15.

- , “Turan Şah ve Saint Louis 1: Yedinci Haçlı Seferi Nasıl Başlamıştı?”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 105, Tarihsiz, s. 6, 7, 12.
- , “Turan Şah ve Saint Louis 2: Mansure Zaferi ve Fransa Kralının Esrarı”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 106, Tarihsiz, s. 10, 11, 15.
- , “Turan Şah ve Saint Louis: Kölemenlerin İsyanı”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 107, 9 Birinci Teşrin, s. 6, 7, 10.
- , “Türk Rönesansı Ne Zaman Başladı?”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 97, 31 Temmuz 1943, s. 6, 7.
- , “Türk Sanatında Bahar”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 138, 13 Mayıs 1944, s. 13, 14.
- , “Türk Soyundan Gelmeyen Türk Büyükleri İçin Ne Düşünebiliriz”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 93, 3 Temmuz 1943, s. 4, 5, 14.
- , “Türk Tarih ve Gençlik”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 89, Tarihsiz, s. 6, 7, 13.
- , “Türk Tarihi Hakkında Sakat Görüşler ve Maarif Vekilinin Nutku”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 115, 4 Birinci Kanun 1943, s. 8, 9, 11, 12.
- , “Türk Tarihinin Şeref Galerisi”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 83, 24 Nisan 1943, s. 8, 10, 15.
- , “Yıldırım’ın Oğulları 1”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 90, Tarihsiz, s. 13, 14, 15.
- , “Yıldırım’ın Oğulları 2”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 91, 19 Haziran 1943, s. 6, 7, 15.
- Giz, Hasan Adnan, “Büyük Türk Denizcisi Cezayirli Hasan Paşa Bir Suikasta mı Kurban Gitti?”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 81, 10 Nisan 1943, s. 6, 7.
- , “Mehterhane: Eski Türk Ordularında Askeri Mızıkası””, *Çınaraltı*, C. 3, S. 80, 3 Nisan 1943, s. 6, 7, 14.
- , “Tarihte Türk Ahlakının Üstün Vasıfları”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 79, 27 Mart 1943, s. 4, 5.
- Gökalp, Ziya, “Çınaraltı”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 12, 25 Birinci Teşrin 1941, s. 6.

- , “Millet Nedir”, *Çınaraltı*, S. 3, 31 Mart 1948, s. 10, 11.
- , “Türk Esatirinden: Dokuz Oğuz Menkıbesi”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 14, 8 İkinci Teşrin 1941, s. 11, 12.
- Gökbilgin, Tayyip, “Fatih Ayasofya’da”, *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul’un Fethi Sayısı, s. 6.
- , “Fatih Devri: Fatih ve Balkan Siyasetinin Menşeleri 1”, *Çınaraltı*, S. 7, 28 Nisan 1948, s. 7, 13.
- , “Fatih Devri: Fatih ve Balkan Siyasetinin Menşeleri 2”, *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 6, 11.
- , “Fatih Devri: Fatih’in Birinci Hükümdarlığı Sırasında Balkan Meseleleri”, *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 6.
- Gürkan, Kazım İsmail, “Doğru Tarih”, *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 4.
- , “İrkin Sıhhat Davası 1”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 5.
- , “İrkin Sıhhat Davası 2”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 6, 13 Eylül 1941, s. 6.
- Haytoğlu, Ercan, “1945’te Çok Partili Siyasi Hayata Geçişte Bir İlk: Milli Kalkınma Partisi”, *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2014.
- Horasanlı, S., “Türkçülük ve Kadınlarımız”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 27, 7 Şubat 1942, s. 14.
- (...), “İkinci İnönü Zaferi”, *Çınaraltı*, S. 3, 31 Mart 1948, s. 9.
- K., A. N., “Rusya’daki Türklere Dair İki Mühim Tetkik”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 64, 12 Birinci Kanun 1942, s. 13.
- Kılıç, Al Temur, “Bizim Ütopiamız”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 22 Ağustos 1941, s. 13.
- , “Genç İrkdaşlara”, *Çınaraltı*, C.1, S. 8, 27 Eylül 1941, s.10.
- , “Harp”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 6.
- , “Türkçülük: Ütopiamızın İdeolojisi”, *Çınaraltı*, C.1, S. 5, 6 Eylül 1941, s. 11.

- Koçu, Reşat Ekrem, “Unutulmuş Kahramanlar!”, *Çınaraltı*, S. 2, 24 Mart 1948, s. 6, 14.
- Koday, M. K., “Şarki Türkistan: Çin Eli”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 56, 17 Birinci Teşrin 1942, s. 10, 12, 15.
- (...), “Komünistlik Dünyaya Yayılmaya Nasıl Çalışıyor?”, *Çınaraltı*, S. 8, 5 Mayıs 1948, s. 7.
- Korkut, Şerif, “Türkçülüğümüze Dair”, *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 10.
- Kuntay, Mithat Cemal, “Kostantiniye Fatih’inden Satırlar”, *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul’un Fethi Sayısı, s. 9.
- , “Mezarsız İmparatorluk”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 86, 15 Mayıs 1943, s. 3.
- Mermi, M., “Orta Çağ ve Biz: Türk Cemiyetinin Orta Çağı Ne Zaman Başlıyor ve Ne Zaman Sona Eriyor?” *Çınaraltı*, C. 4, S. 87, 22 Mayıs 1943, s. 10, 11.
- , “Tarih ve Biz”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 96, 24 Temmuz 1943, s. 6, 7.
- (...), “Namık Kemal Fatih’i ve Fethi Anlatıyor” *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul’un Fethi Sayısı, s. 2.
- O., S. O., “En Büyük Tehlike: Tan Gazetesi”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 93, 3 Temmuz 1943, s. 6, 7.
- , “Görüşler: İnsaniyetçilik”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 125, 12 Şubat 1944, s. 7.
- , “Koynumuzda Beslediklerimiz! Bir Hıyanet ve Nankörlük Vesikası 1”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 106, Tarihsiz, s. 6, 7, 12.
- , “Koynumuzda Beslediklerimiz! Bir Hıyanet ve Nankörlük Vesikası 2”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 107, 9 İkinci Teşrin 1943, s. 8, 9, 10.
- , “Türk Kadını! Kocanın Bir Zevk Oyunağı Değil Hayat, İş ve İdeal Arkadaşsın!”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 77, 13 Mart 1943, s. 9.
- Orhon, Orhan Seyfi, “19 Mayıs Nutku”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 140, 27 Mayıs 1944, s. 3.

- , "23 Nisan Bayramı", *Çınaraltı*, C. 4, S. 83, 24 Nisan 1943, s. 3.
- , "30 Ağustos Zafer Bayramı", *Çınaraltı*, C. 1, S.4, 30 Ağustos 1941, s.3.
- , "30 Ağustos'un Anlamı", *Çınaraltı*, C. 4, S. 101, 28 Ağustos 1943, s. 3.
- , "Anadoluculuk", *Çınaraltı*, C. 2, S. 51, 12 Eylül 1942, s. 3.
- , "Asıl Mesele", *Çınaraltı*, C. 1, S. 22, 3 İkinci Kanun 1942, s. 3.
- , "Atatürk Sevgisi", *Çınaraltı*, C. 1, S.14, 8 İkinci Teşrin 1941 Atatürk Nüshası, s. 3.
- , "Atatürk ve Bayrak", *Çınaraltı*, C. 6, S. 139, 20 Mayıs 1944, s. 3.
- , "Atatürk", *Çınaraltı*, C. 3, S. 59, 7 İkinci Teşrin 1942, s. 3.
- , "Beş Yüzüncü Yıl", *Çınaraltı*, C. 2, S. 40, 27 Haziran 1942, s. 3.
- , "Büyük Millet-Küçük Millet", *Çınaraltı*, C. 5, S. 113, 20 İkinci Teşrin 1943, s. 3.
- , "Büyük Vatanseverlik, Küçük Vatanseverlik", *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 3.
- , "Cumhuriyet Bayramı", *Çınaraltı*, C.1, S.13, 1 İkinci Teşrin 1941, s.3.
- , "Devletler Arası Hukuku", *Çınaraltı*, C. 4, S. 99, 14 Ağustos 1943, s. 3.
- , "Dini Reform", *Çınaraltı*, C. 2, S. 41, 4 Temmuz 1942, s. 3.
- , "Güzel Türkiye", *Çınaraltı*, C. 3, S. 81, 10 Nisan 1943, s. 3.
- , "Hafızasız Bir Millet", *Çınaraltı*, C. 4, S. 82, 17 Nisan 1943, s. 3.
- , "Halkevleri", *Çınaraltı*, C. 2, S. 30, 28 Şubat 1942, s. 3.

- , “Her Tehlikeye Karşı...”, *Çınaraltı*, C. 1, S.18, 6 Birinci Kanun 1941, s. 1.
- , “İrkçılığa Dair”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 116, 11 Birinci Kanun 1943, s. 3.
- , “İdeal”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 1, 9 Ağustos 1941, s. 3.
- , “Japonya ve Biz”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 69, 16 İkinci Kanun 1943, s. 3.
- , “Köy Enstitüleri”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 121, 15 Son Kanun 1944, s. 3.
- , “Kuva-yı Milliyeciler Ruhu!”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 3.
- , “Medeniyet ve Hars”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 25, 24 İkinci Kanun 1942, s. 3.
- , “Milli Adalet”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 61, 21 İkinci Teşrin 1942, s. 3.
- , “Milli Birlik”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 137, 6 Mayıs 1944, s. 3.
- , “Milli Şefi Dinlerken...”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 35, 23 Mayıs 1942, s. 3.
- , “Osmanlılığın Döküntüleri”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 104, Tarihsiz, s. 3.
- , “Taklit Devri”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 136, 29 Nisan 1944, s. 3.
- , “Tarihten Bir Ders”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 3, 4.
- , “Türk Aristokrasisi”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 124, 5 Şubat 1944, s. 3.
- , “Türkçülere İftira”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 135, 22 Nisan 1944, s. 3.
- , “Türkçülüğün Amentü’sü Şu Olmalıdır:”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 17, 29 İkinci Teşrin, 1941, s. 1.

- , “Türkçülük Düşmanlarına”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 94, 10 Temmuz 1943, s. 3.
- , “Türkçülük ve Din”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 3.
- , “Türkiye Cumhuriyeti”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 57, 24 Birinci Teşrin 1942, s. 3.
- , “Türkiye’nin Üstünlüğü”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 65, 19 Birinci Kanun 1942, s. 3.
- , “Yaratıcı Fikir”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 23, 10 İkinci Kanun 1942, s. 3.
- , “Yeni Yıl”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 67, 2 İkinci Kanun 1943, s. 3.
- , “Yirminci Yıl”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 110, 30 Birinci Teşrin 1943, s. 3.
- , “Ziya Gökalp”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 12, 25 Birinci Teşrin 1941 Ziya Gökalp Nüshası, s. 3.
- Orkun, Hüseyin Namık, “Abdülkayyum Nasırı”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 53, 26 Eylül 1942, s. 5.
- , “Anadolu’da Hun Türkleri”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 103, Tarihsiz, s. 3.
- , “Attila”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 40, 27 Haziran 1942, s. 7.
- , “Bir Uygur Efsanesi”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5 Eylül 1942, s. 10, 11.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 1”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 4, 30 Ağustos 1941, s. 8, 9.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 2”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 8, 27 Eylül 1941, s.8, 9.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 3”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 5, 6.

- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 4”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 11, 18
Birinci Teşrin 1941, s. 8, 9.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 5”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 13,
İkinci Teşrin 1941, s. 10, 11.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 6”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 14, 8
İkinci Teşrin 1941, s. 6, 7.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 7”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 16, 22
İkinci Teşrin 1941, s. 11, 12.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 8”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 17, 29
İkinci Teşrin 1941, s. 5, 6.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 9”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 18, 6
Birinci Kanun 1941, s. 8, 9.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 10”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 19, 13
Birinci Kanun 1941, s. 15.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 11”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 20, 20
Birinci Kanun 1941, s. 9, 10.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 12”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 21, 27
Birinci Kanun 1941, s. 14, 15.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 13”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 23, 10
İkinci Kanun 1942, s. 9, 10.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 14”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 29, 21
Şubat 1942, s. 8, 9.
- , “Bugünkü Türkçülüğün Esasları 15: Dil İnkılâbı: Ciddi İlim
Adamlarından Müteşekkil Bir Dil Heyeti Kurulmalıdır!”, *Çınaraltı*, C. 2, S.
31, 7 Mart 1942, s. 8, 9.
- , “Büyük Türkiye: Marco Polo’nun Meşhur Seyahatnamesi”,
Çınaraltı, C. 4, S. 95, Tarihsiz, s. 6.
- , “Cenubi Anadolu Yürüklerinin Etnoantropolojik Tetkiki”,
Çınaraltı, C. 2, S. 38, 13 Haziran 1942, s. 6, 7.

- , “Dünya Tarihinde Türkler 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 69, 16 İkinci Kanun 1943, s. 10, 11.
- , “Dünya Tarihinde Türkler 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 70, 23 İkinci Kanun 1943, s. 10.
- , “Eski Türklerde Bayrak 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28 İkinci Teşrin 1942, s. 4.
- , “Eski Türklerde Bayrak 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 64, 12 Birinci Kanun 1942, s. 6.
- , “Eski Türklerde İsim Kutsiyeti”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 60, 14 İkinci Teşrin 1942, s. 5.
- , “Eski Türklerde İsim Verme Âdeti”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 57, 24 Birinci Teşrin 1942, s. 13, 15.
- , “Eski Türklerde Yıldırım Harbi”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 9, 4 Birinci Teşrin 1941, s. 5, 6.
- , “İrk Meselesi: Bize Bu İşte Düşen Vazifeler”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14 Mart 1942, s. 10.
- , “İki Önemli Nutuk Münasebetiyle: Bilgilerimizin Amacı Türklük Olmalıdır” , *Çınaraltı*, C. 2, S. 38, 13 Haziran 1942, s. 4, 10.
- , “Milli Benlik”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 6.
- , “Milli Efsanelerimizden: Dünyanın Yaradılışı”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 6, 13 Eylül 1941, s. 8, 9, 10.
- , “Milli Türk Destanlarından: Zoya Tülek”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 23 Ağustos 1941, s. 8, 9, 10, 11.
- , “Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 71, 30 İkinci Kanun 1943, s. 6.
- , “Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 74, 20 Şubat 1943, s. 11.
- , “Soyadlarımız”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 51, 12 Eylül 1942, s. 4.

- , “Soyadlarına Dair”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 59, 7 İkinci Teşrin 1942, s. 5, 13.
- , “Taç Giydirilen Millet”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 5, 6.
- , “Tarih Kurumunun Mühim Bir Eseri”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 66, 26 Birinci Kanun 1942, s. 10, 15.
- , “Tarih Vesikaları”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 33, 21 Mart 1942, s. 10, 11.
- , “Türk İdealine Hizmet Edenler 1: Bagatur Tanhu”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 5.
- , “Türk İdealine Hizmet Edenler 2: Yoluğ Teğın”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 41, 4 Temmuz 1942, s. 9.
- , “Türk İdealine Hizmet Edenler 3: Alparıslan”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 42, 11 Temmuz 1942, s. 8.
- , “Türk İdealine Hizmet Edenler 4: Babur”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 43, 18 Temmuz 1942, s. 7.
- , “Türk İdealine Hizmet Edenler 5: Ebulgazi Bahadır Han”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 44, 25 Temmuz 1942, s. 9.
- , “Türk İdealine Hizmet Edenler 6: Kaşgarlı Mahmut”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 46, 8 Ağustos 1942, s. 9.
- , “Türk İdealine Hizmet Edenler 7: Ali Şır Nevai”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 47, 15 Ağustos 1942, s. 11.
- , “Türk İdealine Hizmet Edenler 8: Şahabettin Mercani ”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 48, 22 Ağustos 1942, s. 7.
- , “Türk Medeniyet Tarihinden 1: Mendil”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 34, 28 Mart 1942, s. 9.
- , “Türk Medeniyet Tarihinden 2: Matbaa”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 35, 23 Mayıs 1942, s. 10.
- , “Türk Medeniyetinden Sahifeler: Türklerde Çiçekçilik”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 7.

-----, “Yavuz’un İdeali”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 86, 15 Mayıs 1943, s. 5, 6.

Ortaç, Yusuf Ziya, “30 Ağustos”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 49, 29 Ağustos 1942, s. 12.

-----, “Amerika’da İhtilal”, *Çınaraltı*, S. 6, 21 Nisan 1948, s. 3.

-----, “Biz Türk’üz Türkçüyüz!”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 46, 8 Ağustos 1942, s. 3.

-----, “Fatih Divanı”, *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul’un Fethi Sayısı, s. 7.

-----, “Gençlik ve Çınaraltı”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 5, 06 Eylül 1941, s. 3.

-----, “Hasan Tahsin”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5 Eylül 1942, s. 3.

-----, “Her Şeyin Üstünde”, *Çınaraltı*, S. 1, 17 Mart 1948, s. 3.

-----, “Solculuk Komünistleri”, *Çınaraltı*, S. 2, 24 Mart 1948, s. 9.

Özcan, Ahmet, *Türkiye’de Popüler Tarihçilik 1908-1960*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2011.

Özlük, Nuran, *Çınaraltı Dergisi Sistemik İndeks*, Akademik Kitaplar Yayınları, İstanbul, 2010.

Rivoire, Georges, Çev. B., V., “Türkiye’nin Durumu”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 111, 6 İkinci Teşrin 1943, s. 12, 13.

Safa, Peyami, “1 ve 2 Numaralı Düşman!”, *Çınaraltı*, S. 7, 28 Nisan 1948, s. 5.

-----, “Atatürk Diktatör Değildi”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 14, 8 İkinci Teşrin 1941, Atatürk Nüshası, s. 4.

-----, “Avrupa Birliği Hayali”, *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 5.

-----, “Avrupa Medeniyeti Yıkılıyor mu?”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 45, 1 Ağustos 1942, s. 5.

-----, “Bolşevizm, Troçkizm ve Anarşist Komünizm”, *Çınaraltı*, S. 6, 21 Nisan 1948, s. 5.

-----, “Dışarıda ve İçeride Milli Ekonomi”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 57, 24 Birinci Teşrin 1942, s. 5.

- , “Harbin Sebebi Milliyetçilik midir?”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 53, 26 Eylül 1942, s. 4.
- , “İlim Karşısında Milliyetçilik 3: Tarih ve Milliyetçilik”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 37, 6 Haziran 1942, s. 6, 7.
- , “İnsan Yok, Millet Var”, *Çınaraltı*, C. 1, S.4, 30 Ağustos 1941, s.5.
- , “Onlarla Beraber ve Onlardan Ayrı Olduğumuz Esaslar”, *Çınaraltı*, S. 2, 24 Mart 1948, s. 5.
- , “Rusçuluk ve Türkçülük”, *Çınaraltı*, S. 5, 14 Nisan 1948, s. 5.
- , “Sınıf ve Millet”, *Çınaraltı*, S. 3, 31 Mart 1948, s. 5.
- , “Sosyalizm ve Milliyetçilik”, *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 5.
- , “Toyluk Devrimiz”, *Çınaraltı*, S. 4, 7 Nisan 1948, s. 5.
- Sançar, Nejdet, “Alp Arslan”, *Çınaraltı*, C.1, S. 26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 9.
- , “Aydınöğlü Umur Bey”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 43, 18 Temmuz 1942, s. 8, 9.
- , “Cengiz Han”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 16, 22 İkinci Teşrin 1941, s. 12.
- , “Dün ve Dünü İnkâr Edenler”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 23 Ağustos 1941, s. 14.
- , “Gazi Osman Paşa”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 61, 21 İkinci Teşrin 1942, s. 12, 13.
- , “İrkımızın Kahramanları 1: Birinci Kılıç Arslan”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 11, 12.
- , “İrkımızın Kahramanları 10: Yavuz Selim”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 36, 30 Mayıs 1942, s. 9.
- , “İrkımızın Kahramanları 11: Turgut Paşa”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 41, 4 Temmuz 1942, s. 8, 9.

- , "İrkımızın Kahramanları 12: Tomris", *Çınaraltı*, C. 2, S. 51, 12 Eylül 1942, s. 7.
- , "İrkımızın Kahramanları 13: Küçük Mehmet Beğ", *Çınaraltı*, C. 3, S. 56, 17 Birinci Teşrin 1942, s. 6.
- , "İrkımızın Kahramanları 14: Çiçi Yabgu", *Çınaraltı*, C. 3, S. 57, 24 Birinci Teşrin 1942, s. 12.
- , "İrkımızın Kahramanları 15: Fatih", *Çınaraltı*, C. 3, S. 58, 31 Birinci Teşrin 1942, s. 12.
- , "İrkımızın Kahramanları 16: Ket Buga", *Çınaraltı*, C. 3, S. 69, 16 İkinci Kanun 1943, s. 13.
- , "İrkımızın Kahramanları 17: Alp Er Tunga", *Çınaraltı*, C. 3, S. 73, 13 Şubat 1943, s. 10.
- , "İrkımızın Kahramanları 2: Kül Tigin", *Çınaraltı*, C. 1, S. 8, 27 Eylül 1941, s. 5,6.
- , "İrkımızın Kahramanları 3: Burak Reis", *Çınaraltı*, C. 1, S. 14, 8 İkinci Teşrin 1941, s. 7, 13.
- , "İrkımızın Kahramanları 4: İlteriş Kutluk Kağan", *Çınaraltı*, C. 1, S. 18, 6 Birinci Kanun 1941, s. 13.
- , "İrkımızın Kahramanları 5: Kürşat", *Çınaraltı*, C. 1, S. 19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 3.
- , "İrkımızın Kahramanları 6: Mete Yabgu", *Çınaraltı*, C. 2, S. 27, 7 Şubat 1942, s. 9, 10.
- , "İrkımızın Kahramanları 7: Topal Osman", *Çınaraltı*, C. 2, S. 28, 14 Şubat 1942, s. 5.
- , "İrkımızın Kahramanları 8: Barbaros Hayrettin", *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14 Mart 1942, s. 8, 9.
- , "İrkımızın Kahramanları 9: Aksak Temür", *Çınaraltı*, C. 2, S. 35, 23 Mayıs 1942, s. 9, 10.
- , "İkinci Murat", *Çınaraltı*, C. 3, S. 77, 13 Mart 1943, s. 10, 11.

- , “Milli Ananelerimiz”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 78, 20 Mart 1943, s. 4, 5.
- , “Nadir Şah”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 37, 6 Haziran 1942, s. 8, 9.
- , “Türk Kahramanlığından Örnekler”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 13, 1 İkinci Teşrin 1941, s. 7, 8.
- , “Türk Kahramanlıkları 1”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28 İkinci Teşrin 1942, s. 6, 7.
- , “Türk Kahramanlıkları 2”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 66, 26 Birinci Kanun 1942, s. 5.
- , “Üç Büyük Yıldönümü”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 48, 22 Ağustos 1942, s. 12.
- Seyfettin, Ömer, “Bir Çocuk Nasıl Milliyetperveri Olur?”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7 Mart 1942, s. 5.
- , “Türk’ün İstikbali”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7 Mart 1942, s. 5.
- Soysal, Abdullah Zihni, “Birinci Mengli Giray Han”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 46, 8 Ağustos 1942, s. 6.
- , “Hacı Selim Giray Han”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5 Eylül 1942, s. 13.
- Şadan, İzzettin, “Türklerde Yaratma Kabiliyeti ve Orhun Abideleri”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 140, 27 Mayıs 1944, s. 6, 7.
- Şahingiray, “Türkçülük ve Emperyalizm”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 68, 9 İkinci Kanun 1943, s. 6.
- Şapolyo, Enver Behnan, “Eski Bir Türk Menkıbesi: Gök Bayrak”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 73, 13 Şubat 1943, s. 12, 13.
- , “Eski Devirlerde Türk Maliyesinin Tarihçesi”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 75, 27 Şubat 1943, s. 10, 11.
- , “Esnaf Çarşıları ve Kahveler”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 146, 15 Temmuz 1944, s. 10, 11.

- , “Gedik Ahmet Paşa ve Otrant’ın Zaptı: Kızılelma Neresidir?”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 106, Tarihsiz, s. 6, 7, 12.
- , “Kızkulesi: Osmanlılar Devrinde Üsküdar Sahilleri”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 120, 8 Son Kanun 1944, s. 8, 9, 10, 14.
- , “Niğbolu Zaferi ve Korkusuz Jan”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 93, 3 Temmuz 1943, s. 12, 13.
- , “Osmanlı İmparatorluğu’nda Dış Ticaret ve Ecnebilere Verilen İmtiyazlar”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 53, 26 Eylül 1942, s. 10, 11.
- , “Osmanlı İmparatorluğu’nda Esnaf Teşkilatı: Esnaf Kâhyaları ve Lonca”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 65, 19 Birinci Kanun 1942, s. 11, 12.
- , “Osmanlı İmparatorluğu’nda Kuruculuk Divanı”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 68, 9 İkinci Kanun 1943, s. 10, 15.
- , “Osmanlı Saray Teşkilatından Babüssaade ve Darüssaade Ağaları”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 98, 7 Ağustos 1943, s. 11, 12.
- , “Osmanlı Tarihinde Divan-ı Hümayun: Kubbealtı Vezirleri”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28 İkinci Teşrin 1942, s. 10, 11.
- , “Preveze Muharebesi 404. Yıl Dönümü Münasebetiyle”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 55, 10 Birinci Teşrin 1942, s. 6, 7.
- , “Ramazan Konuşmaları: Türklerde Mahyacılık: Eski Ramazan Adetlerinden”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 105, Tarihsiz, s. 8, 13, 15.
- , “Saray Teşkilatından: Enderun ve Birun Ağaları”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 103, Tarihsiz, s. 12, 13.
- , “Tarihi Hatalar: Viyana Bozgunu: Kara Mustafa Paşa’nın Başı”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 87, 22 Mayıs 1943, s. 6, 7.
- , “Türk Askeri Teşkilatında Devşirmeler”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 88, 29 Mayıs 1943, s. 10, 11.
- , “Türk Askeri Teşkilatında: Pençik, Acemioğlan, Civelek”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 95, Tarihsiz, s. 11, 12.
- , “Türk Medeniyet Tarihinde Veziriazam-Sadrazamlar”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 74, 20 Şubat 1943, s. 12, 13, 15.

- , “Türk Medeniyet Tarihinden: Türklerde Ulema Sınıf”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 79, 27 Mart 1943, s. 13, 14.
- , “Türk Saraylarında Cariyelerin Hayatı: Haremi Hümayun Adetleri”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 110, 30 Birinci Teşrin 1943, s. 10, 11.
- , “Türk Tarihinden: Yavuz Sultan Selim ve İbni Kemal”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 80, 3 Nisan 1943, s. 10, 11.
- , “Türk Ticaret Tarihinde: Osmanlı İmparatorluğu’nda İaşe Teşkilatı (XVI-XIX. Asırlar)”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 49, 29 Ağustos 1942, s. 10, 11.
- , “Yeni Seçim Dolayısıyla: Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşu”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 72, 6 Şubat 1943, s. 12, 13.
- Şener, Ali Fuat, “Türkçülük Nedir?”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 23, 10 İkinci Kanun 1942, s. 2.
- Tekindağ, Şahabettin, “Donanmasının Haliç’e İndirilmesi ve Hristiyan Gemileri Tarafından Yakılmak Teşebbüsü”, *Çınaraltı*, S. 10, 26 Mayıs 1948 İstanbul’un Fethi Sayısı, s. 4, 5, 14.
- , “İstanbul Muhasarasından Bir Safha: Son Hücum”, *Çınaraltı*, S. 9, 12 Mayıs 1948, s. 8, 11.
- , “Türk’ün Savaş Destanlarından: Niğbolu”, *Çınaraltı*, S. 7, 28 Nisan 1948, s. 10, 13.
- Togan, Zeki Velidi, “Göktürk Paraları”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 128, 4 Mart 1944, s. 6.
- , “Kırım Tarihine Bir Bakış”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 20, 20 Birinci Kanun 1941, s. 15.
- , “Temur Bey’in Uygurca Bir Kitabesi”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 117, 18 Birinci Kanun 1943, s. 6.
- , “Temur’un Mezarı”, *Çınaraltı*, C. 1, S.2, 16 Ağustos 1941, s.10.
- Tonga, N., *Çınaraltı Dergisi Etrafında Oluşan Edebi Muhit, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Ankara, 2004.*

Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük* (8. bs.), TDK Yayınları, Ankara, 1998, C. 2, s. 1817.

Uçarol, Rifat, *Siyasi Tarih (1789-2001)*, Der Yayınları, İstanbul, 2008.

Unaner, İhsan, “Bizim Güzidelerimiz”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 122, 22 Son Kanun 1944, s. 11.

Ülkütaşır, M. Şakir, “Alparslan”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 63, 5 Birinci Kanun 1942, s. 6, 7.

Varoğlu, Hamdi, “Komünizm Dünyaya Yayılmaya Nasıl Çalışıyor?”, *Çınaraltı*, S. 5, 14 Nisan 1948, s. 4.

-----, “Komünizm ve Dünya Mücadelesi”, *Çınaraltı*, S. 6, 21 Nisan 1948, s. 9.

Yalgın, Rıza, “Çok Güzel ve Mamur Bir Şehir: Nevşehir”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 134, 15 Nisan 1944, s. 6, 7.

-----, “Diyarbakır ve Dicle”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 49, 29 Ağustos 1942, s. 6, 7.

-----, “Eski ve Yeni Malatya”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 75, 27 Şubat 1943, s. 6, 7.

-----, “İznik’te Kırgızlar, Özbekler, Selçuklular”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 45, 1 Ağustos 1942, s. 9.

-----, “Sayın Türk Dili Kurumuna Armağan: Anadolu’da Türk Yazıtları Var mı?”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 54, 3 Birinci Teşrin 1942, s. 8,9.

Yinanç, Mükrimin Halil, “Sultan Süleyman’ın Büyüklüğü”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 64, 12 Birinci Kanun 1942, s. 5.

Yöntem, Ali Canip, “Küçük Fakat Olgun Bir Tarih Kitabı: Netayicü’l-Vukuat”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 91, 19 Haziran 1943, s. 11.

-----, “Milli Tarihimizde Fenerbahçe Mesiresi”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 90, Tarihsiz, s. 8, 9, 10.

<http://www.tarihyazimi.org/arsiv/tarihyazimi-calistaylari-iv-turkiye-de-populer-tarih>.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	Öner KAYNAR
Doğum Yeri-Tarihi	ÜNYE-1981
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Gaziosmanpaşa Üni. Fen Edebiyat Fak. Tarih Bölümü
Yüksek Lisans	
Bildiği Yabancı Diller (varsa)	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri (varsa)	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	2007 yılından beri MEB’de tarih öğretmeni
İletişim	
E-Posta Adresi	onerkaynar52@hotmail.com
Tarih	